

BANCROFT LIBRARY

AMERIKA

ZOOALS HET WAS EN ZOOALS HET THANS IS.

Digitized for Microsoft Corporation
by the Internet Archive in 2006.

From University of California Libraries.

May be used for non-commercial, personal, research,
or educational purposes, or any fair use.

May not be indexed in a commercial service.

AMERIKA

ZOOALS HET WAS EN ZOOALS HET THANS IS.

SCHETSEN VAN ^{romans} T. J. NICHOLS, 1815-
1901

VERTAALD DOOR

H. T. CHAPPUIS.

HAARLEM,
H. M. VAN DORP.
1876.

E168

.7752

Gedrukt bij Gebr. van Asperen van der Velde, te Haarlem.

40615

Bancroft Library

HOOFDSTUK I.

NEW-ENGLAND VÓOR VEERTIG JAAR.

Te Orford, in 't graafschap Grafton, in den staat New-Hampshire, werd ik in 1815 geboren. Die verschillende namen zijn den Engelschen lezer zeer goed bekend, want New-Hampshire was een van de dertien volkplantingen van Groot-Brittanje, welke George III, na den vrijheidsoorlog van 1776, als vrije, soevereine, onafhankelijke staten erkende. 't Is een van de vijf staten van New-England; en enkele der eerste volkplanters waren geëmigreerd uit het Engelsche graafschap waaraan het zijn naam ontleent.

Mijn vader zag aan de kust van Massachusetts het levenslicht, en mijn moeder werd te Boston geboren. Ik geloof — want weinig Amerikanen geven zich de moeite hun oorsprong of voorouders

te gaan opsporen -- dat zij beiden afstammelingen waren van de eerste Engelsche kolonisten aan de golf van Massachusetts. Mijn grootvader van moederszijde was tijdens de revolutie een vurige Whig of rebel. Hij bezocht de patriotische meetings in Fanueil-Hall, die herdoopt werd in: "Bakermat der Vrijheid;" was een van de lui, die in de haven van Boston de thee overboord smeten, welke het Britsche gouvernement, met een belasting van drie stuivers op het pond, had geladen; en zooals mij in mijn kinderjaren werd verteld, vocht hij ook mee bij Bunker-Hill — dat beroemde gevecht 't welk, hoewel de in opstand gekomen kolonisten daar bepaald de nederlaag leden, toch steeds door de Amerikanen, uithoofde van de zware verliezen der Britten, als een overwinning wordt herdacht.

Hoewel vol vaderlandsliefde, stak mijn vader toch al zijn spaarpenningen in Europeesche staatsfondsen, en verloor, toen deze zoover gedeprecieerd werden, dat ze geen duit waarde meer hadden, al wat hij bezat.

Ik werd geboren in de heerlijke vallei van den Connecticut, die New-Hampshire van Vermont scheidt, en, na in zuidelijke richting dwars door Massachusetts te zijn gestroomd, zich in de Long Island Sond ontlast. De helft van den staat New-Hampshire is met bergen en meren bedekt. Men heeft het den "Staat van graniet" en het "Zwitserland van Amerika" genoemd.

De gebergten zijn ruw en grootsch, en hebben van quartz en mica glinsterende toppen, waarvan de hoogsten gedurende het drie vierde gedeelte des jaars met sneeuw en ijs zijn bedekt.

De meren, grootendeels tusschen de bergen verscholen, hebben kristalhelder water, terwijl de grootsten een massa schilderachtige grootere en kleinere eilanden omsluiten, die met heerlijke, steeds groen blijvende struiken en planten zijn begroeid. Over 't geheel is New-Hampshire een bijzonder ruwe streek, maar tevens zeer schilderachtig, schoon en verheven.

De bewoner van IJsland heeft liefde voor zijn boomloos, half onder sneeuw en ijs bedolven eiland; de Arabier voor zijn zandwoestijn; de Zwitser voor zijn bergen, en de Hollander voor zijn weiden, zijn dijken en kanalen. Een ieder heeft zijn geboortegrond lief — misschien komt dit wel omdat wij, 't geen we het eerst zagen, het schoonst vinden. 't Is veertig jaar geleden sinds ik de vallei van den Boven-Connecticut en de meer bergachtige streken van den ouden Granietstaat aanschouwde. We spreken van Oud-Virginie, Oud-Massachusetts, enz., om deze, van zooveel vroeger dagteekenende, staten aan den Atlantischen Oceaan te onderscheiden van de overgrootte massa Nieuwe Staten, die in het westen zijn ontstaan. Zelfs Kentucky, dat van den tijd van den vrijheids-

oorlog dagteekent, wordt door de kolonisten van de jongere staten aan gene zijde van den Mississippi "Old Kaintuck" geheeten.

't Is wel veertig jaar geleden! maar de staat, waarin ik werd geboren, staat mij nog duidelijk voor den geest. 't Was een land met woeste bergen bezet, wier toppen in de zon glinsterden, of wier omtrekken zich slechts flauw in de verte vertoonden; een land met zilveren meren, die zich tusschen de heuvels en in de wouden in velerlei richtingen uitstrekten; een land met kristalheldere bronnen, ruischende beekjes, schuimende watervallen, en klare, breede rivieren, welke in de lente tot prachtige stortvloedden aangroeiden. Daar vindt men allerevalligste, geheel met groen getooide dalen, door bijzonder grootsche en steile bergketens omsloten, en overdekt met dorpjes witte huizen en woningen met groene blinden, die door breedgetakte olmen en glinsterende ahornboomen worden beschaduwd. In de wouden treft men meer boomsoorten aan dan ik kan opnoemen: pijnboomen, eiken, beuken, ahornen, de groote, witte berk, (uit wier bast de Indianen kano's maken, en waarvan ik mijn fakkels rolde om 's nachts mee te gaan visschen), de geurige, fijne den, enz.. Een welriekende lucht stijgt van den bodem op, die met dennennaalden, mos en lepelblad, waartusschen de roode bes komt doorkijken, is bedekt, ter-

wijl de speelsche eekhoorn er het leven, en enkele zangvogels er de muziek aan schenken. Zijn de vijvers en kommen vol visch — de bergen en weilanden zijn met beziën van allerlei soort overdekt; in den zomer is 't een landschap, dat gloeit onder de middagzon; des winters is alles onder een glinsterend sneeuwkleed bedolven.

't Is waar, de winters zijn er lang en koud, en de zomers zeer heet. In het zachtere en meer gelijkmatige klimaat dër Britsche eilanden, zelfs al liggen ze op hooger breedte, heeft men haast geen begrip van den buitengewoon hoogen graad van koude of van hitte, die men in de noordelijke staten van Amerika vindt. Worden enkele menschen in den zomer door een zonnesteek getroffen — in den winter bevriest men er; enkelen vriezen zelfs dood. Te New-York heeft men soms koetsiers gevonden, die waren doodgevroren op den bok, terwijl er bijna geen zomer voorbijgaat zonder dat er menschen doodvallen van de ontzettende hitte. Van generaal Hooker wordt verhaald dat hij op één enkelen geforceerden marsch duizend man aan zonnesteek verloor: dat was, toen hij kwam aansnellen ter verdediging van Washington, 't welk door het voorwaartsrukken van generaal Lee werd bedreigd.

Het klimaat is de verbinding van twee uitersten, Madras en Nova-Zembla, keerkringshitte en

koude van de poolstreken. In Engeland en Ierland blijft het gras altijd groen; in Amerika vriest het in den winter bijna dood, en verschroeit het dikwerf des zomers. Er zijn jaren van droogte, dat de rivieren en putten geheel droog, de weiden bruin geblakerd, de velden en akkers dor zijn. Door zulk een droogte was het ook, dat de bevolking van Kansas een paar jaar geleden bijna te niet ging, en geheel en al van gebrek zou zijn omgekomen, wanneer uit meer bevoorrechte streken geen graan en andere levensmiddelen waren aangevoerd.

Mijn geboorteplaats ligt tennaastenbij onder dezelfde breedte als Lyon in Frankrijk; en toch ligt de sneeuw er soms drie maanden achtereen, en dan liefst drie of vier voet hoog. Het ijs heeft een dikte van vijftig centimeters; de thermometer daalt nu en dan tot twintig, dertig en in enkele bergstreken tot veertig graden onder het voor deze streken zoo bespottelijke nulpunt van Fahrenheit. Dan doet de vorst de boomen, met een knal als van een kanonschot, barsten; en de grond, die een el diep bevroren is, splijt met donderend geraas vanéén, zoodat de huizen als bij een aardbeving er van schudden. Die spleten, welke ongeveer twee en een halve centimeter breed zijn, en zoo diep als de vorst den grond is ingedrongen, strekken zich, in rechte lijn door de velden gaande, meestal zeer ver uit; en toch is dan de weersge-

steldheid niet zoo slecht als men wel zou denken. Wanneer een zekere graad van koude is bereikt, maken tien of twintig graden voor 't gevoel weinig verschil. Als men maar voor zijn handen en voeten zorgt, en oppast, dat neus en ooren niet bevrozen, is de koude voor het gestel een prikkel om er weerstand aan te bieden, en is ze minder onaangenaam dan het mistige weer als de koude even het vriespunt heeft bereikt. Gestadige, strenge koude maakt, dat de bloedsomloop met kracht plaats heeft, en dat het gestel zich ontwikkelt. Die koude, fijne lucht bevat veel zuurstof, en de vorst verwekt een opgeruimden geest. En dan die sledevaarten! De sneeuw ligt vier voet hoog, maar is op den weg zoo hard als een kei in één getrapt. Het geheele landschap glinstert in den vollen zonneschijn. De boomen hebben een robe van diamanten aangekregen, welke in al de kleuren van den regenboog fonkelen, en — dan glijdt ge op de maat der rinkelende bellen snel langs den weg voort; de beweging voelt ge bijna niet, en buffelhuiden, beerenvellen of fijner bont dienen tegen de koude. Verbeeldt u een rij van wel twintig sleden met even zooveel minnende paren bevracht, die bij maanlicht over het in een sneeuwkleed gehulde landschap voortschieten onder den zilveren klank van duizende bellen en van vroolijk lachende stemmen, terwijl de pret met een souper en een dansje

eindigt, om, voordat de dag aanbreekt, weer naar huis te sleden.

En dan het schaatsenrijden! 't Is bijna de moeite niet waard schaatsen te koopen of die mooie lichaamsoefening te leeren, voor den hoogst enkelen keer, dat men die in Engeland kan genieten; maar in de noordelijke Staten van Amerika kan men rekenen wel twee of drie maanden te zullen schaatsenrijden als de sneeuw op het ijs niet te dik ligt. Soms valt de sneeuw voordat de groote plas-sen en rivieren zijn bevroren, en nu en dan veegt de wind die ook wel eens van het ijs weg. Ik reed in mijn jongensjaren dikwijls mijlenver den Connecticut op, en kroop, als ik dorst kreeg, voorzichtig naar den kant van een windgat in het ijs, om water te krijgen. In sterken stroom ruischte de tien of twaalf voet diepe, kristalheldere vloed onder mij. Tegenwoordig vind ik het allerbespottelijkst, dat ik voor een dronk water zulk een gevaar heb geloopt; maar dat komt elken knaap voor, en in later jaren siddert hij bij de gedachte er aan.

De groote vakken grond langs de rivieren zijn zeer vruchtbaar. De heuvels leveren, op die punten waar de steenen den grasgroei niet belemmeren, uitstekende weiden op; en die ruwe hooglanden brengen, als ze voor den akkerbouw geschikt zijn, een flink besot op aan boekweit, rogge, Indiaansch koren en aardappelen. Ook de appel-, pere-, ker-

sen- en pruimenboomgaarden ontwikkelen zich daar zeer voordeelig; en dat zou ook met den wijnstok het geval zijn, want wilde druiven groeien in overvloed langs den oever van elke rivier. In mijn jongensjaren had de staat 250.000 inwoners, meest landbouwers. De beste stukken land waren in bebouwing, en, als er nog meer landverhuizers kwamen, trokken die reeds naar de nog rijkere streek van westelijk New-York en Ohio. Een boer op zijn eigen goed, die tusschen de honderd en tweehonderd acres (morgen) land, behoorlijk in bouwland, weiland en boschgrond verdeeld, bezit, heeft soms wel een twaalftal zoons en dochters. Zulk een hoeve wordt zelden onder de kinderen verdeeld. Een van de zoons, en niet eens altijd de oudste, neemt de zorg voor het erf op zich, en onderhoudt tevens zijn ouders op hun ouden dag zoomede deze of gene ongetrouwd gebleven tante of zuster; de anderen gaan de wijde wereld in om fortuin te maken. De een wordt advocaat, de andere dokter, een derde koopman of uitgever, staatsman, lid van 't Congres, minister, mogelijk wel President; wie kan 't zeggen?

Daniël Webster was de zoon van een boer uit New-Hampshire; Generaal Cass ook, zoowel als Horace Greeley en de lange John Wentworth. Onder een groep mannen van naam, die in een stad in 't Westen verschillende posten bekleedden, heb ik er vier of vijf herkend, die zonen waren van boeren

uit New-Hampshire en die als jongen achter den ploeg geloopt, koren gemaaid, aardappelen ge-rooid, hout gekloofd, en met nuttig werk hun lichaam gehard hadden, terwijl hun opvoeding zich bepaalde tot het geleerde op de gemeenteschool, en het gelezene bij het licht der kienblokken, die in den keukenhaard lagen te vlammen.

De Staat wordt verdeeld in stadsgebieden van zes mijlen in 't vierkant. Het gebied, waarin ik het eerst het levenslicht aanschouwde, had ongeveer 1000 inwoners. Men vond daar een heel aardig dorp met een voor elke gezindheid toegankelijk kerkgebouw, een postkantoor, een herberg, twee of drie winkels — welke men zoo beleefd was, magazijnen te noemen — allen voorzien van de noodige wollen stoffen, ijzer- en kruidenierswaren, wijnen, likeuren, tabak, aardewerk, glas, kortom eigenlijk van alles. Men had er ook een paar advocaten, een smid, een hoedenmaker, schoenmaker, wagenmaker, schrijnwerker en een kleermaker. Een dorp, dat wat kleiner was, en twee of drie mijlen verder de bergen in lag, voorzag zijn eigen buurtschap van het noodige. Een korenmolen en een houtzaagmolen stonden aan een vliet, die van boven van de heuvels kwam ruischen, en zich tusschen en door de bekoorlijkste landouwen naar den Connecticut slingerde.

Landheeren waren er in die streek niet. Bijna

een ieder had het land, dat hij bebouwde, in eigendom. En men had vertrouwen in het motto van "de Arme Richard:" —

"Wie rijk wil worden
Moet op zijn eigen zaken passen."

De bezitter van honderd morgen land werkte harder dan de beste huurling. En dan kwam er nog de vraag bij: wie hij zou hebben moeten huren? Dat was de groote moeilijkheid. Er waren maar heel weinig daglooners. De zoons van kleine boeren, die graag een duit voor zichzelf wilden verdienen, verhuurden zich somtijds wel eens voor drie pond in de maand, en hadden veel vraag. Zij woonden bij hun baas in huis, leefden als hij, aten met hem aan dezelfde tafel, en werkten zij aan zij met hem; en als de jonkman zijn zondagspak aan had, bood hij aan de mooiste van des pachters dochters den arm, en geleidde haar heel beleefd naar de kerk. De naam van meid of knecht en het idee van dienstbode waren onbekend. De loontrekkende was een "hand" of een "huurling." De jonge dame, die in hoogst zeldzame gevallen een buur in 't huishouden kwam helpen, stond met de huisgenooten en haar meester op gelijken voet, en begreep, dat zij de menschen aan zich verplichtte, en op dankbaarheid en een zeer eerbiedige bejegening zoowel als op 't geen

toenmaals een "hooge huur" werd genoemd, recht had.

Somtjids gebeurde het ook wel, dat er op enkele hoeven halfbouw gedaan werd, waarbij de eigenaar en de pachter de opbrengst gelijkelijk verdeelden; doch dit kwam weinig voor. Iedereen kon voor vijf shillings per morgen het beste Gouvernementsland, dat hij verkoos, in de Nieuwe Staten koopen; en dat was de hoogste prijs dan nog, die daalde tot zes stuivers per morgen, voor welke som eenige jaren geleden millioenen morgen te krijgen waren. Zette hij zich bovendien op onbeheerd land neder, dan kon hij vijf of tien jaar tijd krijgen om zijn land te betalen, als mogelijk één enkele oogst genoeg geld opracht om alles in eens af te doen.

De twee of drie rijksten bij ons in de streek werden op zoo om en bij de acht- of tien duizend pond geschat. Maar wie een bezit had van tweeduizend pond heette ook al rijk. Niemand sprak ooit over zijn inkomsten; daar werd niet veel om gegeven. De boer, die de beide einden van 't jaar behoorlijk bij elkaar bracht, en daarbij zijn kapitaal een beetje had kunnen doen toenemen, dacht dat hij al heel wat had gedaan.

Ik zal hieronder de beschrijving laten volgen van zoo'n pachterswoning, zooals ik mij herinner dat die veertig jaar geleden was. Het erf was zoo-

wat veertig morgen groot, die, van de rivier af, op drie vlakke terrassen het land in lagen en op een steilen, rotsachtigen heuvel uitliepen. Deze alluviale terrassen of plateaux kwamen mij voor te eeniger tijd de bedding van een veel bredere rivier of, nog meer waarschijnlijk, van een groot meer te hebben gevormd, dat werd begrensd door den keten steile bergen, welke onze vallei overal, behalve op de punten waar die laatste in het noorden en zuiden is doorgebroken, als met een gordel omsluit.

Deze hoeve was omringd of omwald met de stompen der groote pijnboomen, die eenmaal de akkers overschaduwden en daarop omgehouden en tot planken gezaagd werden. Mogelijk werden er ook wel dekspanen of uithangborden van gemaakt, of werden de boomen de rivier afgevlot om te worden —

“Flinke masten voor een stout zeekasteel.”

Die omheiningen maakte men aldus: de stompen, welke met veel moeite en met behulp van werktuigen uit den grond waren gehaald, werden op hun kant gezet met de knoestige wortels naar boven, en vormden aldus een soort friesche ruiters, waarover weinige dieren het zouden gewaagd hebben heen te springen, maar welke ik — een enkele maal een gescheurde broek er buiten gerekend — met

veel gemak wist over te klauteren. Heggen waren er niet. In de rotsachtige hooglanden had men steenen muren, en op andere plaatsen schuttingen van planken of palissaden.

Over het tweede terras liep de groote postweg, en daar stonden ook de gebouwen — een houten van één verdieping en nog een ruimte daarboven, met spanen gedekt en met tien kamers. Dicht bij het huis lagen het waschhuis, de melkkamer, de bergplaats van hout — daar werd het brandhout in bewaard — en het varkenshok. Een weinig verderop stond de schuur met een groote plaats er voor, met twee groote bergen hooi en ongedorscht graan; verder stallen voor paarden en vee, en eindelijk een berg voor het Indiaansch koorn en voor het uitgedorschte en gewande graan. Achter de hui- zing lag een boomgaard van tien of vijftien mor- gen, en weer daarachter, aan een bank van prachtig blauwe klei, een steenbakkerij.

Onze buurman was een man, die hard zijn best deed. Hij kreeg gemeenlijk een ruimen oogst van graan, rogge, maïs, aardappelen en vlas en hield paarden, runderen, schapen en varkens. De vrouwen kaardden, sponnen en weefden wol en vlas, maakten dekens, gevoerde kleederen, wollen goed en vervaardigden kousen, en wanten, en linnen voor het huisgezin. Ook boter en kaas maakten ze in overvloed. De pachter en zijn gespierde zonen

kloofden hout, schaafden dennen dakpannen, maakten cider, bakten steenen, wieschen en schoren de schapen, braakten het vlas en hadden volop werk voor elke week des jaars. Zij zorgden voor den oogst, maakten hun eigen kleeren, en zorgden van alles zooveel over te hebben, dat zij dit in ruil konden geven voor thee, koffie, tabak en winkelwaren, kortom voor al wat zij niet zelf konden maken of voortbrengen. In die dagen hoorde men het snorren van 't spinnewiel en den slag van het weefgetouw in elke pachthoeve; en de lucht van den verfpot vervulde het geheele huis.

Tegenwoordig zijn die werktuigen der huiselijke nijverheid op den vliering weggestopt, en zijn de jonge dames in producten der weefgetouwen van Manchester, Lyon of Lowell gekleed, verslijten ze haar schoenzolen op straat, spelen piano en worden geoefend in de geheimen van het haken en borduren. Haar opvoeding krijgen ze op een pensioonaat voor jonge juffrouwen, en zelfs promoveeren ze op colleges, waar zij, met heeren samen, haar studiën maken, doch — ik betwijfel of zij met al die moderne veranderingen er op verbeterd zijn.

HOOFDSTUK II.

DE LEVENSWIJZE IN EEN NIEUWE LANDSTREEK.

De volkplanters zijn in pas in bebouwing genomen landstreken verplicht, meer aansluiting en gezelligheid in hun gewoonten en gebruiken aan te nemen dan voor de bewoners van reeds langer gevestigde gemeenten noodig is. Zij vereenigen zich tot onderlinge verdediging en bijstand.

Toen de Amerikaansche volkplantingen nog door vijandelijke Indianen waren omgeven, werden de kolonisten door een hun allen dreigend gevaar te zamen verbonden. Bestond dat gevaar niet, dan voegden zij zich bijeen tot het verrichten van verschillende werkzaamheden, die gemakkelijker of aangeneramer door vereende krachten konden worden ten uitvoer gebracht.

Wanneer bij voorbeeld een nieuw aangekomen

kolonist zijn honderd en zestig morgen met zwaar hout begroeid land in bezit komt nemen moet, vòòr al het andere, zijn eerste werk zijn: het maken van een blokhuis voor zijn gezin. Totdat dit klaar is kunnen allen onder een afdak van boomtakken in het bosch logeeren. De frisch gespierde kolonist moet beginnen een aantal boomen van behoorlijke grootte om te houwen, voldoende voor den bouw van zijn hut. Daartoe heeft hij noodig twintig stuks van dertig voet lengte en evenveel van vijftien voet. Deze balken, halfhouts in elkander gelaten en op elkander gelegd, vormen de vier zijden van de hut. Een dwarsbalk, die vijftien voet boven den grond op twee gekruiste palen rust, en de vorst uitmaakt, dient voorts tot steun van een dak van dunne planken. Vervolgens worden deur en vensters in het hout uitgehouwen, de schoorsteen van steenen en klei in een hoek van het huis of midden in een der lange zijden gebouwd — en de familie kan haar woning betrekken.

Maar dat alles is voor een man-alleen een te zwaar werk, en een gedeelte er van is bijna onuitvoerbaar. Geld om menschen te huren heeft de nieuwe kolonist niet, en er is ook niemand, die geld of huur noodig heeft. Maar een ieder, die binnen den kring van vijf of zes mijlen van hem af woont, is gereed om met zijn bijl, zijn spade of zijn ossen te komen en een dag zijn buurman te helpen.

Zoo geheel en al belangloos is die hulp echter niet, want vandaag of morgen wordt deze dienst met wederdienst beloond; maar dat is ook zoo erg niet. 't Is hier de kwestie dat — veel handen licht werk maken. Een tien of twintigtal mannen komen bij elkaar om den nieuwen buurman welkom te heeten. Zij brengen hun eigen provisie mee en maken een soort van pic-nic in 't bosch. De boomen worden geveld, op maat gehakt, naar hun plaats geslept, en als dan alles klaar is gemaakt, staat het huis in een ommezien, en wordt het dak er op gebracht. De reten tusschen de boomstammen kunnen nu met klei of spaanders hout worden dichtgestopt, of de wanden worden met planken beschoten als de kolonist er den tijd toe heeft en als het weer dit noodzakelijk maakt.

Doch er moet meer gedaan worden. De boomen moeten gerooid en de grond moet voor den zonneshijn opengelegd worden. Dat gaat langzaam en is een zwaar werk. Soms tijds laat men het grootste gedeelte van de zware boomen sterven; daartoe wordt een streep van de schors rondom den geheelen boom afgescheurd, zoodat de sappen niet meer naar boven kunnen. Nu komen er geen bladeren meer aan, dus geeft de boom nog slechts weinig schaduw; en eerst gaan de takken dood, tot vervolgens ook de stam sterft. Een plaats om het brandhout te verkoopen is er niet. Iedereen heeft

meer dan hij noodig heeft. Daarom worden de boomen omgehouden en de toppen er uit gehakt; en dan komt het versjouwen van de stammen. De bureu worden uitgenoodigd; menschen en trekdieren komen bijeen, en binnen weinige uren worden de boomen in groote stapels bij elkander gesleept. Het droge, kleine hout wordt daar bovenop getast, de brand er in gestoken, en dan vlamt de "brandstapel" dagen en nachten achtereen, en levert een grootsch gezicht op. De rook stijgt in wolken hemelwaarts, en doet dikwijls een zware regenbui ontstaan. Bij nacht gelijkt het veld, waarop het hout brandt, een zee van vlammen. Wanneer het hout geheel verbrand is, mest de verspreide asch den grond rijkelijk, maar de houtskool, die op hoopen is blijven liggen, wordt in groote cylindfers gedaan, welke, van uitgeholde boomstammen gemaakt, overeind worden gezet. Dan wordt er water op de asch gegoten, en een krachtige loog loopt onder uit de cylindfers. Deze loog laat men daarop in wijde, ijzeren ketels verdampen tot ze in kristallen aanschiets en tot handelspotasch is omgezet. Aldus gaat het verbrande hout der wouden niet verloren. Zooveel is zeker, dat deze potasch, welke een vasten prijs heeft, en waarnaar steeds veel vraag is, den kolonist tot het betalen van zijn land heel wat tegevoegt komt.

Nu gaat de kolonist aan 't zaaien van boekweit en rogge, en plant en poot hij zijn Indiaansch koorn en zijn aardappelen. Bij het inzamelen van den oogst is er weer een heele karrewei, die men 't best in gezelschap verricht. 't Is op elk geval een reden om eens 's avonds bij elkander te komen; en nu is de kolonist ook in de gelegenheid de buren, die hem kwamen helpen, eens te tracteeren. Dus worden al de omwonenden, maar voornamelijk de jongens en meisjes, op "maïsbolsteren" gevraagd. Het Indiaansch koorn ligt op een hoop in een hoek van het huis — als er geen schuur is. Het hangt nog aan den stengel, en de lange, gele aren, met hier en daar een witte en ook wel eens een roode er tusschen, zitten nog in haar taaie, vezelachtige bolsters of doppen, naar welken laatsten naam dit prettige partijtje soms ook wel "koorndoppen" genoemd wordt. Dat is de naam, die er in 't zuiden en westen aan gegeven wordt; en daar deze doppen weinig waarde hebben, zegt men wel van een luien doer, "dat hij geen dop waard is."

Het doppen heeft plaats bij avond bij een ferm vuur van pijnappels, of bij kaarslicht, ter plaatse waar de beschaving reeds zoover is doorgedrongen. De buren van beiderlei kunne helpen elkaar bij dat gezellige werkje, en liedjes, vertelsels en jokkernij verlevendigen den arbeid, terwijl de pret wordt

verhoogd door de bepaling, dat de jongen, die een roode aar te doppen krijgt, het recht heeft het naast hem zittende meisje te kussen. Zoo komen de manden langzamerhand vol; de hoop vermindert, en de stengels en doppen worden weggeveegd. Dan wordt er gesoupeerd met varkensvleesch met boonen, pap van pompoenappels, eierkoek met spek, appelen, en cider, als de boomgaarden goed geleverd hebben, of wel met andere en soms meer geestrijke dranken. Daarop volgt, als 't niet al te strenge Puriteinen zijn, de viool en een dansje, anders pandverbeuren of zoo iets, dat een in hun oog minder af te keuren spel is, en tot besluit — in 't maanlicht een wandeling naar huis van een aantal gelukkige paren.

Wanneer de boomgaard al wat oplevert — en de boomen groeien snel in Amerika, waar de fijnste vruchten den pachter nog geen anderhalven stuiver het schepel kosten — dat is nog minder dan dikwijls één goede appel te Londen — en waar de heerlijkste perziken somtijds bij duizenden op den grond liggen te rotten, en er meer zijn dan zelfs de zwijnen kunnen opeten — volgen nu de “appelschilkransjes.” Dat wil zeggen — zij waren er voordat die vernuftige Yankees appelschillers hadden uitgevonden. De appelen werden door rappe handen met een scherp mes geschild, in vieren gesneden, van het klokhuis ontdaan, aan draden

geregen, en in festoenen aan den zolder van de keuken te drogen gehangen. Het schilkransje was een kalmer avondpartijtje dan het doppen, en liep met dezelfde feestelijkheden af.

Het "vullen" is meestal een werkje voor de vrouwen. Oogenshijnlijk is het maken van een beddesprei de reden van de bijeenkomst. Natuurlijk kan men dat werk niet alléén verrichten; dus komen nu de dames alleen op de krans — er wordt gebabbeld, thee gedronken, waarschijnlijk ook wel wat meer gezegd dan ieder verantwoord kan — kwaadspreken niet uitgezonderd — en als het wat laat wordt, worden de heeren der schepping ook toegelaten, en wordt er meer of minder gekheid en jokkernij verkocht. Het bovengedeelte van den deken is dat wonderbaarlijk resultaat van de vrouwelijke industrie — de lappendeken. De onderzijde is maar eenvoudig katoen; binnenin zit katoen of wol; en 't geheel wordt bijeengehouden door stiksels in zeer werkelijke figuren, welke uit een bepaald getal steken bestaan, gemaakt door zooveel oude en jonge dames als er om het raam zitten kunnen. Er wordt aan de hoeken begonnen; en naarmate het patroon wordt opgerold, vordert het werk naar het midden toe.

De redenen, waarom men dit werk liefst in gezelschap doet, liggen voor de hand. Zoolang de deken op het raam is gespannen, neemt zij een

nog al groote plaatsruimte weg. Voor een of twee menschen zou het een geruimen tijd vorderen eer ze er mee klaar waren. En eindelijk — is 't een goede gelegenheid om eens bij elkaar te komen.

De ahornboom zet, vroeg in de lente, of zelfs wanneer de sneeuw nog twee of drie voet hoog ligt, in de bosschen atgetapt, een groote hoeveelheid zoet vocht af. Dit sap wordt in troggen opgevangen, naar de algemeene verzamelplaats gebracht, en daar wordt er heerlijke stroop en suikervangekookt. Groote ketels worden in het bosch over het vuur gehangen. Met boomtakken wordt een bedding op de sneeuw gemaakt. Des nachts komen de jonge lieden — meisjes en jongens — bij het vuur bijeen, als het sap zoolang heeft gekookt tot de kristallisatie begint, en tot het op de sneeuw tot kandij stolt of tot suiker kristalliseert.

Ik heb gesproken over sledevaarten in den winter. Des zomers worden er partijtjes georganiseerd om op de bergen of in de vlakten blauwbessen en boschbessen te gaan plukken, of wel de frambozen en bramen te gaan zoeken, welke op de hellingen der heuvels en in de woeste weidegronden in grooten getale zoo overheerlijk groeien.

Aan de kust wordt er partij gemaakt om in 't zand "kokepotje" te spelen. Er wordt een gat in 't zand gegraven, en vuur aangemaakt om dit gat van binnen goed heet te krijgen: dan wordt

het vuur weggenomen, en het gat met overheerlijke krabben en andere schaaldieren gevuld, en daar weer vuur overheen gebracht: of wel worden de dieren in een vischketel gekookt met uien en allerlei kruiderij er bij. Terwijl de krabben koken, gaan de dames en heeren baden; en dan volgt de pret aan 't strand in de open lucht. Nooit schijnt het eten zoo goed te smaken als wanneer het dus in de vrije natuur klaargemaakt en verorberd wordt.

Op dezelfde wijze hebben de mannen onder elkander concours op 't geweer. Die kampstrijden hebben plaats in den herfst, als de kalkoenen vet zijn, en 't zómerwerk op een eind loopt. Dan wordt een kalkoen op een bepaalden afstand vastgebonden; ieder betaalt een zekere som voor zijn schot, en de slechte schutters betalen de kalkoenen, welke de goede mee naar huis nemen. Zoover ik mij herinner was een goed schutter iets zeer gewoons. Schieten kon ieder man, kon iedere knaap. In elk huis had men buksen en geweren; en toen ik acht of negen jaar oud was, was een licht vogelroer, waarmee ik naar vogels, eekhoorns of naar een schijf schoot, mijn liefste speeltuig. Lang voordat ik een geweer met één arm rechtuit steken kon, schoot ik er al mee, terwijl het op een dwarslat in de schutting of op den stomp van een boom rustte. En dan deden enkele scherp-

schutters met hun wapen dingen, welke men, in die dagen toen juistheidswapenen en schootsverheden nog niet bekend waren, al bijzonder verdienstelijk achtte. Die schutters, welke hun stuk wild neerlegden zonder de huid te beschadigen, eekhoorns uit de boomen pikten en wilde kalkoenen door den kop schoten, hielden voor elkander een kaars in de hoogte, die moest worden gesnoten zonder het licht uit te maken; ook dreven ze een spijker, zonder dien te buigen, met den kogel in een boom, of spleten een kogel, op het lemmer van een mes, juist midden door.

De vaders en grootvaders van die mannen streden met de Indianen en hadden de buks, in het veld zoowel als 's Zondags in de kerk, steeds bij zich, opdat de oorlogskreet hunner vijanden ze nimmer ongewapend zou vinden. Juist en zuiver schieten is mij steeds voorgekomen een soort van instinct te zijn, dat erfelijk is in de familie. Waarom kan de bekwaamheid eens jagers ook niet even zoo goed erfelijk zijn als die van een hond? Het jong van een gedresseerden pointer, staanden- of appor-teerhond heeft bijna geen dressuur noodig; het neemt de wijze van werken dadelijk van zijn ouders aan.

Den Kolonel Scott van de Amerikaansche armée, van wien die anecdote met den waschbeer wordt verteld, heb ik gekend. Het verhaal luidt, dat hij eens in 't Westen op jacht was en een ouden

beer, die boven in een hoogen boom was geklommen, op den korrel nam.

“Hallo!” riep Petz; “wie ben jij?”

“Mijn naam is Scott,” antwoordde de jager, die van de gelegenheid gebruik maakte om eens naar het kruit op zijn pan te zien.

“Scott? Scott?” vroeg Petz weer — “wat voor 'n Scott?”

“Martin Scott.”

“Kapitein Martin Scott?” hernam de beer, alles behalve op zijn gemak.

“Jawel: kapitein Martin Scott,” luidde het antwoord van den beroemden jager, die zijn buks ophief om te mikken en daarmee aan dat discours een einde te maken.

“Nou, dan hoef je niet te schieten,” hernam het heerschap. “Ik zal wel beneden komen. Ik ben er toch om koud.”

Ziedaar de oorsprong van de anecdote.

Kolonel Scott wierp menigmaal twee appelen achter elkander in de hoogte, en trof beide met één pistoolkogel. Ik meen, dat hij uit de gelederen officier was geworden. Indien dit al moge zijn, werd hij toch blijkbaar door de officieren, die in West Point hun opleiding genoten hadden, hoffelijk behandeld.

In den oorlog in Florida was er een kapitein, die gewoon soldaat was geweest en aan zijn dapperheid zijn officiersbrevet te danken had. Bij ze-

kere gelegenheid liet een officier van West Point zich uit, dat een opmerking door den kapitein D. in de eetzaal gemaakt, bewijzen droeg, dat gezegde kapitein in de kazerne was grootgebracht. De uitdaging volgde onmiddellijk, en daar het Gouvernement op het punt van duel zeer streng toezag, gingen de beide officieren 's morgens vroeg het kamp uit, en duelleerden zonder getuigen. Niemand wist iets van de zaak, voordat de kapitein D. het kamp binnenkwam met het lijk van zijn tegenpartij op de schouders. De chef nam van de zaak geen notitie, maar kapitein D. werd niet weer beleedigd.

De tijd, waarvan ik schrijf, is die toen spoorwegen en stoombooten nog niet zoo algemeen in gebruik waren. Aan de electro-magnetische telegraaf — behalve als speeltuig voor denkers — had nog niemand gedacht. Lang voor dien tijd had Lavoisier een elektrische verbinding gemaakt tusschen zijn studeerkamer en het boudoir van zijn vrouw; maar het was nog bij niemand in de gedachte gekomen de wereld, zoo te water als te land, met een netwerk van gedachten-overbrengende draden te bedekken.

Onze ruwe wegen in New-England bereisden wij in postkoetsen, die, met een snelheid van zes of acht mijlen in 't uur, door vier of zes paarden werden getrokken. En toch had ik, toen ik op een mooien najaarsmorgen naast den koetsier op den bok klom, en twintig mijlen ver de romantische vallei

in reed, naar de academie, waar men verwachtte, dat ik de beginselen van een goede, wetenschappelijke opvoeding zou verkrijgen, een grooter gevoel van pret en zegepraal daarboven op dien hoogen zetel en met die betrekkelijk langzaam voortkomende, goed bij elkaar passende hengsten voor me, dan ik in den sneltrein met zijn zestigmijlsvaart ooit gevoelde.

De wegen, die eigenlijk nooit goed waren, zagen er in het voorjaar, als de smeltende sneeuw en de invallende dooi het slijk wel een voet diep maakten, allerellendigst uit. Op plaatsen, waar het moerassig was, werden palen en balken overdwars gelegd om op die wijze een weg te maken — dat noemde men een blokkenweg — en daar hotten en hobbelden de voertuigen dan zoo langzaam mogelijk overheen.

Die wegen werden ieder jaar weder opgemaakt; maar dat bestond alleen daarin, dat de leem, uit de slooten en greppels naast den weg, weer naar het midden werd gebracht, en er is een spreekwoord, “dat er geen weg zoo slecht is als die, welke pas is opgemaakt.” Men had nog maar een stuk of vijf straatwegen, door maatschappijen, die er tol op hieven, in orde gehouden; maar goed onderhouden werden die toch nooit. Er is niets, dat den Amerikaan in Engeland meer frappeert dan de effen, solide, uitstekende wegen, die men over het geheele land niet alleen, maar ook in

Ierland, in die gedeelten waar ik ben geweest, aantreft.

Voordat we spoorwegen hadden, werden de meeste handelswaren in den winter vervoerd, als de sneeuw goede wegen had doen ontstaan. Dan tuigden de pachters hun span op, belaadden hun groote, dubbele sleden met hetgeen ze te veel hadden, zooals varkensvleesch — stijf bevroren en in sneeuw verpakt — boter, kaas, gedroogde appelen, appelstroop, honig, eigen gemaakte kleeven, wollen sokken en wanten, en dan — werd er bij het vroolijke geklingel der bellen honderd of tweehonderd mijlen ver naar Boston gereisd om de lading te verkoopen en zout, suiker, melassie, en rum — maar dat was vóór den tijd der matigheidsgenootschappen — thee en andere vreemde lekkernijen, ook gezouten kabeljauw, en gewoonlijk bovendien ook eenige versche dito mee terug te nemen, welke laatste zoo hardbevroren als steenen, in sneeuw gepakt, heel goed tot de warme dagen kon bewaard blijven.

Die voorzichtige pachters van New-England, welke hun producten naar de beste markten brachten, en, wat ze noodig hadden, goedkoop insloegen, strekten de kroeghouders langs den weg of in de steden zeer weinig tot voordeel. Hun levensmiddelen voerden ze geheel en al klaargemaakt mee in den vorm van boonensoep, welke tot groote koeken bevroren, alleen aan den haard in de her-

berg behoefde te worden warm gemaakt; spekkook met eieren en kaas, gekookte worst, enz. hadden ze verder bij zich. Ook voerden zij haver mee voor de paarden en zooveel hooi als ze maar konden bergen. De waard uit de herberg kon derhalve alleen een mondvul hooi, en stalling, en logies in rekening brengen, zoodat de onkosten op reis al weinig meer dan een shilling per dag bedroegen.

De weg over de sneeuw had intusschen zijn eigenaardige bezwaren. Soms werd het witte kleed op enkele punten wel tien of vijftien voet diep door den wind bijeengeveegd; en de voerlui hadden schoppen bij zich om zich daar een baan doorheen te maken. Omgekeerd kon een plotseling invallende dooi al de sneeuw doen smelten; en dan zaten sleden en voerlieden tot aan den hals in het slijk. Maar toch was die ouderwetsche manier van naar-de-wintermarkt-gaan wel prettig; en zoo'n sleep van wel twintig voertuigen op marsch, met het vroolijke rinkelen van al die bellen, en met de geleiders er bij, welke 's avonds om den haard in de herberg aanschoven, vertelsels vertelden, elkander koopjes leverden, en warmen cider dronken, of iets nog geestrijkers, wanneer zij gewoon waren ook thuis sterken drank te drinken, leverden meer levendigheid en afwisseling op dan bij de spoor-treinen van onze dagen het geval is.

HOOFDSTUK III.

„DE GEEST VAN '76.”

Ook mijn vader zou in 1812 met de militie te velde zijn gegaan, en had mogelijk ook wel bij den beroemden slag aan Plattsburg kunnen meevechten, als zijn zaken het voor hem niet noodig hadden gemaakt, dat hij een plaatsvervanger stelde; daardoor verloor hij niet alleen een groot aandeel in de behaalde zege, maar ook het handgeld en de honderd zestig morgen land, welke later aan elken niet-gesneuvelden soldaat werden gegeven, wiens naam op de lijsten van het leger te vinden was.

Maar al was hij door de omstandigheden gedwongen, af te zien van de eer en de voordeelen, welke het strijden voor zijn land gedurende den oorlog aanboden, was hij toch vol krijgsmansgeest, en klom hij bij de militie van korporaal tot kolonel-regi-

ments-commandant op. Wij hadden oefeningen, exercitiën, bijzondere theoriën voor de officieren, en eenmaal in 't jaar dat heerlijke militaire schouwspel — de monsterring van een geheel regiment, terwijl om de drie of vier jaren de algemeene inspectie over de geheele brigade plaats had.

Zelfs die dagen van compagnies-exercitiën op het grasplein voor de kerk waren dagen van gewicht. De toeschouwers kwamen er bij hoopen omheen staan, dronken zoeten cider en rum van New-England en aten stroopkoek volop. Wakkere marskramers stonden daarbij met een stentorstem hun Yankee-aardigheden tegelijk met hun blikwerk te verkoopen. Onze burger-soldaten hadden allerlei huispakjes aan, en hadden een niet minder groote verscheidenheid in hun bewapening, die uit oude geweren van Koningin Anna, tijdens het bestuur dezer vorstin in de kolonie gekomen of op het leger van Burgoyne buitgemaakt, en uit vogelroeren, snaphanen en buksen bestond. En als zè dan moe waren van al dat gemanoeuvreren en van die pelotonsvuren en dat kruitvermorsen bij een spiegelgevecht, waarin ontzettend veel gecommandeerd, gerateld en gepoft werd, dan hield de kapitein, als hij vlug met zijn tong was, een speech; daarop werd de compagnie afgedankt, en een ieder was tevreden, dat er dien dag roem genoeg bevochten was, en dat hij zijn land had gediend.

Was het inspectie voor het regiment dan was de troep, zooals van zelf spreekt, grooter. Dan kwamen de mannen, wel tien of vijftien mijlen ver, te paard of op wagens aanzetten. Bij die gelegenheid waren er ook meer mooie meisjes en meer stalletjes met cider en krentenbrood, en dan schreeuwden de marskramers nog harder. Buiten de "ongeregelde" militie, waren er ook compagniën in uniform. Dan was er ook nog een compagnie cavalerie, en ook een beetje artillerie met een ijzeren of bronzen vier- of zesponder, welke een grooten berg losse kardoezen moest wegpoffen, en die niet alleen op dagen van exercitie werd gebruikt, maar ook diende om er op den 4^{en} Juli van elk jaar de saluutschoten mee te doen, en om bij politieke overwinningen en andere feestelijke gelegenheden diezelfde functie te verrichten.

Na de morgen-evolutiën kwam de groote parade, en vervolgens de meest belangwekkende plechtigheid van den geheelen dag. Het regiment formeerde een groot, ledig carré; de veldprediker deed, te paard zittende, een gebed. Waarom weet ik niet recht, maar het gebed voor de soldaten, te paard zittende, onder den blauwen hemel, uitgesproken, terwijl de cavalerie, infanterie en artillerie bewegingloos in hun gelederen staan, met al die toeschouwers, welke eerbiedig het hoofd ontbloot hebben, kwam mij steeds plechtiger voor dan

naderhand toen de geestelijke in een preekstoel kroop. Daarop hield de kolonel tegen de soldaten een speech — als hij dat ten minste kon; maar er zijn weinig Amerikanen, welke niet in meerder of minder mate redenaarstalent bezitten. In die speech haalde hij den roem aan, door een leger van burgers in de twee laatste oorlogen verworven, zinspeelde op de grijze helden der revolutie, welke op de plaats aanwezig waren, en vertelde daarop, dat zij, soldaten, de trots en de kracht van hun land uitmaakten; dat zij waren de steunpilaren van den Staat, en de verdedigers hunner haardsteden. Dan ging hij met volle vlucht en in prachtige, gezwollen stijl over tot een lofspraak op de grootheid en den roem van een land, dat zich van den eenen Oceaan tot aan den anderen, en van de groote meren tot aan de Golf van Mexico uitstreckte; — mogelijk voegde hij er nog wel een wenk bij, dat zij eenmaal mochten worden geroepen die grenzen in deze vier, niet al te best begaanbare, richtingen nog verder uit te breiden.

Somtijds was er een kleine verandering in het programma; en ik heb een bijzonder vromen kolonel gekend, die, bij afwezigheid van een geestelijke, het gebed of de aanspraak deed doen door een welsprekenden officier van gezondheid van het regiment.

Mocht mijn vader al spoedig tot den kolonels-

rang zijn opgeklommen, lang dat baantje houden deed hij niet. Tractement kreeg men er niet voor; wat er aan te verdienen was, was alleen — roem. En daar de onkosten met den rang toenamen, bedankte hij voorzichtigheidshalve voor de eer van generaal te worden, en maakte plaats voor een ander. Dit laatste doen velen, die den kapiteinsrang hebben gehaald; anderen, die een greintje meer eerezucht hebben, halen den majoor-rang, terwijl zij, die de onkosten kunnen bestrijden, generaal worden; en die titels houden ze ook later. Ziedaar de reden waarom elk Amerikaan van eenige beteekenis een militairen titel heeft. Zij doorloopen eenige rangen, gaan er dan uit, en zijn vervolgens van den krijgsveld vrij. Dat is de manier om er af te komen. In een paar jaren ziet iemand den kapiteinsrang te verkrijgen, en is dan voor altijd vrijgesteld. Bovendien worden honderden jongelui bij de militaire staven van gouverneurs of generaals ingedeeld; en ook die behouden, na een of twee jaar in naam gediend te hebben, hun titel. In Amerika is 't het beste, elken man die er behoorlijk uitziet — een conducteur of stalknecht bijvoorbeeld, kaptein, iemand, die wat meer heerachtig er uitziet, zooals een spoorwegbeambte of koffiehuishouder, majoor te noemen. Reizigers uit de Republiek, in de hoofdstad eener monarchie komende, verlangen natuur-

lijk aan het hof te worden voorgesteld, en hebben, ook even natuurlijk, hun uniform van militie-officier bij zich, die zij bij zulke gelegenheden dan door de met hun positie niet bekende vreemdelingen laten bewonderen.

Geen Amerikaan kan het aan zijn verstand worden gebracht, dat hij niet in de termen valt om aan de koningin of aan den keizer te worden voorgesteld. Hij is staatkundig de gelijke van den President, en, meer dan waarschijnlijk, in maatschappijken toestand diens meerdere. Als hij dus in zijn eigen land tot de hoogste aristocratie behoort, waarom zou hij dan met de menschen van dezelfde klasse in een ander land niet gelijk staan? Ieder Amerikaan, die te Washington komt, gaat op audiëntie bij den President, drukt hem de hand, en vraagt hoe hij en zijn familie en kinderen het maken; en — nu ziet hij de reden niet in, waarom hij hetzelfde niet zou doen bij de koningin van Engeland of bij den Keizer aller Russen. Zooals Halleck, de dichter van Connecticut, van zijn landgenooten zegt, is het de waarheid.

“Zij zouden een koning op zijn troon de hand drukken,
En nog denken, dat ze hem een bewijs van welwillendheid gaven.”

De geest voor al wat soldaat en wat vaderlandslievend was heerschte in mijn jeugd algemeen. Er bestond bij ons niet de minste twijfel,

dat ons land het vrijste, het verlichtste en gelukkigste land van de wereld was; en wij hielden ons verzekerd, dat de geheele wereld, ondanks het ijveren der tirannen, weldra onze meening deelen en maar al te blij zijn zou, dat ze ons voorbeeld had gevolgd. Die gevoelens koesterden wij ten allen tijde; doch er was één dag in 't jaar, welken wij bepaaldelijk voor de uiting dier gevoelens bestemd hadden. Dat was de vierde Juli.

De eerste maal, dat de jaardag van de onafhankelijkheidsverklaring van Amerika openlijk gevierd werd, had dit, zoover ik mij herinneren kan, plaats op den rand van het plateau, dat zich boven de heerlijke vallei uitstrekt, waarin ik werd geboren. Ik zie ze nog voor mij: die glinsterende rivier, welke zich in de verte al kronkelend verloor, de meer dan loodrechte, grijze en grauwe rotsen, de blauwe bergspitsen aan den gezichteinder, de akkers met hun breedgetakte olmen, notenboomen en ahornen, het tusschen het groen verscholen dorp met zijn witte huizen, den azuurblauwen hemel, en die prachtige Julizon.

Het orkest bestond uit een fluit en een trom. De compagnie militie van ons district had zich op de vlakte opgesteld, en gaf later op den dag een ratelend salvo van vreugdeschoten af. Van het uiterlijk voorkomen der compagnie kan ik niet veel zeggen, want een ieder had zijn daagsche

plunje aan, en aan de oefening was nooit heel veel tijd besteed. In de groote steden zijn goed geoeffende regimenten schutterij. Op het platteland is men gewoonlijk al best tevreden als men zijn wapens weet te hanteeren, terwijl krijgstucht, evolutiën, tactiek en strategie niemand veel schelen kunnen.

Eerst werd er een saluutschot gedaan om de plechtigheid der feestviering te openen. De heuvels en bergen weergalmden van den dreun, die van alle zijden werd weerkaatst. Ik heb de echo van het schot van een kanon duidelijk zevenmaal gehoord, gerekend buiten het rommelend gedonder van een weergalm, waaraan geen einde scheen te komen. Maar wij hadden geen kanon. Onze compagnie was infanterie, geen artillerie; en een vierponder hadden we niet machtig kunnen worden. Die waren allen ergens ander ter eere van het heuchelijke feest aan 't leven maken; want bij die gelegenheid wordt er elk jaar meer buskruit vermorst dan noodig is om er honderd veldslagen mee te leveren. Maar toch hadden we een prachtig saluut kunnen geven, en dat wel uit een zes-en-vijftiger; geen zes-en-vijftigponder — in die dagen was er ternauwernood zoo'n zwaar stuk bij de artillerie te vinden — maar een loop, die zes-en-vijftig pond woog. Deze loop van gegoten ijzer hebben in 't midden een kamer van zoowat twee een halven centime-

ter middellijn, welke ruimte zoover met lood wordt volgegoten tot het geheel het verlangde gewicht heeft. In de overgebleven holte werd een lading buskruit gestort, en daar een houten prop opgezetz, terwijl op zijde een zundgat werd geboord voor het ontsteken. Dat ding maakte al meer dan leven genoeg, terwijl elk schot van een gillend gefluit, het roeren van de trom en het gejuich van al de jongens uit de buurt vergezeld ging.

In Amerika wordt bijna elke openbare plechtigheid van eenig belang met een gebed aangevangen. Dat het volk daar nu zoo heel veel om geeft, geloof ik niet; maar 't is zoo het gebruik. Elken dag wordt de zitting in 't Congres en in de wetgevende vergadering van den Staat met een gebed geopend. Zelfs worden politieke meetings somtijds daarmee aangevangen. Zoo deed de kapitein van die compagnie militie — toevallig een heel erg godvreezend man — een gebed, dat, niet van te voren bedacht, ernstig en van liefde voor het vaderland overvloeiend, waarschijnlijk als voor deze gelegenheid passend mocht worden beschouwd.

't Is verbazend wat men in Amerika met die zoo voor de vuist gesproken gebeden uitrichten kan. De geestelijke op 't Congres kan elken dag in zijn gebed een speech laten invloeien. Een prediker, die wat beschroomd is, kan, tegen het Opperwezen sprekende, dingen zeggen, die hij zijn

kudde niet zou durven voorhouden. Hij begint maar met: "Och Heer, gij weet" — en dan gaat hij maar door met zijn klachten of berispingen. Natuurlijk staan mij de woorden niet meer voor den geest, maar gelooft gerust, dat onze goeje kapitein ruimschoots van de gelegenheid gebruik maakte.

Het gebed werd onveranderlijk gevolgd door de lezing van de Acte der Onafhankelijkheidsverklaring, waarin Jefferson de rechten van den mensch verkondigt, George III van herhaalde schending dier rechten beschuldigt, en waarin hij verklaart, dat de dertien volkplantingen "zijn en rechtens moeten zijn: vrije, soevereine, onafhankelijke Staten;" voor welke verklaring de onderteekenaars op nobele wijze "hun leven, hun goed en hun heilige eer" in pand gaven.

Na die lezing volgde de toespraak. Deze werd door een bekwamen pachter, tevens kolonel van de militie en plaatsvervangend-sheriff gehouden. Daarin werden de daden, offers en gevaren van de vroegere jaren opgesomd met vermelding van het geluk, dat thans vrijheid en welvaart schonken, en werd op den roem in het toekomstige tijdvak gewezen; want Amerika, dat nog in zijn kindsheid was, voelde meer geneigdheid op de toekomst te staren dan naar het verledene terug te zien; en hoe minder herinneringen het achter zich

had, met zooveel te meer vuur wezen de opgewonden sprekers op de hoop voor de toekomst. De geschiedenis van de toekomst zou zoo roemvol zijn als wijzelven die verkozen te maken.

Na de toespraak volgde een tweede saluut voor de natie — dertien schoten uit den zes-en-vijftiger, één voor elken Staat, voorts vreugdeschoten uit de oude steenslotgeweren der militie, en dan — een algemeene aanval op het brood met kaas en de punch van rum door het comité verstrekt. Ik zat op het randje van een heuvel, waar een koel windje de mij beschaduwende pijnboomtakken zacht deed suizen, naar die heerlijke vallei, mijn wereld, te staren en dacht na over al wat ik had gehoord van ons grootsch land en zijn grootsche bestemming, en vroeg daarop mijzelven af welk deel ik wel — 'k was toen een knaap van acht of negen jaar — in de toekomst van dat land zou hebben, — die toekomst, welke ik beleefde en waarin ik mijn schoon vaderland met bloed en tranen zag gedrenkt.

In die dagen was er geen exercitie, vaderlandsch herinneringsfeest of politieke meeting volmaakt, als er geen soldaten uit den bevrijdingsoorlog, welke men overal in de buurt vond, bij aanwezig waren. 't Is zoo klaar als de dag, dat, naarmate het aantal oud-strijders inkromp, de hun bewezen eer toenam. Zij hadden allen van het Gouvernement een pensioen, voldoende om hun een onbe-

zorgden ouden dag te geven, en bij elke openbare feestelijkheid werden ze met bijzonderen eerbied behandeld. Als iemand maar een maand of wat als gewoon soldaat in den bevrijdingsoorlog had gediend, was hij een veteraan, een patriot, een held, die bij de speeches op den vierden Juli en ook bij politieke meetings steeds werd toegesproken. De partij, welke het grootste aantal dier helden van '76 bij haar bijeenkomsten kon voor den dag brengen, was vrij zeker bij de verkiezingen de zegepraal te behalen. Die helden sloten zich aan bij de partij van Generaal Jackson, maar bij die van Generaal Harrison waren ze ook al te krijgen. Natuurlijk hadden ze liever een soldaat dan een burger. Ik geloof zelfs, dat Generaal Scott zou verkozen zijn, indien de Democraten het geluk niet hadden gehad Generaal Pierce te stemmen.

Tijdens den verkiezingstrijd voor of tegen Harrison Hard-Cider, had er te Saratoga, het zomerverblijf der fashionable wereld in 't noorden van New-York, een monstermeeting plaats voor „Tippecanoe en Tyler tevens.” Er waren een massa menschen; verscheiden graafschappen waren present. Zeer in 't oog vallend stonden een groep soldaten uit de revolutie met hun zilverwitte kruin op de tribune. De woordvoerders verzuimden niet die luidjes, welke op dat oogenblik hun zedelijken steun verleenden aan den held der verschillende

gevechten tegen de Indianen, duchtig op een stok te steken. Een der sprekers, niet tevreden met de meestal gebruikelijke toespelingen te maken, besloot eens een krachtiger middel te laten werken, en, zich tot een der eerwaardige patriotten wendend, zei hij:

“Gij vocht ook mede in dien roemvollen bevrijdingsoorlog?”

“Jawohl”, antwoordde de grijsaard, met een Duitsch accent; “jawohl, ich war auch im Kriege.”

“Deze veteraan met zijn zilverwitte kruin was ook bij die roemvolle worsteling voor onze vrijheden, medeburgers; en hier staat hij en is weer bereid te strijden en te stemmen voor diezelfde vrijheden. En thans, eerwaardige vriend, wie voerde u aan? — wie was uw generaal in die grootsche worsteling voor vrijheid en onafhankelijkheid?”

“*Generaal Burgoyne!*” klonk het nederige antwoord, 't welk, na een oogenblik van stomme verbazing, met een homerisch gelach werd begroet.

Generaal Burgoyne was de ongelukkige Britsche legeraanvoerder, die, afgesneden van zijn magazijnen, uitgeput en omsingeld, gedwongen werd zich met zijn geheele macht bij Saratoga over te geven, en bovengenoemde “Held van '76” was een van zijn Hessen, een krijgsgevangene, die zich in de streek had gevestigd. Toevallig had hij in de revolutie bij de verkeerde partij meegevochten.

Zulke helden uit den omwentelingstijd, die onder Britsche generaals vochten, had men bij duizenden — 't waren Duitsche huurlingen, door Engeland uitgezonden, of kolonisten, welke de partij van de Kroon aanhingen; maar, als men hun de duim-schroeven niet al te sterk aanlegde, waren ze best te gebruiken.

HOOFDSTUK IV.

OPVOEDING, LEERMEESTERS EN HERVORMERS.

De grondleggers der republieken van New-England waren van oordeel, dat de veiligheid en 't behoud der democratische instellingen afhankelijk waren van de intelligentie en de deugd van het volk. In de eerste dagen, dat de kolonie bestond, mocht niemand stemmen, die niet tot de als wettig erkende, Puriteinsche gemeente behoorde. Op den huidigen dag moet in Connecticut elk een, wil hij stemgerechtigde wezen, in staat zijn de Constitutie van den Staat, welke hij verplicht is te steunen, te lezen. Reeds in het begin van de vestiging der volkplantingen werd voor godsdienst en onderwijs bij de wet gezorgd.

In den Staat, waarin ik werd geboren, en in al de Staten van New-England, was op elke drie

mijlen oppervlak een schoolgebouw, in elk groot dorp een academie, en colleges waren er genoeg om in de behoefte aan klassikaal onderwijs te voorzien. Eerst begonnen we met naar de dagschool of vrije school te gaan. Er waren zeer weinig bijzondere scholen of scholen waar men betaalde; en kostscholen waren, behalve in de groote steden, geheel onbekend.

Daar niemand zeer rijk was, en ook niemand bepaald arm behoefde te wezen; daar allen het in de theorie even ver hadden gebracht, en in de praktijk onderling niet veel verschilden, gingen we allen naar dezelfde school, en kregen in den winter allen les van denzelfden meester, en 's zomers van dezelfde maitres. Toen ik vier jaar oud was tripelde ik een-en-een kwart mijl ver naar het schoolgebouw van het district, dat aan den voet van een zandigen heuvel bij den oever van onze schoone rivier lag. Daar hadden we groote, door de breede takken der pijnboomen beschaduwde ruimten om op te spelen — pleinen met altijd-groen, aardbeien, frambozen, boschbessen, wilde kersen en druiven er op, als 't daar de tijd voor was; en dat alles was voor ons. Overtreding! de beteekenis van dat woord leerden wij daar nimmer kennen. 's Winters hadden wij de hoogliggende sneeuw om door te baggeren en in te spelen, en om sleedje op te rijden; en als het ijs niet te diep onder de sneeuw lag hadden we onze schaatsen.

Meesters van beroep kenden wij in die dagen voor de gemeentescholen niet. De een of andere vroolijke deern, die goed op de hoogte was en meer van boeken dan van 't spinnewiel hield, gaf 's zomers les. 's Winters hadden we in den regel een student van het naastbijgelegen college, die zijn collegegelden en verteringen bestreed met het geld, dat hij met drie maanden schoolhouden verdiende; en hij zelf was er, voor wat zijn tact van lesgeven aangaat, niet slechter door geworden. Had een jongmensch lust te gaan studeeren, dan was geldgebrek geen bezwaar, alleen een klein inconveniënt. Hij behoefde jaarlijks maar drie of vier maanden schoolmeester te spelen om zijn graad te halen en zijn studiën in de rechten of in de medicijnen te voleindigen. Voor de godgeleerdheid waren bijzondere instellingen om hem voort te helpen. Op die wijze hebben honderden van de knapste lui in Amerika hun eigen opvoeding voltooid. Zulke meesters maakten, dat zij leerlingen kregen, die graag wat meer dan het hoogst noodige wilden leeren. De student van het college had er niets tegen, dat wij Latijn en Grieksch leerden. Bij de gewone lessen der dagscholen voegden velen filosofie, scheikunde, algebra, geometrie en landmeten. Na de gewone lessen te hebben doorloopen, konden we verder leeren wat wij wilden.

De schoolgelden werden deels door een directe belasting, waarover in elk district gestemd werd, deels uit een algemeen opvoedingsfonds gevonden. In enkele staten, vooral in de nieuwe, waar landerijen tot dat doel werden aangewend, was dat fonds zeer ruim bij kas, en diende het voor al wat het onderwijs betrof. In New-Hampshire bepaalde ieder voor zich hoeveel hij aan die belasting te betalen had, en men deed dat zeer ruim; en om nu te maken, dat het geld, dat in het district inkwam of gegeven werd, lang strekte, werd de meester of bij ophod of afslag in den kost besteed en aan den minstbiedende gegund, of wel bij allen om beurten in den kost gedaan.

Elk jaar, als het stedelijk bestuur vergaderde, werden de armen aan de minstbiedenden uitbesteed, daarbij het werk, dat zij konden verrichten, in rekening gebracht. De arme was slaaf; een jaar vooruit was voor hem betaald, maar die betaling hield hij ook zoolang hij leefde. Op dezelfde minder eervolle wijze werd de schoolmeester behandeld. Hoe goedkooper hij onder dak te brengen was, hoe langer het geld strekte, en hoe langer tevens de schooltermijn duurde. Een gezeten pachter, die meer dan volop eten had, en kinderen, welke wel eens een extra-les mochten hebben, was heel blij wanneer hij voor een prikje den meester in den kost kreeg. Ik heb er een gekend, die een

leventje had als een prins voor nog geen drie shillings per week.

Maar zelfs dit geld spaarde men de districts-kas dikwijls uit door den meester of de maitres nu hier dan daar in den kost te doen — dan bleven ze, op de rij af, een of twee weken ten huize van de ouders hunner leerlingen. Dit gaf aan het leven der onderwijzers een aangename afwisseling, en stelde de menschen in het district in staat met elkaar in gastvrijheid te wedijveren. Ik geloof, dat deze wijze van doen het meest populair was. Dat systeem gaf aan elke jonge dame een heel aardige kans op een mogelijken aanbieder; en al had de meester soms ook een heelen kuier te maken als hij zijn kosthuis had aan 't andere eind van het district, hij werd overal behandeld en ontvangen met de attenties, die men verschuldigd is aan een geëerden gast, welke maar korten tijd blijft. De mooiste kamer en de beste stukken van de tafel waren voor den meester.

De eenige bestendige stimulus voor ingespannen studie op school was — de ambitie. Iedere jongen wist, dat hij gouverneur van den Staat of lid van 't Congres kon worden. Er was niets dat hem belette President te worden; al wat hij te doen had was — te studeeren. Geen betrekking lag buiten zijn bereik, als hij maar verkoos er voor te werken. Franklin was boekverkoopers-

jongen; Generaal Putnam een pachter, die zijn ploeg in de voor liet om het commando op zich te nemen over de troepen, welke bij Bunker Hill zoo roemrijk de nederlaag leden; Roger Sherman was schoenmaker, en Andrew Jackson, een arme jongen, die zich van de onderste sport van de ladder naar boven werkte. Wat was Patrick Henry, wiens welsprekendheid ons deed trillen, toen wij zijn beroemde redevoering in de Vergadering van Virginië hoorden? Een boeren-herbergier. Onze geschiedboeken zijn vol namen van mannen, herkomstig uit alle standen, en zelfs uit die, welke in andere werelddeelen de laagste standen der maatschappij worden genaamd. Wij wisten, dat, waar de wil bestond, ook een pad was; en onze meesters spoorden ons voortdurend aan door ons te wijzen op de schitterende belooning in rijkdom, eer of waardigheden en onderscheidingen, welke zeker binnen ons bereik lag.

Dit voortdurende prikkelen van hoop, wedijver en ambitie bracht meermalen een koortsachtige inspanning en ontevredenheid teweeg, als zijnde daarvan het natuurlijke resultaat. Weinigen waren tevreden met het leven thuis en met het bebouwen van dien ondankbaren bodem van New-Hampshire. Als we dan toch boer wilden zijn — welnu dan lagen de vruchtbare, lage landen en de ruime prairiën van het Westen voor ons open. Maar wij

konden dokter worden, en advocaat, dominé, koopman — honderd wegen stonden voor ons open, die voerden naar rijkdom en roem, indien we — onze lessen maar leerden. Natuurlijk leerden we die.

De opvoeding, welke wij ontvingen, was in enkele opzichten vrij degelijk, in andere nog al oppervlakkig.

In cijferkunst, geometrie, landmeten, werktuigkunde en dergelijke degelijke en practische vakken waren wij met hart en ziel student; maar onze kennis van de geographie bepaalde zich hoofdzakelijk tot Amerika; en naar ons gevoelen waren de Vereenigde Staten grooter dan al wat daar buiten lag. Zoo was het ook met onze kennis van de geschiedenis gelegen. Die was de geschiedenis van Amerika — kort maar roemrijk. Voor de monarchiën en hun bestuurders koesterden wij een te innige verachting om veel om hun geschiedenis te geven; en zoo wij er al studie van maakten, diende zulks alleen om het contrast na te gaan tusschen hun despotisme en onze eigene vrije instellingen. Elken dag en bij elke gelegenheid werd ons ingeprent, dat die het vrijste en het meest geluk aanbrenghend waren, en dat wij weldra den grootsten en machtigsten staat van den aardbol zouden uitmaken. Dat is de innige, godsdienstige overtuiging van iederen Amerikaan. In zijn kindsheid leert hij dat; en vergeten kan hij het nim-

mer. Voor elk ander land koestert hij gevoelens, die voor het ééne haat, voor het andere medelijden zijn; want — zij gaan gebukt onder het gehate juk van de despoten der Oude Wereld. Voor Frankrijk koestert hij een zekere mate van bewondering, en voor Rusland dien eerbied, welke de eene groot en machtig wordende staat voor den anderen gevoelt. Maar een oprechte Yankee heeft met gansch Europa niet veel op.

En hoe zouden we dat ook kunnen? Groot-Brittanje was de machtigste mogendheid van Europa; en hebben wij het niet tot tweemaal toe de nederlaag doen lijden? Een van onze groote meren zou het geheele Vereenigde Koninkrijk doen verdrinken. En wat moesten wij denken van een volk, dat er in toestemt door een erfelijke aristocratie te worden geregeerd, — dat het land niet in eigendom bezit, 't welk het bearbeidt, en geen stemrecht heeft, — waarbij er zelfs heel wat zijn, die geen geweren of kanonnen hebben? Ons Gouvernement was het model-Gouvernement, onze instellingen waren model-instellingen, onze staat was de model-Republiek. Wij lazen het in onze boeken en dagbladen, hoorden het in preeken, redevoeringen en aanspraken luid verkondigen, dankten er God voor in onze gebeden, en geloofden er aan als aan het Evangelie.

Als wij er eens aan dachten, dat wij, vóór alles,

dank schuldig waren, dan dankten wij God, dat wij niet waren als die anderen, en vooral, dat wij niet waren als de onwetende, vertrapte slachtoffers van de despoten in Europa. Somtijds is 't mij wel eens voorgekomen, dat die zelfverheffing der Amerikanen in die zaken, slechts het superlatief is van een dergelijk gevoel, 't welk men soms wel eens in Engelsche boeken, dagbladen en redevoeringen vindt, met dit onderscheid, dat de Amerikanen zich even ver vóór Engeland uit stellen als Engeland zich dit ten opzichte van alle andere natiën doet.

Een zekere invloed had ten gevolge, dat de Amerikanen, zoówat veertig jaar geleden, in New-England lyceums, debating-clubs, bibliotheken, en maatschappijen tot bevordering van 't een of ander nuttig doel oprichten. In de groote steden werden nette zalen gebouwd, en groote bibliotheken bijeengebracht.

De "New-York Mercantile Library Association" bezit een prachtig gebouw, een boekerij van honderd vijftig duizend banden, en een groote leeskamer, met een zaal tot het houden van voordrachten. Ongeveer duizend mijlen westelijker, te St. Louis, heeft een dergelijke vereeniging een heerlijk mooi gebouw, een prachtige leeszaal, waarin wel twaalfhonderd menschen kunnen zitten, een rijke bibliotheek en verschillende kunstwerken.

Het houden van lezingen des winters werd een nationale en overal doordringende instelling. Nimmer kwam dat systeem van lezingen houden ergens tot zulk een ontwikkeling; nergens heeft het spreekgestoelte zulk een machtigen invloed.

Veel omstandigheden werkten mee om den bloei dier instelling te bevorderen. In Amerika heeft bijna elke stad van vijf of zes duizend inwoners vijf of zes godsdienstige societeiten, kerken genaamd. Het onderscheid tusschen kerk en kapel is er niet bekend.

Voorheen spraken die, welke zich in Engeland Dissenters noemden, van hun vergaderzalen. Tegenwoordig heet elk bedehuis, behalve dat van de Vrienden of Kwakers, eenvoudig: kerk. Een dorp met vijf duizend inwoners kan hebben een Episcopale kerk, waarin de dienst wordt gedaan als bij de Engelsche Kerkgenootschappen, een Roomsch-Katholieke kerk, een Presbyter-, Doopsgezinde-, Methodisten-, Unitaris-, en Universalistenkerk. Al de zoogenaamde Evangelische secten keuren het bezoeken van bals en komedies af: en het eenige genoegen, waartegen zij geen bezwaar maken, is het bijwonen van lezingen in 't publiek. Een letterkundig genootschap of een tot dat einde gevormd comité maakt de noodige schikkingen. Een lokaal of een der kerken wordt gehuurd, en er worden kaartjes

uitgegeven voor twaalf lezingen — 's winters elke week één.

Verschil in de prijzen der plaatsen of in de plaatsen zelve is er niet; er zijn geen fauteuils, of stalles, of gereserveerde plaatsen. "Wie 't eerst komt, 't eerst maalt." Wie het vroegste komt neemt het beste plekje. Het eenige onderscheid, dat daarin gemaakt wordt, is, dat, volgens den overal in Amerika bestaanden regel, de voorste zitplaatsen voor de dames worden opengelaten. Zij betalen evenveel of dikwijls minder, maar 't zijn dames; derhalve hebben ze recht op de eerste en de beste plaatsen. Deze regel geldt op stoombooten, spoorwegen, in rijtuigen en komedies — overal. Gemeenlijk staat een Amerikaan zijn zitplaats, in geval er maar één is, aan een dame af; en zijn er meer dan heeft zij de keus.

Na den verkoop van de kaartjes is het engageeren van sprekers het meest van gewicht. Er zijn in Amerika twee- of driehonderd menschen, die elken winter disponibel zijn — dominé's, dokters, letterkundigen, uitgevers, professoren, philanthropen, hervormers, politici, enz.. 't Spreekt van zelf, dat de een meer populair is, meer menschen trekt, meer toeloop heeft en ook meer honorarium vraagt dan de ander. Zooals dat met alles is, zijn ook hier sterren van de eerste en van de volgende grootten.

Een man van naam op politiek, godsdienstig of letterkundig gebied is altijd een "Star". Mr. Thackeray trok heel wat menschen. Niettegenstaande zijn "Amerikaansche Schetsen" en "Maarten Chuzzlewit" had Mr. Dickens overvolle zalen. Henry Ward Beecher, Horace Greeley, Wendell Phillips, Oliver Wendell Holmes, Lowell, Russell, Taylor behoorden tot de meest gevierde sprekers. Veel beroemde mannen uit Engeland hebben meer of minder voordeelige engagementen gehad; en in de laatste jaren hebben ook dames dat veld betreden, en meermalen grooten triomf behaald.

De gewone prijs, die een spreker voor een lezing betaald wordt, is tien guinjes, (honderd twintig gulden) behalve de reiskosten, al zou hij ook duizend mijlen ver moeten komen; maar zelden treffen de sprekers één enkel engagement. Zij treden in overleg met de comité's, zoodat zij bijna elken avond gedurende een maand of langer bezet zijn. De sprekers, die het meest den loop hebben of het populairst zijn, vragen twintig tot veertig pond voor een lezing, en kunnen met gemak één of twee duizend pond in den loop van drie of vier maanden verdienen. Mr. Beecher, een van de populairsten, heeft als predikant zoowat twaalfhonderd pond, en verdient er waarschijnlijk met lezen en boekenschrijven nog wel het dubbele bij. Het soort van sprekers en ook het besprokene zelf

hangt, zooals van zelf spreekt, van het auditorium af. De wet van vraag en aanbod geldt ook hier. In de letterkunde, ook wat preeken en lectuur aangaat, zoeken de menschen niet wat ze noodig hebben, maar wat ze het liefste hebben. Zij oefenen het recht van critiek, niet alleen op het punt van godsdienst, maar ook in politiek, letterkunde en wijsbegeerte uit, waarbij wij rekening moeten houden met de invloeden, welke de algemeene opinie en het oordeel van de meerderheid op die critiek uitoefenen.

Buiten en behalve die geregelde lezingen in honderden steden en dorpen, zijn er nog sprekers van beroep, die van de eene plaats naar de andere trekken en lezingen houden over onderwerpen van wetenschappelijken of hervormenden aard, zooals tegenwoordig over de Afschaffing van den sterken drank, en vroeger over de Afschaffing der slavernij. Het systeem Mesmer met zijn proefnemers en uitleggers, zoowel als de zonderlinge biologisten met hun kunst op hun eigen handje, gaven eveneens hun grillige en onverklaarbare voorstellingen.

Verscheidene jaren geleden las Robert Owen in Amerika over zijn stelsel van Communisme. Hij had een zeer aantrekkelijke verdedigster van zijn stellingen op sociaal en godsdienstig gebied in de welsprekende Fanny Wright, welke in de voornaamste steden van de Noordelijke Staten lezin-

gen hield. Daarop volgden de leerlingen van Charles Fourier en haalden de licht op te winden, van nieuwigheden houdende Amerikanen over tot het bouwen van phalansteriën, waarin de wispelturigen, luiaards en rusteloozen bijeenkwamen — om weldra weer, twistend, te scheiden. Een plan, dat, wilde het slagen, ondergeschiktheid en de beste karakters, talenten en vermogens eischte, moest zeker mislukken, wanneer het niets dan juist het tegenovergestelde van dat alles vond. Hoe kon men ook verwachten met de het minst geordende materialen van het oude, een nieuw, verbeterd maatschappelijk gebouw te doen verrijzen?

Omdat ze vrij zijn van vooroordeel, niet op vroeger gebeurde zaken letten, een zeker gebrek hebben aan dat instinctmatige gevoel van zelfbehoud — dat eigenaardige “pas op je neuzen” ’t welk Mr. Emerson als een treffende karaktertrek bij de Engelschen beschouwt — omdat hun zucht naar nieuwigheden, hun streven naar vooruitgang groot is, kortom uithoofde van allerhande zaken luisteren de Amerikanen gretig naar elke nieuwe leer, voorgewende wetenschap of schijn-philosophie, zoodra die hervorming der maatschappij en vermeerdering van menschelijk geluk belooft.

Het land zelf is een nieuwe wereld, pas door haar tegenwoordige bewoners bevolkt. De staatkundige instellingen zijn er nieuw en op proef genomen.

De ineensmelting van verschillende nationaliteiten vormt een nieuw ras. Alle vijf of tien jaren herziet de bevolking der verschillende Staten haar instellingen. Nieuwe secten ontstaan; nieuwe systema's van metaphysica en zedekunde vinden, zoowel als nieuwe denkbeelden omtrent de samenstelling der maatschappij, ingang.

In Engeland wordt een oud huis, een oude firma, een oude koopmans-affaire, kortom bijna al wat oud en eerwaardig is, in hooge eer gehouden. Een zaak, die een eeuw bestaat, rust daar op een hechten grondslag. In Amerika daarentegen is het juist het nieuwe, dat succes heeft. Men geloofst daar aan vooruitgang en verbetering. Waarom zou men het nieuwe hotel, de nieuwe stoomboot, machine, inrichting, of wat ook niet boven de oude verkiezen? Er is geen reden tot verwondering als zij vermeenen, dat zedeleer en godsdienst evenzeer aan de wetten van den vooruitgang onderworpen zijn, en dat de 't laatst aan de wereld verkondigde geloofsbelijdenis een verbetering is van die, welke tweehonderd of twee duizend jaar geleden werd verkondigd.

Toen Dr. Spurzheim, de samenstander van Gall op het punt van de theorie der schedelleer, omstreeks 1834 in Amerika kwam, werd hij met geestdrift ontvangen. 't Werd rage om aan schedelleer te doen. Koppen van pleister en lithographieën,

waarop de organen waren aangegeven, werden bij duizenden verkocht. 't Was een betasten en bevoelen van hoofden om akelig van te worden. Sprekers trokken van stad tot stad om de nieuwe wetenschap te verklaren, en zich, zoowel in 't openbaar als in 't particulier, met schedelonderzoek bezig te houden. Tijdschriften werden opgericht om de nieuwe wijsbegeerte te verkondigen; en een bibliotheek van boeken over de schedelleer was weldra daargesteld. Vijf jaren na de komst van Dr. Spurzheim, twijfel ik niet, of er waren meer aanhangers van de theorie der schedelleer in de Vereenigde Staten-alleen dan in de geheele wereld daar buiten.

Het magnetisme volgde deze leer op de hielen. Monsieur Poyen, een Fransch-Creool van een der West-Indische eilanden, kwam naar Boston en leidde de nieuwe leer bij het Amerikaansch publiek in. Zijn lezingen werden door proeven gevolgd. In een der hospitalen werd een vrouwelijke patiënte, die tot het nemen van een proef was uitgekozen, zoo volkomen gemagnetiseerd, dat zij acht en veertig uren bleef doorslapen, hoewel zij aan een hevige hartkwaal leed, welke haar gemeenlijk het slapen belette. Zoolang zij in magnetischen slaap lag, scheen zij rustig en vrij van pijn; maar haar wakker-krijgen was onmogelijk. Toen de acht en veertig uren om waren, werd zij van zelve wakker,

gevoelde zich zeer verkwikt en verklaarde, dat zij zich beter voelde dan in maanden het geval was geweest. Toen dit en nog eenige dergelijke gevallen bekendheid kregen, gingen natuurlijk een massa menschen elkander magnetiseeren. Overal had men geneesheeren-magnetiseurs en clairvoyanten. Beroemde doctoren deden operaties op patiënten, welke door een magnetischen slaap geen pijn gevoelden. Clairvoyants hielden zich met het onderzoek der inwendige organen van patiënten bezig, beschreven hun kwaal en schreven geneesmiddelen voor, die niet veel anders of niet veel gevaarlijker waren dan die, welke door de gestudeerde of niet-gestudeerde faculteit werden gegeven.

Er waren zoogenaamde zielkundigen, die leven, karakter, fortuin en kwalen konden opgeven van menschen, welke ze nooit tevoren hadden gezien, als hun slechts een verzegelde brief, een regel of wat schrifts, een lok haar of iets dergelijks van den betrokken persoon werd in handen gegeven.

Zelfs was er eene, die, als haar slechts een fossiel uit het een of ander vóórhistorisch, geologisch tijdperk tegen het voorhoofd gehouden werd, een levendige beschrijving gaf van het voorkomen van onze planeet op dat tijdstip. Die dame is, geloof ik, nog in leven, en zou eenig licht kunnen brengen over de herkomst der vuursteen en andere voorwerpen, welke men onderstelt afkom-

stig te zijn van den mensch uit de vóórwereld; en ook zou ze de strijdvraag tusschen Huxley en Darwin kunnen uitmaken.

De theorie "van de wijze van voeding zooals die voor den mensch het meest geschikt is" is niet oorspronkelijk uit Amerika afkomstig, maar werd daar met grooten ijver opgevat en verkondigd door Sijlvester Graham, Dr. Alcott, Prof. Aluzzy en andere hervormers op 't gebied der gezondheidsleer. De Engelschen hebben heel wat met hun roastbeef op; maar in Engeland zijn er tien menschen, die niet meer dan eens in de week dierlijk voedsel krijgen tegen één dergelijke in Amerika. Zeerzeker wordt daar door alle standen, en voornamelijk door de arme klasse, veel te veel dierlijk voedsel gegeten. De nieuwe theorie was nu, tot zekere hoogte, een reactie tegen het misbruik van vleesch. Maar wat was nu het gevolg? Dat ettelijke duizenden het gebruik van vleesch geheel afschaften, en dat velen op dit besluit nimmer terugkwamen. Die menschen zijn van meening, dat de meeste kwalen en ondeugden door het eten van vleesch ontstaan, en dat, als dit niet meer werd gebruikt, gezondheid, zedelijkheid en geluk daarvan het gevolg zouden zijn.

Het succes van de watergeneeskunde is een ander bewijs voor de vaardigheid, waarmee de Amerikanen al wat nieuw is aannemen.

Nauwelijks had men van het systeem van Priesnitz gehoord of er werden in Amerika verscheiden water-geneeskundige etablissementen geopend; en binnen een paar jaar zagen vijf of zes tijdschriften over die wijze van genezen het licht, werden er scholen voor geopend, en schreven een menigte mannelijke en vrouwelijke deskundigen douches en koudwaterbaden voor, met zooveel zindelijkheid en zooveel nieuwe fratsen en kunsten er bij, als het Amerikaansche publiek maar kon verlangen.

Niet in Amerika begon de strijd voor de rechten der vrouw. Mary Wolstonecraft was een Engelsche, evenals Frances Wright, die dertig jaar geleden in Amerika met buitengewoon succes over politiek, socialisme en deïsme voorlezingen hield; 't welk echter niet wegnam, dat het een nieuwtje was een hoogst beschaafde vrouw over zulke onderwerpen in 't publiek toespraken te hooren houden. Zij stierf eenige jaren geleden te Cincinnati in Ohio, geheel vergeten door de duizenden, welke haar eenmaal bewonderden. Mrs. Rose, een welbespraakte kampioene voor de rechten der vrouw en de philosophie van Thomas Paine, die ik in St. George's Hall te Londen heb hooren spreken, is te Poland geboren. Miss Dr. Blackwell van New-York, die in de hospitalen en op de colleges te Parijs in de medicijnen studeerde, is een Engelsche. Maar veel Amerikaansche dames hebben naar

een plaats in de rij der doctoren in de rechten, geneeskunde of godgeleerdheid gedongen. Vrouwen hebben voor de balie gepleit en hebben als verkondigsters van het Evangelie een stoel gehad; maar dat is bijna niets vreemds meer, daar de vrouwen bij de Kwakers reeds zoolang geleden predicaties hielden.

In Amerika is er minder, dat de vrouwen belet haar eigen werk te zoeken en te doen, dan in de meeste andere landen. Zij hebben in enkele der nieuwe Staten het stemrecht en nemen ijverig deel aan de politieke kwestieën. 't Is wel waarschijnlijk, dat daartoe opgeleide vrouwen met recht met enkele onderdeelen der geneeskunde zullen belast worden; en met het volste recht mogen zij aanspraak maken op de eer, dat aan haar de zorg voor de hospitalen, verbeterhuizen en gevangenis-voor-vrouwen wordt opgedragen. Als opvoedsters zijn zij uitstekend, en hebben zij een veel-omvattende taak. Niets belet haar artiste te worden in schilder-, beeldhouw- en toonkunst, zoowel als in de kunst van tooneelspelen en zingen. Als schrijfsters hebben zij veel verbeeldingskracht; en wat zij schrijven laat zich goed lezen, zoodat zij met alle succes in verscheiden afdeelingen der letterkunde met de mannen kunnen wedijveren.

De poging door een zeker aantal Amerikaansche vrouwen gedaan om de kleederdracht der mannen

of ten minste een, die daarop geleek, aan te nemen — een voorstel, dat, naar een van zijn grootste voorstandsters, Mrs. Bloome, Bloomerisme werd genaamd — was stoutmoedig en krachtig genoeg ondernomen, doch had — geen succes. Eenige duizende Amerikaansche vrouwen namen een costuum aan, dat zij gemakkelijk en voor de gezondheid dienstig achtten, en waren in den strijd voor haar zaak zoo dapper als heldinnen, en volhardend tot fanatisme toe; maar de beproefde hervorming viel in 't water. Amerika kon tegen een vreemd gouvernement in opstand komen, in zijn eigen bestuur een omwenteling teweegbrengen; maar Amerika is niet krachtig genoeg om oorlog te voeren tegen de mode der beschaafde wereld.

Een vrouw moge in New-York ten aanhoore van drie of vier duizend menschen een speech over politiek houden, maar een Bloome-kleeding op Broadway is wat anders; en een nog veel grooter bezwaar is er in gelegen anderen over te halen dat voorbeeld te volgen.

De club, die een andere verdeeling van het land voorstelde, de Land-Reformers, was een tijdlang zeer sterk en oefende op de plaatselijke en zelfs op de nationale politiek eenigen invloed uit. Dat het land het eigendom is van de menschen, die er op wonen; dat de grond van elke streek toebehoort aan het volk uit die streek; dat geen mensch het

recht kan hebben een groot stuk gronds ten eigen bate te gebruiken, en anderen te dwingen hem huur te betalen of van honger om te komen, gelooven veel Amerikanen. "Land," zei de club, "moest zoo vrij zijn als lucht en water. Land is een noodzakelijke levensbehoefte, en alle menschen hebben hetzelfde recht om te leven en te bezitten wat noodig is om dat leven te behouden. Iemand kan den dampkring niet in een flesch sluiten. Hoe kan hij dan op het uitsluitend bezit van groote lappen grond aanspraak maken? Wie geeft iemand, bij uitsluiting van anderen, recht op aarde en zonneshijn, en op het voedsel, dat daardoor wordt voortgebracht? Land voor die geen land hebben!" "Geen Land-monopolie!" — "Stem zelf voor het verkrijgen van een hoeve!"

Natuurlijk zoude in een land, waar het algemeene stemrecht bestaat en het volk de wetten maakt, slechts het grootste aantal stemmen noodig zijn om op al de landerijen beslag te leggen — ten einde die gelijkelijk over allen te verdeelen, of ze als gemeenschappelijk bezit te bewaren. Voor dit plan was het jammer, dat de meerderheid der stemhebbenden in elken staat, tot heden toe, bezitters zijn van land, dat zij geen plan hebben af te geven. Ook wenschen zij zelfs nog meer te koopen, en dat als vast bezit te behouden.

Verscheiden Staten gingen zelfs zoover, dat zij

een ieder een erf verzekeren, bestaande uit een huis met schuur en eenige akkers land, 't welk zelfs niet voor schuld kon worden vervreemd. In de nieuwe Staten zijn groote partijen land als vast goed aangekocht, door menschen, die iets voor hun nakomelingen willen nalaten. In elken Staat neemt het landbezit toe. De zuinige lui slikken het eigendom der verkwisters in; zodoende zal de tijd komen dat de "Landreformers" een meerderheid van niet-bezitters zullen vinden, die bereid zijn voor een nieuwe verdeeling te stemmen. Dan zullen de groote grondbezitters een krachtig bestuur behoeven, dat door en voor de rijken gemaakt is om aan hun eigendom behoorlijke bescherming te verleen. Wat zou het algemeene stemrecht met de groote landbezittingen in Engeland doen? Hoe lang zouden de eigendomsbewijzen nog het perkament waard wezen, waarop ze zijn geschreven?

Nog een ander denkbeeld van de hervormers in Amerika was de afschaffing van al de wetten betrekking hebbende op onbetaalde schulden en op het verbreken van contracten — een soort van generale bankroetwet, die ten doel had, te maken, dat elke schuld een soort van "eereschuld" werd, en die de menschen geheel vrij liet op hun eigen kas of op het geweten van hun schuldenaars te vertrouwen. Het crediet, zoo was het beweren, zou, als

er geen wet bestond, veel meer waarde hebben; want dan zou dat afhankelijk zijn van iemands karakter, en niet van het kapitaal, 't welk men veronderstelde, dat hij bezat. Een achtenswaardig man zou zooveel crediet kunnen krijgen als hij verkoos, terwijl een schelm geen vertrouwen zou genieten. De afschaffing van de gijzeling voor schuld; de bepaling, dat op het erf, het gereedschap en de boekerij, waarvan iemand moet bestaan, zomin als op een deel van het huisraad beslag mag worden gelegd, alsmede liberale wetten op het bankroet, zijn in de wetgeving stappen in die richting geweest.

De afschaffing van het geld heeft eenige zeer ernstige voorstanders gehad, en er zijn er enkelen geweest, die het systeem van geen-geldgebruik een tijdlang practisch in toepassing hebben gebracht. "Het geld was de bron van alle kwaad", zeiden die; "het was de hefboom der onderdrukking, en stelde den rijke in staat zich ten koste van den arme te verrijken. Het maakte de menschen tot slaven, door ze te dwingen van het kapitaal den interest te betalen. 't Was het geld, dat aan een enkelen luiaard de macht gaf een groot gedeelte van den arbeid van honderden of duizenden zijner arbeidzame medemenschen voor zich alleen te besteden, zonder daartoe zelfs een schijn van recht te bezitten — en zonder daarvoor eenige werke-

lijke vergoeding te geven. Wat is geld, 't zij goud of papier? 't Is macht; macht om iemand te mijnen bate te doen werken. 't Is een werktuig der slavernij, een hefboom in handen van het despotisme. Weg met het geld! weg er mee, derhalve! Ruilt zaken, die reële waarde hebben tegen elkan- der in. Laat de menschen werk geven voor 't geen door het werk, door den arbeid wordt voortge- bracht, maar — weg met dien zwaarsten aller vloek- ken! Onder de macht van dien vloek der aarde gaan geheele natiën door hun schuldenlast en be- lastingen gebogen. Schaf het geld af, en het des- potisme zal hebben opgehouden te bestaan. Er zal geen oorlog meer zijn; het eigendom zal gelijke- lijk verdeeld wezen, en de heerschappij van de rechtvaardigheid — het millennium — zal voor een vrijgemaakt ras verrijzen.”

De staatsinstellingen van Amerika — vrijheid, gelijkheid en broederschap, het volksbestuur door het algemeene stemrecht — meende men aanvanke- lijk, dat het voorbehoedmiddel tegen alle kwalen wa- ren. Maar de burgerlijke vrijheid en de vrijheid van godsdienst alleen kunnen de ellenden des levens niet geheel wegnemen. Zware arbeid, armoede, on- deugd, misdaad en ellende blijven zelfs in een model-republiek bestaan. Al gelooven wij, dat wij het op een groote hoogte gebracht hebben, het onvermijdelijke kunnen we niet afschudden. “Wat

niet kan genezen worden, moet worden gedragen;" maar de Amerikanen zijn met vertrouwen genoeg bezielde om te gelooven, dat er geen kwaal is zonder geneesmiddel als — zij dit maar kunnen vinden; en zij zien niet in waarom zij niet zouden trachten geneesmiddelen tegen alle kwalen des levens te vinden.

HOOFDSTUK V.

GODSDIENST EN ZEDELIIKHEID.

De eerste volkplanters in Amerika waren Engelse Puriteinen — menschen, waarvan gezegd werd, dat zij overgegeven waren aan goddeloosheid en winstbejag, en evenzeer besloten voor zichzelve vrijheid van godsdienst te hebben als die aan anderen te ontzeggen. Zelve de vervolging ontsnapt, bleven zij een ieder vervolgen, die van hun richting afweek. Zij hingen de Kwakers op, en geeselden andersdenkende vrouwen, achter een kar gebonden, van de eene stad naar de andere, geheel Massachusetts door. — Die vrouwen werden van 't eene dorp naar het andere per kar vervoerd, en in elke plaats werden zij naakt uitgekleeed en tot stichting van de vrome gemeente en van de Puriteinsche geestelijken geeeseld.

De zuiver Episcopalen of leden van de Engelsche Kerk werden verbannen, en Roomsch-Katholieken zouden zeker opgehangen zijn, als zij zich te midden van die menschen hadden gewaagd, bij hun zoeken naar die "vrijheid van godsvereering," welke de Puriteinen zoo met hand en tand voor zichzelve verdedigden en zoo fanatiek aan anderen ontzeiden.

Terwijl zij den bijbel als wetboek aannamen; de Indianen beroofden en vermoorden, onder voorgeven, dat de aarde het erfdeel der heiligen was; de menschen op straffe van gevangenzetting noodzaakten des Zondags naar de kerk te gaan; aan niemand anders dan aan de lidmaten van de Kerk stemrecht gaven tot het kiezen van de overheidspersonen; de Baptisten de kolonie uitjoegen; de heksen, in gevolge de wetten van Mozes, bij dozijnen ophingen; de Indianen tot slaven maakten of negers van Jamaïca invoerden, en in veel opzichten hetzelfde deden als hun broeders aan gene zijde van den Oceaan — legden de Yankees toch de grondslagen van die groep vrije, welvarende en gelukkige republieken, welke bestemd schijnen zich over het Westelijk Halfrond uit te breiden.

Van de volkplanters in New-England — die barsche pelgrims naar een beter land — zegt Mrs. Hemans: —

"Wat zochten zij toch zoo ver weg?
Juweelen uit de mijnen?"

De schatten der zee, of wel den oorlogsbuit?
Zij zochten een altaar voor 't ware Geloof."

"Ja! noem het heil'gen grond —
Die plek waar zij het eerst den voet zetten.
Onbezoedeld hebben zij er gelaten, wat zij er vonden,
Vrijheid van godsvereering."

Ik weet het niet zeker, maar ik geloof dat zij er verschillende zaken zochten. Zij waren volstrekt niet blind voor "de schatten der zee," want ze hielden er een winstgevende kabeljauwvisscherij op na. De "oorlogsbuit" waren de uitgestrekte en vruchtbare streken, die zij aan de vuist van den Roodhuid ontwongen. Die "vrijheid van godsvereering" was hun eigen vrijheid, met strenge en wreedaardige uitsluiting van Episcopalen, Doopsgezinden, Kwakers en Rooms-Katholieken.

Ze waren Calvinisten van de ergste en onverdraagzaamste soort. Enkelen kwamen tegen die strenge bepalingen in verzet en werden Unitarissen, Universalisten, Deïsten of Atheïsten. Amerika is vol menschen, die tegen de Calvinistische godgeleerdheid protesteerden. De leerstellingen der Protestanten, betreffende het recht van vrije denkwijze in geloofszaken, vonden bij de theologen van het New-England van vroeger weinig erkenning; maar dit recht, 't welk voorheen aan Paus en Kerkvergadering door de Hervormden werd gevraagd, eischte het volk zelf eenigen tijd later

van zijn eigen kleine pausen en kerkbesturen. Het Deïsme nam den milderen vorm aan van het Unitaristisch Christendom, 't welk langzamerhand in het Rationalisme van Theodore Parker overging. De Unitarissen werden machtig genoeg om beslag te kunnen leggen op het oudste en rijkst begiftigde der Amerikaansche Colleges — het Harvard-College te Cambridge.

Deze vorm van godgeleerdheid, deïsme onder den naam en met de vormen van het Christendom, had, buiten New-England, in Amerika niet veel succes. Er zijn in geheel New-York slechts twee kerken van Unitarissen, tegen mogelijk wel vijftig te Boston. In het Zuiden zijn ze haast niet bekend. Ik denk, dat het volgende daarvan de reden is. In New-Engeland behoorde het tot den goeden toon, het stond deftig, naar de een of andere kerk te gaan of van het een of ander kerkgenootschap lidmaat te wezen. Daar noemden de niet-geloovigen of Deïsten zich Unitarissen; dus namen zij den kerkelijken vorm der godsvereering aan. Maar in New-York en in de meer zuidelijke Staten bestaat meer maatschappelijke vrijheid en hebben de menschen minder pretensiën. De bewoners van het Zuiden zijn bovendien eenvoudiger en meer godsdienstig van karakter dan die van het Noorden; ze zijn meer aanhangers van wat wij orthodoxie noemen. De groote massa is, in 't Zuiden, Episcopaal, Presbyter, Doopsgezind,

Methodist, of Roomsch-Katholiek. De meerderheid is in het Noorden niets van dat alles. Die is Rationalist of Spiritualist.

Terwijl de Puriteinen New-England, volgens hun eigen gelukkige manier, bestuurden, vestigden de Hollanders hun gewijzigd Calvinisme in New-York; Kwakers en Lutherschen zetten zich in Pennsylvanië; Engelsche en Iersche Katholieken vormden onder leiding van Lord Baltimore een kolonie in Maryland; de staat Virginië werd gesticht door cavaliers afkomstig van de Engelsche Kerk, en enkele Fransche Hugenooten zochten in Zuid-Carolina een nieuw vaderland. Naderhand vestigden Engelsche Episcopalen zich in al de koloniën, en voornamelijk in de groote steden, waar de Amerikaansche loot van de Engelsch Kerk onder den invloed van de gouverneurs des Konings en de officieren van de Kroon tot bloei kwam en werd, wat zij tot op den huidigen dag is -- de meest aristocratische godsdienstige vereeniging. De Schotten voerden de Presbyters binnen, welke secte een van de meest verbreide geworden is; de Doopsgezinden zijn vermeerderd na de dagen van Roger Williams, en zijn waarschijnlijk het talrijkst, maar worden gevolgd door de aanhangers van Wesley en Whitefield. De Roomsch-Katholieken van Maryland verspreidden zich westwaarts door Kentucky en Missouri; de aankoop van Louisiana bracht een groote be-

volking Fransche Creolen — Katholieken — terwijl de groote stroom landverhuizers uit Duitschland en Ierland Roomsch-Katholieke kerken, kloosters en colleges over het land heeft verbreid. Met zooveel verschillende geloofsrichtingen werd godsdienstvrijheid een politieke noodzakelijkheid. Geen secte kon de meerderheid verkrijgen als de anderen zich daartegen vereenigden. Daarom was het noodzakelijk allen gelijke rechten te geven, en alle gemeenschap tusschen Staat en Kerk, hoe ook genaamd, uit te sluiten.

Toen de koloniën onafhankelijke Staten werden, en de Federale Unie werd gevormd, waren de hoofdleiders geen van allen leden van een kerkgenootschap. Benjamin Franklin, John Adams, Thomas Jefferson, Thomas Paine en verscheiden andere hoofden van de omwenteling in Amerika waren vrijdenkers zoowel op godsdienstig als op staatkundig gebied, en onder hen waren meer volgelingen van Voltaire en Rousseau dan van Luther en Calvijn. Bij de constitutie der Vereenigde Staten is het aan 't Congres verboden een enkele wet te maken, een godsdienstige instelling of de vrije uitoefening van godsdienst betreffende. In de constitutioneele wetten is niets te vinden, dat een Mormoon uitsluit van de keuze tot President. Mormonen hebben als afgevaardigden zitting in 't Congres. De instellingen van den Amerikaanschen Staat ignoreeren de gods-

dienst of — zorgen, dat zij geheel in haar uitoefening geheel vrij is. Alle secten worden door het beginsel van vrijwillige toetreding gesteund.

En toch — is er een niet geheel met dien toestand overeen te brengen erkenning van een godsdienst in de aanstelling van geestelijken bij leger en vloot, en in het Congres en het Wetgevend Lichaam der verschillende Staten, waar elke zitting geregeld met een gebed wordt geopend. Maar die geestelijken kunnen de geloofsbelijdenis hebben, welke de leden zelven verkiezen. Bij leger en vloot zijn de meeste predikers van den Amerikaanschen vorm der Anglicaansche Kerk. In de Wetgevende Vergaderingen en in 't Congres kan de een of andere populaire geestelijke, die invloedrijke vrienden onder de leden telt, worden gekozen. Soms nemen de verschillende geestelijken, die in de stad zijn, bij beurten den dienst waar, en wordt het gebed eerst door een Episcopaal, vervolgens door een Roomsch-Katholiek, Methodist, Doopsgezinde, enz. gedaan.

In mijn jongensjaren was New-Hampshire Puriteinsch of Congregationeel met enkele Schotsche Presbyters, Doopgezinden en Methodisten. In enkele grootere steden waren Episcopale kerken; maar ik geloof niet, dat er een enkele Roomsch-Katholieke kerk was in den ganschen Staat. Zeer streng Calvinisme was de overheerschende type, maar tevens

was daarbij een sterke réactie naar Universalisme en ongelooft. De Calvinistische Congregatie werd de orthodoxe genoemd, en had de beste leeraren van het Yale-College, of van Andover. De Methodisten waren ijveraars maar ongeletterden, die de ruwe en opwindende methode van de samenkomsten in kampen en in de woeste districten des lands aannamen. De Doopsgezinden lagen tusschen deze beide uitersten in. De gemeente was verdeeld in professoren en niet-professoren. De professoren waren lidmaten van de een of andere orthodoxe of Evangelische Kerk. Al wat nu buiten genoemde kerkgenootschappen lag — de menschen mochten zoo braaf zijn en zoo trouwe kerkgangers wezen als ze wilden — werd beschouwd als niet bekeerd. Hier was voor trots op zedelijk gebied volop, en ook meer dan genoeg voor huichelarij gelegenheid.

Naar de opvatting der vromen waren de meeste genoegens, vermaken en uitspanningen des levens zondig. Dansen was zonde, zelfs dansmuziek spelen was zonde, maar marschen-spelen — dat mocht. Een soldatenmarsch kon er door, maar een horrelijp of schotsche drie, wel foei! Kaartspel was bepaald doodzonde, zelfs al speelde men “om den keizer z'n baard”; andere dergelijke uitspanningen waren getolereerd, alleen geen biljart of kegelspel.

De Zondag werd op de wijze der Schotsche Presbyters gevierd. De reizigers mochten op zondag niet

verder reizen, en zelfs werden pogingen gedaan om de postkarren van het Gouvernement op dien dag niet te doen loopen. Geen andere dan kerkmuziek mocht gemaakt worden; elke uitspanning, hoe ook genaamd, was verboden. Alles was even plechtig en naar. Als men lachte werd dat beschouwd als gebrek aan eerbied. Op alle vroolijkheid, pret of feestelijkheid lag op de andere dagen van de week een verbod, maar des Zondags vooral. Het leven was een te ernstige en plechtige zaak, en de eeuwigheid was te ontzettend — altijd volgens de Calvinisten — om vroolijkheid te kunnen veroorloven of eenigen anderen vorm van geluk dan die waarbij de gelukkige (?) een gezicht zet als bij een begrafenis. Dit alles werd in ruimeren, milderen zin door de Methodisten en nog meer door de Episcopalen, Unitarissen, Universalisten en Katholieken opgenomen. Deze en de meer onafhankelijken der niet-bekeerden of niet-professoren lieten dansen en andere profane vermaken toe. Van het tooneel heb ik niet gesproken; er was er geen enkel dichters in de buurt dan dat van Boston, dat wil zeggen, meer dan honderd mijlen van ons af, maar toch — werd het tooneel beschouwd als een plaats waarvan de vromen zich met heiligen afschuw moesten afkeeren. En toch ging datzelfde vrome volk, dat het zondig rekende naar de comédie te gaan en een stuk van Shakespeare te zien, bij massaas

naar een paardenspel; zoo zag ik een jaar of wat later Puriteinen in menigte naar de vaudevilles en het ballet in Niblo gaan — want het tooneel heette daar *twin*¹. Zelfs geestelijken zag men, met och, zoo vrome dames, staan kijken naar de meest afkeurenswaardige voortbrengselen van het hedendaagsch tooneel — zoolang de plaats, waar de stukken werden opgevoerd, slechts niet: theater heette.

In de kerken in Europa — bij de Grieken, Lutherschen, Roomschen en Anglicanen worden de in hun jeugd gedoopte kinderen later bevestigd, als leden van de kerk beschouwd, en ontvangen ze dan ook de sacramenten. In Amerika moet bij de zogenaamde Evangelische gemeente op een zeker tijdstip een soort van bekeering, een omkeering des harten of zoo iets plaats hebben. Die wordt dan gevolgd door een mededeeling van 't geen men in dien zin heeft gevoeld, in 't openbaar verkondigd — eigenlijk een soort geloofsbelijdenis — en dan volgt er een formeele opname in de gemeenschap der geloovigen. De niet-gewijde wordt dan gewijd en lid van de Kerk. Deze omkeering is gemeenlijk het resultaat van op bepaalde tijden terugkeerende, ik zou haast zeggen, epidemische, godsdienstige vervoeringen, opwekkingen des gees-

¹ "Niblo's garden" in 't genre van Cremorn-gardens te Londen.

tes of wedergeboorten genaamd. Somschijns schijnen die op eens uit te breken; dat gebeurt dan, volgens het geloof der vromen, door een bijzondere uitstorting van den Heiligen Geest; maar ze zijn meestal het gevolg van bijzonder ernstige preeken, vergaderingen in kampen, langgerekte godsdienstoefeningen en stelselmatige pogingen om de gemeente tot godsdienstzin op te wekken.

Een zekere soort van predikers, die met hun gespierde taal een magnetischen invloed uitoefenen, worden "predikers ter wedergeboorte" genaamd, en worden gehuurd om dag en nacht op één plaats te staan preeken tot zulk een geval van wedergeboorte zich voordoet, om dan ergens anders heen te trekken. Enkele van die predikers krijgen aanzienlijke sommen voor hun diensten, en veroorzaken die gevallen van wedergeboorte (?) overal waar ze verschijnen.

De vergaderingen in kampen worden het meest door de Methodisten gehouden. Zij komen dan uit een groot district bijeen met hun tenten, levensmiddelen en kookgerei, en slaan in 't een of ander schilderachtig bosch, in de nabijheid van een meer of bij een snelvlietende rivier, een geregeld kamp op. Een preekstoel wordt opgericht; van planken worden zitplaatsen gemaakt; in een afgepaalde ruimte vlak tegenover de predikers wordt stroo gespreid, want alwie den geest krijgt of ver-

zoekt, dat voor hem wordt gebeden, knielt daarop neer, en — de operatie begint.

Een troepje predikers, soms onder de leiding van een voorzittenden ouderling of bisschop, die het geheel regeert, wordt bijeengezocht. Vroeg in den morgen doet het blazen op een hoorn het kamp ontwaken om den dag aan te vangen met gebeden, gezang en een stevig ontbijt; daarop begint het eigenlijke dagwerk. De menschen uit den omtrek komen bij hoopen aangezet. Roerende lofliederen, op bekende wijzen gezet, met geweldig zware kooren, welke door de geheele gemeente worden meegezongen, weergalmen door de bosschen. Dan volgt de eene preek op de andere — en dat gaat niet zachtjes maar met een stentorstem en met al het vuur van den heiligsten ijver. Gebed volgt op gebed, en, tusschen die gebeden en vermaningen door, antwoorden de toehoorders overluid: “Amen! Gezegend zij de Heer! Eere zij U, o God! Glorie! Halleluja!” en daarbij wringen ze de handen en gillen ze van opgewondenheid. Vrouwen, en somtijds ook mannen, vallen bewusteloos neer, en rollen op den grond. “Boetelingen” komen in menigte naar het stroo om voor zich te doen bidden. ’t Is een helsch misbaar van steunen, huilen, gillen, bidden en zingen. Enkelen krijgen den geest op eens, en doen het bosch weergalmen van hun kreten van vreugde, en schreeuwen:

“Glorie!” en zien anderen op te wekken om ook zoogenaamd “in te gaan”. Na een uur of drie vier met dat opwindende en uitputtende werk te zijn bezig geweest wordt de zegen uitgesproken, en een ieder gaat voor het middagmaal zorgen. Dan branden groote vuren achter de tenten; groote potten vol smakelijk voedsel hangen daarboven te rooken, en hoewel de aangelegenheden des geestes hoofdzaak zijn, worden de belangen des vleesches niet vergeten. Na het eten volgt een korte pauze, waarin men met elkander praten, en uitrusten kan. Daarop wordt in de tenten afzonderlijk gepreekt; de tooneelen van ’s morgens worden op ’t zelfde oogenblik op tien, twintig plaatsen herhaald; en de bezoeker, die midden in het kamp gaat staan, kan vermaningen, gebeden en gezang, alles door elkander en tegelijk, uit de verschillende hoeken van het kamp hooren opstijgen, terwijl er nu en dan in één enkele groep een half dozijn tegelijk aan ’t bidden en preeken zijn en daardoor de verwarring nog vermeerderen.

Dan wordt weder op den hoorn geblazen, en alles verzamelt zich voor den preekstoel, waar de oefeningen van ’s morgens met nog meer vuur en effect worden herhaald. ’t Gebeurt wel, dat een dozijn menschen den geest krijgen; dan vallen ze in een staat van geestverrukking, of wel, worden ze als ’t ware door een soort van val-

lende ziekte aangetast. Het aantal van die, welke in een toestand van overspanning geraken, neemt hoe langer hoe meer toe. 't Is zelfs voor den kalmsten en bezadigdsten mensch zeer moeilijk aan dien invloed te ontkomen.

Des avonds wordt het kamp — nadat er een pauze gemaakt is voor het souper — met lantaarns, die in de boomen worden opgehangen, en met vlam-mende vuren van pijnappels verlicht. Thans is het een wild en schoon tooneel. De lichten beschijnen de tenten en flonkeren in het woud; de ruwe doch welluidende liederen der Methodisten weergalmen onder de boomen; de grond glinstert door den phosphorischen glans van enkele wortels, welke door het getrappel der voeten van hun bast zijn ontdaan; de maan staat aan het blauwe firmament boven de toppen der boomen; en het droefgeestig roepen van den roerdomp, een grooten watervogel, wordt door het flauwe zuchtje, dat over den waterspiegel strijkt, medegevoerd. In die woeste en plechtige omgeving, te midden van dat grillige, nachtelijke tooneel, maakt de stem van den prediker nog oneindig meer indruk, en neemt de oogst van bekeerlingen toe. Er wordt nu een processie van mannen en vrouwen gevormd, die door het kamp gaat om de niet-bekeerden al zingende tot bekeering uit te noodigen. Zij trekken rond en zingen daarbij: —

“Zondaars, wilt gij den Verlosser toornig maken?

Wilt ge Hem van u verjagen?

Eenmaal stierf Hij voor uw redding.

Thans is Hij het, die u tot zich roept.”

Of wel vervullen zij het groote, maagdelijke bosch met dat wilde koor: —

“Ik ben bestemd voor 't Koninkrijk der hemelen!

Wilt ge met mij aanbidden?

Oh! Halleluja! Oh! Halleluja! enz.”

Enkele nieuwelingen sluiten mee aan — de stoet wordt grooter. Als al diegenen, welke konden overgehaald worden mee te komen, bijeen zijn gebracht, worden ze naar het stroo gevoerd, waar zij worden toegesproken en waar voor hen gebeden wordt met tranen, gejammer, en gegil van “Glorie!”

Dan volgen er weer gemeenschappelijke gebeden in de tenten, met al de overspanning, welke den ganschen dag en avond gelegenheid gehad heeft te stijgen. Om tien uur hoort men van den preekstoel den langgerekten, somberen toon van den hoorn weergalmen — de nachtposten worden uitgezet. Elke tent is in twee afdeelingen gescheiden; de ééne voor de mannen, de andere voor de vrouwen; er wordt stroo gespreid, en allen leggen zich dicht bij elkander op den grond te slapen neer; en thans heerscht er stilte in het kamp, alleen afgebroken door het treurige roepen van den watervogel, en het hinniken van de paarden;

welke, met hun voeder bij zich, aan de boomen staan gebonden.

Deze bijeenkomsten duren soms een week en langer.

Diezelfde wedergeboorten, waarvan ik boven sprak, vindt men ook bij enkele andere gezindheden; maar de vorm is daar wat milder, hoewel het somtijds voorkomt, dat al de toehoorders op hetzelfde oogenblik zoogenaamd "den geest krijgen."

In een stad, waar kerken zijn van verschillende gezindheden, bepaalt zich het aantal wedergeboorten soms tot één; maar enkele malen werken de geestelijken samen om zooveel bekeerlingen te maken als zij kunnen, en dan verdeelen ze die onderling. Na de bekeering volgt het onderricht in de leer; en elke secte zoekt uit den grooten hoop zooveel aanhangers te werven als mogelijk is. Enkelen worden met water besprenkeld: bij de Presbyters; anderen gedoopt: bij de Doopsgezinden. De Methodisten zijn beleefd genoeg dit aan de keuze van den patiënt over te laten. De meesten worden in de een of andere kerk bijeengebracht, waar men op hen passen kan, en zorgen, dat ze niet den verkeerden weg opgaan. Zij worden aan de bewaking van de geheele gemeente overgelaten. Bij de Calvinisten worden ze onder de uitverkorenen gerekend: bij de Methodisten zet men ze achter slot en grendel.

Ondanks al die voorzorgen zijn er altijd heel wat afvalligen, die een tweede bekeering behoeven. Onder de Methodisten, die gelooven aan het ontnemen van de genade, zijn een groot aantal gevallen, waarin de patiënt zich opnieuw tot bekeering geroepen voelt — elke kampvereeniging geeft aan de verstokten van harte een nieuwen stoot; maar bij de Calvinisten kan een man, die, na schijnbaar bekeerd te zijn, valt, in den ban worden gedaan als een die verdoemd is, en kan die de gemeente uitgedreven worden, als wanneer hij soms bij de Unitarissen of bij de Universalisten terechtkomt, welke aan die feitelijke wonderdadige bekeering geen geloof hechten.

Wij moeten erkennen, dat veel bekeerden na het oogenblik van hun wedergeboorte matig, bedaard en christelijk leven, en blijken geven, dat er werkelijk een verandering ten goede in hun gevoelens en gedrag is ontstaan, en dat die verandering blijvend is. Maar ook moeten wij er bij zeggen, dat hun het beginsel wordt ingeprent, dat zij in zulk een omkeering moeten gelooven, en dat ze die te eeniger tijd kunnen verwachten; waarbij komt, dat ze, nu zij "geloovigen" geworden zijn, ook wenschen overeenkomstig dien toestand te leven.

Een streng godsdienstig geloof en een vurige ijver zijn echter nog geen stellige waarborgen tegen oneerlijkheid. Er bestaat een Yankee-anecdote —

't is er mogelijk ook wel een die in Engeland bekend is — welke tennaastenbij aldus luidt: “John,” roept de winkelier tegen zijn bediende: “heb je water bij de rum gedaan?” “Ja, baas.” “Heb je zand bij de suiker gevoegd?” Ja, baas” “Heb je de kabeljauw en den tabak nat gemaakt?” “Ja, baas” “Kom dan mee — bidden!”

De meeste menschen in New-England, die ik heb gekend, waren godsdienstig, maar, als zij iemand konden beetnemen, lieten zij dit niet. Iemand insteken met een paard, of in 't algemeen bij handelszaken, werd als een soort van spel beschouwd, dat niet verboden was, en waarbij hij, die won, eenvoudig voor een slimmen kerel werd gehouden. De autobiographie van Barnum was voor het geweten van New-England's bewoners zoo erg niet; en Barnum zelf is de wat heel sterk geteekende type van den Yankee-speculant, en meer niets.

Het is den eenvoudigen Amerikaan mogelijk nooit in de gedachte gekomen, dat: bij koop of verkoop de slimste te zijn, tot het gebod: “Ge zult niet stelen,” of tot den gulden regel van 't Evangelie in betrekking staat.

Maar aan den anderen kant is 't ook waar, dat gevallen van diefstal zoo zelden voorkwamen, dat ik mij uit mijn eerste kinderjaren er geen enkel herinneren kan. De bijl bleef in het blok

steken; de andere gereedschappen liet men liggen waar men ze noodig had. Een koornschuur werd niet op slot gedaan; en geen enkel huis, mijlen in 't rond, was ooit 's nachts geheel gesloten. Boomgaarden waren geheel veilig, en als een mooie meloen, in de buurt van een college of academie, den lust tot stroopen opwekte, dan was dat nog maar omdat de jongens gemaakt hadden, dat men die kleine strooperijen door de vingers zag, en men ze beschouwde als een grap, waarvan de bedrijver practisch nut had. Wat de boomgaarden aangaat, was als regel aangenomen, dat ieder zooveel vruchten mocht stelen als hij kon opeten of in zijn zakken meedragen.

Er was dan trouwens ook weinig verzoeking tot stelen, want een ieder had overvloed of kon dien gemakkelijk krijgen. Voor een schepel aardappelen betaalde men zes stuivers; voor Indiaansch korn twee shillings; boekweit vier shillings. Andere artikelen naar evenredigheid. 't Was zeer moeilijk iemand te vinden, die gebrek leed, of dien men iets kon geven. Ik herinner mij een kwestie bij ons aan huis, loopende over een stuk of wat kalkoenen, die wij bij gelegenheid van een dank- en bededag te veel hadden. Er werd gevraagd of er ook iemand was, dien wij, zonder hem te beleedigen, een kalkoen konden zenden. Het resultaat was, dat in een district van twee of drie

mijlen in omtrek, geen enkele familie te bedenken was, voor welke de vogel een welkom geschenk zou geweest zijn.

De grootste ondeugd, waaraan men zich schuldig maakte, was dronkenschap. De gastvrijheid bracht mede, dat men elken buurman, die eens kwam aanloopen, iets offreerde. De rumflesch stond op het buffet, en een vaatje cider lag steeds opgestoken in den kelder. Wie er ook binnenkwam, al was 't de naaste buurman maar om een houweel of een schop te leenen, kon een kom appelwijn of een kan cider, zoo niet iets nog geestrijkers krijgen.

Toenmaals waren de likeuren zeer goedkoop. Op vreemde wijnen en sterke dranken werden rechten geheven, doch die van eigen fabrikaat betaalden geen accijns. Cider was zoo vrij als water. Daar ik me niet herinner, dat er, behalve voor nieuwen cider bij gelegenheid van exercities of vergaderingen van het bestuur, iets voor betaald werd, kan ik niet zeggen wat hij kostte; maar de ordinaire sterke dranken, als rum, whisky en cider-brandewijn, kostten zes stuivers tot een shilling het gallon. Ieder pachter, die daar lust in had, kon een distilleerderij oprichten, en zijn aardappelen, koorn, rogge, cider of perziken voor eigen gebruik, of ten verkoop aan zijn bureu, in sterken drank omzetten.

Terwijl de middelen tot bedwelming zoo over-

vloedig aanwezig waren, hadden de gewoonten van de groote menigte de strekking om de onmatigheid nog meer voedsel te geven. De een vroeg den ander om een glas te drinken. Alléén-drinken was ongezellig, en bewees dat men gierig was. Iemand, die naar de toonbank ging om iets te gebruiken, vroeg aan zijn kennissen of ze ook niet iets zouden nemen: en als hij graag voor een goeje vent doorgaan, populair wezen of een baantje machtig worden wou, noodigde hij iedereen, die daarbij was — bekend of onbekend — eveneens uit.

De goedkoopte der likeuren was oorzaak, dat ze niet werden toegemeten. Een flesch en een glas werden voor den bezoeker neergezet, en die schonk zich, al naar hij wilde, een klein beetje, een half glas of een bekervol in; alles voor 't zelfde geld. Davy Crockett zei van Generaal Jackson, dat hij de beleefdste man van de wereld was, omdat hij, als hij hem een borrel offreerde, steeds 't een of ander voorwendsel had om zich om te keeren, zoodat hij niet zag hoeveel de ander nam.

Dat tracteeren, dat met elkaar en met iedereen drinken en die vrijgevigheid met de dranken waren oorzaak, dat een groote menigte menschen de gewoonte aannamen van zich te bedrinken — en dat nog wel mannen, die zich door buitengewone bekwaamheid onderscheidten en veel ver-

wachting van zich deden koesteren. Zoo had men dronken advocaten, dronken dokters, dronken congresleden, dronken ministers, dronkaards van alle rangen en standen — altijd wanneer men een volk, dat aanspraak maakt op den naam van “vrij en aan elkaar gelijk” in standen kan verdeelen. Er kwam een reactie: de goeden en de vromen werden opgeschrikt — en de matigheidsbeweging begon. Een dronkaard bij ons uit de buurt, een man van opvoeding en zeer welgesteld, dien ik dikwijls den weg langs had zien tuimelen, tuimelde op zekeren avond in de rivier. Mijn vader ging mee hem begraven, en van dien dag af werden alle sterke dranken uit zijn woning gebannen. Hij werd afschaffer en bleef dit tot aan zijn dood. Een dronken advocaat werd een uitstekend hervormer. Toen men, om matig te zijn, zelfs voor een glas cider begon te bedanken, hieuwen de pachters hun groote, prachtige boomgaarden om, brachten het land onder den ploeg en maakten er korenvelden van.

Nu werd de zaak omgekeerd en werd geheele onthouding met fanatisme gepredikt; en al was de zedelijke invloed niet voldoende om het beginsel algemeen te maken, de afschaffers brachten toch teweeg, dat de Maine-wet er-door-ging, welke, terwijl zij het gebruik van sterken drank in groote districten bijna geheel verbande, in an-

dere minder goed slaagde, omdat ze, volgens veler meening, verder ging dan de grenzen van een constitutioneele wetgeving dit veroorloofden. In enkele gevallen is 't wel mogelijk, dat het kwaad van drinken en dronkenschap er door is vermeerderd. Toen het slijten van likeuren werd verboden, werd er in 't groot ingeslagen; en de postwagens waren overladen met vaatjes likeur, die uit andere Staten werd aangevoerd. Tot duizend listen nam men om te smokkelen zijn toevlucht; en het volk, dat geen eerbied had voor een wet, die het als een inconstitutioneele schending der persoonlijke vrijheid beschouwde, trotseerde die openlijk of maakte haar in 't geheim tot een wet zonder beteekenis.

In een volgend hoofdstuk zal ik gelegenheid hebben iets te zeggen van de onzedelijkheid en verdorvenheid, welke langzamerhand bij de Amerikaansche mannen van politieke beteekenis hun weg hebben gevonden; maar die is niet alléén gekomen. Die werd voorafgegaan, — minstens geholpen — door een vrijzinnigheid in wat wij kunnen noemen: finantiëele zedelijkheid. In mijn jongensjaren waren gevallen van oneerlijkheid in zaken van vertrouwen zeer zeldzaam. Jaren geleden zijn die intusschen zeer algemeen geworden; de winkeliers — eigenaars van groote magazijnen — bevonden, dat alle pogingen om kleine dieverijen te beteugelen zoo weinig uit-

haalden, dat zij rekenden op een zeker percent verlies, ontstaan door de oneerlijkheid hunner bedienden, en dat zij deze eerst ontsloegen als zij het al te bont maakten. Er werd verondersteld, dat de omnibusrijders, die de vracht van de passagiers in ontvangst namen, een zeker gedeelte van de ontvangsten "zakten"; en zij konden niet nauwkeurig genoeg op de vingers worden gekeken om dit te verhoeden. De spoorweg-conducteurs, die vroeger de vracht ophaalden bij de passagiers, welke verzuimden een kaartje te nemen, werden rijk met het geld, waarvoor zij niet verantwoordelijk konden worden gesteld, totdat de maatschappijen genoodzaakt werden het nemen van kaartjes aan de bureaux voor elken passagier verplichtend te stellen. Een plaats bij het gouvernement heette zóóveel of zóóveel waard te zijn, daaronder begrepen "t geen op den kop getikt of gestolen" kon worden. Het gouvernement werd bij leveringen, door smokkelarij, kortom op alle mogelijke wijzen jammerlijk bestolen. Gevallen, waarin iemand er een gewetenszaak van maakte het kapitaal terug te geven, waarvan hij het vruchtgebruik gestolen had, kwamen hoogst zeldzaam voor. Diefstal van de gelden des lands was vrij algemeen; somtijds hadden er ontzettende verduisteringen plaats, zooals bij voorbeeld die van Sam. Swarwout, den ontvanger van New-York,

die het gouvernement voor millioenen bestal. Er bestond geen wet, die hem strafbaar stelde; doch na dat voorval keurde het Congres er een goed, die zeer gestreng was. Eenige jaren geleden kwam de postdirecteur, een politiek raddraaier en rechtsgeleerde, een aanzienlijk bedrag in zijn kas te kort. Zijn vrienden hielpen hem voort naar Cuba, en hij ging van daar naar Mexico, waar hij een betrekking vond als comptabele bij een mijn-compagnie. 't Was een "goeje vent", en hij werd meer beklaagd dan gelaakt.

Er wordt wel eens gezegd, dat van de honderd Amerikaansche kooplui er negentig failliet gaan. Een systeem van onbeperkt crediet, een groote concurrentie, en de dikwijls voorkomende gevallen van financiëele crisis zijn redenen genoeg voor bankroeten. — Die bankroeten, welke rijpelijk overwogen zijn om er geld uit te kloppen, zijn ook maar al te zeer aan de orde van den dag. De Amerikanen zijn zeer te goeder trouw en hopen te slagen in de wildste speculaties. Het kan daar iemand weinig schelen of hij geruineerd wordt, of dat hij anderen ruineert. Maar wat ook waar is — geruineerd zijn beteekent dáár niet hetzelfde als geruineerd zijn in andere landen. Waar iemand twaalf keeren failliet gaan en toch weer crediet krijgen kan, zegt geruineerd worden niet veel.

Wat het zedelijkheidsbeginsel in andere richting,

vóór jaren, aangaat — daaromtrent kan ik iets beters zeggen. In den omgang van de beide geslachten met elkaar werd de grootst mogelijke vrijheid gelaten; er was volstrekt geen sprake van spionneeren of dwang. De wijze van met elkander omgaan was zoo vrij als in Schotland of Wallis zonder de kwade gevolgen, welke somtijds uit zulke vrije manieren voortvloeien. Een jong meisje had geen beschermer, geleider of duegna noodig; zij mocht wandelen of rijden met een heer, alleen op reis gaan en 't gezelschap zoeken dat zij verkoos; en zij waakte voor haar eigen eer. De gevallen, waarin van deze vrijzinnigheid misbruik werd gemaakt, zijn zoo buitengewoon zeldzaam, dat ik er mij bijna geen enkel kan te binnen brengen. Ik geloof, dat het aantal onechte kinderen, in New-England geboren, al zoo gering was als in eenig ander land van de wereld.

In later jaren en in de groote steden heeft het "sociale kwaad" zich welig ontwikkeld. New-York, Philadelphia en Boston mogen Londen zoomin als Dublin of Liverpool daarin evenaren — dat neem ik aan en geloof ik ook; maar toch is het aantal slachtoffers der moderne beschaving in dien zin zeer groot. De massa menschen zonder vast domicilie is in de steden van Amerika grooter dan in die van Europa. In New-York komen duizende matrozen, landverhuizers en reizigers uit

alle oorden der wereld, zoomede kooplui of handelaars uit het binnenland, die soms duizend mijlen ver komen. Zulk een opeenhooping van menschen doet veel vraag ontstaan, waaraan, als gewoonlijk, een daarmee evenredig aanbod niet ontbreekt. Amerika heeft in zijn wetten en gemeente-verordeningen Engeland gekopiëerd; en groote ondeugden worden, zonder dat er orde op wordt gesteld, oogluikend toegelaten.

De pogingen zoo nu en dan, en dan nog spasmodisch, door de politie in de Amerikaansche steden in 't werk gesteld om zekere ondeugden te doen verdwijnen, welke aan alle groote steden in alle beschaafde landen eigen zijn, zijn zonder gunstig resultaat gebleven.

Het stelsel, op het vasteland van Europa toegepast, geeft aan zijn steden ten minste voor 't uiterlijk meer fatsoen.

Amerika heeft in het afschaffen van bepaalde vondelingshuizen eveneens de zienswijze van de Engelschen gevolgd, die meenen, dat ze de ondeugd aanmoedigen, terwijl juist het gemis van die inrichtingen een menigte leelijke, gruwelijke gevallen van kindermoord teweegbrengt. Ik geloof stellig, dat de oprichting van vondelingshuizen, en het herstel van nu tot een ander doeleinde aangewende stichtingen, welke eenmaal zoo heilig voor zulke hospitalen bestemd waren, die moor-

den veel meer zouden doen verminderen dan de losbandigheid vermeerderen.

Kindermoord komt mogelijk in Amerika minder voor dan in Engeland; maar daarentegen wordt zooveel te rijkelijker gebruik gemaakt van die andere middelen, welke er bestaan om een onwelkome vermeerdering der bevolking te beletten. In New-York worden de kinderen, bij gebrek aan vondelingshuizen, op de straat neergelegd en door de politie naar de bureaux gebracht. Dan worden ze naar de op een eiland in de Oost-rivier geleg en stichtingen gezonden, goed verzorgd, en opgevoed tot ze oud genoeg zijn om op een ambacht te gaan. Dit is een der instellingen, welke de stedelijke overheid van New-York met rechtmatigen trots aan vreemdelingen kan laten zien. De inrichting beantwoordt, hoewel slechts onvolmaakt, aan 't geen ik van een vondelingshuis zou wenschen.

HOOFDSTUK VI.

HET VERNUFT VAN BROEDER JONATHAN.

Tweehonderd jaar lang waren de Amerikanen, als zooveel Robinsons Crusoe, aan hun eigen hulpbronnen overgelaten en verplicht duizend zaken uit te denken, welke de bijzondere omstandigheden, waarin zij zich bevonden, noodzakelijk maakten. Met landstreken voor zich, die men bijna onbegrensd kan heeten; met uitgestrekte wouden vol timmerhout, en mineralen in overvloed, was het eerste dat zij noodig hadden — menschen (die handenarbeid konden verrichten), en waren ze verplicht in het gebrek daaraan door allerlei arbeidbesparende werktuigen te voorzien. De noodzakelijkheid is de moeder der uitvindingen; en de Yankee leerde vóór alles zijn handen gebruiken, totdat deze gewoonte het ras was

eigen geworden. Voortdurend neemt hij proeven, en maakt plannen, en scherpt zijn vernuft en breekt hij zich het hoofd om zijn spieren te sparen, of om één man het werk van twintig te kunnen laten doen. Elke snelvlietende rivier, die van de bergen naar zee stortte, had waarde, om de kracht die haar water voortbracht. De eerste gedachte, die, bij het zien van den Niagara, bij den Yankee opkomt, is — de gedachte aan het aantal schep-raderen, welke er door in beweging zouden kunnen worden gebracht; en het denken aan haar verheven schoon gaat te niet in den spijt, dien hij over zulk een verbazend verlies aan beweegkracht gevoelt.

De beek naast de blokhut van den pachter dient om den slijpsteen en den molensteen in beweging te brengen. Een breede beek drijft het rad van een houtzaagmolen. De eerste stoomboot, die gebouwd werd, ging, meen ik, in de haven van Barcelona in Spanje te water; doch de Spanjaarden hadden geen nut van de uitvinding.

't Is niet waarschijnlijk, dat de Amerikaansche uitvinder der stoombooten ooit van die uitvinding in Spanje had gehoord; maar stoombooten waren er op de rivieren van Amerika noodig, en niet lang na de eerste proefnemingen op den Delaware en den Hudson werden al de rivieren en meren door schepen met stoomvermogen bevaren. Spoorwegen en locomotieven zijn van Engelsche inven-

tie, doch Amerika heeft vijftig duizend mijlen spoorbaan in exploitatie — meer dan tweemaal de omtrek van den aardbol.

“Twaalf ambachten en dertien ongelukken” is een spreekwoord, dat de Amerikaan niet erkent. Hoe meer een man kent hoe beter. Een jaar of wat geleden, toen er voor de fabrieken in Engeland een ongunstige tijd kwam, gingen eenige landverhuizers naar New-York. Een vrouw uit Sheffield, die volstrekt zonder hulpmiddelen was, wendde zich tot de overheid om ondersteuning. De Mayor van New-York, aan wiens bureau in de City Hall zij zich vervoegde, was bereid werk voor haar te zoeken, en vroeg haar of zij dit, of dat, of iets anders kende, en noemde daarbij verschillende werkzaamheden, die gemeenlijk door vrouwen worden verricht. Neen, daar kende ze niets van. Maar wat kende ze dan wèl? Zij kende *vijlen inpakken*. Dat was het eenige wat zij had geleerd — en dat zonder twijfel goed; maar ongelukkig had de Mayor geen vijlen in te pakken.

Een rivier in New-England kan op 't een of ander punt geen verval van tien voet hebben of ze wordt tot het drijven van de een of andere machine aangewend. Bij elken grooten waterval heeft men steden met groote fabrieken zien verrijzen, zooals Lowell, Lawrence, Manchester, Holyoake, enz.. Jaren geleden bezocht ik het dorp

Waterbury in Connecticut, en bracht een dag door in de groote, verbazende fabrieken, die men daar aantreft. Water en stoom deden er het werk, handen betrekkelijk weinig. In één groote kamer vol werktuigen in vollen gang, was slechts één man, die niets te doen had dan op de machines te passen en te zorgen, dat er genoeg te verwerken materiaal was. Elke machine had een groote rol koperdraad op een haspel naast zich. Het eene einde van het draad werd onder de machine gebracht; en in een mand, die er onder stond, regende het zoo snel haken en ooggen, dat men ze haast niet tellen kon. Deze machines hadden alleen iemand noodig, die zorgde dat er nieuw draad kwam als er een rol leeg was. In een andere kamer verslonden de machines groote rollen ijzerdraad, dat er als haarspelden weer uitkwam. In een derde machine werd ijzerdraad gestoken, dat te voorschijn kwam in den vorm van spelden met kop en punt er aan — alles keurig afgewerkt — die alleen behoefden vertind en verpakt te worden. Het verpakken (op papier steken) gebeurde door een machine, die de spelden opvatte, ze in rijen legde en dan elke rij op een blad papier stak. Een speldenfabriek maakte driehonderd duizend dozijn daags. Nog een andere machine trok het draad van een rol, benevens stukjes koper uit een trechter, en draaide er knopen uit, met de ooggen behoorlijk op hun plaats vastgezet.

Uurwerken worden in groote fabrieken vervaardigd, en zoo volkomen door machinerie bewerkt, dat bijna het eenige wat er aan te doen is — is ze in elkaar te zetten; en ze worden er zoo goedkoop vervaardigd, dat ze in ontzettende hoeveelheden naar Engeland uitgevoerd, en vandaar naar alle oorden der wereld verzonden worden. Door een dergelijke machine maakt men in Massachusetts horloges; en de deelen worden met zooveel zorg bearbeid, dat het kleinste stuk-zelfs uit het eene horloge in het andere past; zoodat, wanneer een horloge stukgaat, het beschadigde deel door een nieuw uit de fabriek kan worden vervangen. Ook hier is het eenige, wat met handen gedaan wordt, de machines voeden, er het oog op houden, en de verschillende stukken in elkander zetten. De Amerikaansche naaimachines zijn overal bekend, zoowel als de snij- en maaimachines. Te Pittsburg is een fabriek, waarin een machine in één minuut vijftig ijzeren haakbouten voor onderleggers van spoorwegen maakt. Nagels in allerlei grootten worden door zichzelf-voedende machines bij ontzettende hoeveelheden vervaardigd. Mooie, ovale lijstjes voor photographieën worden werktuiglijk zoo snel gemaakt en geacheveerd, dat elk werkman twee gros per dag kan vervaardigen. Zelfwerkende machines maken elken dag tien duizend houten dekplaten voor daken. Met behulp

van machines kan één enkel man per dag vijf huisdeuren met paneelen afwerken. Leesten in allerlei grootten worden op dezelfde wijze bijzonder vlug vervaardigd; en met dergelijke hulp maken zeven man op één dag al het houtwerk van dertig ploegen.

Arbeidbesparende machinerieën worden zoowel tot de bewerking van steen en tegels als tot die van ijzer en hout aangewend. Marmer en graniet worden door machines behakt, geëffend en gepolijst. Een vlakke steen van acht voet in 't vierkant wordt in zeven minuten gereedgemaakt. Van droge klei, geheel gereed voor den oven, worden met een snelheid van zes en dertig in de minuut of circa twee duizend per uur steenen geperst. Op de koornmolens wordt bijna al het werk met machines verricht; en het graan wordt uit de kanaalbooten — vier duizend schepel in 't uur — naar de bovenste verdieping van den molen gevoerd. Zakken voor graan en andere droge waren worden geheel op Amerikaansche getouwen afgeweven; elke stoel maakt per dag vijfenveertig zakken, inhoudende twee schepel. Een dergelijke machine vervaardigt duizend voet slang voor brandspuiten per dag. Met behulp van machinale letterzetteren kan één werkmans negentig breviertypen in de minuut zetten. In de groote fabrieken, waaraan huizen tot stempelen en verven verbonden zijn,

doet één jongen met behulp eener machine het werk van zes man.

Een van de kennissen, die ik het eerst te New-York maakte, was Robert Hoe, de uitvinder van de eenvoudige en snelwerkende dagbladpersen, welke zijn naam dragen, en die hij aan verscheidene der grootste drukkerijen in Engeland heeft geleverd. Stoomkranen ziet men in de dokken schepen laden en ontladen, en stoom-kalk- en steenaanvoerders op plaatsen waar groote gebouwen worden gezet. Een stoomdelver graaft kanalen en doorgravingen voor spoorbanen; en een stoomwerktuig boort tunnels door de bergen. Morse, een Amerikaansch schilder, maar iemand die beter thuis was in scheikunde en werktuigkunde dan in de behandeling van 't penseel, dacht, aan boord van een postpakketboot van Havre komende, de electro-magnetische telegraaf uit, maar deelde het lot van bijna alle uitvinders. Jarenlang worstelde hij met armoede en duizende moeilijkheden. Hij kon maar geen kapitalisten vinden, die in zijn uitvinding belang stelden. Eindelijk toen hij, aan wanhoop ten prooi, op het punt stond een zelfmoord te begaan, kreeg hij 's nachts om twaalf uur op den laatsten avond van een zitting van 't Congres, terwijl de Appropriation Bill ¹ er-dóór

¹ Onteigeningswet.

gehaald werd, een subsidie van zes duizend pond voor den aanleg van een proeflijn tusschen Washington en Baltimore. Daarop volgden succes, belooningen, eerbewijzen, brieven van adeldom, gouden medailles en een onmetelijk fortuin. Den uitvinder der naaimachines — ook een Amerikaan — troffen dezelfde ongelukken; en ook voor hem volgde daarop een bijna even groot succes. Zou — behalve een Amerikaan — ooit iemand op de gedachte zijn gekomen een machine uit te denken waarmee men melken kan? of een machine om eieren mee te kloppen? of machines voor het poetsen van laarzen, slijpen van messen, schillen van appelen, en voor het verrichten van honderden zaken, die alle andere menschen al sinds onheuglijke tijden met hun tien vingers doen?

Behendigheid en intelligentie zijn er noodig als men van machines een goed gebruik wil maken. Elk kind, dat nog geen vijftien jaar oud is en in de fabrieken van Massachusetts wordt gebruikt, wordt, bij de wet, jaarlijks drie maanden schoolgaan verzekerd. De Amerikaansche werkman is niet afgunstig op den arbeid, dien de machine verricht. Die laatste verwezenlijkt zijn denkbeeld van vrijen arbeid.

Hij juicht elke verbetering toe, die hem zijn werk gemakkelijker maakt. Zijn millennium is de tijd als de machine alles zal kunnen verrichten,

en als hij slechts zal behoeven toe te kijken, en de vruchten van haar arbeid zal hebben te genieten. Het raadsel, welks oplossing hem het moeilijkste valt, zal zijn: de vraag hoe de producten der machinerie volgens billijkheid zullen moeten worden verdeeld onder al diegenen, welke de politieke leerstelling zijn toegedaan, dat "alle menschen volgens geboorte gelijk zijn" en op "leven, op vrijheid en op het zoeken van een staat van geluk" een onvervreemdbaar recht hebben.

Als een Engelschman met middelmatige geestvermogens van het ambacht, waarvoor hij heeft geleerd, wordt ontzet, kost het hem zeer veel moeite een ander aan te vatten. Hij zal in ledigheid maandenlang wachten, om weer werk te krijgen in dat ééne vak, dat hij heeft geleerd. Maar een Amerikaan doet dat niet. Die heeft hulpbronnen genoeg, en dien staan de handen voor niets verkeerd. Al die geslachten vóór hem, welke alles leerden vervaardigen wat in een nieuwe, pas ontgonnen landstreek noodig is, gaven hem een erfelijke vroegrijpheid en handigheid. Niets is er, dat hij niet onderneemt; en er zijn weinig zaken, die hij niet kan volbrengen. Zoo ken ik, bij voorbeeld, een Amerikaan — nog niet eens zoo'n hoogvlieger — die, toen hij een jongen was, leerde wat tot het boerenbedrijf behoort, en dus kon ploegen, houthakken, oogsten, maaien,

houtkloven, en zoo voort. Eveneens leerde hij steenbakken, en steenhouwen, werken in ijzerdraad en staal, uurwerken maken, letterzetten, en boeken en couranten drukken. Hij leerde muziek en bespeelt nu verscheiden instrumenten, kent iets van de andere talen en van de schoone kunsten, heeft comedies geschreven en ze mee helpen opvoeren, is een vernuftig, ingenieus man, is een ijverig staatsman geweest; houdt aanspraken en lezingen, redigeert couranten; was zelfs correspondent voor een vreemd land, en heeft verschillende wetenschappelijke en andere werken geschreven.

Wij hooren in Engeland wel eens spreken van menschen, die zich zelven er-boven-op helpen. In Amerika heeft men bijna geen anderen.

De avontuurlijke geschiedenis van Whittington komt daar bijna dagelijks in verschillende vormen voor. Een van de gouverneurs van New-Hampshire, die onlangs met enkele leden van den Raad Lowell kwam bezoeken, stapte af aan het hotel, waar hij als schoenpoetser had gediend. Een railsklover en een schuitenvoerder werden, evenals een ongeletterde kleefflicker, achtereenvolgens President van die Groote Republiek, welke in de volgende eeuw mag verwachten het lot van het menschedom te beheerschen.

HOOFDSTUK VII.

EIGENAARDIGHEDEN EN ZONDERLINGHEDEN.

De Engelschen kennen van den Yankee weinig meer dan wat ze in de boeken en op het tooneel van hem zien. In de novellen van John Neal, Cooper, Paulding en Mrs. Stowe, zoowel als in de geschriften van den auteur van Sam Slick en in die van James Russell Lowell wordt hij goed geteekend. Hackett, Hill, Jefferson en andere Amerikaansche acteurs en artisten hebben ons, op de planken, heel nauwkeurig en aardig weergegeven Yankees laten zien. Wij verbeelden ons hier, dat die beide soorten van portretten gearchargeerd zijn. Ik echter geloof dat niet. Nog nimmer heb ik op het tooneel een Ier, een Londeenaar, een Yankee of een neger geheel zuiver zien weergegeven. 't Is niet de kwestie van overdrijving,

maar het beeld is — onwaar. Een menigte Engelsche schrijvers verwarren het idioom en de eigenaardigheden van het Oosten, en Westen en Zuiden van Amerika met elkander. 't Is alsof men Ieren, Londenaars en Schotten in hun eigenaardig dialect ging door elkander haspelen.

't Is zeer goed mogelijk, dat men Amerika doorreist zonder veel staaltjes van den volbloed-Yankee, den breedgeschouderden man uit het Westen of den gedecideerden bewoner van het Zuiden in hun volkomen type aan te treffen; en toch zijn ze er bij de vleet. Er zijn districten in New-England, in de woeste bergstreken, waar de Yankee thuis hoort, die zoo bespottelijk in kleeding en spreekwijze is als ooit in een boek geteekend of op het tooneel teruggegeven werd. Menschen uit het Zuiden en Westen met hun eigenaardigheden zijn er nog meer.

Ik weet geen op physiologische gronden berustende reden, waarom een Yankee door zijn neus moet praten, behalve omdat hij de gewoonte heeft aangenomen van den mond dicht te houden om den kouden mist en de snerpende noord-oostenwinden van de golf van Massachusetts buiten te houden. Zooveel is zeker, dat wie naar het Westen gaat, den mond wijder opendoet, en brouwender spreekt, totdat ze u aan den Mississippi vertellen dat "daaar een meeenigte beeeeren aaaaan dien kannnt zaaain." De zuidelijke tongval heeft

meer iets korts en zachts, hoewel ook daar het brauwen, door de vermenging met het negerras, voorkomt. Het kind leert zijn taal van de meiden, die negerinnen zijn, en van zijn bedienden en speelkameraadjes; en dat niet onwelluidende patois gaat er nimmer geheel uit. De Zuidelijken lijmen wat meer, terwijl de bewoners van het Noorden een scherper, correcter uitspraak hebben en een nogal gezwollen stijl hebben.

Behalve die eigenaardigheden in de uitspraak, heeft elk deel van de Amerikaansche Staten bijzondere en karakteristieke wijzen van zich uit te drukken. Een Yankee van den ouden stempel zal men nooit hooren vloeken. "Wat blikslager;" "by golly" en dergelijke woorden drukken uit, wat de man uit het Westen met een godslastering te kennen geeft; die lui-daar vloeken stad en land aan elkander. Als men zoo'n pakkendrager uit die streek vraagt, hoe hij het maakt, antwoordt hij, "dat hij zoo'n beetje mee rondkrabbelt." Een leelijk meisje noemt hij "zoo leelijk als een stekelvarken." Hij is "verschrikkelijk blij, dat hij u ziet," en "'t spijt hem allemachtig, dat u niet fiks bent;" maar wie Lowell's Zeke Bigelow of Mrs. Stowe's Sam Lawson leest kan daar staaltjes genoeg van hun energieke uitdrukkingen in vinden.

Ik wil aannemen, dat het woordenboek van den man uit "the West" beter voorzien is dan

dat van den eigenlijken Yankee. Het land is er, evenals de spraak, breed en krachtig. Zoo'n man "slaapt zoo vast, dat geen aardbeving hem zou doen ontwaken." Hij zat "buitengewoon bijzonder erg in draf", omdat iemand op hem aanviel "als de heele Missouri op een zandbank."

Hij is "zoo dood als een pier." Hij vertelt u, dat die roerende geschiedenis hem in de ziel zonk "als een lekke boot in den Mississippi." Hij lacht "als een hyena bij 't zien van een dooden neger." "Hij vliegt door een heining als een vallende boom door een spinneweb", enz..

In 't Zuidwesten treft men de vermenging en verbinding van Zuiden en Westen in taal en uitspraak aan. Hij "drinkt den Mississippi leeg, overschreeuwt het onweder", "berekent" dat hij "eigenlijk een slim specie van een mensch is," en dat wie hij niet lijden mag "geen peulschil" waard is. Hij vertelt u "van een kind, dat zoo mager en schraal was, dat hij op een boompje leunen moest om het te durven kussen". Hij kan soms zoo wreed worden als "een slagersbijl."

De bewoner van het Zuiden is "allemachtig blij dat hij u ziet;" Hij kan "machtig lui", en ook "machtig vlug" zijn; maar als ge hem komt opzoeken waar hij zich "neergesmeten" heeft, dan "kan de heele wereld opkomen, eer u een haar wordt gekrenkt". Hij heeft "allemachtig mooi

graan." Het *superlatif absolu* van gemak is bij hem niet "liggen", maar "schieten". Iemand, die zich ontkleedt, "stroopt zijn schil af." De Yankees spreken over al wat verleden, toekomst of tegenwoordig is met "*to guess*" (meenen). De Zuidelijken rekenen en calculeeren. Al die eigenaardige spreekwijzen zouden wel een klein boekdeel vol maken. De meeste Yankeëismen kan men in New-England, de streek van waaruit de kolonisatie is begonnen, vinden. De spreekwijzen in het Zuiden en Westen zijn meer origineel. De mijnwerkers, spelers, en al die fortuinzoekers, welke, door het goud aangetrokken, naar Californië gegaan en ook de Rocky Mountains ingetrokken zijn, hebben nieuwe spreekwijzen gevonden, die wij in de werken — zoowel proza als poëzie — van Kolonel Hay, Bret Harte en anderen aantreffen.

De Amerikaansche geestigheid bestaat vooral in een allerdwaaste manier van overdrijven en in vreemde, wonderlijke uitdrukkingen. Menig woord, dat den Engelschen lezer kluchtig voorkomt, wordt in vollen ernst gesproken. Als iemand — een bluf slaande op zijn zuster — daar b. v. zegt: "Ze slingert den fijnsten enkel van Oud-Kentucky mee", dan wil hij daarmee alleen zeggen, dat ze goed danst. De Amerikanen hebben een bijzondere tact om van wat ze hooren, iets nieuws te maken of er een andere beteekenis aan te geven.

Zoo veranderden de varengasten op den Mississippi den naam van *Bois Brulé* in een naam, dien ze beter verstonden, en daarom maakten zij er *Bob Ruly's wood* van. Het verzinsel van een land, dat zoo vruchtbaar was, dat een wijngaardrank in haar snellen groei een kudde zwijnen overviel en die tusschen haar takken smoorde, is een staaltje van Westersche overdrijving. De verklaring van dien getuige in een proces over een levensverzekering, toen iemands dood veroorzaakt was door het in de lucht vliegen van een stoomboot op den Ohio, is, juist omdat ze zoo karakteristiek is, alleraardigst. De getuige kende den man, die niet opgevischt was. Hij zag hem, juist een oogenblik voordat de ketel sprong, op het dek van de stoomboot. "Wanneer zag je hem voor 't laatst?" vroeg de rechter. "Bepaald de laatste keer, dat ik hem voor m'n oogen kreeg", zei de voorzichtige getuige, "was toen de boel sprong en ik de lucht invloog, toen zag ik hem, met den schoorsteen tegelijk, naar beneden komen!"

Toch geloof ik niet, dat de eigenaardige spreekwijzen der Amerikanen zoo opmerkelijk zijn als de eigenaardigheden in hun karakter en wijze van doen — of, met andere woorden, geloof ik niet dat het Americanisme zoozeer in de taal alswel in de gedachten, meeningen en daden ligt. Onze taal is het Engelsch, hoofdzakelijk ook volgens de

Engelsche taalregels en letterkunde; maar in andere zaken staan we meer op ons zelve.

Ik heb eens ergens gehoord, "dat een Yankee onder het gebed opstaan, de panden van zijn jas over den arm nemen, den geestelijke den rug toe draaien, en tegen de meisjes op 't koor oogjes knippen zal." 't Is waar, dat er aan beleefdheid en eerbied voor de geestelijken, in Amerika bitter weinig gedaan wordt. Ik herinner me nog zeer goed, dat iedereen onder het gebed opstond; tegenwoordig blijft iedereen bedaard zitten. Zelfs in de Episcopale kerken doen de meesten zoo. Dat alles of zelfs maar het grootste gedeelte knielt, ziet men nergens; alleen bij de Roomschen en bij de Ritualisten wordt daarop een uitzondering gemaakt. Theodore Parker zegt in een van zijn preeken, dat New-England een van de weinige streken is in de beschaafde wereld waar men geen Joden vindt. De Yankee is de kinderen Israëls te slim. En toch heeft men tegenwoordig een menigte Joden te New-York, en vindt men er nog meer in het Zuiden en Westen. De Ieren zijn in New-England zeer gezien, omdat zij gewillig het meeste, en zwaarste, en ruwste werk doen. Toen ik voor het eerst in New-York kwam, waren al de kruidenierswinkels op de hoeken der straten in handen van Ieren. Thans worden die plaatsen bijna allen door Duitschers ingenomen, die zuiniger leven dan de

Yankees, en bijna even slim zijn. De Ieren zijn in den regel noch 't een noch 't ander. De Yankees zijn vernuftig, ondernemend, volhardend, met zelfvertrouwen toegerust, en ze bezitten in hooge mate die gelukkige eigenschap, welke Sydney Smith graaf Russell toeschreef, toen hij van zijn Lordschap zei, dat deze het commando over de vloot in 't Kanaal op zich nemen zou, als hij maar één uur tijd had om zich klaar te maken. Een volbloed Yankee is steeds gereed te gaan waar hij kan en te doen wat hij kan. Mr. Lincoln moet Yankee-bloed in de aderen hebben gehad anders had hij zijn benoeming tot President nimmer aangenomen. Mr. Seward was een Yankee uit New-York. Generaal Banks en generaal Butler waren burgerlui; de een was schoenmaker, de andere advocaat, zonder de minste kennis van militaire aangelegenheden; en toch waren ze in staat en gereed legers aan te voeren — 't waren Yankees. Mr. Weller, de secretaris van Marine in den laatsten oorlog, was boekdrukker maar — Yankee.

Barnum, die in Engeland ook vrijwel bekend is, is een soort type van den echten Yankee. Hij werd in Connecticut geboren, was winkelier, redacteur van een dagblad en Evangelieprediker, werd directeur van een komedie, verkocht bijbels, vond de baker van generaal Washington, reisde rond met de zeemeermin van de Fidji-eilanden, orga-

niseerde en exploiteerde de groote tourn e door Amerika van Jenny Lind, bracht generaal Tom Pouce op de planken, hield lezingen over de afschaffing van sterken drank, werd fabrikant van uurwerken, en maakte dikwijls fortuin om dit ook weer even dikwijls te verliezen. Een van zijn avonturen op den Mississippi — het komt niet in zijn door hem zelve in druk gegeven levensbeschrijving voor — geeft, in ons oog, zoo volkomen mogelijk het Yankee-type terug.

Hij ging van New-Orleans uit, waar hij den winter met de een of andere speculatie had doorgebracht, de rivier op. Eenige heeren jachtliefhebbers, zooals er daar verscheidene langs de rivier wonen, vroegen hem of hij een partijtje *poker* meemaakte. Dit zoo algemeen geliefde dobbelspel is een soort van bluffen, waarbij de kunst is om,  f de beste kaarten in handen te hebben,  f op de slechtsten hoog bluff te slaan. Ik durf aannemen, dat het niet gemakkelijk was den grooten man van de kermessen daarin te slim te zijn, doch hij had dien dag geen veine en dobbelde zich doodarm. In een klein stadje in Mississippi ging hij aan land, en vond er gelegenheid een klein beetje geld te verdienen doordien op die plaats het "bekeert u" op dat oogenblik met nieuwen moed werd aangehoord. Onze Yankee had verscheiden pezen op zijn boog. Kort te voren

was hij prediker — en wel toevallig Universalist geweest. Nu liet hij alom bekendmaken wat hij was, en hij kreeg ook een plaats waar hij preeken kon. Maar hij bevond, dat zijn stellingen en betoogen weinig ingang vonden. De Zuidelijken zijn in hun godsdienstige begrippen orthodox, en houden van de kernachtige leer. De gevallen van “wedergeboorte”, waarvan ik in een voorgaand hoofdstuk sprak, deden de menschen in menigte naar de Presbyter-kerk loopen. Er moest wat op worden gevonden; en de man, die met dwergen en *prima donna's* rondreisde was volkomen op de hoogte van de positie. Hij zond het kleine beetje onverschillige menschen, die naar hem waren komen luisteren, eenvoudig weg, liep naar de Presbyters over en verkondigde aan de verbaasde en verrukte menigte, dat hij van zijn dwalingen bekeerd was. Dat gaf een pret van belang: hij moest komen preeken, kreeg de opbrengst eener collecte die niet van stroo was, hervatte zijn reis, en had op zijn geheelen verderen tocht naar St. Louis met bluffen steeds veine.

Dit schijnt een nogal sterk stuk; en daar Barnum zelf de historie vertelde, is ze misschien niet waar; doch de man, die de Doopsgezinde geestelijken te Boston durfde uitnoodigen het Heilig Avondmaal te bedienen voor Joyce Heth, een arme, oude, dronken negerin, die hij met behulp van valsche

papieren het publiek als de min van Washington durfde voor den neus draaien; die in het Broadway-Tabernakel in 't openbaar een reus met een reuzin liet trouwen, tot welke plechtigheid een ieder voor vijftig cents per hoofd toegang krijgen kon, en die later in de fashionableste Episcopale kerk van New-York twee dwergen liet trouwen — ook hier had het publiek tegen entrée toegang — kan dat avontuur op den Mississippi waarlijk ook wel gehad hebben. Zooveel is toch stellig zeker, dat hij over dag in New-York bijbels verkocht, en 's avonds een salon hield, waarin negerdansen uitgevoerd werden door een slimmen negerjongen, die, zwart gemaakt en met een pruik op, voor een valschen neger doorging, omdat de New-Yorkers, die den jongen applaudisseerden, welken ze meenden dat een blanke was met zwartgemaakt gezicht en wollen pruik, een echten neger van de planken gesleurd en den eigenaar van de tent mishandeld zouden hebben.

HOOFDSTUK VIII.

HET REIZEN EN HET LEVEN IN DE HOTELS.

De Engelsche touristen, die in Amerika reizen, maken beter dan iemand anders met het leven in hotels, op stoombooten en in spoorwegen kennis — dat wil zeggen, zij maken kennis met de levenswijze van de vlottende, reizende bevolking van Amerika. De meesten schijnen daar niet bijzonder mede ingenomen. Die manier van reizen verschilt te veel van die of, zooals de Engelschen zeggen zouden, met die, welke ze in hun eigen land hebben leeren kennen. Er is verschil tusschen die beide, dus zeggen de Engelschen *natuurlijk*, dat de onze slechter is.

Ik geef dat niet zoo grifweg toe. In zekere opzichten geef ik verreweg aan Amerikaansche hotels, spoorwegen en stoombooten de voorkeur; en na geduldig twintig of dertig jaar te hebben gewacht

beginnen de Engelsche spoorwegen en stoombooten thans eindelijk eens iets van de gemakken en geriefelijkheden der Amerikaansche over te nemen.

Er reizen meer Amerikanen, en de Amerikanen reizen meer dan eenige andere natie. In Engeland zijn enkele bepaalde klassen van menschen, die, om zoo te zeggen, van reizen en trekken hun bestaan maken. In Amerika zijn er weinigen, die niet meer of minder lang en dikwijls op reis zijn. Winkeliers — in Amerika heeten ze kooplui of magazijnhouders; *shop*-winkel beteekent daar de werkplaats van een ambachtsman, bij voorbeeld een smidswinkel, timmermanswinkel, enz. — reizen tweemaal per jaar honderden mijlen, van de verst verwijderde dorpen naar de grootste steden aan de kust of in het binnenland om hun voorraad goederen in te slaan. Onder die soort van menschen zijn er duizenden, die elke lente en herfst op de groote middelpunten van den handel te zamen komen. De planters en groote boeren van het Westen vinden er een voorwendsel in om naar Charleston, New-Orleans, New-York of Baltimore hun rijst, katoen, hennep, tabak, boekweit, rundvleesch en varkensvleesch te gaan verkoopen, en het benoodigde voor hun hoeven en plantages op te doen. Deze tochten brengen eens een afwisseling in hun leven. Voordat de oorlog uitbrak, brachten de rijke planters uit het Zuiden hun families

naar het Noorden om er de zomermaanden door te brengen. Ze vulden de magazijnen van Broadway, de loges in opera en komedie en de vroolijke salons van Saratoga, Newport en Niagara. Hun geld stroomde in de zakken der Noordelijken. Des winters trokken duizenden uit het Noorden zoowel voor zaken, voor amusement, als om redenen van gezondheid, naar de mooie en zonnige steden van het Zuiden. Dan was ook het geheele Westen vol logeergasten uit het Oosten, die duizend mijlen ver kwamen reizen om de oude luidjes bij gelegenheid van Kerstmis of op den grooten Dankdag thuis te gaan opzoeken. De jonge lieden komen uit de verstverwijderde plaatsen in 't Westen, uit Californië en Oregon — om de meisjes te huwen, die ze achterlieten.

't Was noodzakelijk, dat er voor die groote menigte reizigers inrichtingen werden gemaakt. Vandaar die prachtige stoombooten op al de groote rivieren en tegen zware stormen beschutte baaien en meren; vandaar die vijftig duizend mijlen spoorbaan; vandaar die hotels, welke talrijk en ruim genoeg zijn om die groote massa te bedienen.

Aangezien de Amerikanen de uitvinders zijn van de stoombooten, en ze deze voor de internationale scheepvaart meer gebruiken dan de geheele beschaafde wereld te zamen, hebben ze die ook zoo prachtig en zoo gemakkelijk ingericht als zij noodig

oordeelden. 't Zijn ware drijvende paleizen, die booten met al hun verguld, hun schilderijen, groote spiegels, gekleurd glas, rijke tapijten, groote pianino's, keurig ameublement, kortom met alles wat aangenaam zijn en behagen kan. Ik geloof in vollen ernst, dat zoo'n stoomschip eerste klasse als die de Long Island Sond, den Hudson, de Groote Meren, den Ohio en den Mississippi bevaren, een van de prachtigste voortbrengselen van 't menschelijk vernuft is. Zulk een stoomboot eerste klasse op den Hudson, bij voorbeeld, is meer dan vierhonderd voet lang. De schepraderen hebben zestig voet middellijn. De boot heeft slechts vier voet diepgang en vaart op een der schoonste rivieren van de wereld, dwars door tooneelen zoo verscheiden in schoonheid als in grootschheid, met een snelheid van vier en twintig mijlen in 't uur. Duizend passagiers slenteren rond in de ruime salons of zitten onder de zonnetent op het wandeldek te lezen; en toch is het er nog niet te vol. Als de etensklok wordt geluid is er voor allen aan de lange rijen tafels in de groote kajuit plaats genoeg. Het beste wat het jaargetijde oplevert, wordt daar gepresenteerd, van soep en visch tot vruchten en ijs toe. En het uitstapje van honderd zestig mijlen heeft — het diner er onder begrepen — maar zeven shillings (vier gulden twintig cents) gekost. Ik heb den tijd gekend, dat het slechts vijf kostte — dat is minder dan

een vrij armoedig diner in een Engelsch hotel.

Maar de in alle opzichten mooiste boot, die ik in de Amerikaansche wateren ooit zag, is een van de postpakketbooten op den Ohio tusschen Cincinnati en Louisville — naar den eigenaar Jacob Strader genaamd — een braaf burger van Cincinnati, die eens lust had de mooiste boot te laten bouwen, die ooit bestond. Ook wat de soort aangaat — een Westersche boot met hooge drukking — heb ik nergens haar gelijke gezien.

Die booten van 't Westen hebben bijzondere eigenaardigheden. Ze hebben een breede kiel en bijna platten bodem. De stroomen, welke het uitgestrekte bekken besproeien, dat tusschen de Alleghanies en de Rocky Mountains ligt, en waarvan enkelen reeds bevaarbaar zijn op vier duizend mijlen van haar aller mond, de golf van Mexico, hebben groote verschillen in diepte. De Beneden-Mississippi is honderd vijftig voet diep. De Ohio en de Boven-Missouri zijn in 't eene jaargetijde soms dertig of veertig voet, in 't andere nauwelijks zooveel Engelsche duimen diep. Er zijn oogenblikken, dat *the Great Eastern* — als die eenmaal over de zandbanken aan den mond van den Mississippi goed en wel heengekomen was — tot Pittsburg in de Alleghanies of tot aan den voet van de Rocky Mountains zou kunnen stoomen; en in een ander gedeelte des jaars kunnen de jongens den Ohio

doorwaden, en raakt een stoomboot van twintig Eng. duimen diepgang op een zandbank aan den mond van den Cumberland of den Tennessee vast.

De *Jacob Strader* had een machine met hooge drukking, zooals bijna al de rivierbooten in 't Westen omdat de groote hoeveelheid ketelsteen, welken het water daar afzet, de kostbaarste en samengesteldste machine van lage drukking zou vernielen. Zij bezat twee machines van bijzondere kracht, welke niet te zamen op één as werkten, maar ieder afzonderlijk een rad in beweging brachten. Dit dient om gemakkelijk en vlug de scherpe bochten van een nauw kanaal te kunnen rondkomen. Zulk een boot met raderen, waarvan het een in deze, het andere in gene richting draaien kan, kan bijna als om haar middelpunt wenden; kan zonder roer worden bestuurd, en zwaait bij het landen, zooals zij steeds doet, met het grootste gemak om, ten einde dus met den kop op stroom te komen liggen. Ik geloof niet, dat ze langer was dan driehonderd voet, maar ze was licht en sierlijk gebouwd en van een constructie, die in Europa niet wordt geëvenaard, met vijf verdiepingen of dekken boven elkander. Op het benedendek bevonden zich de ketels en machines, de brandstof en de lichte goederen benevens de paarden, wagens en dekpassegiers. Dan ging men een breeden trap op en kwam in de ruime restauratie, met den barbierswinkel en het

berghok voor de bagage. Van dit platform kwam men langs een volgenden trap aan het bureau van den kapitein, waar de passagiers ingeschreven en hun de hutten aangewezen werden. Dit bureau is eigenlijk niets anders dan de voorkamer van de groote kajuit, die breed, en hoog, en goed verlicht, met marmeren tafels, glaskronen, spiegels, sophas, enz. gemeubeld en bijna tweehonderd voet lang is en loopt tot aan den voorsteven van de boot. Aan beide zijden bevinden zich de hutten, of laten we liever zeggen — de elegante slaapkamers, van alle gemakken voorzien. De paneelen in de groote kajuit zijn met Amerikaansche landschappen in olieverf beschilderd; en geen kosten zijn er aan behangsels en draperiën gespaard. De geheele boot wordt met gas verlicht, en tot het bekomen van koude en warme baden bestaat elk oogenblik gelegenheid. De keuken is ruim, en het aantal bedienden groot genoeg om een overvloedig diner, met gedrukte menu's nog wel, voor zeshonderd personen klaar te maken en te bedienen. Onder het dames-salon bevindt zich een groot, opzettelijk voor kinderen met hun dienstboden ingericht salon.

Bovenover de groote kajuit en de dubbele rij hutten loopt het wandeldek, waar de hutten der officieren en stuurlieden op uitkomen. Het dek hierboven heet het *hurricane-dek*, en daar steekt

het stuurmanshuisje nog weer boven uit. Van dit plekje, met zijn groote glazen ramen rondom, dat 's winters door een kachel wordt verwarmd, heeft de stuurman, of de loods zooals hij wordt genoemd, het volkomen bestuur over de boot in het dikwijls zoo moeilijke vaarwater. Naar alle zijden heeft hij een vrij, onbelemmerd uitzicht; door signaalbellen en spreekbuizen staat hij met de machinisten in verbinding, en door middel van kettingen is het roer aan het stuurrad verbonden. De loods, de tweede stuurman en hun beide helpers zijn personen van 't hoogste gewicht. Op hen rust al de zorg en de verantwoordelijkheid voor een veilige scheepvaart. De kapitein geeft de punten op waar hij landen wil benevens het teeken van vertrek, maar voor het overige bemoeit hij zich zelden meer met den koers van de boot.

De loodsen krijgen twee- of driehonderd dollars 's maands. Verbeeld u het hooge gunstbewijs van den loods te genieten, dat hij u in zijn glazen torentje, veertig voet boven het water, bij zich een plaatsje aanbiedt, vanwaar ge het geheele panorama, waarin ge u beweegt, beheerscht. Dorpen, huizen en wouden schijnen u voorbij te drijven. Stoombooten komen u te gemoet, en platbodemde vaartuigen drijven slaperig met den stroom mede. 't Is de poëzie van het reizen. Met het stoompaard gaat het gauwer, maar wat gemak

en genoeg en aangaat komt die wijze van reistochten doen met die met de boot niet in vergelijking; want hier is een koffiekamer, waar men alle mogelijke dranken krijgen, en een table d'hôte, waar men vijftig verschillende gerechten vinden kan. Hier kunt ge liggen luieren op een sofa, wandelen op het dek, *poker*-spelen vooruit, schaken in het middenschip of piano-spelen achteruit. 't Is uw eigen schuld indien ge, daarin lust gevoelende, niet een menigte interessante, zoo niet allerliefste, kennissen maakt.

's Nachts leverde de *Jacob Strader*, terwijl ze langs de door de sterren verlichte rivier voortstooft zeker een zonderling en vreemd schouwspel op. Dan waren al de kajuitvensters hel verlicht; de vuurhaarden verspreidden hun rooden gloed wijd en zijd; de zwarte, met vonken vermengde rook kronkelde uit den hoogen schoorsteen het lucht-ruim in; fluitend ontsnapte de stoom uit de stoompijp, en somtijds was er muziek aan boord en dansten een menigte lachende paren lustig op het hooge wandeldek. De wellevende Pacha van Egypte gaf op de hem door keizerin Eugenie gedane vraag: of hij niet verbaasd stond over de pracht en den rijkdom van Parijs, ten antwoord: —

“Nee, mevrouw; ik heb de Arabische Nachvertellingen gelezen;” doch die verhalen van Oostersehe en tooverachtige weelde hebben hem toch niet

het minste denkbeeld van een Ohio-stoomboot kunnen geven.

Maar laten we intusschen in onze verbeelding ons uitstapje den Hudson op vervolgen. Te Albany nemen we op den New-York-Central plaats naar Niagara. De rijtuigen zijn veel lichter en, naar mijn oordeel, sierlijker dan de Engelsche. Aan schilderwerk, verguldsel en draperieën is ten minste geen gebrek. De zitplaatsen zijn allen, evenals de leuning en ruggen, opgevuld. In den winter branden er kachels, 's zomers kan men er ijswater krijgen. In deze *cars*, dat is de naam van deze lange waggons, die vijftig of zestig personen kunnen bevatten, zijn kleine commodités voor dames en voor heeren. De deuren geven toegang tot kleine balkons, die aan de einden der wagens zijn; en van het eene op het andere stappende, kan men, terwijl de trein in volle vaart is, deze in zijn geheele lengte doorloopen. De conducteur ziet op dezelfde wijze de kaartjes na. Er is geen gevaar voor roof, moord of andere beledigingen zooals in de nauwe, ongenaakbare compartimenten der spoorweg-waggons in Europa. Niet de conducteur alleen stapt door de wagens om de kaartjes na te zien, op te passen dat alles in orde is, en om op hem gedane vragen antwoord te geven, ook de krantenjongen komt met zijn vracht dag- en weekbladen langs; later komt hij nog eens met boeken

rond — 't zijn de nieuwste uitgaven — en daarop met sinaasappelen en suikergoed. Door elken wagen loopt een koord, dat, onder bereik van iederen passagier, dezen met een enkelen ruk gelegenheid geeft den machinist te waarschuwen om te stoppen. Dit koord maakt ook dat de conducteur, waar hij zich in den trein bevinden moge, over dezen het oppertoezicht houdt.

Wanneer men twee of drie nachten achtereen doorreist, zijn er slaap-waggons, waarin men een bed krijgen en, onder de dekens liggende, ongestoord den ganschen nacht slapen kan. In een der hoeken van zulk een wagen is een waschtoestel om 's morgens zijn toilet te kunnen maken. Op de lange trajecten dwars door de Staten wordt evenals op de stoomboot een diner klaargemaakt, dat de reizigers onderweg aangeboden wordt.

Met de bagage heeft men niet de minste moeite. Als men op een trein plaatsneemt om duizend mijlen ver te reizen, mogelijk wel dwars door vijf of zes souvereine Staten en langs even zooveel verschillende spoorbanen, krijgt men voor elk stuk bagage slechts een klein, genummerd, metalen plaatje. Aan het einde van de reis geeft men deze plaatjes slechts aan den conducteur van de omnibus of aan den commissionair van 't hotel, en men vindt, daar gekomen, zijn goed reeds staan.

Zoogenaamde "Grand-Hotels" zijn er in Engeland

en Frankrijk meer dan genoeg; maar ze zijn van Amerikaanschen oorsprong. Een hotel in Amerika neemt een geheele zijde van een plein in, is van graniet, bruinen zandsteen of wit marmer opgetrokken, en heeft zeven verdiepingen. Men vindt er slaapkamers in voor duizend of twaalfhonderd reizigers, benevens eetzaalen, receptiezaalen, een leeskamer, koffiekamer, barbierswinkel, badkamers — alles op dezelfde schaal. Een keuken is er bij, waar viermaal daags voor duizend menschen het eten kan worden klaargemaakt. Er is een stoomwascherij en drogerij aan verbonden, waarin uw vuil linnen binnen twee uren wordt gewasschen, gedroogd, gesteven, gestreken, en weer op uw kamer teruggebracht. Een geheel korps Iersche kamermeiden is aan het hotel verbonden; mooi zijn ze niet — daarvoor zijn ze ook niet genomen, maar wel om te schrobben en te boenen, de corridors schoon te houden, die te zamen wel een paar mijlen lang zijn, en om duizend slaapkamers aan kant te maken, terwijl een troep kellers, allen Ieren of negers, met meer of minder handigheid met de zorg voor de tafel van een duizendtal reizigers belast zijn.

De Iersche keller *waiter* maakt wel nu en dan eens een bok, maar hij is met een onverstoorbare goed humeur toegerust, meent het steeds goed bij al wat hij doet, is lang niet van gezond

verstand misdeeld, en bezit de allervermakelijkste gave van steeds te kunnen vleien. De negers zijn oplettende, gewillige en zeer geschikte luidjes. Als ze pas even groot genoeg zijn om er over heen te kijken, leeren negerkinderen al tafeldienen, en worden zodoende verbazend vlug en handig.

“Van zeven tot elf uur ontbijt.” Ge gaat zitten en neemt een courant. De kellner geeft u het menu: koffie, thee, chocolade, allerlei soorten van brood, geroosterd brood, plaatbrood of beschuit, koek van boekweitenmeel, maïs, rijst of bloem, biefstuk, varkenslapjes, schapenbout, ham, eieren, saucijzen, visch, kip, gestoofde oesters, dito gebakken of gebraden, enz., enz.. Wat ge neemt komt er niet op aan; ge kunt van een of van twintig schotels eten, betalen doet ge naar gelang van de klasse van het hotel, dat is zes, acht of tien shillings daags voor kamer, diner, service, enz.. Dat waren ten minste de prijzen, voordat de oorlog uitbrak.

In de groote steden krijgt men twee diners per dag: het eene voor de menschen, die zaken hebben, of voor die welke met een vroegen trein vertrekken, om twee uur; het andere om vijf of zes uur, voor de meer fashionable reizigersklasse en de vaste abonnés. Wat het menu aangaat zijn ze aan elkander gelijk; maar het eerste, als zijnde voor menschen die haast hebben, is minder def-

tig. Te Niagara worden de kellners gedriid als recruten, en speelt een muziekkorps in een aangrenzende kamer onder het diner. Te Saratoga begint de muziek na tafel.

De *carte* of *bill of fare* is lang en goed bezet; en de gerechten zijn, ik moet het ondanks de *déveine* of het booze humeur van Mr. Anthony Trollope eerlijk bekennen, gemeenlijk goed klaar gemaakt.

En waarom zou dat niet kunnen? Geen markt ter wereld is beter van alles voorzien dan die van de groote Amerikaansche steden. Ik weet zeer goed, dat de Engelschen bijgeloovigen eerbied koesteren voor het gehalte van hun rund- en schapenvleesch; maar in Amerika hebben we hetzelfde vee en dezelfde wijze van voeding. En wat het wild aangaat — er gaat niets boven het Amerikaansche wildbraad.

En wat nu de toebereiding betreft: ik heb de Engelsche manier waarlijk niet zooveel beter gevonden dan de onze; maar ze hebben daar nu bepaalde scholen opgericht, waar onderricht in de kookkunst gegeven wordt, en 't zal er wel beter *worden*. Elk groot hotel in Amerika heeft zijn chef de cuisine, gewoonlijk een Franschman. De onderlinge naijver dier heeren is groot. Waarom zou men er dus geen goede tafels kunnen hebben, wanneer kosten noch moeite gespaard worden? 't Spijt mij voor Mr. Trollope. Ik geef toe, dat

men in Amerika dikwijls, maar vooral in het Westen, zeer slecht eet; maar even zeker is het ook, dat, als men in Amerika ook niet *goed* eten kan, dit nergens mogelijk is. De Amerikanen reizen en trekken over den ganschen aardbol. Ze zijn er steeds op uit iets nieuws over te nemen. De eigenaars van Amerikaansche hotels, die zich de gelijken beschouwen van senatoren, en die, dikwijls genoeg, zelf senator worden, maken er een punt van eer van hun gasten goed te verzorgen. Zij zitten aan het hoofd van de tafel en noodigen den President, den Gouverneur van den Staat of dezen of genen vreemdeling van naam uit met hen een glas wijn te drinken. Zij hebben niet de manieren van een eersten kellner, maar wel die van een man van fortuin, die in zijn huis gastvrijheid verleent. De hotelhouder betaalt vijf- tot tien duizend pond 's jaars huur. Hij heeft twintig duizend pond inkomen, houdt equipage, heeft zijn loge in de opera en zijn buiten. Hij zou de zaak zeer goed kunnen overdoen, maar hij heeft liefde voor zijn vak. Is het dan aannemelijk, dat zoo'n man geen goede keuken zou hebben?

Om zes of zeven uur wordt thee gepresenteerd, en een copieus souper staat om elf uur, voor wie nog iets eten wil, gereed.

En wat kost dat alles nu bij elkander?

Logies, service en viermaal daags een gedekte

tafel kosten, zooals ik zei, zes tot tien shillings (*f* 3.60 tot *f* 6) naar gelang van de klasse van het hotel. De gewone prijs was voorheen acht shillings daags. Wijn, likeuren, enz. zijn daarbuiten gerekend. De prijscourant staat op de *carte*. Maar fooien aan kellners of meiden zijn er niet bekend; alleen aan den schoenpoetser en den portier — gemeenlijk dezelfde persoon — geeft men iets. Natuurlijk wordt voor het schoone linnen extra betaald. Hoewel de barbier zijn winkel in het hotel heeft, staat deze zaak toch op zichzelf. Twijfel omtrent het bedrag van de rekening kan er niet wezen; ge weet tot een shilling nauwkeurig wat één dag of tien dagen verblijf u kosten. En dat is zeker een gemak voor iemand, die met enkele der surprises, welke Engelsche hotelhouders hun reizigers leveren, heeft kennismemaakt.

Er zijn in New-York en enkele groote steden zoogenaamd “op Europeesche wijze” ingerichte hotels. Ge neemt een kamer voor twee, drie of meer shillings daags. Ge gaat in een aan het hotel verbonden restauratie eten, laat het diner op uw kamer komen of eet ergens anders. Dan is het eenige wat ge te betalen hebt: uw kamer; voor service wordt niets in rekening gebracht; van fooien of extra's is ook geen sprake.

De zeden en gewoonten zoowel als de smaak en de gevoelens der verschillende natiën komen

niet met elkaar overeen, en zoo bestaat er in enkele eigenaardigheden tusschen de Yankees en hun Engelsche bloedverwanten verschil. De Engelschman is verlegen en geretireerd. Om de oogen van het publiek geen inzicht in zijn huis en tuin te geven bouwt hij er een hoogen muur omheen. De Amerikaan daarentegen bouwt een prachtig huis, en legt een sierlijken tuin aan, waaraan het oog van een ieder zoowel als het zijne zich kan verlustigen. Ommuurd en verborgen, zouden beide de helft van hun waarde verliezen. De Amerikaan bouwt aan den weg om zooveel te meer bekijks te hebben; en de eenige schutting, die hij er-op na-houdt, is een laag, licht rasterwerk, dat nog zooveel mogelijk à jour is gewerkt. De Engelschman zit graag alleen te eten en te drinken, in zijn kamer of in een gesloten, klein hok van een kabinetje verstopt. De Amerikaan geeft de voorkeur aan een ruime, vroolijke eetzaal met veel gasten. Waarvoor behoeft hij zich te schamen? hij wil graag zien en gezien worden. Hij gevoelt zich zelf voor het oog van de menigte eveneens een man van gewicht. Hij geniet het gezellige leven en deelt in de bedrijvigheid, die om hem heen heerscht. Hoe meer menschen, hoe meer drukte, hoe prettiger. Hoe grooter het hotel, de boot, het gewoel is, hoe meer hij geniet. Op den trein is voor den Engelschman alleen-kunnen-zit-

ten, met niets dan zijn eigen klein reisgezelschap bij zich, het ideaal. Hij heeft het rijtuig, met zijn twee zitplaatsen tegenover elkaar, aangenomen, zoodat de helft van de passagiers, evenals in de waggons van zijn spoorwegen, achteruit moeten rijden. De Amerikaan geeft de voorkeur aan den netten waggon, die in haar ruimte vijftig of zestig passagiers kan bevatten. Hij wandelt graag door den trein, dan treft hij dikwijls nog dezen of genen kennis aan. Hij is niet bang, dat hij wat indringend is; hij is een gezellig, sociaal mensch, die steeds met elken vreemdeling over handel of politiek een praatje wil maken zonder dat hij eerst zijn zakken dichtknoopt. 't Maakt hem niets vervaard als deze of gene persoon van minder gehalte de pretensie maakt hem vroeger te hebben gekend. Met den President wisselt hij een handdruk, met zijn smid of schoenmaker bepraat hij de eerstvolgende verkiezing. Hij is gewoon iederen man, die zich behoorlijk gedraagt, als een gentleman te behandelen, en elke vrouw is voor hem een dame, voor welke hij hoffelijk is, eerbied koestert, ja, die hij zoo noodig onder zijn bescherming zal nemen.

Mogelijk is het juist dat totale gebrek aan eenig onderscheid in klassen, dat den Engelschen reiziger in Amerika het meest tegen de borst stuit. Op den trein is slechts één klasse, betaalt men

slechts één prijs. Natuurlijk zijn de beste waggons voor de dames en haar gezelschap; maar allen betalen toch dezelfde vracht. De ruwste Amerikaan begrijpt, dat elke dame, ja, dat elke vrouw stellig op de voorste plaats in de komedie, op de plaats aan het hoofd van de tafel bij een diner, op de beste hutten en kajuiten op de boot, op de beste waggons in den trein recht heeft. Zij moge rijk of arm, meesteres of dienstmaagd zijn; dat zijn haar rechten als vrouw. Er stoomt geen boot zelfs op de wildste rivier van het Westen, waar een mannelijk passagier aan tafel zou gaan zitten voordat iedere vrouw op haar eigen eereplaats gekomen is. Een honderdtal hongerige mannen, met een rookend, kokendheer diner voor zich, zullen geduldig wachten tot deze of gene jonge miss de laatste krul van haar kapsel vastgestoken en aan het hoofd van de tafel plaatsgenomen heeft. Een vrouw alléén, zij moge oud of jong, mooi of leelijk zijn, kan van het eene einde van Amerika naar het andere reizen, en zal steeds op vriendelijkheid en belêefdheid, zoomede op elk betoon van hulp kunnen rekenen, dat zij ook van iederen man, dien ze ontmoet, kan vragen.

Om dus op ons chapitre terug te komen: er zijn noch in de prijzen, noch in de voorrechten passagiers eerste, tweede of derde klasse. Maar op de stoombooten zijn dekpassagiers, gemeenlijk immi-

granten, die naar het Westen trekken of den Mississippi opgaan; en immigranten-treinen met veel verminderde vrachtprijzen loopen op enkele hoofdspoorbanen. Een Amerikaan reist echter nooit met zulk een trein. Hij trekt zijn beste pak aan, betaalt de volle vracht — net zooveel als de voornaamste meneer — en gedraagt zich zoo goed als hij kan.

Hij slaagt daar wel niet altijd in en is soms ruw en onzindelijk, maar hij is toch niet zooals ik mannen heb gezien in Engeland, die men niet binnen de zes of acht voet kon naderen zonder den neus dicht te houden — nimmer heb ik zulk slag van volk, geloof ik, in Amerika aangetroffen. Maar — ze pruimen een massa tabak; en waar het overvloedige speeksel terechtkomt, kan hun betrekkelijk weinig schelen. Ik geef toe, dat zulks zeer onsmakelijk is. Op elken trein zijn rookwaggonen, zoo moesten er ook pruim-waggonen zijn. Ik kan geen verontschuldiging aannemen voor menschen, die, zelf niet fijngevoelig zijnde, ook geen acht slaan op het gevoel van anderen.

Het spuwen is in Amerika bepaald een ondeugd. De rechter spuwt en pruimt in de rechtbank, de advocaat voor de balie, de dokter naast het bed van zijn patiënt, en de dominé op den preekstoel. De senator schuift de tabakspruim, waarop hij kauwt, in een anderen hoek van zijn mond als hij in het Congres een speech moet houden, en midden in

het welsprekendste gedeelte houdt hij op om naar het spuwbakje te kijken. Dat wil nu niet zeggen, dat iedereen zoo doet.

Er zijn duizende Amerikanen, die nimmer aan tabak raken en van manieren zoo verfijnd zijn als met mogelijkheid kan worden verlangd; doch elke publieke plaats is vanwege het tabaksap een kwelling voor het oog. Ik heb gerechtshoven gezien, waar de vloer twee en een halven centimeter dik met zaagsel was bestrooid: zodoende was de geheele zaal één groote spuwbak geworden. In dit opzicht hebben de Engelsche touristen — ik beken het met schaamte en verdriet — niet overdreven.

HOOFDSTUK IX.

DE SPIRITISTEN.

Het is niet doenlijk van de toestanden in Amerika, op zedelijk en maatschappelijk gebied, een getrouw beeld te leveren zonder een beschrijving te geven van de opkomst en den voortgang van het Spiritisme, sinds dit is begonnen op den godsdienst, de wijsbegeerte en eenigermate zelfs op den zedelijken levenswandel van duizende Amerikanen invloed uit te oefenen. Men heeft wel eens gezegd, dat er elf millioen spiritisten in het westelijk halfrond zijn; maar dat is overdreven. Alleen zou dit waar kunnen zijn wanneer men een ieder "spiritist" noemt, die aan een leven hiernamaals gelooft, of die, van het wonder der geestengemeenschap gehoord hebbende, meent dat "er wel wat-van-aan zal zijn."

Ongetwijfeld heeft het Spiritisme op de gedachten, de gevoelens en het karakter van velen zeer grooten invloed gehad. Het heeft de godsdienstige overtuiging van duizenden gewijzigd, en in meerdere of mindere mate op de daden en betrekkingen van een groote menigte invloed uitgeoefend. Velen, die, nog slechts weinige jaren geleden, blijkbaar den een of anderen vorm, waarin het Christendom is verwerkt, aanhingen of lid waren van 't een of ander kerkgenootschap, hebben hun geloof gewijzigd of dit geheel laten varen; terwijl een nog veel grooter aantal misschien, die aan een nabestaan twijfelden of dat zelfs geheel en al loochenden, thans van meening zijn, dat zij in het wonderlijke Spiritisme de bewijzen voor dit nabestaan hebben gevonden.

De Engelschen kan men, op een enkele uitzondering na, in twee klassen verdeelen — de wijsgeeren van de school van Hume, die verklaren, dat de wetten der natuur nimmer ophouden van kracht te zijn; dat in den gewonen gang van zaken nimmer stoornis komt, en dat hetgeen men bovennatuurlijk of een wonder noemt bespottelijk is en niet bestaat. Volgens die leer moet men, welke bewijzen men er ook voor aanvoere, aan geen mirakelen gelooven, al zouden zelfs onze eigene zintuigen ons bijna doen aannemen, dat er een wonder had plaatsgehad. En de tweede klasse —

de godsdienstige, Protestantsche genootschappen, die het met Middleton eens zijn, dat al werden er eenige duizende jaren na de schepping mirakelen gedaan, dit toch sinds de dagen der apostelen heeft opgehouden. Den Roomsch-Katholieken, welke gelooven, dat, nog in deze eeuw zelfs, wonderen gebeuren, en die voor de afgestorvenen bidden, valt het niet moeilijk aan de feiten van het Spiritisme geloof te slaan; maar gemeenlijk schrijven zij die toe aan Satan.

In Amerika staan de menschen in hun overtuiging niet zoo vast, en zijn ze meer bereid om nieuwigheden te onderzoeken. Professor Hare, een beroemd scheikundige en kenner der electriciteitsleer, daarbij een volkomen materialist en scepticus begon een onderzoek naar den aard en het wezen van het Spiritisme, in de verwachting in staat te zijn dit op wetenschappelijke gronden te verklaren; maar het gelukte hem niet omdat hij zelf werd bekeerd tot het geloof aan de waarheid van hetgeen hij zag en hoorde, en daardoor natuurlijk voor de ongeloovigen zijn vertrouwbaarheid als getuige verloor. Zoo ging het ook met rechter Edmonds, een advocaat van naam te New-York. Talmadge, den Gouverneur van Wisconsin, trof hetzelfde lot. Professor Mapes uit New-Jersey werd van onderzoeker, bekeerde, evenals rechter Tilton uit Ohio.

En zoo werden veel menschen, van welke het publiek verwachtte, dat ze het inlichtingen geven zouden, zelfs tot het afleggen van getuigenis omtrent het onderwerp ongeschikt, omdat zij bekeerlingen waren geworden. Alwie de bestaanbaarheid en de waarheid der verschijnselen loochende, schreeuwde luid, dat de zaak moest worden onderzocht; maar aangezien de personen, tot dat onderzoek aangevozen, zélven werden bekeerd, kwam men niets verder. Het ongeloovige publiek kan toch niet op de getuigenis van geloovigen afgaan.

Omstreeks het jaar 1850 begonnen in de dagbladen verslagen voor te komen van de vreemde verschijnselen, die zich bij de familie Fox in westelijk New-York vertoonden. Die familie bestond uit een moeder met haar drie dochters, welke laatsten van vijftien tot twintig jaar oud waren. 't Waren menschen van beperkte ontwikkeling, die heel stil leefden van 't geen zij met de naald verdienden. De verschijnselen bestonden in luid geklop op de vloeren, meubels, wanden, deuren, enz., zoo ook in het met geweld openmaken en dichtsmijten van deuren en laden, en in het bewegen of omwerpen van huisraad en kleine artikelen.

Toen die feiten bekend werden kwamen de menschen kijken en luisteren. Dat verveelde die vrouwen en ze sloten haar deur; maar de belangstelling werd levendiger, en zij werden wel verplicht voor

de nieuwsgierigheid van het publiek te zwichten. Weldra was er een middel gevonden om met de geesten gemeenschap te hebben. De klopgeesten antwoordden "ja" en "neen", en spelden zelfs woorden en zinnen wanneer de letters van het alfabet afgeroepen of op een kaart aangewezen werden.

Kort daarop kwamen andere mediums voor den dag en leverden voor de aanwezigheid van geesten weder geheel andere bewijzen. Tafels, die op slechts twee pooten bleven rusten, klopten hetgeen zij wilden meegedeeld hebben met de anderen op den grond. Met een kunsthand werden letters aangewezen, en op gedane vragen antwoorden gegeven. De hand van enkele mediums, die, zooals zij beweerden, zonder hun wil schreef, bracht somtijds zinnen op het papier in het schrift, en geteekend met den naam, van afgestorvenen. Die schrijfsels stonden nu en dan het onderste boven of het achterste voor, zoodat men ze alleen door het papier heen of in een spiegel lezen kon. Enkele mediums schreven met beide handen tegelijk verschillende briefjes zonder, zooals zij verklaarden, van een van beide den zin te begrijpen. Er waren ook sprekende mediums, die de verzekering gaven, dat zij niets anders dan de lijdelijke werktuigen der geesten waren. Enkeligen gaven de wijze van doen, de stem en de houding terug van menschen, die lang dood waren, en die zij nooit hadden gezien. Me-

diums, die teekenden, waren er ook al. Deze schetsen, met den blinddoek voor de oogen, portretten, die men verklaarde, dat volkomen op gestorven menschen geleken. Met een blinddoek vóór het gelaat van een mensch te teekenen is lang niet gemakkelijk; en toch werden deze portretten met verbazende vlugheid op het papier geworpen. Soms verschenen de namen van afgestorvenen met enkele korte woorden in hooggroode karakters op het vel van het medium. Zware voorwerpen, als piano's, zware eettafels, en ook salontafels waarop verscheiden personen waren gezeten, werden, volkomen in strijd met de bestaande wetten der zwaartekracht, door de een of andere kracht in de hoogte geheven. Het medium zelf werd soms in de lucht geheven, en zweefde dan boven de hoofden der toeschouwers. Geschreven schrift en beeltenissen zelfs werden door onzichtbare handen vervaardigd. Onzichtbare, somtijds zelfs zichtbare, handen raakten enkele personen aan. Zonder dat men zien kon hoe dit gebeurde, werden verschillende muziek-instrumenten bespeeld. Men hoorde stemmen, en er werden met de geesten gesprekken gevoerd. In één woord, over een groote uitgestrektheid van het grondgebied der Staten, zoowel in het Oosten als in 't Westen, werden deze vreemde verschijnselen door duizenden waargenomen en bijgewoond — en onder die menigte waren er velen,

die de meestmogelijke geloofwaardigheid verdienen, en aan wier getuigenis niemand, in gevallen dat leven en dood er mee gemoeid waren, zou hebben durven twijfelen.

Op zekeren avond ging ik met eenige vrienden "bij de Meisjes Fox" eens een kijkje nemen. We waren te New-York in een goed verlichte kamer rondom een lange tafel gezeten. Toevallig kwam ik naast het medium te zitten, dat een mooi en zeer aardig meisje was. Wij praatten samen over het weder, de opera, kortom over alles wat aan de orde van den dag was, zonder dat zij zich veel van het kloppen der geesten scheen aan te trekken. Terwijl de anderen druk bezig waren, en enkelen vragen stelden en antwoord ontvingen, gaf zij mij een levendige en aardige beschrijving van de eerste proeven, die zij en haar zusters hadden genomen.

Het kloppen geschiedde luid, met weergalmende slagen — ontploffingen zou ik bijna zeggen — die men het gansche huis-door hooren kon en uit de tafel zelve schenen voort te komen. Ik keek op de tafel en ook er onder, maar zag niets. Met alle aandacht luisterde ik naar dat kloppen. Zorgvuldig hield ik al de aanwezigen in 't oog, doch ik ben overtuigd, dat die slagen niet door de dame naast mij of door iemand uit het gansche zichtbare gezelschap werden gegeven. Zoolang er maar eens, of twee-, of driemaal werd getikt, bleef

de eerste haar discours voortzetten. Maar werd er vijfmaal getikt, dan staakte zij het gesprek om het alfabet overluid op te zeggen; dit deed ze zeer snel, tot er letters genoeg uitgekozen waren om een zin te vormen. De persoon, voor wien het antwoord was bestemd, nam dit alsdan op. Zij — het medium — scheen het onverschillig welk dit antwoord was.

Het tikken, bemerkte ik, wisselde in karakter af. Elke geest had zijn bijzondere manier van tikken. Bij den een was dit luider en krachtiger dan bij den ander. Het geluid, dat door de geesten van kinderen heette voortgebracht te worden, klonk flauw en zwak. De antwoorden schenen alleen ten doel te hebben de vragers van de identiteit der geesten en van hun goede bedoelingen te overtuigen.

Nadat wij opgestaan waren, (ik nog steeds in druk gesprek met het medium, dat ik zorgvuldig in 't oog hield), vertelde zij mij, dat dit tikken menigmaal op de deuren plaats had als zij die naderde; en terwijl zij met mij naar een deur ging, hoorde ik, hoewel zij er nog verscheiden voeten van verwijderd was, zware slagen er op vallen alsof iemand met een grooten, houten hamer er tegen klopte. Ik maakte de deur open, zoodat ik de binnen- en de buitenzijde tegelijk kon zien. Het gebons hield aan. Ik voelde het trillen door de met een onzichtbare hand toegebrachte slagen,

of hoe men ze noemen wil, veroorzaakt. Het gehamer klonk luid genoeg om door het geheele huis te kunnen worden gehoord. Bepaald zeker bracht het medium dit niet op de een of andere zichtbare manier voort; ook kan ik niet zeggen wie het deed. Ik kon ook geen spoor van bedriegerij, verstandhouding met dezen of genen, machinerie, vingervlugheid of iets dergelijks waarnemen; en ik moet gulweg bekennen, dat de bovennatuurlijke bewijzen van de zoogenaamde aanwezigheid van geesten even moeilijk verklaarbaar waren als de verschijnselen, die wij met onze zintuigen konden waarnemen. De vijftien of twintig menschen, die elkander en ook het medium vreemd waren, hadden allen op hun beurt met enkelen hunner overleden vrienden gemeenschap, en allen waren, ieder voor zich, van de identiteit van den geest, waarmee ze in gemeenschap waren gebracht, voldoende overtuigd.

Ik ken een matroos te New-York, de man is Methodist en even eenvoudig als ongeletterd, die werd wat men "een toetsend medium" noemt. Hij kwam mij te Cincinnati bezoeken, en op zekeren avond telde ik onder de bezoekers ook een paar beroemde rechtsgeleerden; een hunner was de broeder van Majoor Anderson, "de held van fort Sumter;" de ander, die uit Michigan kwam, was een der kundigste advocaten, die ooit voor het Opperste

Gerechtshof van de Vereenigde Staten pleitten.

Ik had in de ontvangkamer een zware notenhouten tafel laten brengen, en had die midden in 't vertrek geplaatst. Het medium zat aan den eenen kant van de tafel, en de sluwe advocaat uit Michigan aan den anderen. De laatste kende ons en ook het medium niet.

Het medium liet de toppen zijner vingers zacht op de tafel rusten. Deze werd onder den druk dier vingers opgelicht, en de beide pooten, die het dichtst bij hem waren, kwamen verscheiden Engelsche duimen boven den grond. De advocaat onderzocht de tafel en trachtte er dezelfde beweging aan te geven, doch zonder succes. Er bestond een kracht en een gelijkmatig voortdurende beweging, waarvan hij geen rekenschap geven kon. Niemand anders was er bij de tafel — geen enkele merkbare beweging der spieren had er plaats; en al had die bestaan, dan zou die, zooals de handen op tafel lagen, nog niet hebben kunnen dienen om dit effect teweeg te brengen.

Toen omtrent dit punt geen twijfel meer bestond, schreef de advocaat op uitnoodiging van het medium — het geschrevene zorgvuldig voor ieders oog verborgen houdende — op vijf strookjes papier de namen van vijf overleden personen, die hij had gekend. Daarop rolde hij elk papiertje op, en rolde en kneep elk aldus ontstaan balletje zoolang tot

alle vijf den vorm van een erwt hadden aangenomen, en niet meer van elkander te onderscheiden waren. Daarop koos de tafel, door tikken, er een uit — het medium wees daartoe de balletjes één voor één aan — en dit stak de advocaat zonder het te openen in zijn vestzakje, terwijl hij de andere in het vuur wierp.

Daarop moest hij den ouderdom van ieder van die vijf personen op het oogenblik van hun dood op even zooveel strookjes papier schrijven, die met dezelfde zorg werden ineengerold. Een dier briefjes werd weder uitgekozen, en, even als het vorige, ongeopend in het vestzakje van den advocaat geborgen; dit bevatte dus thans een naam, en een getal dat een zekeren leeftijd aangaf.

Met dezelfde voorzorgsmaatregelen schreef de advocaat daarop op dezelfde wijze op strookjes papier de plaatsen, waar die personen gestorven waren, de ziekte, waaraan zij stierven, zoomede de datums van hun overlijden. Al die strookjes papier werden als de voorgaanden behandeld. Hij had aldus in zijn zak vijf balletjes papier gekregen, die ieder afzonderlijk door een beweging van de tafel, voor welke niemand verantwoordelijk kon gesteld worden, waren uitgekozen.

Op dat oogenblik greep de hand van het medium een potlood, en wierp met wonderbaarlijke snelheid eenige regels, aan den advocaat geadresseerd

als komende van een naasten bloedverwant, en geteekend met een naam, waarvan het medium zeer zeker nooit had gehoord, op 't papier.

De advocaat, tot het toppunt van verbazing gekomen, haalde daarop de vijf balletjes papier uit zijn zak, rolde ze open, spreidde ze voor zich op tafel uit, en las denzelfden naam als die welke op het geschreven bericht voorkwam, met den leeftijd van dien persoon, de plaats en het uur van zijn dood en de ziekte waaraan hij was gestorven. Zij kwamen allen met elkander en met het geschrevene overeen. Niemand was aan de tafel gekomen, en noch de advocaat, noch het medium had zich bewogen. Dit had in mijn eigen huis, bij het volle gaslicht plaats; en zoover ik zien kon, en zelfs nu nog kan nagaan, was er geen bedriegerij mogelijk.

De geschreven mededeeling, welke van een overleden bloedverwant van den advocaat heette te komen, gaf alleen in hartelijke bewoordingen het geluk te kennen, dat hij gevoelde nu hij in staat was hem het bewijs van de onsterfelijkheid zijner ziel te leveren.

Al nemen wij de zichtbare verschijnselen van het Spiritisme voor waarheid aan, en al stemmen we toe, dat er gemeenschap bestaat, of dat er openbaringen en mededeelingen gedaan worden door wezens, die in den regel voor het oog van ons, stervelingen,

verborgen zijn, dan zien wij ons toch nog door moeilijkheden, betreffende de verklaring, omgeven. Welke zekerheid kunnen wij in elk geval van de identiteit van een geest krijgen? Een booze of kwaadwillige geest kan zich — want hoe zouden we dit weten? — als onze vriend of bloedverwant voordoen, in onze geheimen indringen, en ons met valsche voorstellingen om den tuin leiden. Waar is het bewijs voor de identiteit?

Men gelooft, dat de geesten van geneesheeren aan de mediums recepten opgeven, welke aan hen, die ze raadplegen, worden medegedeeld; maar het is opmerkelijk, dat de doctoren het zoowel in de andere als in deze wereld oneens zijn. Hahnemann schrijft dit voor — Abernethy en Rush dat, en Preissnitz komt weer met zijn natte lakens aan, of overstelpt zijn patiënt met douches.

Natuurlijk worden de vromen in de gemeente, door bijna al wat er van dien aard van geestenzienerij voor den dag wordt gebracht, geërgerd. Goede geesten komen, volgens hun wijze van zien, niet uit den hemel om zich tot zulke dwaasheden te leenen; en booze zouden werk hebben om van die andere plaats, waar ze zijn, weg te komen. Wie de feiten en verschijnselen niet loochenen kon schreef ze toe aan het werk van Satan. De geesten gaven betreffende hun toestand en omgeving mededeelingen, die al zeer weinig in overeenstemming waren

met hetgeen de godgeleerdheid daaromtrent heeft verkondigd. Maar anderen zeiden: de hemel is een overgangperiode — niet een vaste verblijfplaats; en wat weten wij eigenlijk van den toestand der zielen, die het lichaam hebben verlaten? De mensch, die zijn stoffelijk omhulsel heeft afgeschud maar nog voortbestaat, kan niet veel wijzer of beter zijn dan hij vroeger was. Het toekomstige leven is mogelijk een leven van vooruitgang. Maar, zal de lezer vragen, wat is de werkelijke invloed van het Spiritisme op Amerika's bewoners geweest? Ik wil die vraag eerlijk en oprecht trachten te beantwoorden.

Het Spiritisme heeft, zooals ik boven reeds zeide, duizenden vervreemd van het geloof waarin zij waren opgevoed, en van het kerkgenootschap waartoe zij behoorden — het deed ze ongeloovig worden, en was de oorzaak, dat zij, zoo mogelijk, nieuwe banden en vereenigingen tot stand brachten; terwijl het Spiritisme-zelf geen band schijnt te doen ontstaan, maar werkt als een kracht, die verdeelt en vaneenscheurt.

Zooals ik ook reeds aanvoerde, heeft het duizende niet-geloovigen — materialisten en sceptici — de overtuiging gegeven, dat er een werkelijk voortbestaan van de ziel plaats heeft. Ontwifelbaar is het onwrikbare geloof aan de waarheid van het feit, dat ze gemeenschap hebben gehad met afgestor-

ven vrienden, voor een massa menschen de bron van troost en geluk geweest.

Het is niet onwaarschijnlijk, dat het Spiritisme in veel opzichten een zekere strekking naar een ziekelijke levensbeschouwing zoo al niet voortgebracht, toch zeker ontwikkeld heeft. Ik geloof, dat geen nauwkeurig opmerker met veel spiritisten in aanraking komen kan zonder de verschijnselen van zulk een ziekelijkheid waar te nemen — een ziekelijkheid, welke waarschijnlijk vrij wel overeenkomt met die, welke men bij “wedergeboorten,” en mogelijk wel bij elke groote opgewondenheid en bij elke omwenteling op verstandelijk gebied opmerkt. Geen plaats ter wereld is zoo aan die ziekelijke levensrichting onderhevig als New-England, en de Noordelijke Staten, welke daaruit hoofdzakelijk zijn bevolkt.

De invloed van het Spiritisme op de zedelijkheid is niet gemakkelijk na te gaan. Er wordt met veel ophef verkondigd, dat de invloed en de vermaningen van geesten en het geloof aan een leven hiernaals menigen dronkaard en lichtmis tot bekeering hebben geleid. Daartegenover staat, dat een groot aantal spiritisten de denkbeelden van de grootstmogelijke vrijheid in de banden, die de maatschappij eenmaal heeft vastgesteld, hebben aangenomen en in toepassing gebracht. Zij hebben de leer der “vrije liefde” en de “individualis-

tiek" ' aangenomen. Echtgenooten hebben hun vrouwen, vrouwen haar mannen verlaten om levensgezellen en gezellinnen te zoeken, die beter in zienswijze met hen overeenkwamen, of voor welke zij sterker geestelijke genegenheid gevoelden. 't Is waar dat niet alle spiritisten aan de leer der "vrije liefde" hechten; maar even waar is het ook, dat eenige der meest bekende mediums en voorstanders van en schrijvers over het Spiritisme die leer in practijk gebracht en ze verkondigd hebben, en dat zij een groot aantal volgelingen hebben gehad tot overgroote ergernis en verontwaardiging van alwie aan de meer ouderwetsche beginselen van zedelijkheid getrouw bleef. Maar eveneens mogen we niet uit het oog verliezen, dat zij, die zich het meest door een nieuwigheid aangetrokken gevoelen of zich door de een of andere beweging laten meeslepen, natuurlijk de eersten zijn moesten, die in de verschijnselen en teekenen van het Spiritisme belangstelden.

Zonder een geheel liefdelooze veroordeeling uit te spreken, geloof ik toch te mogen aannemen, dat het Spiritisme, ten minste voor het oogenblik, alleen dient om een geest van omwenteling, verwarring en wanorde teweeg te brengen, en

¹ De leer, dat ieder mensch geheel op zichzelf staat en zich ook om niets anders heeft te bekommeren als hij niet wil; dat hij dus souverain over zich zelf is.

zoowel zedelijk als maatschappelijk kwaad te doen. Dat de Voorzienigheid haar bedoelingen er mede heeft, en dat het in de toekomst goed werken kan, zullen weinigen vermetel genoeg zijn te ontkennen.

Enkelen zeggen, dat een zaak van zooveel gewicht van gouvernementswege of wèl door geleerde genootschappen behoorde te worden onderzocht. Doch wat dan? In Amerika zijn waarschijnlijk de helft der leden van het Congres en van de Wetgevende Vergaderingen der Staten aanhangers van het Spiritisme. Zou hun beslissing de ongeloovigen voldoen? Ook een menigte wetenschappelijk ontwikkelde mannen zijn de leer toegedaan. Dit feit maakt, dat ze geen onpartijdige beoordeelaars zijn. Er schijnt geen anderen weg over te blijven dan dat een ieder, die belang heeft bij de zaak, zelf onderzoekt. In dergelijke gevallen is men met de getuigenis van wien ook niet voldaan. Laten ze voor zichzelf zien en oordeelen.

HOOFDSTUK X.

UITSPANNINGEN EN AMUSEMENTEN.

De publieke vermakelijkheden in de Vereenigde Staten verschillen van die in Engeland niet veel. Kermissen heeft men er niet; maar elk jaar hebben er landbouw-tentoonstellingen plaats, die van gouvernementswege worden georganiseerd en waarbij harddraverijen om prijzen, voor de schoonste merries plaats hebben. Buiten Maryland en Virginië ziet men bijna geen jachtpartijen met paarden en honden, zooals men die in Engeland heeft — nu zijn trouwens in beide genoemde Staten-alleen de gebruiken van het moederland het best bewaard gebleven — maar aan wild en jachtliefhebbers is geen gebrek. Wetten op jacht en visscherij bestaan er echter niet, uitgezonderd de verordening, dat er in bepaalde jaargetijden niet mag gejaagd worden. Eigen jachten

of permissies zijn niet bekend, en iedereen vischt en jaagt waar hij wil. Van waarschuwingen tegen overtredingen hoort men dan ook nooit. De wedrennen komen het meest in de Middel-Staten en de groote steden voor. Zoo heeft men die van New-York, Philadelphia, Baltimore en New-Orleans en in verscheiden plaatsen van Tennessee en Kentucky. In New-England en in het grootste gedeelte van het Noorden gaat men uit van het idée, dat de wedrennen met de Tien Geboden in strijd zijn; en die enkelen, welke plaats hebben, worden niet druk bezocht en hebben ook niet veel naam. Paardrijderstroepen doorkruisen het land in alle richtingen, en verbreiden een groote voorliefde voor de gymnastiek, terwijl er aan menageriën, geleerde ponies en ezels geen gebrek is.

Enkele "*cricket-clubs*", hoofdzakelijk uit Britten bestaande, vindt men slechts; maar het "*base-ball*"¹ wordt door honderde vereenigingen gespeeld — dit is een zuiver Amerikaansch amusement. In elk dorp vindt men handboogschutterijen, en in enkele groote steden bestaan er zelfs, die uitsluitend voor de dames zijn bestemd, die op de badplaatsen ook aan de partijen met heeren deelnemen. Overal ziet men biljarten. Slechts weinig *yacht-clubs* zijn

¹ Een soort van spel met stok en bal, dat lichaamskracht en vlugheid vereischt, en waaraan alleen heeren deelnemen. Vert.

er, maar roeivereenigingen zooveel te meer. Bijna alle Amerikanen zijn ruiters, en allen zijn ze evenzeer op paardrijden verzot. Morphy bracht het schaken in de mode. De Duitschers munten uit in de gymnastiek en geven turnfeesten, waarbij zeer veel gewalst en nog veel meer *lagerbier* gedronken wordt, welk laatste de Amerikanen tegenwoordig in plaats van whisky leeren drinken.

New-York boogt op een opera-gebouw, dat, zoover ik geloof, ruimer en stellig zeker prachtiger is dan eenig dergelijk gebouw in Londen; en bovendien heeft het meer dan een dozijn keurige schouwburgen. In elke stad van eenig belang vindt men theaters; en het aantal reizende artisten van naam is meer dan groot; doch reizende tooneelgezelschappen ziet men niet veel, terwijl er een massa zogenoemde *Music Halls* zijn, zoowel als Negerzangers, Deutsche Muziektuinen en een soort van theaters, *Varietés* genaamd, waar zangstukken, operettes, gymnastische toeren, enz. elkaar in bonte rij met snelheid opvolgen.

Het land der Yankees kan zich beroemen onder het genre van zijn publieke vermakelijkheden er eenigen te tellen, die geheel nieuw en in Europa bijna niet bekend zijn; dat zijn namelijk: de drijvende theaters en cirques, welke, door stoom bewogen, op de groote rivieren van het Westen van de eene stad naar de andere drijven en niet alleen een tooneel met

zitplaatsen voor het publiek, coulissen, decoratief, enz., maar zelfs ruimte en huisvesting voor het gezelschap bevatten. Is 't een drijvend cirque dan is er ook nog stalling voor de paarden en een bergplaats voor de fourrage op. Weken tevoren reeds worden de biljetten overal langs de rivier aangeplakt. Op den aangewezen dag komt het drijvende theater in 't gezicht; de vlaggen en wimpels wapperen lustig in de blauwe lucht; het orkest maakt muziek of een door stoom bewogen orgel laat zijn oorverdoovende tonen heinde en ver hooren.

Het reusachtige, drijvende monster wendt, brengt zijn kop op stroom, wordt aan den oever vastgelegd, en de breede loopplanken worden naar buiten geschoven. Een hoop zwarte en blanke leegloopers schoolt aan den wal bijeen om het gevaarte te staan aangapen, en mogelijk iets te zien te krijgen van de acteurs en actrices, of van de paardrijders en acrobaten, mogelijk ook wel alleen van een figurant of clown, al naar dit valt.

Eindelijk nadert toch het uur, waarop de voorstelling een aanvang zal nemen, en een drom liefhebbers in een kleeding, die alle kleuren van den regenboog doorloopt, stroomt uit de breede straten van de stad naar buiten, en dringt, en golft, en wringt naar de ingangen van het drijvende tooneel, dat "de rivier de Ohio is komen afzak-

ken," en den Mississippi, Missouri, de Roode rivier en den Arkansas met hun bij- en nevenrivieren bezocht.

De blanke toeschouwers vullen de loges en het parterre, terwijl elke neger, al woont hij ook vijf mijlen van de stad, die den onmisbaren shilling heeft kunnen machtig worden, op de galerij wordt gestuwd; daar zit het zwarte volkje dan als gepakte haring bijeen. Het orkest strijkt er eens ferm op los; het scherm gaat op; tragische tooneelen wisselen af met allerzotste kluchtstukken, waarover het publiek door schaterend gelach en daverend handgeklap zijn bijval betuigt; en onder al die pret stort zich de reuzenstroom in snelle vaart naar de golf van Mexico.

Zoover ik mij herinner heeft bijna elke artist of artiste van naam den tour door Amerika gemaakt, die van Boston en New-York langs de kust van den Atlantischen Oceaan naar Charleston en Savannah loopt, vervolgens, in westelijke richting gaande, Mobile en New-Orleans aandoet, (enkele malen over Havana op Cuba), dan den Mississippi op, dwars over het vaste land naar Utah en Californië, om langs de Groote Meren terug te komen — een tournée van vier- of vijf duizend mijlen; of zij gaan ook wel, eenmaal aan de Stille Zuidzee gekomen, over naar Japan, China en Australië. *Prima donna's* als een Mali-

bran en Patti hoorden we ook hier; beide zangeressen plukten haar eerste lauweren te New-York. Een Kean senior en een Kemble zoowel als Kean junior en Matthews zagen we optreden; een Fanny Kemble en Lydia Thompson werden door de Amerikanen met goud en diamanten als overladen; Celeste en Fanny Ellsler bewogen haar vlugge voetjes op de planken van de Amerikaansche theaters, en hoeveel dansers hier naam maakten kan ik niet zeggen. Rachel bracht ook ons een bezoek en werd later door haar mededingster, Ristori, gevolgd. Doch ook in ons eigen land hebben we groote celebriteiten gehad als Booth, Hackett, Forrest, Jefferson, Miss Cushman, Miss Bateman, en anderen wier namen mogelijk nimmer ten oosten van den Atlantischen Oceaan werden genoemd.

Jarenlang kwamen al onze acteurs en actrices uit Engeland. Voor zoover ik weet was van de eerste gezelschappen bijna niemand in Amerika geboren. Tegenwoordig bestaat het twee derde uit Amerikanen. Maar zelfs nu nog zijn onze beste acteurs Engelschen. Enkelen gaven aan Booth de voorkeur boven Kean, en aan Forrest boven Macready; maar ik geloof bepaald niet, dat wij ooit een Amerikaansch acteur bezaten als Dowton er een was, die ons nog in verrukking bracht toen hij de zeventig reeds achter den rug had. Het

schijnt niet mogelijk, dat Amerika ooit zulk een *bas-comique*, zoo'n waarachtigen *bas-comique*, kan voortbrengen als Jack Reeve — zulk een acteur als Power — was. In het treurspel en het drama zijn we gelukkiger geweest.

Aan muziek wordt tot een zekere hoogte — Duitschland uitgezonderd — hier meer gedaan dan in een ander land. Ik ben overtuigd, dat er in elk dorp of elke stad in Amerika tien piano's zijn tegen één zoo'n instrument in Engeland. Op de gemeentescholen wordt les gegeven in het zingen; en het aantal muziekgezelschappen en dilettanten is buitengewoon groot. Van de nationale muziek kan ik weinig zeggen. De negerzangen, ziedaar bijna het eenige waarop wij kunnen roemen. Die hebben een eigenaardige bekoorlijkheid, welke ze overal ingang heeft doen vinden. Zijn het werkelijk negerliederen? In hun oorsprong ongetwijfeld. De negers hebben klagende, eenvoudige wijzen, die ze met de *banjo* accompaneeren. Dit instrument is uit Afrika herkomstig; dat is de muziek ook in haar grondbeginselen; maar beide hebben vervormingen ondergaan. De negerliederen zijn het product der vermenging van het Afrikaansche Heidendom met het Amerikaansche Methodisme. Daarop zijn de liederen, door negers vervaardigd, door blanken omgewerkt en beschaafd, terwijl anderen, in hetzelfde genre doch

niet door negers, zijn samengesteld. Deze laatsten zijn het grootst in getal.

Enkele dier liederen hebben een zeer vreemdsoortigen vorm. Daar heeft men b. v. "*Dixie's Land.*" Wie de maker is weet ik niet, maar dat ten minste de grondtonen van een neger afkomstig zijn, en dat het lied uit het Zuiden herkomstig is, lijdt bij mij geen twijfel. Toen het lied voor de eerste maal te St. Louis werd gespeeld, maakte het een zeer opmerkelijk effect. 't Gebeurde in de komedie. De directeur had het stuk weten meester te worden, en had het gearrangeerd voor orkest. Het werd in een entr-acte gespeeld. In ademloos zwijgen zat het publiek te luisteren, barstte toen, van zijn verbazing hersteld, in één kreet van bewondering los, en was niet tevreden voordat het orkest het lied *elf* maal had gespeeld. 't Was een der laatste melodieën, welke ik in Amerika hooren mocht — 't was de eerste, die te Londen mijn oor trof; de volgende was, geloof ik, ook zulk een Afrikaansch-Amerikaansch lied, "*the Prairie-flower.*"

Men heeft in Amerika ook componisten van opera's, maar zij hebben, evenals de schrijvers hier, waarover ik later spreken zal, met dezelfde moeilijkheden en bezwaren te worstelen. Ze worden niet spoedig op hun waarde geschat. En waarom zou een directeur zich ook aan een opera van Amerikaanschen oorsprong wagen, wanneer de meester-

stukken van Mozart en Rossini, van Verdi en Gounod, van Hervé, Lecocq en Offenbach hem voor de hand liggen. In Engeland zijn niet veel componisten of schrijvers voor het tooneel; dan zou het ook wel te verwonderen zijn als wij ze in Amerika hadden.

In de beeldende kunsten hebben wij het wat verder gebracht. We hebben verscheiden uitmuntende beeldhouwers, en een aantal schilders, dat niet geringer is. De Engelsche landschappen vind ik niet mooier dan die, welke ik in Amerika zag. Van de oudere landschapschilders mogen Cole en Durand, van de jongere Church, Kensett en Cropsey gerust hun producten plaatsen naast de meeste stukken, die ik in de Koninklijke Academie zag.

De plaatsen, welke des zomers door de Amerikanen worden bezocht, mogen ook wel onder de uitspanningsoorden worden gerekend. Voorheen kwamen duizende bewoners van het Zuiden, zoo planters als kooplui, in dat jaargetijde naar het Noorden. De meer patriotischgezinden kwamen niet verder dan *Virginia-Springs*, maar de meer fashionable wereld zag men te Saratoga, Niagara, Atlantic City en Newport. De New-Yorkers gaan tegen den 4^{en} Juli uit de stad. Die dwalen langs de kust of maken een tochtje naar en om het Meer Champlain, of naar Montreal en Niagara. Zij slaan hun tenten ook wel meer westelijk op, of bezoeken de heerlijke streken van de *Yosemite* in Californië.

Een van de meest geliefde zomerverblijven is het *Cattskill Mountain House*. Men gaat te New-York op de boot, die den tocht over dag doet en ook dagelijks vaart — ook deze is een dier prachtige stoomers met een twintigmijlsvaart — en glijden de palissaden langs en tusschen de heuvels door tot de Cattskills zich als een wolk voor ons uit verheffen. Om drie uur stapt men aan land bij een dorpje, waar men geen sterveling op straat ziet, en gaat in een diligence zitten, welke u na een rit van twee uur door een prachtige bergstreek aan de deur van een groot hotel afzet. Dit gebouw staat op den rand van een afgrond, twee duizend voet boven de oppervlakte der zee terwijl de bergtoppen nog duizend of vijftienhonderd voet hooger zijn. Ge gaat aan tafel, zoekt dan op de naakte rots, zoo dicht bij den rand van de klip als ge verkiest, een plekje uit, en geniet een panorama van drie duizend vierkante mijlen — de bergen aan den gezichteinder omsluiten het tooneel. De Hudson, die wel twaalf tot dertig mijlen van u af stroomt, doet zich voor als een zilveren draad, welke zich langs uw voet windt. Den volgenden morgen gaat ge terug naar de *Cattskill Falls* en den daarop volgenden beklimt ge de toppen — altijd wanneer ge lust hebt in een allermoeilijkste en allerruwste klauterpartij.

Het volgende uitspanningsoord is Saratoga. Dit

is een net dorp, waarin de witte huizen met groene blinden het meest voorkomen, met ruime, breede straten, beschaduwd door de Amerikaansche olm, die zware, statige, sierlijke boom, welke zijn takken naar alle richtingen uitbreidt als de pilaren in een Gothische kathedraal, en met hotels — hotels, die als het druk loopt, acht of tien duizend menschen bergen. Daar we voor onze gezondheid naar Saratoga gaan, staan we vroeg op, wandelen naar de bron, waaruit het water borrelend omhoog komt, en drinken daar zes tot twaalf bekers *Congress-water*. Daarna gaan we ontbijten, rijden vervolgens naar het meer of gaan naar de boogschutters-allée, biljarten of blijven eenvoudig met het noodige aantal glazen sorbet en ijswater-met-sherry liggen luieren totdat een diner, dat vroeg in den middag wordt opgedragen, de geheele populatie van het hotel volgens de Amerikaansche mode bijeenbrengt. Na het diner speelt de kapel onder de boomen, en dan wordt er gedanst, of geluierd en couranten gelezen. Een Amerikaan pakt alle stoelen, die hij maar kan machtig worden kan, en maakt het zich zoo gemakkelijk mogelijk. Dan volgt het theeuur; en na de thee een dansje — een *hop* noemt men dat hier — een kleine, prettige lichaamsbeweging, zooals een schotisch, een wals en een polka die kunnen geven; en op die manier gaat, met meer of minder hofmakerij over en weer, onder het genot van roomijs,

sorbet of andere verkoelende dranken, de dag voorbij. De volgende dagen hetzelfde programma en zoo maar steeds door, *ad libitum, ad infinitum*.

Ik heb geen plan den val van den Niagara te gaan beschrijven. Dat doet trouwens niemand. Men doet niets anders dan het gevoel teruggeven, dat men bij de aanschouwing kreeg. Die uitroep van den kleermaker: — “Goeje God, wat een plek om laken te krimpen!” — is even zoo welsprekend als een andere. Ook de schilders hebben getracht een idee er van te geven. Als men de Niagara heeft gezien dan doen de schilderstukken van Cropsey en Church er aan *denken*. Overigens geven ze er iemand maar weinig idee van. 't Geheel is te grootsch, te verheven om het door woord of penseel terug te geven.

Maar komt ge te Niagara, gaat dan, minstens ééns, in het *International Hotel* dineeren. Dat is gebouwd op een schaal een Niagara waardig. Het salon is een kolossale, onmetelijke ruimte van spiegelglas, verguldsels en draperieën. 't Is een prairie van tapijt, waarover ge gaat. Maar de eetzaal geeft het best een denkbeeld van een onmetelijke ruimte, een ontzettend aantal gasten, en een geweldig leven en geraas. Een meer dan overgrootte afdeeling zwarte kellners paradeert, marcheert, contre-marcheert daarin en voert in opgeloste orde een geheele serie evolutiën uit — alles op de maat van een muziekkorps, dat in een nis zit te spelen. Op een bepaal-

den marsch komen ze binnen: een driekwart maat geeft het oogenblik aan waarop de soep wordt gediend; een passage *piscicato* zegt dat de visch komt; de deksels worden afgenomen onder een plotseling invallend koor van trombones, cimbalen en gongs; en aldus heeft het geheele diner plaats met begeleiding van toepasselijke muziek, en gaat vergezeld van het knallen van zooveel champagnekurken, dat men aan een tirailleurvuur zou beginnen te denken. Over het geheel is het, zelfs voor den Amerikaan, gewend om met een honderd of wat menschen om en naast zich te dineeren, een geweldig veel geraas makende historie. Ik kan dus begrijpen, wat zoo'n diner dan voor een Engelschman zijn moet. Men betaalt voor een diner met zijn menu, dat wel drie of vier van deze bladzijden vullen zou, drie, of mogelijk vier shillings — buiten den wijn. Een Amerikaan, die het eens netjes wil doen, drinkt Champagne. Geen andere wijn is edel genoeg om zijn gehemelte te mogen streelen. Een dame, die een denkbeeld wilde geven van een Amerikaan, dien zij te Montreal ontmoette, beschreef hem als “de specie van een heer, die al bij zijn soep Champagne dronk.”

Newport is van al de bad- en kustplaatsen het aardigst, maar Atlantic City wordt, misschien, het meest populair. Beide hebben een mooi strand, waarop de zeeën van den Atlantischen Oceaen

komen breken, en — 't is zonder schelpen en steentjes, die de voeten wonden. In Amerika heeft men geen badkoetsen, maar wel lange rijen kleedkamertjes langs het strand. De dames en heeren trekken hun badcostuum in die vertrekjes aan, gaan te zamen de branding in, en laten, als ze niet kunnen zwemmen, de golven over zich heestrollen — kunnen ze dit wel, dan duiken ze er onder door en zwemmen buiten de branding. Verscheiden dames zwemmen uitstekend. Te New-York zijn dames, die zwemles en ook voorstellingen in 't openbaar geven, waarbij haar leerlingen zwemmen om prijzen. Nadat het seizoen te Saragota is gedaan, begint dat van New-Port. Beide worden met een groot bal besloten.

In Amerika spreken we van ons groot, ons verlicht, ons vrij en bovenal, van ons gelukkig vaderland! Ik-zelf dacht nimmer, dat Amerika een gelukkig land *is* — wel, dat het er een zijn moest. Zelfs in al die jaren van vrede en overvloed waren we niet gelukkig. In geen enkel ander land is het gelaat van de bewoners met zoo zware, door de zorg ontstane lijnen doorploegd als hier. In geen enkel mij bekend land wordt zoo hard, zoo slavend, zoo onverpoosd gewerkt als hier; nergens wordt zoo weinig uitspanning, zoo weinig levensgenot gesmaakt. Werken en slaven doen het hart van den Amerikaan verdorren; en hij sterft

vóór zijn tijd. 't Is hard zoo iets te moeten zeggen: doch — 't is waar.

Omdat de weinige handen, die beschikbaar zijn, duur moeten worden betaald, is de kleine grondeigenaar — hier heet hij *farmer* — verplicht zijn eigen werk te doen. Hij krijgt een zwaren oogst door zwaar en aanhoudend werk. De man, die honderd morgen land bezit, is de slaaf van dat land, de slaaf van zijn vee, de slaaf van de behoeften, welke zijn positie meebrengt. Zijn huisgezin moet even goed leven, en even goed gekleed gaan als de bureu. De oogst drukt op den man, die oogsten kan.

Slechts zeldzaam komt het voor, dat een Amerikaan uit de zaken gaat om op zijn gemak van zijn renten te gaan leven. Geldverdieneu wordt een gewoonte. Hij werkt omdat hij nooit anders gedaan heeft en niets kent dan werken. Van die weinigen, welke uit hun zaken gaan, worden er verscheiden hypochonder, en begaan enkelen een zelfmoord. Een Amerikaan en millionnair, dien men eens met zijn onmetelijke bezittingen gelukwenschte, zei:

“Zoudt u tegen vergoeding van kost, inwoning en kleeding de zorg voor mijn geheel vermogen op u willen nemen?”

“Neen — stellig niet!” luidde het antwoord.

“Wel,” zei die Cresus der Yankees, “dat is toch al wat ik er voor krijg.”

De meeste schatrijke Amerikanen hebben er niet

meer aan dan dat. Hoe groot hun fortuin ook moge zijn, toch is hun huisvesting en voeding met hun kleeren — die niet beter, dikwijls niet eens zoo goed zijn als die van anderen — al wat ze er van hebben.

Vanwaar komt dan dat bij een ieder bestaande, eeuwigdurende streven naar rijkdom? Vandaar, dat deze het één noodige, de eenige stellige macht, de eenige waarachtige onderscheiding is. De Amerikanen spreken van een man, die zooveel duizenden of millioenen *waard* is. Nergens wordt zoo vurig geslaafd en getobd om geld te krijgen; nergens wordt dit zoozeer op prijs gesteld; en in geen enkel beschaafd land levert het stellig zoo weinig aan zijn bezitter op.

Het eigenlijk werken in Amerika is niets dan werken om geld te verdienen — enkel en alleen om het te verdienen. Het is een resultaat, dat men wil bereiken, een middel is het niet. De waarde van den dollar bestaat alleen daarin, dat hij in staat is meerdere dollars voort te brengen. “Zie geld te krijgen, als het kan op een eerlijke manier, maar zie het te krijgen.” Voor den predikant beteekent “een mooi beroep”, de aanbidding van een hoog, zwaar tractement. Voor den staatsman is een mooie betrekking er een, die het zwaarst betaald wordt of groote emolumenten geeft. In de politiek en in de zaken en, ik vrees ook in veel andere gevallen, is geld het hoofddoel, en wordt er op gewetensbezwaren geen achtgeslagen.

Zekere conventioneele begrippen van zedelijkheid worden echter in 't oog gehouden. Er zijn weinig personen van naam in Amerika, die graag zouden willen, dat het bekend was, dat ze met de kaarten hun fortuin hebben gemaakt; maar geen bezwaar zouden diezelfde maken tegen een allergemeenste oplichterij, en een schurkestreek op groote schaal aan de Beurs. In Wallstreet mag men *bear* of *bull* (goudspeculant à la hausse of à la baisse) zijn; doch het zou niet zoo fatsoenlijk wezen op Broadway een faro-bank te houden; en toch heb ik een speler van beroep zien zitting nemen in 't Congres, en een ander een gewichtige betrekking zien bekleeden onder het Federale Gouvernement. Bijna elk Amerikaan drijft handel en speculeert. Hij is steeds gereed om een ruiltje te slaan met paarden, horloges en pachthoeven, en om van alles te koopen en te verkoopen. Talleyrand zei, dat Amerika een afschuwelijk land was, waar men iemand steeds bereid vond zijn lievelingshond te verkoopen. Ik zou denken, dat de gewoonte om alles een zekere waarde toe te kennen den diplomaat heeft misleid. Een man zal van den verkoop van zijn hond geen woord willen hooren; maar dien beschrijven op een wijze, dat hij zooveel of zooveel dollars waarde krijgt, zal hij bijzonder graag doen. Van een spotvogel, die het huis niet alleen vervult met het gezang van wel honderd vogels, maar ook het blaffen

van den hond, het mauwen eener kat, het geluid van een zaag, en het leven, dat een scharenslijper maakt, nabootst, zal hij vertellen, dat hij vijf en twintig dollars heeft gekost, alleen om op de volmaaktheden van zijn eigendom de kroon te zetten. 't Moge te koop zijn of niet, alles heeft een zekere geldswaarde. Het geld is de gebruikelijke maatstaf voor alles. Ik geloof, dat de Amerikaan, die is gehuwd, onwillekeurig zijn vrouw in het wettig betaalmiddel der Vereenigde Staten taxeert; en een mooi kind en duizend dollars of daaromtrent worden dadelijk met elkander verbonden.

Het hoofdelement voor geluk of voor levensgenot is tevredenheid. Zoo'n ding als tevredenheid met hetgeen men is of met hetgeen men heeft, hebben ze in Amerika niet.

Wie arm is, wurmt om rijk te worden; wie rijk is, ploetert om nòg rijker te worden. Alles wringt en werkt, en maakt plannen vooruit — om vooruit te komen. 't Is als het ware een groote klauteren grabbelpartij, waaraan iedereen deelneemt, en die niemand bevredigt. In Europa is het bijna regel, dat de man, die arm is, weet, dat hij arm blijven moet; en hij schikt zich in zijn lot en tracht er van te maken wat hij kan. In Engeland verwacht niet een enkele boer, dat hij van adel zal worden. De meeste menschen leven en sterven in de positie, waarin zij zijn geboren. De uitzonderingen komen

te weinig voor om veel inspanning of ontevreden-
op te wekken. In Amerika is het niet aldus. De
kleinste, in lompen gehulde knaap droomt van
President of millionnair worden. Die droom moge,
zoolang ze duurt, aangenaam wezen, maar — hoe
geweldig groot is de teleurstelling in de werkelijk-
heid! Welk een overspannen, rusteloos, koortsachtig
bestaan, doorgebracht in het najagen van een her-
senschim! Welk een overal verspreid zedebederf,
met zijn Tweeds en Fiskes, zijn raven, tuk op buit,
en zijn schurken.

De voornaamste bron van het menschelijk geluk
is gelegen in de liefde van huisgenooten en fami-
lieleden onderling. In de Oude Wereld maakt de
liefde van ouders en kinderen onderling een hoofd-
factor uit van het levensgeluk. Amerika is op een
zonderlinge wijze van die affecties misdeeld. Welke
er ook de redenen van mogen zijn, het feit is
onloochenbaar. Een reiziger merkt het op; en menige
man, die in het land thuishoort, betreurt het. Te
veel zou het gezegd zijn, wanneer wij beweerden,
dat de Amerikanen voor de liefde, welke de natuur
in ieder mensch legt, onvatbaar zijn; doch het
is wel vreemd zoo gering als de factor liefde bij
hen schijnt te wezen. Onze Puriteinsche voorouders
hadden er niet veel mee op. De volkplanters van
New-England waren een koelzinnig, hardvochtig
soort van menschen. Zorgvuldig onderdrukten zij

de uitdrukking van hun natuurlijk gevoel totdat zij dit hadden verstikt. Een gave, die men ongebruikt laat liggen, gaat te loor. De Puriteinen verloren het vermogen van liefde te koesteren evenals de visschen in die sombere rivier in de Mammothgrot hun oogen. De overdreven wetten van Connecticut bedreigden straf tegen een man, die zijn vrouw of kind op den Sabbathdag een kus gaf; en 't geen op zondag was verboden, werd op al de andere dagen der week als een teeken van menschelijke zwakheid beschouwd.

Bovendien waren de norsche pelgrims Calvinisten in de strengste beteekenis van 't woord. Ik heb volstrekt geen lust mij op het doornig pad van een godsdienstig geschil te wagen, maar slechts een enkele zal kunnen twijfelen aan het feit, dat het geloof aan een leer, die de eeuwige verdoemenis predikt, het hart verhardt. Waarom zou een vader of een moeder het kind liefhebben, dat, misschien reeds vóór zijn geboorte, tot eeuwigdurend verderf is veroordeeld. Ik houd mij overtuigd, dat de eerste grondstellingen van New-England het volk hardvochtig, norsch en onmenschelijk maakten. De uitwerking daarvan is blijven bestaan — nog zelfs nadat de aanleiding er toe was weggenomen.

Voor al in de Noordelijke Staten worden de banden van bloedverwantschap zoo dikwijls verbroken, dat die ook slechts losjes worden aangehouden. Hon-

derd jaar geleden was New-England de bijenkorf, die zwermen emigranten over de nieuwe, onbezochte streken van het Westen uitstortte. Enkele huisgezinnen werden naar alle richtingen verspreid. De eene zoon vestigt zich in Wisconsin; de andere gaat naar Texas; een derde naar Oregon. De eene dochter trouwt met iemand uit Alabama; de andere zet zich in Californië neer. Deze scheiding van bloedverwanten, die de slaaf slechts zeldzaam en bij uitzondering in al haar smartelijkheid gevoelde, is gemeenlijk het lot van de blanken in het Noorden.

Maar wat er ook de reden van moge zijn, geen familieleden, geen bloedverwanten bij zich te hebben, die men lief hebben kan, moet de mate van levensgenot voor den mensch aanmerkelijk verminderen. Hoe meer de menschen alleen staan, hoe minder affecties zij hebben, hoe minder hun bronnen van aardisch geluk zijn. Hun strekking wordt dan meer die van het streven naar hooger gezag, en van den woesten strijd om aardisch bezit.

In Amerika is het socialisme in zijn verschillende vormen een protest en een reactie tegen het Mammonisme, en tegen een steeds aangroeiende en bijna bij een ieder ingewortelde zelfzucht. Toen het huiseeljk verband aldus verbroken was, de maatschappij nauwelijks kon geheeten worden te bestaan; toen de staatkunde hoe langer hoe meer ontaardde en

zich verlaagde; toen de rijkdom niet langer voldoening vinden kon van zijn wenschen, en zich niet kon verschaffen wat niet ter markt was, begon men zich natuurlijk af te vragen òf er geen andere vorm voor een maatschappelijk leven bestond, die wat minder uitpuftend, en wat meer genot aanbren- gend was.

Enkelen namen een proef met het *Owenisme* of met het stelsel van Fourier. Het eerste was met de algemeen heerschende begrippen in strijd; want al houden de Amerikanen in theorie streng aan het beginsel van gelijkheid vast, in de practijk werpen ze die met zooveel te meer kracht van zich af. Het *Fourierisme* konden ze niet begrijpen, en ook waren ze er, op het tijdstip dat dit werd inge- voerd, niet rijp voor. Het stelsel van Fourier heeft een godsdienst en een zedeleer op zijn eigen hand; en twintig jaar geleden waren de Amerikanen nog niet zoo geheel bereid om de godsdienst en de zede- leer, die allen beleden al brachten ze die niet in practijk, te verwerpen.

Dus emigreerden ze in plaats van zich tot ver- eenigingen met gemeenschappelijk bezit of tot *Pha- lansteriën* te vormen. Even afkeerig als ze van de oude maatschappij waren geworden, even snel vorm- den ze een nieuwe. In het Westen lag een ontzet- tend uitgestrekt land van belofte. Daar waren de ruime prairiën gereed voor den ploeg. Aan gene

zijde van den Mississippi kwamen groote staten tot aanzijn. De rechtsgeleerde, die in New-York geen cliënten krijgen kon, kon Lid van 't Congres worden voor Minesota. Ik ken een klein, oneerlijk ventje, dat in New-York in de clubs altijd het hoogste woord had; hij werd lid van den Senaat voor Oregon. De menschen schenen zich te ontwikkelen naarmate de afstand grooter werd, waarop ze zich van de oude Staten verwijderden, evenals een ballon grooter wordt als ze in de ijlere luchtlagen boven in den dampkring komt. Beide barsten soms wel eens en gaan onder het stijgen te niet. Amerika is een groot land; 't is een voorspoedig land geweest, en 't kan bijna niet missen of het zal dit nog langen tijd blijven; doch ik vrees, dat niemand, zonder een treurig innerlijk voorbehoud, met de hand op het hart kan zingen:

“Heil, Columbia, gelukkig land!”

HOOFDSTUK XI.

DE NEGERS.

De afstammelingen van Afrikaansche negers, van zuiver of vermengd bloed, maken ongeveer het één achtste van de geheele bevolking der Vereenigde Staten uit; en de meesten waren, bij het uitbreken van den Afscheidingsoorlog, slaven.

Ik heb allerlei soort van negers gezien, zoowel slaven als vrijen, en kleurlingen van allerlei tint, van den Ethiopiër met zijn glanzig zwarte huid tot den bleek-geel getinten Octoroon, bij welken een zweem van kleur in het wit van het oog of het maantje aan den nagel het eenige merkbare teeken is van de aanwezigheid van het warme Afrikaansche bloed. We weten het een en ander van den toestand der negers in Ashantee en Dahomey, op Cuba en in Brazilië, in Britsch-West-Indië en op Haïti; doch ik heb op mij genomen

hun toestand te beschrijven, zooals ik ze in de Amerikaansche Staten van het Noorden en van het Zuiden, in vrijheid en in slavernij heb gezien.

Niemand heeft tot nog toe voor den afkeer tegen de negers, welke in de Noordelijke Staten een feit is, voldoende redenen kunnen opgeven. 't Is niet de kwestie van de kleur; want het vooroordeel bestaat bijna even sterk tegen den lichtsten mulat als tegen den donkersten neger, en tegen andere gekleurde rassen bestaat dat niet. Enkele Amerikanen zijn zelven zeer donker van huid — donkerder zelfs dan de mulatten, die ze verachten. Zij hebben niets tegen een donkerkleurigen Spanjaard, een Oost-Indiër, een Moor of een van hun eigen stamvolkeren. Er zijn een menigte Amerikanen met Indiaansch bloed in de aderen, die in hun borstelig, sluijk, zwart haar, sterk geprononceerde jukbeenen en koperkleurigen tint de bewijzen dragen en er zelfs eer trotsch op zijn, dat ze van een Roodhuid afstammen. Dat doet hen in de oogen hunner medeburgers geen schade. De eerste families van Virginië zijn er trotsch op, dat ze van de Indiaansche prinses Pocahontas afstammen. Doch laat het bekend worden, dat er een nog zoo microscopisch klein dropeltje Centraal-Afrikaansch bloed door de aderen van een Amerikaan stroomt, dan ware het voor dien man beter dat hij niet geboren was.

Vóór den oorlog hadden in enkele Noordelijke Staten der Amerikaansche Republiek eenige weinige negers recht van stemmen. Dit was het eenige bewijs, dat ze burgers waren: bijna het eenige bewijs, dat het volk ze erkende als menschen. Wie zag echter ooit een kleurling in een jury, of zelfs tot de minste waardigheid verkozen, of — voordat de eischen van den burgeroorlog dit noodzakelijk maakten — hem “drillen” in een compagnie militie? Te New-York reed een neger nimmer in een omnibus. 't Moest al een zeer min kroegje zijn als hij er durfde binnengaan. Hoewel gekleed met al den glans en den luister, dien hij zoo graag tentoonspreidt, zou hij niet hebben mogen gaan eten in een restauratie of in een oesterkelder, waar blanken kwamen, zelfs al werd zoo'n inrichting door een van zijn eigen lotgenooten, kleurlingen, bestuurd. Er zijn te New-York wel honderd hotels, die ieder vijftig tot duizend logeergasten kunnen bergen, maar in geen van die zou een man met Afrikaansch bloed in de aderen een bed en een diner hebben kunnen vinden. De eenige plaats, welke hij in een dier inrichtingen kon innemen, was die van kok of kellner. Elk diner mocht hij wèl toebereiden, maar buiten de keuken er een gebruiken — mocht hij niet. Achter den stoel mocht hij staan, aan tafel zitten, niet. Een neger kon in zijn eigen equipage naar een

theater rijden, en geld genoeg hebben om het geheele ding te koopen; maar hij zou in de loges, in het parterre, zelfs niet op den derden rang — de voor de publieke vrouwen bestemde plaats — niet zijn toegelaten. De eenige plaats, waar hij mocht komen, was de galerij, en dikwijls werd hij zelfs hier van de laagste klasse der blanke bevolking afgezonderd.

Te New-York is het voor de jongelui een geliefkoosd vermaak, met een muziekkorps voorop, naar buiten de stad te marcheeren om schijf te schieten. Die schietoefeningen behooren niet tot die van de militie-compagniën. Elke compagnie schutters heeft zijn vasten, jaarlijkschen schiettocht, en minstens eenmaal per jaar nemen de werklieden uit de groote fabrieken en inrichtingen hun voor die gelegenheid geleende geweren op schouder en marcheeren dan met een militair muziekkorps, dat dikwijls even talrijk is als het gezelschap zelf, aan het hoofd, Broadway door, naar het een of ander terrein geschikt om te schieten. Achter elk gezelschap wordt de schijf gedragen, die zij van plan zijn met hun kogels te doorboren; en strijk en zet had de zwaarste, zwartste, knapste neger, welke voor die gelegenheid te huur was, die schijf op den rug. Zoo werd bij een militaire lijkstaatsie het paard van den overleden held steeds door een zwarten oppasser door de straten geleid.

Ondanks de vorderingen, welke het denkbeeld

van de afschaffing der slavernij in de Noordelijke Staten heeft gemaakt, is de groote meerderheid van de Amerikanen toch huiverig van een persoonlijke aanraking of een maatschappelijk verkeer met iemand van het Afrikaansche ras of met een kleurling. Eerst sedert de laatste jaren is het aan de negers veroorloofd geworden in de kerken van het Noorden in de gewone banken te zitten. Eenige jaren vroeger was het in New-England in de kerken algemeen gebruikelijk de kleurlingen in voor hen bestemde, afzonderlijke banken, in een achterhoek van de galerij te doen plaats nemen, waar "Ethiopië" dan "zijn handen tot God mocht opheffen" zonder zijn fijngevoeligen Angel-Saksischen broeder te ergeren. De eerste kerk, waarin ik ooit een zwarte en een blanke, als gelijken naast elkander, voor het Opperwezen zag knielen was de oude Roomsche Katholieke Kathedraal te New-Orleans.

Een jaar of wat geleden had Mr. P. T. Barnum te New-York een vluggen knaap, die hem met zijn negerdansen veel geld opbracht; natuurlijk was hij als een zwarte zanger, met een behoorlijk zwartgemaakt gezicht en een wolligen pruik, uitgedost. Op zekeren dag verdween Mr. Diamond, in de meening, dat hij zijn positie verbeteren zou, met de noorderzon. Maar Barnum, die op alles raad wist, ging op een ontdekkingstocht in de danshuizen van Five Points uit, en dook daar een jongen

op, die nog beter de horlepijp danste dan Mr. Diamond. Hem huren ging gemakkelijk genoeg; maar — 't was een volbloed neger, en het publiek in Amerika zou op een allerkrachtigste manier wraak hebben genomen als men het de belediging had aangedaan van het uit te noodigen tot een kijkje naar het dansen van een *echten* neger.

Voor ieder ander zou dat een onoverkomelijke hinderpaal zijn geweest. Voor den ontdekker van Joyce Heth, de eerwaardige zwarte min van Washington, voor den vervaardiger van de zeemeermin der Fidji-eilanden was dit niets. Barnum was op de hoogte van den toestand. De zoon van den Staat der *witte eikenhouten kazen* en der *houten muskaatnoten* verloochende zijn afkomst niet. Hij zette het gezicht van den kleinen "nigger" ferm in 't vet, ging er toen met een nieuw laagje zwart van gebrande kurk overheen, schilderde zijn dikke lippen met vermiljoen, zette hem over zijn dik-kroeshaar een wollen pruik op, en kwam er mee voor den dag als "de eerste *nigger-dancer* van de wereld." Had men bespeurd, dat de schijnbaar nagemaaakte een artikel was met de keur van echtheid op zijn huid New-York Vauxhall zou van verontwaardiging in vuur en vlam hebben gestaan.

Welke de aard of de oorzaken van dien afkeer ook zijn mogen, eenige weinige jaren geleden bestond die in de Noordelijke Staten bijna overal,

en zelfs op dit oogenblik, nu er negers zitting in 't Congres, en die zelfs in enkele Staten het bestuur in handen hebben, geloof ik, dat er in Amerika weinig blanken te vinden zouden zijn, die zonder een gevoel van afgrijzen aan een schoonzoon met negerbloed in de aderen kunnen denken.

Enkele kleurlingen, die aanhoudend onder dezen op het ras liggenden vloek gebukt gaan, trachten in de Noordelijke Staten somtijds daaraan te ontsnappen. Te New-York heb ik in Wallstreet dikwijls een beursspeculant ontmoet, die met behulp van een goedgeemaakte pruik zich voor een West-Indisch creool of afstammeling van de Spanjaarden liet doorgaan. Zelfs huwde hij een blanke Amerikaanse vrouw; — ik vermoed onder hetzelfde valsche voorgeven. Toch was hij een echte mulat en voor een nauwlettend opmerker was het feit niet te verbergen. Ik heb verscheiden menschen met negerbloed in de aderen meer of minder gelukkig van dergelijke hulpmiddeltjes zien gebruik maken.

Het is opmerkelijk, dat de sterksprekende afkeer, die het blanke tegen het gekleurde ras aan den dag legt, niet in dezelfde mate in de oorspronkelijke slavenstaten bestaat. Het blanke kind in het Zuiden wordt overgegeven aan de handen van een zwarte kindermid, die in vele gevallen zijn voederster wordt. Het negerkind is de speelmakker van

zijn jeugd. Zwarte bedienden staan steeds voor hem gereed en passen hem op als hij ziek is. Hij komt ter wereld, en leeft, en sterft in hun midden; en dikwijls is een neger zijn trouwste en dierbaarste vriend. 't Is zooals Jefferson Davis in zijn redevoering te Memphis, in 1874 zei: "Iedere Zuidelijke gaat met zijn gedachten terug naar de negerin, die voor hem zorgde, toen hij klein was; naar den negerjongen, die met hem uit visschen en jagen ging; naar den neger, die hem de eerste les in 't paardrijden en zwemmen gaf; en is hij eenmaal man geworden, dan ontvangt hij de hartelijkste welkomstgroet, als zijn oude min hem tegensnelt, een groet die bijna niet minder teeder is dan die van zijn eigen moeder. En omdat hij zulke herinneringen aan vroeger dagen om zich heen heeft, kan hij de vijand niet wezen van het nuttige ras, dat de hoofdzakelijke kracht van ons land uitmaakt." Mocht er dus al een aangeboren antipathie tusschen de rassen bestaan, onder zulke omstandigheden stierf ze weg. Het resultaat is geweest, dat de slaven niet alleen, maar zelfs de vrije negers in het Zuiden beter werden behandeld dan in 't Noorden.

Zoo was er, bij voorbeeld, te New-Orleans een korps vrije negers, dat deel uitmaakte van den optocht, die op den 8sten Januari ter herinnering aan de roemrijke verdediging van de stad door generaal Jackson wordt gehouden. Te Mobile in

Alabama maakten de vrije jonge kleurlingen een keurcompagnie uit van de "*Volunteer Fire Brigade*" (vrijwillige brandweer-afdeeling), welke den verjaardag harer oprichting steeds met groote plechtigheid vierde. Zulk een brandweer-afdeeling, met officieren en soldaten met negerbloed, zou in de Noordelijke Staten niet zijn toegelaten. In diezelfde mooie stad was ik tegenwoordig bij een prijsuitdeeling op een uitmuntende school voor jonge dames — kleurlingen van lichter tint, vermengd met Creoolsch-Fransch, en met Spaansch bloed — een school zooals er in al de Noordelijke Staten te zamen geen zou te vinden zijn. De meisjes maakten deel uit van een allerbevalligsten stoet jonge dames, die verscheiden hoofdstraten doortrok, en schenen de bescherming van de burgers eerste klasse te genieten.

Dat vooroordeel of die antipathie tegen een ras, zooals die in de Noordelijke Staten gevonden wordt, heeft dikwijls tot gevechten en bloedstorting aanleiding gegeven. De vrije negers, in armoede en morsigheid gekluisterd aan plaatsen als "*Nigger Hill*" te Boston, "*Five Points*" te New-York en dergelijke welriekende buurten in andere steden, werden door de blanken mishandeld, beleedigd en somtijds zelfs vermoord. In de eerste dagen der anti-slavernij-agitatie had men negerstandjes — dat wil zeggen georganiseerde komplotten tegen negers. De laatste oor-

log deed de haat der beide rassen tegen elkander tot ontzettende wreedheid stijgen, zoodat te Cincinnati negers werden mishandeld, en er te Detroit zelfs werden vermoord, terwijl te New-York hun woningen werden in de asch gelegd, hun scholen en vrijplaatsen verbrand, en zij zelven bij twintigtallen afgemaakt, aan de lantaarnpalen op straat opgehangen, en hun lijken tot asch verbrand. Hoe moeten we die vreemdsoortige antipathie — die woeste wreedheid jegens een ongelukkig ras verklaren? Onnoodig is 't te zeggen, dat zulk een gevoel ongerijmd, dat het zondig is. In onderscheiden opzichten zijn de menschen, die zoo denken even goed en liefdadig als een ander. De Ieren in Amerika hebben een even sterke zoo niet nog sterker antipathie tegen de negers dan de Amerikanen zelven. En 't zijn alleen vrije negers in 't Noorden, welke aldus worden behandeld. En waarom zou dit gevoel te Boston en te New-York, doch niet te Liverpool en te Londen bestaan? In Engeland zijn negers met op het oog fatsoenlijke, blanke vrouwen gehuwd. Te Londen komt men ze met naar den laatsten smaak gekleede dames tegen. Blanke vrouwe wandelen er met hun donkerkleurige kinderen op straat. Bijna geen enkele stad in Amerika is er te vinden, waar men zoo iets zou kunnen doen zonder van de verontwaardiging der menigte hevige bewijzen uit te lokken. In Amerika zijn de mulatten

kinderen van zwarte moeders — van de tien duizend gevallen is bij niet één het omgekeerde het geval. In het Zuiden hoorde ik daarvan nog nimmer een voorbeeld; in het Noorden hoorde ik er van één of twee.

De laatste en ergste beschuldiging, die men tegen de laagste en diepst gevallen blanke vrouw zou kunnen uitbrengen, zou wezen, dat zij in een dergelijke betrekking tot een neger had gestaan. Er zijn voorstanders van de afschaffing, die de vermeniging der beide rassen predikten en van het inbrengen van nieuw bloed de voordeelen opsomden. Zoodra zij hun dochters aan negers ten huwelijk geven, zal ik gelooven, dat zij het werkelijk meenen. Wanneer ik lezen zal, dat de dochter van Wendell Phillips of van Theodore Tilton een neger tot echtgenoot heeft, zal ook ik aan de oprechtheid hunner betoogen geloof hechten.

Het is een kwestie, die door den physioloog en den ethnoloog moet worden uitgemaakt, of deze antipathie, zoo scherp afgeteekend en zoo sterksprekend, niet het een of andere bijzondere nut heeft — of die niet met een wijze bedoeling door de natuur in den blanke is gelegd. Er zijn feiten, die tot zulk een gevolgtrekking schijnen te willen doen komen.

Zoo, bij voorbeeld, leeft de neger met onvermengd bloed het langst van alle rassen in Amerika. Er zijn meer negers van over de honderd jaar dan

blanken van dienzelfden ouderdom, terwijl de mulatten het 't kortst levende ras van Amerika zijn. Tot op den leeftijd van vijf en twintig jaar is er tuschen de blanke, zwarte en gekleurde rassen weinig verschil in sterfte. Van vijf en twintig tot veertig sterven tien mulatten tegen één blanke of één neger; van veertig tot vijf en vijftig, vijftig tegen één, van vijf en vijftig tot zeventig honderd tegen één.

Welke gevolgtrekking moeten we uit deze verbazingwekkende statistische opgaven, welke ik door Dr. Nott uit Alabama, een der beroemdste Amerikaansche ethnologen, verkreeg, maken? Klaarblijkelijk is het, dat als ze in Amerika niet aanhoudend nieuwen aanvoer kregen door de blanke en zwarte bevolking, de mulatten weldra zouden uitsterven. In het Zuiden, waar het zwarte ras bijna alleen uit negers bestaat, is hun aantal sinds 1800 van een weinig meer dan een half millioen tot vier millioen gestegen. Daarentegen heeft het groote aantal vluchtelingen, die naar New-England zijn overgekomen, het cijfer der kleurlingen aldaar nauwelijks kunnen doen blijven wat het was. In 1800 waren er in de Noordelijke Staten 17,317. In 1840 waren er 22,633. De mulattinnen zijn in den regel teer van gestel en spoedig ongesteld. Haar kinderen zijn niet talrijk, en zwak. Te Boston, waar naar evenredigheid meer mulatten zijn dan in eenige andere stad in Amerika, is hun sterftcijfer bijna

7% 's jaars. In Philadelphia staan de sterfgevallen bij de kleurlingen tot die bij de blanken als 196 : 100. In de gevangenissen is de verhouding nog ongunstiger; daarin is ze als 316 : 100.

't Is niet te verwonderen, dat de planters in 't Zuiden zooveel moeite aanwendden om een kruising der rassen zooveel mogelijk tegen te gaan, en dat men daar een groote massa gitzwarte negers zag, terwijl buiten de steden een mulat een groote zeldzaamheid was. Aan al de overgangen en tinten van het gekleurde ras onder de vrije kleurlingen van Boston, New-York en Philadelphia gewoon, veraste mij niets zoozeer als de pikzwarte huid, en het bijna algemeen onverbasterde negerras op de plantages in Alabama. Ik heb bemerkt, dat men in Engeland van een andere opinie is; 't welk blijkt uit de geschriften van menschen, die bij het aanhalen van daadzaken hebben hun verbeeldingskracht laten werken; doch niettemin is dit eenvoudig de waarheid. Al ware er geen verhevener, geen edeler drijfveer, dan was het nog in hun eigenbelang dat de planters een krachtig, gezond, langlevend negerras behielden, in plaats van een zwak, teeder, kort levend gekruist ras te kweken. Oplettendheid en ondervinding deden hun zien, dat zij al wat in hun vermogen was moesten aanwenden om het ras onverbasterd te houden. Zij deden hun best om fatsoenlijke lui tot opzichters te krij-

gen, en gaven altijd aan gehuwden de voorkeur.

Ook is het opmerkelijk, dat die sterfte van het gemengde ras in het Noorden en in vrijheid grooter was dan in 't Zuiden en in slavernij. Maar daarvoor is werkelijk een reden te vinden. De vrije kleurling had meer gelegenheid tot het maken van schadelijke uitspattingen, en leed ook meer door armoede en de daaruit voortvloeiende ongezonde toestanden. Voor den slaaf werd gezorgd: die genoot ook bescherming. Hij was tegen nijpend gebrek en tegen de kwade gevolgen van nadeelige buitensporigheden bewaard: ook het klimaat oefende ongetwijfeld zijn invloed er op uit.

Eenige jaren geleden zond generaal Cobb uit Georgië, die de gevolgen van de emancipatie der negers op de kleurlingenbevolking van het Noorden wilde nagaan een circulaire aan de gouverneurs en de andere hoofden van verschillende Staten, met verzoek op te geven hoe het in die Staten met het fysiek, de ontwikkeling en de zedelijkheid der vrije negers gesteld was. Ik laat hieronder de antwoorden volgen van verscheiden Staten, die het grootste aantal vrije kleurlingen onder hun bevolking telden.

New-Yersey. — Hun toestand is nog ongunstiger geworden: op een enkele uitzondering na zijn ze zeer arm; gemeenlijk lui en onwetend; ze staan in verstandelijke ontwikkeling ver beneden de blan-

ken. Onzedelijk; kwade dierlijke neigingen; dronkenschap; diefstal.

Pennsylvania. — Een diep gevallen klasse, die door de vrijheid nog meer is achteruitgegaan — nijverheid, geene; opvoeding, evenmin. 't Is opmerkelijk, dat bijna al de fatsoenlijke en achtenswaardige negers, die wij hebben, in enkele Zuidelijke Staten huisbedienden zijn geweest. Onzedelijk. Zij geven alle blijken van tot een lagere rangorde te behooren voor welker persoonlijk bestaan, geluk en zedelijkheid, het oppertoezicht, de dwang en de strenge tucht van een hoogere menschenklasse volstrekt noodzakelijk schijnen te zijn.

Indiana. — Voor den wind gaat het hun niet. We zijn nu bezig ze naar Liberia te zenden en hebben plan ons al, die we hebben, van den hals te schuiven, en aan geen anderen vergunning te geven weer in den Staat te komen. Opvoeding, nul; in vele gevallen zelfs onzedelijk.

Illinois. — Over het geheel genomen niet spaarzaam, en lui. Hun toestand is ver beneden dien van de blanken. In den omtrek der groote en kleine steden zijn ze op eenige uitzonderingen na lui en liederlijk.

In de minder bevolkte plattelandsdistricten heeft men er veel, die vlijtig zijn, en die vooruit komen. Over het algemeen zijn ze onwetend, verkwistend, en met veel ondeugden behebt.

Er zijn merkwaardige uitzonderingen onder; en men heeft zoowel negers als mulatten, die een braaf karakter hebben, en uitstekend bekwame mannen zijn.

De neger, die in New-York het meest werd geacht, was op St. Domingo slaaf geweest. Tijdens den opstand en den moord op dat eiland, redde hij zijn meesteres en behoedde haar aldus voor het verschrikkelijke lot van duizende vrouwen. Hij geleidde haar aan boord van een schip, en bracht haar naar New-York, waar hij, als kapper, haar tot aan haar dood met al de gemakken, waaraan zij was gewoon geweest, onderhield.

Op zekeren dag wandelde ik met Halleck, den dichter, op Broadway, toen hij op eens bleef staan, omkeerde, en voor dien neger — toen reeds een oud man met het zilver der jaren om den schedel — den hoed afnam, en hem de hand drukte. Na een paar woorden met hem te hebben gesproken, kwam hij weer bij mij en vertelde mij de geschiedenis van dien man. 't Was een bescheiden, vroom, achtenswaardig — ja, zelfs een eerbiedwaardig oud man, die zijn plicht was getrouw gebleven, en die den eerbied en de achting van de edelste en braafste menschen van New-York ten volle verdiende. Toen hij stierf, woonde men zijn lijkdienst bij — een zingende lijkmis met requiem in de Roomsche Katholieke Kathedraal. Hier klopte een braaf en edel

hart onder die zwarte huid; hij was een uitzondering op de slaven van St. Domingo, niet minder was hij dat onder de vrije negers van New-York.

Er zijn veel van die uitzonderingen op het algemeen karakter van de vrije negers in de Noordelijke Staten; maar het zijn nog slechts uitzonderingen; en de verklaringen van de gouverneurs der vier Staten, wier getuigenis ik hierboven aanhaalde, is in hoofdzaak werkelijk de waarheid.

HOOFDSTUK XII.

EEN TOCHTJE OP DE MEREN.

De eerste tocht, welken ik met een stoomboot op de Groote Amerikaansche Meren maakte, die tusschen de Vereenigde Staten en Canada gelegen zijn, en welke in der minne — doch niet gelijkelijk — tusschen hen beide zijn verdeeld — het meer Michigan ligt geheel en al binnen de grenzen der groote republiek — had plaats in den zomer van 1839. Een nieuwe en mooie stoomboot, de Erie, kapitein Titus, maakte haar proeftocht; en ik werd uitgenoodigd om van de partij te zijn. En 't was een heel aardige partij. We hadden muziek aan boord, en elken mooien namiddag, en elken avond als de maan scheen, werd gedanst. 't Was elken dag feest. We babbelden, zongen, speelden, aten uitstekend, dronken den

wijn van den kapitein op, genoten het gezicht op prachtige natuurtooneelen, bezochten al de bloeiende steden, die, om de meren heen gelegen, in haar opkomst waren, werden overal met meer dan gulle, hartelijke gastvrijheid ontvangen, en hadden, zooals de Amerikaan zegt, "een goejen dag."

Van Buffalo stoomden we, na Erie, Cleveland en Detroit te hebben aangedaan, noordwaarts door het St. Clair-Meer naar de wilde streken van het meer Huron. Men kan zich voorstellen wat die groote eilandenzee over honderd jaar zijn zal als een honderdtal steden als juweelen langs haar kusten liggen of haar eilanden bekroonen zullen, welke thans met ruwe dennen en pijnboomen, de schilderachtige, altijd groen blijvende boomen en kruiden van dat noordelijk klimaat, zijn bedekt.

Bijzonder treffend is het verschil tusschen het Erie-Meer en het Meer Huron. De wateren van het eerste zijn "donker- somber- prachtig blauw," die van het laatste zijn zoo helder als kristal en in hun diepten zoo somber en donker als de nacht. Bij kalm weer heb ik wel stukken wit aardewerk of eierschalen van de stoomboot in 't water geworpen, en heb ik ze bij het zinken wel honderd voet diep met het oog kunnen volgen. Vooral te Mackinaw is die volmaakte doorschijnendheid van het water zeer mooi. Terwijl ik aan den kant stond was de kiel van de voor anker liggende stoomboot

bijna even duidelijk zichtbaar als haar potdeksel; ditzelfde was ook het geval met den kabel, waar aan ze vastlag, en het in het zand vastgehaakte anker. De groote visschen zelfs kon ik om en onder haar zien zwemmen. De stoomboot en de kano's der Indianen, welke Mackinaw-forellen en witvisch aan 't vangen waren, schenen in de lucht te drijven.

Mackinaw, dat meer dan tweehonderd jaar geleden gegrondvest werd, was een Fransche handelspost tevens zendelingsstation. Toen ik er was, was het strand met de rookende wigwams en de kano's van berkenbast der Indianen bedekt, die hun woeste jachtgronden hadden verlaten om de geschenken in kruit, lood en dekens, die het Gouvernement hun jaarlijks geeft, in ontvangst te nemen, en tegelijkertijd "te veel whisky" te koopen en te drinken. Zachtaardige, glimlachende *squaws* kwamen naar ons toe om ons snoeren *wampums* (gekleurde schelpjes: sieraad en pasmunt tevens) benevens met glaskoralen versierde *mocassins* te verkoopen. Haar keelstemmen klonken welluidend, en hun taal had een menigte lange klinkers.

Vandaar gingen we naar Green-Bay in Wisconsin, in die dagen een kleine militaire post met Indiaansche handelaars en een groote menigte Roodhuiden. Daar zag ik eenige van die slanke, statige, waardige krijgers met hun beschilderde gezichten en hun vederen — prachtige typen van wilden waren

het, die, nog niet geheel bedorven door de bleekgezichten met hun vuurwater-krijgers, niet geheel onwaardig zouden geweest zijn in de romans van Cooper of de gedichten van Campbell een plaats te vervullen. Ook waren er twee of drie dochters van opperhoofden bij, die met een beetje parelpoeier en wat modemaakstersartikelen, met haar statige figuren en rechte neuzen de salons van Belgravia geen oneer zouden hebben aangedaan: niet dat ik veel van die salons weet, maar ik heb zoo hier en daar een glimp opgevangen van de vrouwen, die ik mij verbeeld, dat daarin thuis behooren.

Het rustige zelfvertrouwen van den wilde verschilt zeer weinig van de *nonchalance* en het *nil admirari* der groote wereld; en een jonge Indiaansche dandy, dien ik te Green-Bay zag, met heldere kleuren beschilderd, het gelaat rood en blaauw gestreept, met zijn keurige van kralen en schelpjes glinsterende lederen beenstukken, en met een kroon van veeren en klatergoud op het hoofd, had manieren, die de *stalles d'orchestre* in de opera eer zouden hebben aangedaan.

Te Milwaukie gingen we aan land. Daar was geen haven; doch een klein stoombootje kwam ons met al onze bagage afhalen om ons aan wal te brengen. Bij de kreek stond een kleine houten winkel met vijf of zes huisjes op den rotsachtigen oever. Dat was Milwaukie in 1839. Juist twintig jaar later

vond ik op diezelfde plaats een uitmuntende haven, straten van winkels mijlen lang, een stad met vijf en veertig duizend inwoners — een van de mooiste plaatsen van het westelijk halfmond. In 1870 bedroeg de bevolking 71000 inwoners.

Toen ik er de eerste keer aan land stapte, kwam, een bleeke Indiaansche handelaar, met name Juneau ons in zijn kleine stoomboot verwelkomen. Twintig jaar later lag Juneau in zijn graf op het kerkhof der kathedraal midden in de stad, doch las ik zijn naam op straten, pleinen en kaden. De verloopen jaren schenen slechts één dag te zijn, en de stad, terwijl ik sliep, als door toovermacht uit den grond te zijn verzezen.

Ik werd geïnviteerd — dat was bij mijn laatste bezoek aldaar — deel te nemen aan een partij, gegeven door een der eerste kolonisten, die rijk was geworden doordien hij eenige morgen land had gekocht, toen die nog maar een shilling of wat kostten, en door die niet te hebben van de hand gezet voordat elke morgen eenige duizende ponden waard was. Waar eenige jaren tevoren de oorlogsdans in vollen zwang was, dansten we thans cotillon, polka en schottisch, zeker sierlijker en prettiger. Van scalpen was in 't geheel geen sprake; slechts hier en daar een pruik: en van met de kleuren des oorlogs beschilderde gezichten was niets te zien, tenzij men onder kleuren die zou wil-

len rekenen, welke de schoonheid een hooger en bloos of haar den "zoo heerlijken, albasten glans" geven.

Laatst ging ik eens met oesters, salade, ijs en champagne soupeeren, en vond den heer des huizes aan het hoofd van een tafel bezaaid met ledige flesschen, met eenige van zijn vroegere Indiaansche handelsvrienden om zich heen, zitten. Hij was bezig in het Indiaansch een speech te slaan; en zij begroetten zijn woorden naar Indiaansche wijze met een reeks van keelklanken, die, minder dan men wel denken zou, van het "luister" en het "juist! bravo!" in het huis der Gemeenten verschilden.

Chicago, het uiterste punt, dat wij op onze reis bezochten, was in 1839 een stadje met mogelijk vijf duizend inwoners. Twintig jaar daarna was het een prachtige stad met meer dan 100,000 zielen, het groote entrepôt van den tuin van het Westen — dien tuin, welke met hetgeen zij te veel oplevert binnen weinige jaren in staat zal wezen geheel Europa te voeden. Twintig jaren maakten van Chicago een edele stad — de stapelplaats van een reusachtigen handel. De oevers van het meer, welke ik zoo verlaten en eenzaam had gekend, prijkten met rijen paleizen. De prairie, de eerste welke ik aanschouwde, en die zich in zuid-westelijke richting uitstreckte, was met breede straten en statige gebouwen bedekt. Spoorwegen liepen honderde mijlen ver

in alle richtingen. Een groote brand heeft sedert dien tijd de heerlijke stad in een aschhoop verkeerd; doch ze is weer opgebouwd, en heeft op dit oogenblik bijna een halfmillioen inwoners.

Het geheel binnen de grenzen der Vereenigde Staten gelegen meer Michigan is driehonderd twintig mijlen lang, gemiddeld zeventig mijlen breed, en beslaat een oppervlakte van meer dan twee en twintig duizend vierkante mijlen. Gemiddeld is het duizend voet diep, en het ligt vijfhonderd acht en zeventig voet boven de oppervlakte der zee. Dit groote meer heeft — al zijn die klein — ook zijn geregelde eb en vloed van *drie* Engelsche duimen. Vier groote Staten liggen aan het meer Michigan, het zijn: Michigan, Indiana, Illinois en Wisconsin. Geen vruchtbaarder land is er onder de zon. 't Is in staat een bevolking van honderdmillioen zielen te voeden.

HOOFDSTUK XIII.

VAN NEW-YORK NAAR NEW-ORLEANS.

In den herfst van 1845 bracht ik New-Orleans mijn eerste bezoek. In den "Patriotten-oorlog" van 1837—1838 had ik kennis gemaakt met een jong, vurig kapitein van een compagnie vrijwilligers, die met zijn geheelen troep bij Navy-Island met den vijand slaags raakte. In den herfst van 1840, terwijl ik te Rochester aan een politiek tijdschrift meewerkte, trof ik daar mijn kapitein van Navy-Island weer aan. Hij practiseerde thans als advocaat. Vijf jaar later kreeg ik te New-York een brief van hem, waarin hij me verzocht hem in zijn hotel te komen opzoeken. Ik ging er heen en zag, dat hij nog slechts een schim was van 't geen hij was geweest. Hij had tering — flink en moedig streed hij den strijd tegen het kwaad; maar van de nederlaag was hij zeker.

Als naar gewoonte, had men hem naar een warmere luchtstreek gezonden om daar te sterven.

Hij vroeg me of ik met hem naar Washington en vandaar naar West-Indië of naar Florida gaan wilde. Ik kon niet "neen" zeggen. 't Zou een zware tocht voor hem zijn en voor zijn herstel zou die van geen nut wezen; doch hij had besloten te gaan. Hij wilde niet, dat zijn vrouw meeding. Moest hij sterven, zoo zei hij, dan zouden zijn vrouw en kinderen zich zijner herinneren zooals hij was toen hij ze verliet. Op den bepaalden dag ging ik met hem op reis.

We haastten ons niet, want we bleven te Philadelphia en te Baltimore, en ook verscheiden dagen te Washington uitrusten; en daarop nam onze moeilijke, lastige reis over de Alleghanies een aanvang. Met den trein kwamen we, den Potomac op, door Harper's Ferry tot Cumberland. Toenmaals ging het nog niet over en door de bergen. Wij huurden een rijtuig en gingen met kleine dagreizen, zooals dat voor een zieke het beste was, langs den Nationalen weg naar Brownsville aan de Monongahela, een van de beide bergstroomen, die, te Pittsburg samenkomend, den Ohio vormen.

Hier gingen we aan boord van een kleine stoomboot, die, met slechts twaalf Engelsche duimen diepgang, slechts één scheprad aan den spiegel had, 't welk zoo breed was als de geheele romp zelve.

Een opeenvolging van zware kribben maakte, dat de rivier in dat tijdperk van laag water bevaarbaar was; en bij elke krib werden we door middel van een sluisdeur in een lager liggend vak geschut. Zoodra het water hoog staat, worden kribben en sluisdeuren diep onder de oppervlakte begraven, en dan gaan veel grootere stoombooten in volle vaart daarover heen.

Wat mij het best voorstaat waren de koollagen, die ik bij onzen tocht over de Alleghanies en deze rivier af zag. Het scheen wel, dat die overal slechts even beneden de oppervlakte van den beganen grond lagen. Den geheelen weg langs, zagen wij hoe de menschen hun brandstof haalden uit een gat op hun erf, geen tien voet van hun deur verwijderd. Langs de hooge, loodrechte oevers der rivier kwamen zware koollagen te voorschijn. Met houweelen waren menschen bezig de kool weg te hakken, en die in platbodemde vaartuigen te laten glijden, welke, zoodra de rivier rees, met den stroom mee naar Cincinnati, Louisville, Memphis en New-Orleans zouden drijven. Van deze zwakke platbodemde vaartuigen — eigenlijk niets anders dan lange doozen van op elkander gespijkerde dennenhouten deelen, en bijna boordevol geladen — ging er menigeen naar den kelder. De door een voorbijvarende stoomboot veroorzaakte deining, een knoest, of een in de rivier drijvende boomstam deden ze

somtijds zinken. Ook raakten ze wel eens op een zandbank aan den grond. Een plotseling opkomende orkaan doet er soms honderd tegelijk in de golven verdwijnen. Mogelijk gaat wel een derde van al die schuiten verloren; maar de kool kost bijna niets — anderhalven stuiver het schepel — en wordt naar gelang van den afstand, dien ze behouden heeft kunnen afleggen, betaald.

Te Pittsburg, een stad van steenkool en ijzer, even rookerig en somber als New-Castle-on-Tyne, kregen we een grootere, maar toch nog steeds een kleine boot. Hoe bekoorlijk en lief de Ohio gedurende zijn ganschen duizend mijlen langen loop ook zijn moge, grootsch en edel wordt hij eerst beneden Louisville, op de laatste helft van zijn tocht. Als hij maar even diep was als hij breed en mooi is over zijn gansche stroomlengte, met al die bevallige krommingen en met zijn schilderachtige oevers, niets zou er aan het heerlijke van zijn loop ontbreken. Doch ik maakte op een ongelukkig tijdstip met den stroom kennis. De rivier was op haar laagste peil. Op haar hoogste zou ze vijftig voet dieper zijn geweest — dan is 't een stortvloed, die zich met geweld naar zee een doortocht baant. We waren op de "*Fort Wayne*" allen in een uitmuntende stemming. Het scheepsvolk stookte er lustig op los en was beneden vroolijk aan 't zingen; en in de kajuit zaten we allen

rondom een flink kolenvuur te babbelen, te lezen en *poker* te spelen, met het vooruitzicht den morgen daarna op den Mississippi te ontwaken. Zoo stoomden we vroolijk de rivier af totdat we het op een zandbank gezonken wrak van de *Plymouth* in 't oog kregen, een stoomboot, die twee dagen vroeger bij nacht door een andere boot aangevaren en onmiddellijk gezonken was, waarbij twintig passagiers waren verdronken. Zoo iets kwam te dikwijls voor, om eenige belangstelling op te wekken.

Die zandbank kwamen we goed en wel voorbij; wel raakten we den bodem, doch dat deden we dikwijls; maar over de volgende willende heenstoomen, raakten we stevig vast. De machines werkten met alle macht doch tevergeefs. Den ganschen dag werden pogingen gedaan om de boot af te brengen, maar er was geen beweging in te krijgen, en enkele oudere passagiers begonnen al vertelseltjes te vertellen van booten, welke drie weken lang op een zandbank hadden gezeten en zonder mondbehoefden of brandstof geraakten. Voor ons, passagiers, was het slechts een kwestie van een weinig geduld, maar voor den kapitein had dat vastzitten dáár zwaar werk bij nacht, onder een plasregen en in November, ten gevolge. Met hart en ziel werd er aangepakt; toen wij den volgenden morgen wakker werden, waren we vlot, en zoodra de boot een nieuwen voorraad hout had ingenomen, stoom-

den we wederom vroolijk den Ohio af, terwijl we onze komst bij den "Grootvorst van Amerika's stroomen," een dag uitstelden. Zoo ging het onder een gesprek over zedeleer en politiek en onder het maken van een partijtje *poker* totdat het tijd was voor het diner; en juist na het diner kwamen we aan een tweede bank, waarop we weer, even als vroeger, vastliepen, aldus aan het volk nog een nacht van zwaren, ingespannen arbeid en ons — een nog volkomener afkeer van tochtjes op den Ohio bij laag water veroorzakende. Als de eerste keer waren we tegen den morgen door groote inspanning en het voortdurend gebruik van de volle stoomkracht, want de boot moest duim voor duim met behulp van groote boomen, blokken en windassen over de bank worden geheschen, weder los.

Maar, slechts een weinig van die plaats verwijderd, moest de leelijkste bank van allen nog worden gepasseerd. Een blik op de kaart slaande, zult ge zien, dat de Ohio bij zijn mond twee groote uit het zuiden komende rivieren opneemt, die op een afstand van twaalf mijlen van elkander er in uitloopen, en een groot eind niet verder dan twintig mijlen van elkander af liggen. Dat zijn: de Cumberland en de Tennessee. Tusschen die beide zijn de lastigste zandplaten van den geheelen beneden-Ohio. De rivier is breed; de platen liggen niet altijd op dezelfde plaats, en bij elken hooger waterstand veran-

dert het vaarwater. Na tweemaal aan den grond te hebben gezeten, waardoor hij bijna twee dagen verloren had, besloot onze kapitein alle mogelijke voorzorgsmaatregelen te nemen. Hij huurde een platbodemde schuit, bond die langscheeps aan de stoomboot vast, en belaadde haar met een menigte vaten whisky en boter. Een kleine boot werd vervolgens vooruitgezonden om peilingen te doen en boeien te leggen. Nadat dit was afgelopen werd, juist op het oogenblik, dat het ontbijt op tafel stond, aan alle mannelijke passagiers verzocht om zooveel mogelijk de stoomboot te verlichten aan boord van het vaartuig met boter en whisky over te gaan; en toen we allen aan boord waren, vertrokken we weer. Maar de stroom dreef de boot een voet of wat buiten haar eigen vaarwater, en zij raakte vast. De raderen konden geen beweging in haar krijgen, en we trokken weer naar boord om te ontbijten.

Nadat we dit hadden genuttigd gingen we naar het wandeldek en zagen de *Louis Philippe*, welke Louisville een dag na ons verlaten had, schijnbaar licht en luchtig, eveneens met een platbodemd vaartuig op zijde, de rivier afkomen. Ze stoomde, onder het lachen harer passagiers, die pret hadden in onzen mooien toestand, vlak langs ons voorbij. Maar de *Louis Philippe* was nog geen scheepslengte verder of ook zij raakte vast, en

draaide rond in een toestand, die nog leelijker was dan de onze, daar ze dwarsscheeps lag met den vollen stroom tegen haar zijde. Het werd tijd nu eens ernstig de handen aan 't werk te slaan. Nog meer vrachtgoederen werden op onzen lichter overgeladen, en al de passagiers, behalve de vrouwen en kinderen, daar aan boord gezonden. De vaten whisky en de tonnetjes boter werden behoorlijk zwaar toegedekt; de kapitein wierp den kabel los; wij voeren met den stroom mee en werden aan den oever van Kentucky, zoo wat een mijl lager af, veilig aan land gedreven.

Toen ons vaartuig den oever van Kentucky raakte, sprongen al de negentien passagiers vroolijk aan land. 't Was een mooie morgen. Het heldere zonlicht deed de rivier flonkeren, en bestraalde de wouden met een gouden glans. De hemel was blauw, en de lucht koel en versterkend. 't Was een hoog land met veel hout en zeer vruchtbaar. Daar we op eenigen afstand van de rivier een er stevig uitzien dubbel blokhuis zagen liggen, gingen eenige passagiers er heen om de handen bij het vuur te warmen. De deur stond open, en we traden een zindelijk, goed gemeubeld vertrek binnen: maar welk een ontzettend tooneel van ellende deed zich daar aan ons oog voor! Een man en een vrouw, beiden bleek, vermagerd en uitgeteerd, zaten hui-verend bij het vuur. Beiden waren jong; en de vrouw

was eenmaal schoon geweest. De man had iets op zijn schoot liggen. Ik keek wat het was, en nimmer zag ik weer een kindje met zulk een ontzettend ellendig uiterlijk. Zijn blauw en paarsch gekleurd armpje was niet dikker dan mijn duim — het kleine bleeke ventje woog zeker, hoewel het reeds vier maanden oud was, niet zwaarder dan zeven of acht pond. Van zijn geboorte af hadden de vader en moeder van dit hun eenig kind, evenals het kind-zelf, gesukkeld met de koude koorts.

't Was mistig en de maan scheen, toen we 's nachts op het punt van samenvloeiing van Ohio en Mississippi kwamen. Onder een scherpen hoek loopen zij bij elkander, en als twee niet met elkander vermengde stroomen van verschillende kleur golven hun wateren een groot eind ver zuidwaarts. Zelfs bij nacht konden we de lijn onderkennen, die ze van elkander scheidt. Het Ohio-water is met fijn zand en leem bezwangerd; de Mississippi wordt bovendien door de klei, die hij opneemt, gekleurd en ziet er uit als een tobbe zeepsop, waarin den geheelen dag gewasschen is.

Hoewel hij bijna een half werelddeel besproeit, was de Mississippi zoo laag, dat onze boot somtijds nauwelijks voldoende vaarwater had. Op zekeren nacht, terwijl we *full speed* stoomden, liepen we met geweldig veel geraas op een boomwortel; de dreun en de schuring waren zoo groot,

dat ze ons allen ontwakten, en de vreesachtigen zelfs uit hun kooien springen deden. Dat we stroom-af in plaats van stroom-op gingen was ons behoud. — 't is dezelfde kwestie als het strijken over den rug van een stekelvarken van voren naar achteren of omgekeerd. Die wortels (*snags* noemt ze de Amerikaan) zijn groote boomen, wier wortels, uitgespoeld zijnde, maken, dat ze in het water vallen en met den stroom meedrijven. De wortels vatten in het rivierbed, en de half of geheel onder het water bedolven stammen en takken, in de richting van den stroom wijzende, verbrijzelen een op-varende stoomboot soms geheel, doch geven in den regel aan een met den stroom meekomende gelegenheid behouden over of langs hen heen te stoomen. De rivier is vol eilanden, zoodat men dikwijls slechts weinig van haar loop ziet; en ze kronkelt zoo sterk, dat men dikwijls honderd mijlen ver moet stoomen om een afstand van twintig mijlen hemelsbreedte af te leggen. Bij hoog water kunnen veel van die bochten worden vermeden door de koorde van den boog te nemen, men noemt dat "een *chute* afstoomen"; dan is het geheele land twintig mijlen ver aan beide zijden der rivier overstroomd.

Gewoonlijk is er aan een van beide zijden een loodrechte oever van klei en leem, die op enkele plaatsen dertig voet hoog is, en hier en daar een

kleine plantage laat doorkijken. Langzamerhand slijpt het water die oevers af en voert aldus in ieder jaargetijde menigen morgen grond mee. Van dien steilen oever loopt het land weer naar beneden naar de moerassen, welke bijna langs de geheele lengte der rivier te vinden zijn. Bij zeer laag water zijn die plassen bijna droog; maar wast de rivier, dan loopen ze vol, en dan gelijk de geheele landstreek op een groot meer met een massa zwaar hout er in. Die golvende oevers vormen met de ruwe, eenzame hutten der hout-hakkers, de uitgestrekte zandplaten, welke langzamerhand met rietbosschen begroeien, en de onafzienbare reeks ondoordringbare wouden, die honderden mijlen uitgestrektheid hebben, een geweldig uitgebreid en somber landschap.

Eindelijk bereikten we na vijftien dagen reizens de suikerplantages van Louisiana. Toen wij op zeke ren morgen vijftig mijlen boven New-Orleans ontwaakten, golfde de Mississippi, alsof hij van al dat kronkelen en wenden uitgeput was, bedaard tuschen zijn lage oevers door, welke aan beide zijden aarden dijken of ophoogingen van vier tot tien voet hoogte dragen. Dat zijn keerdammen, welke honderden mijlen ver langs de rivier de plantages bij hoog water tegen overstroming beveiligen.

Op het *hurricane-dek* (het opperdek van een Amerikaansche stoomboot) was het tooneel meer dan

verrukkelijk, en, vrees ik, helaas! niet weer te geven. Zoover het oog reikte, lagen aan beide zijden de mooie woonhuizen der planters verspreid, met de hutten hunner negers aan weerskanten er naast, met boomen, kwekerijen en tuinen er voor. Mijlen ver de rivier af- en opwaarts strekten zich de helder groene suikerrietvelden uit, welke meer dan op eenig ander gewas, waaraan het oog van iemand uit de Noordelijke Staten gewend is, op groote maïsvelden gelijken. Doch ze overtreffen deze laatsten in levendigheid van kleur en in weligheid van wasdom, daar het suikerriet tien voet hoog wordt, en de bladeren bovenaan de geheele oppervlakte bedekken. Achter die onmetelijke heldergroene velden kwamen de donkerder schaduwen der met cypressen bedekte moerassen te voorschijn; en om aan het tooneel nog meer schilderachtigheid te geven verhieven zich aan beide zijden midden in elke groote plantage de slanke, witte torens der suikermolens, welke hun bevallige kolommen rook en hun wolken stoom in de lucht voerden. Het werk der suikerbereiding was in vollen gang.

Van de woeste, sombere tooneelen, welke de Mississippi over meer dan de helft van zijn lengte, na den Ohio te hebben opgenomen, aan het oog vertoont, vermoeid, staarde ik dat weelderige, rijke landschap met een soort van genotvolle verrassing aan. Hoe verschilde onze Novembermaand in het

verre, droeve Noorden met dit tooneel vol leven in Louisiana! De grond scheen een paradijs van vruchtbaarheid en liefelijkheid. De zon kwam met nog hooger gloed een landschap bestralen, welks schoonheid ik op verre na niet had vermoed.

De stoomboot stopte om hout in te nemen, en ik sprong aan wal. De lucht was zoo zacht en heerlijk als in de mooiste dagen van Juni — de tuinen stonden vol bloemen; bossen — bergen van rozen bloeiden daar voor wie ze maar wilde plukken, terwijl het groen van den sinaasappel in een goudkleur overging en de vijg in de zon hing te rijpen.

't Was de plantage van een Creool, — Fransch was het eenige, dat men hoorde. Een rij karren, elk met een paar muilieren er voor, met een neger als voerman, welke zoo lui als mogelijk op den wagen lag en met zijn geheele lichaam scheen te lachen, kwam voor de fabriek hout halen. Van die brandstof lag een onafzienbare hoop op de oevers der rivier, getrokken van de ontzettende menigte zware boomen uit het woud, die bij elken vloed naar beneden komen drijven.

Al wat tot de eigenaardige bijzonderheden van die plantages behoorde, zie ik geen kans te beschrijven. Die creoolsche planters zagen er uit alsof de natuur hen tot goede meesters geschapen had; in een andere omgeving zijn ze buiten hun element — hier zijn ze stellig en zeker te huis. 't Was alsof

die negers en die negerinnen opzettelijk voor hun meesters waren geboren, en ongetwijfeld was dit met de ezels voor de negers het geval. De minste, kleinste wijziging, welke men had willen bedenken, zou dat verband, die volkomen harmonie verbroken hebben. De negers werken niet te hard; ze hebben hun zondagen en hun feestdagen, en genieten een onbezorgd en onbekommerd bestaan, zooals miljoenen arme blanken dat nimmer leeren kennen.

Ongeveer honderd vijftig mijlen boven New-Orleans aanvangende, leveren de oevers dezer reusachtige rivier het schouwspel op van een dubbele lijn rijke plantages en op paleizen gelijkende woonhuizen, die allen door de nette en blijkbaar geriefelijke hutten der negers zijn omringd. Op enkele goederen vormen deze hutten, die, allen behoorlijk gewit, ieder afzonderlijk in een tuintje staan, een lange straat, die evenwijdig loopt aan den oever. Op andere punten vormen ze te zamen een langwerpige vierkant, dat achter bij het huis van den planter een aanvang neemt.

Het verbouwen van suikerriet behoort bijna geheel alleen in Louisiana thuis, en wordt daar hoofdzakelijk aangetroffen op de smalle strooken land langs de rivier en tusschen de meren en baaien van het zuid-westelijk gedeelte van dien Staat. De aanplant geschiedt met stekken; elke loot wordt in een soort van heuveltje gestoken en levert ver-

scheiden stengels op, welke op die van het Indi-
aansch koorn gelijken maar dikker en zwaarder
worden en een steviger merg hebben, dat met een
zeer zoet sap gevuld is. In November, als wanneer
gebleken is dat het riet het meeste sap inhoudt,
wordt het afgesneden, naar den stoommolen ge-
bracht, en het sap er uit gedrukt door de stengels
onder walsen te doen doorgaan. Dat sap wordt
vervolgens gekookt en levert dan melassie, stroop
en eindelijk de suiker.

HOOFDSTUK XIV.

NEW-ORLEANS.

Het zien van de prachtige plantages op de oevers der rivier gaf mij een voorproef van wat New-Orleans zelf is. Het eerst kregen we de trotsche spits met den koepel van het *St. Charles Hotel*, benevens den vierkanten toren der *St. Patricks-kerk*, en een paar klokkentorens in 't oog. Vervolgens de masten der schepen, de zwarte pijpen van een lange rij stoombooten, benevens de hooge schoorsteen der talrijke stoomkatoenpersen. Hier is de *Mississippi* een edele rivier van groote diepte, die, snel langs de houten werven voortgolvend, een bocht maakt, waaraan "*Crescent city*" zijn vorm te danken heeft.

De schepen, die men bij honderden tellen kan, liggen allen twee aan twee naast elkander, met de

voorstevens allen in dezelfde richting, op stroom aan de beide uiteinden van den dam voor anker, terwijl de stoombooten, met haar voorsteven naar den oever, in 't midden liggen. Men stapt op een zeer stoffige landingsplaats aan wal, en de stad ligt voor u, en ook beneden u, want de straten komen met een eenigszins flauwe helling op de rivier uit, 't welk maakt, dat het plaveisel der achterstraten lager ligt dan het laag-waterpeil van de rivier; en mocht de groote stroom bij hoog water zijn dijken eens doorbreken, dan zouden al de benedenverdiepingen der winkels en huizen onderloopen.

De geheele stad is dus op een bijna waterpas vlak gelegen, want de flauwè helling, die dit heeft, is gelijk aan die van al de plantages hooger de rivier op, naar beneden van de rivier *af*, maar *naar* het moeras. Er is ook geen enkele poging in het werk gesteld om het terrein op te hoogen, dewijl er niets was waarmee dit kon worden gedaan. Kelders of putten of iets, dat op een uitholling of uitgraving gelijkt, zijn er dan ook niet te vinden. Men behoeft slechts een voet diep te graven om op water te stuiten. De goten van al de straten houden den bovengrond steeds droog; en staat de rivier hoog dan zijn ze vol water.

New-Orleans rust op een bodem van weeke, van water verzadigde klei, die natter wordt naarmate

men meer naar de benedenstad komt. Ingravingen doen voor het leggen der fondementen kan niet geschieden, want hoe dieper men komt hoe minder de bodem in staat is het gewicht van muren te dragen. In Holland (sic) bouwt men op palen, maar die gebruikt men in New-Orleans niet; want hoe verder men ze den grond indrijft hoe gemakkelijker ze zakken.

Dit alles wetende staat men verbaasd over de hechte en prachtige gebouwen, die men er vindt. Op de oppervlakte dier modderlaag rustende, staan geheele blokken reusachtige pakhuizen van baksteen en graniet, hotels, die den omtrek van een geheel plein innemen, publieke gebouwen, kerken, gebouwd van de duurzaamste materialen, die eeuwen kunnen weerstand bieden. De vreemdsoortige samenhang van den grond is 't, die ze schraagt. Blijft de eerste mop of de eerste steen liggen, waar die wordt gesteld, dan wordt het gebouw onbevreesd tot aan zijn vijfde verdieping opgetrokken; en is de grond daartoe te zacht, dan legt men slechts een plank of het onderstuk van een platbodemd vaartuig er onder, dan is de stevigheid voldoende. Om enkele van de hoofdstraten met steenen te kunnen plaveien was het eenige middel, dat er bestond om de steenen te doen houden, daarin gelegen, dat men den weeken grond eerst met een laag takken en gras bedekte.

Reeds vroeger zei ik, en zoo niet, dan zeg ik het nu, dat het cijfer van de bevolking eener stad in het Zuiden voor haar meerdere of mindere belangrijkheid als handelstad volstrekt geen leiddraad is. Dit is voornamelijk met New-Orleans het geval. Alleen de noodzakelijkste fabrieken worden daar gedreven — geen werk wordt er verricht, dat niet met den handel in betrekking staat. Men vindt er uitgestrekte katoenpersen, die een groot aantal handen vereischen, kolossale stoommachines, en zwaar werk. — 't Ligt in den aard der zaak, dat er, en zulks vooral onder de Creolen of Fransche inwoners, kleermakers, schoenmakers, handelaars in modeartikelen, enz. zijn, maar toch voorziet het Noorden voor het grootste gedeelte in de geheel afgewerkte artikelen, die het Zuiden behoeft. De bewijzen van hoeveel handelsgewicht de plaats is zijn te vinden in de menigte ruime hotels, theaters, wisselagenten, in de lange rijen stoombooten en schepen, in de groote bankiershuizen, de dagelijks uitkomende handelsbladen vol advertentiën, en in de onmetelijke hoeveelheden katoen, suiker, tabak, ijzer, lood, meel — de voornaamste voortbrengselen van het Zuiden en Westen — en in de artikelen, welke in de fabrieken van elk deel van den aardbol vervaardigd worden.

Den eersten zondag, dien ik te New-Orleans doorbracht, stond ik vroeg op, ontbeet rijkelijk,

bijna weelderig, las de *Picayune* en de *Delta*, twee ochtendbladen, die wel 's zondags doch niet maandags uitkomen omdat de uitgevers en drukkers ook hun sabbath moeten hebben, en ging vervolgens de deur uit in den warmen zonneshijn. De winkels waren geopend; de groote magazijnen echter niet. Het werk was gestaakt, niet aldus het genieten. Rijtuiggen genoeg op de straat maar karren en vrachtwagens verbannen, terwijl een ieder zijn zondagspak aan had.

Ik wandelde naar de Place d'Armes, waar een militair muziekkorps stond te spelen en waar een juist uit Texas teruggekeerde compagnie artillerie eenige evolutiën uitvoerde, met een massa toeschouwers er om heen, die schijnt het, overal door "de praal en den pronk" van militaire schouwspelen worden aangetrokken. De compagnie marcheerde de stad uit om te gaan schijfschieten, en bracht op die wijze den zondag door met zich te oefenen in de kunst van haar vaderland te verdedigen. Daar de zondag een geliefkoosde dag is om slag te leveren ligt er iets eigenaardigs in de parades op dien dag.

Daarop werd er, alsof er alarm, brand of oproer was, geluid met een klok, die hing in den toren van de oude Spaansche hoofdkerk, waar zich een massa voorbijgangers met haastige schreden heen spoedden. In het portaal zat een troepje oude negers met grijze haren aalmoezen te vragen. De kaarsen

op het altaar brandden en aan de pilaren van het schip der kerk zag ik groote, ouderwetsche schilderijen van den "kruisweg." Bij de deur waren aan weerskanten drie biechtstoelen, allen in 't midden van een met gordijnen afgesloten hokje voor den geestelijke voorzien, en aan beide zijden een nis voor den knielenden boeteling. Een koor van vijf of zes mannen zong, onder begeleiding van een weinig beteekenend orgel, Gregoriaansche muziek zonder solo's er in.

Niets was er te vinden van de pracht en den luister, die men in een Katholieke stad — een stad zoo rijk als New-Orleans — bij een volk zoo trotsch als de Creolen zou hebben verwacht. Doch mocht er bij de dienst in de kerk weinig grootschheid wezen, in het voorkomen der aanwezige geloovigen was iets bijzonder belangwekkends.

Nog nimmer zag ik zulk een verscheidenheid van klassen en gelaatskleur. Een prachtige Creoolsche schoone met koolzwarte oogen en lange zijden linten van een ietwat paarsche kleur met flauwen rooskleurigen tint lag in een weergaloos bevallige houding in haar zwart gewaad met haar kerkboek met gouden klampen en een bouquet rozen in de hand op de steenen geknield, vlak naast een eerwaardig afstammeling van Afrika's kust met den eerbied en de vroomheid op iederen trek van zijn zwart gelaat. Blanke kinderen lagen naast kleine zwartjes en

kinderen van allerlei kleur op de knieën. In het huis des gebeds maken ze geen onderscheid van stand of kleur. De ijverigste *Abolitionist* (voorzitter van de afschaffing der slavernij) zou geen volmaakter gelijkheid hebben kunnen wenschen, en te New-Orleans, evenals overal in het Zuiden, werd de neger zeker meer als "een man en een broeder" behandeld dan ik dat ooit in het Noorden kon waarnemen. Het drie vierde van de aanwezigen bestond uit vrouwen: de meerderheid was van Afrikaansche afkomst; en de negers schenen in het aanden dag leggen van hun vroomheid het meest bedrijvig. Niet alleen de negerinnen met haar heldere, stijf gestreken, zondagsche japonnen en rood- en gele zakdoeken schenen de godsdienstoefening met groot betoon van eerbied te volgen, maar zelfs haar kinderen, kleine jongens en meisjes van negen en tien jaar oud, legden een gehoorzaamheid aanden dag, welke, vrees ik, niet veel van onze kinderen in het Noorden bij de godsdienstoefening tentoonspreiden.

Vlak buiten de stad zouden wedrennen worden gehouden. In de stad waren de koffiehuzen vol rookende en drinkende bezoekers, die biljart en domino speelden. De dames zaten op haar balkons in haar costuum met zijn heldere, vroolijke kleuren te babbelen, en haar opmerkingen betreffende de voorbijgangers te maken. Er werden over en weer

bezoeken afgelegd; en men stond onder het genot van het mooie weer en van den zonneshijn op straat in groepjes te praten. Overal zag men clubjes vreemde menschen en op elk punt trof de klank van een vreemde taal het oor. Zeer veel Creolen — menschen van Fransche of Spaansche afkomst — willen geen Engelsch leeren, en duizenden zijn er, die geen enkel woord Engelsch verstaan of spreken — “de menschen, die in het land geboren zijn” zelfs; maar die “inboorlingen” zijn dat laatste zoozeer, dat zij ons, Anglo-Amerikanen, “vreemdelingen” noemen, en op onze komst in hun midden niet weinig ijverzuchtig zijn; zelfs willen enkele rijke Creolen volstrekt niet met een Amerikaan omgaan. Ze hebben hun eigen theater, hun eigen bals, hun eigen amusemen ten van allerlei aard — kortom, hun eigen stad; want, de afstand daargelaten, zijn New-York en Parijs niet zoover van elkander verwijderd als de Fransche- en de Yankee-fractie te New-Orleans.

Den zondagnamiddag brachten we met wandelen, rijden, gezellige gesprekken en bedaarde genietingen door. De meeste winkels zijn gesloten, en als de avond valt vertoont de stad zich in haar vroolijksten vorm. De theaters geven hun aanlokkelijkste stukken; er zijn concerten en tentoonstellingen; de biljartzalen zijn druk bezet, en in het seizoen, waarin gedanst wordt, zijn er dan

meer bals dan in de andere zes dagen van de week te zamen. De Fransche komedie, een der prachtigste van de Vereenigde Staten, opent de reeks harer voorstellingen steeds op een zondagavond.

Hoe men ook over deze wijze van den zondag te vieren moge denken — die trouwens dezelfde is als, zoowel in Protestantsche als in Katholieke landen, overal op het vasteland van Europa — vind ik New-Orleans een bijzonder ordelijke stad. Men kan na middernacht, zelfs overal, zonder een zweem van gevaar rondloopen. Een dame kan veilig op elk uur van den avond alleen op straat komen. Ik zag niets van die openlijke tentoonstelling der zonde, welke men iederen avond te New-York en Londen bij het licht der gaslantaarns kan waarnemen. Ik hoorde er evenmin van publieke en voor iedereen toegankelijke speelholen, zooals die elken vreemdeling, welke New-York bezoekt, aanlokken, en waartegen de wet nimmer in toepassing wordt gebracht. Ook zag ik er niet die troepjes ruziemakers en vechtenden, die maken, dat men de hoeken van enkele straten van New-York niet voorbij kan komen. De Creoolsche bevolking is rustig en ordelijk; en een goede politie houdt de onder geen wet staande vreemde gelukzoekers in toom.

In den winter van 1859 kwam ik weer te New-Orleans. De hoofdstad van het Zuiden was in uit-

gebreedheid, handel en bevolking toegenomen, doch in haar hoofdtrekken was ze dezelfde gebleven. Het *Hotel St. Charles* was afgebrand, en, nu zonder koepel, weer opgebouwd. Nog steeds ging men zijn glas sherry met ijswater of kruidensorbet drinken in de prachtige restauratiezaal van den *St. Louis*, een van een koepeldak voorziene zaal, die niet volkomen zoo ruim is als de leeszaal van het Britsch Museum.

De Fransche zijde van de stad was even rustig en keurig net, de Amerikaansche even woelig en bedrijvig als voorheen.

Wederom bracht ik een bezoek aan het oude Fransche kerkhof, waar de menschen in boven den grond gemetselde ovens worden begraven, en waar elk grafje een bloemtuintje is; waar de betrekkingen der geliefde dooden op zon- en feestdagen kransen immortelles aan de graven komen ophangen en bidden voor de zielen der afgestorvenen. Rondom het kerkhof zijn de grafplaatsen der armen; ze vormen te zamen een hoogen, dikke muur; elk graf is een soort van oven, wijd genoeg om een overlangs er in geschoven doodkist te kunnen bevatten. De opening wordt met steenen en kalk gesloten. Binnen een maand of twaalf daarna kan de ruimte wederom worden geopend om een nieuw lijk te ontvangen. Alwat er van het voorgaande — lijk en kist samen —

is overgebleven, is een handvol stof, dat door den nieuw aangekomene wordt achteruitgeschoven. De hitte van de bijna tropische zon volbrengt het proces van verbranding, en verdrijft in een enkelen zomer alwat in den dampkring kan worden opgenomen; en stof en asch, de overblijfselen van ons ellendig, aardsch omhulsel, blijven alleen over.

De Mississippi was meer dan hoog. Het was een vreeselijk schouwspel die meer dan een mijl breede rivier duim voor duim te zien wassen tot ze aan de kruin van de verhooging gekomen was, terwijl honderden schepen en stoombooten ver boven het *niveau* der straten uit — ja, zoo hoog als de daken der huizen in de achterste straten der stad, lagen te dobberen. Wat zou dat een zondvloed zijn geweest, indien de dijk ware bezweken! Het bovenwaarts gelegen land was overstroomd. Een van de naar de stad voerende spoorwegen stond onder water. Op zekeren morgen, toen de rivier op het hoogst was, zag ik het water op verscheiden plaatsen boven over de ophooging vloeien, en zich naar het Meer Ponchartrain en de Golf van Mexico door de straten een korteren weg banen.

New-Orleans was stampvol vreemdelingen. Hotels, *boardinghouses*, slaappleatsen, huurhuizen, alles was vol menschen. De bevolking bedroeg

volgens het belastingcohier 170000 zielen. De aanhoudend af- en aanstroomende massa planters, kooplieden en bezoekers van het Noorden en Westen hadden het cijfer tot bijna 300000 doen stijgen.

De theaters, Fransche zoowel als Engelsche, de concerten, bals en tentoonstellingen van allerlei aard waren overvol. Goud was er in overvloed, zilver was er zelfs te veel. Meer halve dollars — de meest gebruikelijke muntsoort — bij elkander gekregen hebbende, dan ik lust had mee te slepen, was ik verplicht twee percent premie te betalen om er bankpapier voor te kunnen krijgen.

New-Orleans — Fransch en Katholiek voordat de Protestantsche Amerikanen er een inval kwamen doen — vierde den zondag, evenals op het vasteland, als een godsdienstige feestdag. De Creolen haasten zich met het afleggen hunner vroegere gewoonten volstrekt niet. Ze gaan naar de mis en eveneens naar de markt, die op zondagmorgen drukker bezocht wordt, en levendiger is, en meer vervuld met de vroolijkheid en den gullen lach van creolen en negers dan in de week. Toen de Yankees met hun Puriteinsche begrippen en gewoonten voor het eerst naar New-Orleans kwamen, werden ze door deze ontheiliging van den Sabbath geërgerd; doch ze bleven niet in gebreke die wijze van doen na te volgen, en zelfs nog verder te gaan, zoodat de Amerikaansche zijde van de stad

op zondag nog veel drukker en woeliger werd dan de Fransche.

Die neiging naar uitersten blijkt duidelijk hieruit, dat Noordelijken uit New-England of New-York, na hun emigratie naar het Zuiden, nog zuidelijker werden dan de Zuidelijken zelve, en ultra's op 't punt van voorstanders der slavernij. Als meesters werden zij om hun gestrengheid jegens hun slaven genoemd. Gemeenlijk waren de Zuidelijken welwillend en inschikkelijk, doch de Yankee-gelukzoekers, die in het Zuiden een plantage aanlegden of er met hun huwelijk aldaar één betrouwden, waren hardvochtige en veeleischende heeren. Zij maakten per morgen meer balen katoen en meer vaten suiker dan anderen; en natuurlijk hadden hun negers ook meer te doen dan die van anderen.

Een niet gering aantal mannen uit het Noorden geboortig nam ijverig aan de vorming der Zuidelijke Confederatie deel. Mr. Yancey en Mr. Slidell b. v. waren beiden uit New-York. Een heer te New-Orleans, bij wien ik dikwerf gastvrijheid genoot, en die een creoolsche vrouw en een allerliefste schaar kinderen had, was een Yankee uit Massachusetts en werd in het geconfedereerde leger brigade-generaal. Verscheiden zuidelijke steden waren vol Noordelijken, en niemand was de zaak der onafhankelijkheid van het Zuiden inniger dan velen van die laatsten toegedaan.

Op dat tijdstip was er iets zoo betooverends in de levenswijze en het samenzijn te New-Orleans, dat het moeilijk is dit te begrijpen en onmogelijk het te beschrijven. "Er is geen tweede New-Orleans," zoo luidde de uitspraak van alwie er lang genoeg geweest was om er over te kunnen oordeelen; en dat, ondanks de rivier, welke u dreigt te verzwelgen, en de moerassen vol muskieten en kaaimannen, ondanks de gele koorts, welke er alle drie jaar terugkomt, en de maanden des jaars, waarin de thermometer meer dan 90° F. teekent. "'k Was liever "nigger" te New-Orleans dan eigenaar van New-York met de verplichting daar te wonen," werd in eerstgenoemde stad niet als een zoo verschrikkelijk overdreven verklaring beschouwd. Wat ook de reden er van moge geweest zijn, een feit was het, dat zulk een zienswijze bestond. De menschen zijn er buitengewoon gezellig, edelmoedig, geniaal en vatbaar voor indrukken. Gedurende acht maanden van 't jaar is het klimaat er ook onbeschrijfelijk aangenaam. Rozen bloeien, bananen rijpen en goudgele sinaasappelen bedekken de boomen — in Januari.

Weinig in 't oog vallende karaktertrekken zijn er, die een vreemdeling van de bevolking eenig denkbeeld geven. Het kleinste muntstukje, dat er gangbaar is, is de *picayune* of het vijfcentstukje. Koperen pasmunt, die uit het Noorden komt, ge-

bruiken de jongens om mee "meetje te steken", maar als geld wordt die niet gebruikt. Vraag eens aan een eierenboer op de markt of zijn waar versch is, hij zal om het u te laten zien dadelijk een ei doorbreken en het dan in de goot werpen. Een gelagkamer te New-Orleans kan gemeenlijk duizend menschen bevatten. Men drinkt er veel — ze zeggen, dat het klimaat zulks noodzakelijk maakt — maar men doet dat drinken bovendien op een kostbaren voet. In zulk een gelagkamer (*salon* zou beter zijn) staat elken dag ten gerieve der komenden een luncheon klaar, bestaande uit soep, visch, gebraden ribbetjes, gevogelte en salade met brood en kaas. Men eet zooveel men wil, en het tiencentsstukje of de *picayune* (respectievelijk vijf en twintig en twaalf en een halve cent), die ge voor uw sorbet of madera- met -ijswater betaalt, betaalt de geheele vertering. Likeuren zonder een maatje er bij, voedsel voor niets, iedereen al zijn kennissen tracteerende, beste tijden, hooge loonen, groote verdiensten en hooge prijzen — ziedaar enkele eigenaardigheden van New-Orleans.

Die groote restauratiën dienen tegelijk den handel. Even zoo goed als de dagbladen hebben zij de nieuwste bulletins, de laatste telegrammen. Hier komt men bij elkander om zaken te doen, en geheele ladingen suiker en tabak, graan en katoen gaan hier onder een glas "Old Bourbon" of "Mo-

nongahela" van de eene hand in de andere over. Hier worden ook de verkoopingën van fondsen, schepen, stoombooten, grondeigendommen, en vroeger ook van negers gehouden. Men dacht bij den verkoop van het eene artikel evenmin als bij dien van het andere, omdat deze wettige overdracht in den toestand geen verandering bracht. Vóór den verkoop was de neger slaaf, na dien tijd bleef hij het. De wetten van Louisiana verboden de scheiding van huisgezinnen; en er was bij de verandering evenveel kans op verbeteren als op verminderen van positie. Ik heb veel van die verkoopingën bijgewoond, en nimmer zag ik er een waarbij de verkochte negers in eenige andere omstandigheid meer belangstelden dan in den prijs, dien zij opbrachten; dit laatste was het bewijs van de goede meening, die men ten hunnen opzichte koesterde. Dat iemand slaaf is moge misschien hard wezen, doch, eenmaal slaaf zijnde, is zijn overgang in dienst van een anderen meester mogelijk niet erger dan de overgang van de pachters op een Engelsch landgoed dat van eigenaar verwisselt.

New-Orleans is de haven van overschepping van een uitgestrekt en vruchtbaar land, dat grooter is dan Europa, en tevens het eindpunt van een twintigduizend mijlen lange rivierscheepvaart. De Mississippi, Missouri, Ohio, de Roode Rivier, de Arkansas en hun honderde nevenrivieren vinden hier allen

hun mond. Van New-Orleans gaan schepen uit, geladen met katoen, tabak, suiker, koren, levensmiddelen, kortom met al de voortbrengselen der groote vallei van den Mississippi. Ze voeren de fabrieksproducten van Europa en thee, koffie, wijn en duizend artikelen van nut en weelde aan. Ook landen duizende emigranten te New-Orleans om vandaar den Mississippi op te gaan.

Al die voorspoed heeft echter een keerzijde. Gemeenlijk komt sedert de laatste vijftig jaar de gele koorts — de gevreesde *Vomito* van West-Indië, de *Gele Jack* der matrozen, de noodlottigste van alle keerkrings-épidemieën — eens in de drie jaar New-Orleans een bezoek brengen. Dikwijls doen zich tegelijkertijd te Mobile, Savannah en Charleston gevallen voor. Sometijds heeft ze tot Memphis toe al de steden langs den Mississippi ontvolkt. Eenige jaren geleden woedde zij verschrikkelijk aan de kust van den Atlantischen Oceaan, te Norfolk en te Portsmouth in Virginia; en reeds voor dien tijd bracht ze nu en dan aan Philadelphia en New-York een bezoek.

De meeste aangetasten zijn vreemdelingen uit het Noorden of landverhuizers uit Europa. Wie in New-Orleans is geboren of, door een verblijf van verscheiden jaren aldaar, aan het klimaat is gewend, wordt zelden het slachtoffer van de ziekte. Maar geen enkele vreemdeling is

er veilig; hij kan er over dag op straat door overvallen worden, of 'snachts er door worden gewekt. Dan wordt hij naar het hospitaal gedragen, opgepast door leden van een "*Humane Society*" of door zusters van Liefdadigheid, en tusschen de drie en vijf dagen later vindt hij in de meeste gevallen zijn plaats in een naamloos graf. Zijn kist wordt in een oven geschoven; een paar steenen met wat kalk sluiten de opening. De gele koorts grijpt somtijds vreeselijk om zich heen. Gemeenlijk sterven 25% van de aangetasten. In één enkel seizoen stierven er te New-Orleans 7011 aan gele koorts. De Amerikanen uit de Noordelijke Staten, die niet zijn geacclimatiseerd, verlaten gewoonlijk tegen het begin van Mei de stad; maar de Iersche en Duitsche landverhuizers, die zich daar hebben neergezet, blijven, en zoo sterven er veel aan de gele koorts en de andere ziekten, die onafscheidelijk aan een heet en ongezond klimaat zijn verbonden.

Ik ben overtuigd, dat de gele koorts een besmettelijke ziekte is, welke evenals de pokken of de pest van de eene plaats naar de andere wordt overgebracht. Een allerstrengste quarantaine zou haar kunnen weren; en door de toepassing van dat middel is het ook, dat New-York en Philadelphia zulk een geruimen tijd van haar aanvallen zijn verschoond gebleven. Wanneer de koorts daar begon te woeden, vielen haar eerste offers

aan boord van het schip, dat ze had overgebracht; en van dat punt uit verspreidde ze zich over de omgeving. Een gezondheidscordon werd rondom het aangetaste district getrokken, en de ziekte bleef binnen dien kring beperkt. Weinige jaren geleden lag een schip, dat, met de gele koorts aan boord, uit West-Indië gekomen was, in quarantaine voor New-York. Het schip lag voor anker in "*the Narrows*" en toen op zekeren dag de luiken openstonden, dreef de wind de walglijke, besmette lucht van den bodem naar een klein dorpje aan het strand van Staten-Eiland. Binnen een dag of wat waren daar verscheiden gevallen van gele koorts, en een en twintig menschen stierven er aan. Een volksooploop stak het quarantaine-hospitaal in brand, en daarop werden de besmette schepen op een veiliger plaats voor anker gebracht.

In de gevallen, waarin de gele koorts zich van New-Orleans naar de dorpen in het binnenland overplant, is het gebleken, dat zij ook voor de zuidelijke bewoners en zelfs voor de negers zeer noodlottig is. Om geheel geacclimatiseerd te zijn moet men de besmetting der ziekte hebben onderzonden: die moet zich, om zoo te zeggen, geïnculeerd hebben. 't Is niet voldoende, dat men ergens is, waar de ziekte woedde of waar ze komt. Zelfs iemand, die meent de vuurproef te hebben doorstaan, en denkt, dat hij behouden is, 't zij omdat

hij de ziekte heeft gehad, of omdat hij aan de werking van de geheimzinnige aanleiding er toe is blootgesteld geweest, kan door slechts één zomer in een koel, meer noordelijk klimaat door te brengen zijn onkwetsbaarheid verliezen. Dit geloof heerscht ten minste te New-Orleans, waar de uit het Noorden afkomstige bewoners, na geacclimatiseerd te zijn, liever blijven dan zich voor de tweede maal aan het gevaar bloot te stellen.

Als naar gewoonte hebben de doctoren over de al dan niet besmettelijkheid der ziekte en over de wijze waarop ze wordt overgebracht, geredetwist. De belangen van den handel komen tegen de quarantaines op, en de menschen gelooven in dergelijke gevallen hetgeen het best in hun kraam te pas komt, maar de feiten zijn te sterksprekend om veel bestrijders te vinden. Schepen uit Vera-Cruz en Havana brengen de ziekte mee als het jaargetijde ver genoeg is gevorderd om de koorts te verbreiden. Bij de eerste strenge vorst verdwijnt ze oogenblikkelijk. Enkelen onderstellen, dat de smetstof een plantaardig, anderen dat ze een dierstoffelijk karakter heeft. Hoe het ook zij, de vorst verdrijft de ziekte. Ten allen tijde en overal is ze een vreeselijk kwaad. 't Is waarschijnlijk, dat als ge de hulp zoudt inroepen van de zes knapste geneesheeren van New-Orleans of van eenige andere stad, waarin zij heeft geheerscht,

ieder van de zes een afzonderlijke manier van behandelen zou volgen, en dat de kans van "er doorkomen" door geen van die allen zal verbeteren. Gewoonlijk wordt de oppassing door een negerin, die aan de ziekte gewoon is, beschouwd als beter dan de gewone geneeskundige behandeling te zijn.

Het percent sterfgevallen is in geen deele overal hetzelfde: terwijl het in de hospitalen van New-Orleans tot over de vijftig stijgt, blijft het in de practijk aan huis, bij de meer gegoede klasse der patiënten, beneden de twintig, en onder bijzonder gunstige omstandigheden is het zelfs wel beneden vijf gebleven. Het kleine spoorbaantje over de landengte van Panama, dat den Atlantischen Oceaan met de Stille Zuidzee verbindt, heeft aan vijfduizend menschen het leven gekost, en toch gaf een der aannemers van dat werk mij de verzekering, dat hij nimmer, zoolang het werk duurde, een enkelen man verloren had, omdat hij op de naleving van enkele gezondheidsmaatregelen — elken dag een bad, weinig plantaardig voedsel en volstrekte onthouding van alle geestrijke dranken — had aangedrongen; en hij was stellig overtuigd, dat zijn Iersche arbeiders met zulk een leefregel overal tusschen de keerkringen volmaakt gerust konden gaan werken.

HOOFDSTUK XV.

GALVESTON.

Als men zoover naar het Zuiden is afgedwaald, zou het jammer zijn als men niet eens even van Texas een kijkje ging nemen. 't Zou een lange en vermoeiende reis kosten als men alles zien wilde, want deze Staat alleen heeft een oppervlakte van meer dan tweehonderd duizend vierkante mijlen — een grondgebied grooter dan Frankrijk vóór den oorlog.

Galveston is de voornaamste zeehaven van Texas. Toen ik er was, bestond de rechtstreeksche verbinding tusschen New-Orleans en Galveston uit een stoomvaart langs twee verschillende wegen. De eene liep van Berwick Bay naar Galveston, en van New-Orleans moest men dan naar eerstgenoemde plaats sporen; de andere was: den Mis-

Mississippi af en vandaar door de Golf van Mexico.

't Was helder, opwekkend weer, dien morgen in Januari toen ik den Mississippi overstak en plaats nam op den trein naar Berwick Bay. De rivier, wier oppervlakte aan beide zijden met de daken der huizen op gelijke hoogte stond, scheen op het punt over haar dijken heen te vloeien. Een maand of wat tevoren had een *crevasse*, die tegenover New-Orleans was ontstaan, honderden vierkante mijlen doen onderloopen, en eenige plantages voor geruimen tijd geheel vernield. Een nieuwe en zeer sterke keerdam was opgeworpen, en nu liep het water langzaam weg en verdampte in de moerassen. Het struikgewas en het groen aan beide zijden van den weg bestond uit de vreemde planten, welke in het Noorden in de broeikassen worden aangetroffen. De meest voorkomende was een dwergpalm, van wier taaie, glanzige bladeren men waaiers en hoeden maakt. Een andere was de *muskeet*, van welk gewas men in de Engelsche tuinen enkele slecht ontwikkelde heesters aantreft, doch welke in dat vochtige, heete klimaat twaalf of vijftien voet hoog wordt en aan haar top met een kroon van bloedroode bloemen prijkt. Deze plant heeft zulk een verbazende levenskracht, dat ze, afgesneden en op het gras neergelegd, haar stengel weer zal opheffen, met kracht opnieuw beginnen te groeien en langs

alle zijden fijne vezelen uitzenden zal om haar tot wortels te dienen. Zoo'n dergelijk krachtig, plantaardig leven vindt men ook bij de klimplanten, zooals de Cherokee- en andere rozensoorten, die op groote boomen schijnen aan te vallen en welke die geheel overdekken als een leger, dat een sterkte bestormt. De boom wordt overweldigd en zijn levenskracht vernietigd, terwijl hij zijn plaats aan een geweldigen bos van die zegepralende rozen overlaat.

Te Berwick Bay gekomen, vinden we de stoomboot bij haar houten steiger liggen. Het station is vlak daarnaast, en we hebben niets te doen dan aan boord te stappen. De hemel is blauw; de zee is blauw, en een troep zeemeeuwen dwaalt en zweeft om ons heen en volgt ons, azende op de overblijfselen van ons overvloedig diner, een heel eind zee in. We zijn midden in den winter, doch het is zoo warm als op den warmsten zomerdag in Engeland, want wij stoomen door de groote tropische strooming, welke de Golfstroom naar de kust van noordelijk Europa stuwt. Een zoele nacht volgt op den helderen dag, en ik kruip in de nauwe kooi van mijn aardige, nette hut. Deze of gene Yankee, die zuinig was op een beetje ruimte, heeft die gemaakt. Ze is nauw, die kooi — ook ik ben maar smal. Doch ze is bovendien slechts vijf voet tien duim lang, en ik ben

een duim langer. Was er nu wel ooit iets zoo stom vervelend als die ééne duim te weinig? En hoe moest het dan wel zijn voor die lange Kentuckyers, die spichtige, magere Tennesseeërs, die reuzen van den Mississippi en van de vlakten van Texas, waar de menschen, juist omdat ze zoo volop de ruimte voor hun ontwikkeling hebben, zoo breed en groot worden? Ze moeten stellig een manier hebben van zich in elkander te vouwen als een duimstok of van zich toe te slaan als een knipmes.

Den volgenden morgen was het land — een smalle streep wit zand langs den horizont — in 't gezicht. Daarna doken de torenspitsen benevens de masten van schepen op. De kathedraal van Galveston is voor de zeelui een van de voornaamste landmerken of bakens. Wanneer ge u de moeite geeft op een goede kaart van Noord-Amerika een blik te slaan, zult ge zien, dat de kust van Long Island bij New-York tot aan Vera-Cruz in Mexico met een lijn lange, smalle eilanden bezet is — zandbanken door de branding ontstaan — dikwijls met groote baaien er achter, die, vol visch en zeevogels, op enkele gedeelten van de kust een uitgestrekte, veilige kustvaart veroorloven. De rivieren ontlasten zich in die nauw ingesloten baaien; en de ingangen vormen, als ze diep genoeg zijn, de monden van uitmuntende havens. Een van die zandplaten is Galveston Island; de stad van dien

naam is op de oostelijke punt van het eiland gebouwd. Dit laatste is veertig mijlen lang, op de breedste plaatsen hoogstens twee mijlen, en daar waar het het hoogste is, boven de Golf, geen twintig voet breed. 't Is niets dan een lange en bijna geheel rechte bank van zand, steentjes en schelpen, door de oosterstormen in de Golf van Mexico opgeworpen. Achter deze bank ligt een vijftien mijlen breede baai, waarin verscheiden rivieren uitloopen. Doch voor wat de geringe diepte van het water aangaat, zou het een uitstekende haven zijn. De stoombooten brengen katoen, suiker en slachtvee de rivieren af en over de baai, om haar ladingen vervolgens in de schepen en de stoombooten op New-Orleans te lossen.

Hier ligt de bevallige stad Galveston, gebouwd op het zand der zee. De breede straten bestaan uit zand, afgeronde keisteentjes en schelpen. De tot het bouwen benodigde gebakken en gehakte steen komt uit het moederland. De bevallige tropische tuinen, waarin de Palma Christi, in plaats van een struik te zijn, die elk jaar sterft, zooals in het Noorden, tot een groote boom met breede kruin opgroeit, waarin de oranjeboom zijn gouden vruchten, met geurige bloesems door elkander gemengd, tentoonspreidt, en de banaan met haar rijke trossen heerlijke vruchten zoo uitlokkend prijkt, worden met groote moeite aangelegd, en

daartoe de schrale tuinaarde van den zandigen bodem bij elkander geschraapt. De stad, de tuinen, kortom alles was nieuw. Handel was er genoeg. De kolonisten drongen van daar uit dieper het land in, en de massa producten van dit laatste vloeiden van daar naar de kust. 't Was als 't ware de kiem van een groot rijk.

Het strand langs de buitenzijde van Galveston-Island is een van de schoonsten, die ik ooit zag; het is een bijna volmaakt rechte lijn van veertig mijlen lengte, effen en glad; en het zand is er zoo hard, dat de hoef van een paard of het rad van een wagen nauwelijks een indruk er op achterlaten. Heerlijk waait de zeewind; en de lange, witte zeeën strekken zich zoover het oog reikt uit. Bij stormweer breken de zeeën van de branding met een verheven, donderend geraas op het strand, en bij elken schok dreunt het gansche eiland, terwijl de lange, hooge banken schuim in haar barsten en breken wel zoo grootsch en majestueus zijn als duizend Niagara's. Verbeeldt u te paard en in korten galop een ritje langs die lijn van schuim, terwijl elke golf de hoeven van uw paard bespoelt en het fijne witte schuim in vlokken op u neervalt! Of stelt u een kalmer ritje in een rijtuig voor als de maan schijnt, er een flauw koeltje waait, of de wind afluig is. De jongelui van Galveston hebben wagens op wielen met zeilen er

op om mee langs het strand te rijden; en bij het gestadig waaien van den passaatwind zouden ze met een snelheid van vijftien mijlen in 't uur van het eene einde van het eiland naar het andere en terug kunnen rijden. Op een dergelijk, verder gelegen eiland wordt het zeventig mijlen lange strand voor postweg gebruikt, waarop de postwagens dagelijks loopen: en Mr. Mac Adam behoeft men er geen dank voor te zeggen want de weg was al ten tijde van Adam zonder Mac gereed.

Texas is een bijzonder vruchtbaar land met een klimaat zoo zacht, dat men het geheele jaar door onder de boomen kan gaan liggen slapen. Van toring of rheumatiek hoort men er nooit. Ver van de lage en ongezonde streek aan de kust verwijderd, is waarschijnlijk geen enkel land ter wereld zoo gezond. Het vleesch gaat in dien zuiveren dampkring bijna niet tot bederf over; en duizende vierkante mijlen vonden de eerste ontdekkers met parken en prairiën bezet, met stroomen zoet water er door heen — een land dat nauwelijks een menschenhand behoefde om een tweede paradijs te zijn. Bloemen bedekken den grond; druiven en andere heerlijke vruchten worden er binnen korten tijd rijp, terwijl de geheele streek een overgrootte massa herten, kalkoenen, wilde paarden en runderen bevatte. Texas is een van de prachtigste streken voor katoen, graan en gras, die er ter

wereld te vinden zijn. Op dit oogenblik zijn er in Texas veehandelaars, die duizend menschen in hun dienst hebben en hun kudden en hun vee bij miljoenen stuks tellen.

Zoo aantrekkelijk dit land is, zoo heeft het ook zijn gevaren. De Comanchen aan de westelijke grenzen zijn de talrijkste, ondernemendste en gevaarlijkste wilden van al de Indiaansche stammen. Op hun vlugge mustangs, de snelvoetige, onvermoeide paarden der prairie, gezeten, storten ze zich als een lawine op de nederzettingen, dooden alwat hun weerstand biedt, nemen de vrouwen en kinderen gevangen, plunderen alles uit, verspreiden schrik en verwarring onder het hoornvee, en verdwijnen, verwoesting en dood achter zich latende, even snel als een wervelwind. In vroeger jaren kon men alleen door een flinke macht Texaansche jagers, die tegen de Comanchen zijn opgewassen, de volkplantingen beveiligen.

In de kleinste, afgelegenste en het verst van den grooten weg aangelegde Amerikaansche steden is de bevolking, al is ze minder groot in aantal, in elk ander opzicht even degelijk en flink als in de grootste steden aan den Atlantischen Oceaen. De geestelijken, rechtsgeleerden, doctoren en kooplieden behooren allen evenzeer tot de vroomste, eergierigste, ondernemendste en ontwikkeldste van hun klasse. Op een diner te Galveston trof ik onder

anderen twee opmerkelijke personen aan, die voldoende bij het publiek zijn bekend om ze der vermelding waardig te keuren. De een was de Roomsche Katholieke bisschop van Galveston, later aartsbisschop van New-Orleans; de andere was Mr. Victor Considerant, een Fransch socialist uit de school van Fourier. Beiden spraken flinkweg over hun eigen aangelegenheden. De bisschop had een kudde, die over een uitgestrektheid zoo groot als Frankrijk was verspreid, en hij kon in het Engelsch, Duitsch, Fransch, Spaansch en ook in enkele Indiaansche dialecten voor zijn discipelen preeken en hun geestelijken troost toedienen. Zijn jaarlijksch bezoek aan zijn bisdom hield hem verscheiden maanden bezig, en toch deed hij zijn reis naar stations, die dikwijls honderde mijlen van elkander lagen, te paard. Nu eens was dit station een oude Spaansche stad, dan weer een nieuwe Duitsche nederzetting. Op zekeren dag kwam hij tusschen een troepje doodarme, Mexicaansche Indianen terecht, die door den burgeroorlog of door de strooptochten der Comanchen naar Texas waren verdreven. Ze waren van alles beroofd en op het punt van honger om te komen; de bisschop kon niet minder doen dan de provisie, die hij voor zijn reis had meegenomen, onder hen verdeelen; en daarop zag hij zelf zich genoodzaakt op zijn beurt de gastvrijheid van een dolenden stam Apachen in te

roepen. Op die wijze, door deze uitgestrekte vlakten reizend, 's nachts onder een boom kampeerend, of met een wilde samen in één wigwam, bracht de herder zijn kudde geestelijk voedsel.

Mr. Considerant had in Texas een Fransche Phalansterie-kolonie hopen te vinden, alwaar hij met een gunstig klimaat, een uitgebreid en vruchtbaar grondgebied met de grootstmogelijke vrijheid vereenigd, de zegepraal van de aantrekkelijke nijverheid en een heerlijke maatschappelijke hervorming verwachtte. Hij kocht een streek lands, die voor een vorstendom groot genoeg zou geweest zijn, en bracht zijn kolonie daarheen over. Doch hij zag zich verplicht zijn voornemen tot het dadelijk in toepassing brengen zijner plannen van maatschappelijke hervorming te wijzigen; en op dat oogenblik was hij bezig met pogingen om zijn land volgens de gewone beschaafde manier van handelen tot een kolonie te vormen, rekenende op de later volgende verlichting zijner volkplanters om een maatschappij op te richten, waaruit walgelijk, zwaar werk, verdierlijkende armoede en al de andere maatschappelijke kwalen voor eeuwig zouden zijn verbannen. Hij was niet de eerste Fransche socialist, die van meening was, dat Texas het tooneel eener zegevierende proefneming op sociaal gebied kon zijn. Cabet was daar reeds vóór hem geweest, was niet geslaagd, en had zijn com-

munisten, of liever alwie hem wilde volgen, naar Nauvoo, een stad aan den Boven-Mississippi, die hij van de Mormonen had gekocht, overgebracht.

De onafhankelijkheidsoorlog van Texas was een der merkwaardigste feiten, die van dit land vermeld staan. De erkende, zooal niet de werkelijke, held van den oorlog — Sam Houston — versloeg het Mexicaansche invasie-leger, en nam den generaal Santa Anna in den beslissenden slag van San Jacinto gevangen. Die slag, welke over het lot van een land besliste, dat grooter is dan Groot-Brittanje en Ierland, werd geleverd tusschen een Mexicaansche voorhoede van 1600 man, onder commando van generaal Santa Anna, en de geheele armée van Texas sterk 783 man — daaronder begrepen een cavalleriemacht van 62 ruiters, en een veldbatterij, bestaande uit twee zesponders — onder generaal Houston.

De geheele Mexicaansche krijgsmacht werd vernield, zoodat ternauwernood een enkel soldaat ontkwam. Van ongeveer 1600 man, die het gevecht begonnen, werden 630 gedood, 208 gewond, en 730 gevangen genomen. Van de Texaansche troepen werden slechts 8 gedood en 17 gewond. Santa Anna ontvluchtte het moordveld — dien naam verdient de plaats eer dan dien van slagveld — en werd den volgenden dag, terwijl hij alleen en ongewapend, als gemeen soldaat ver-

kleed, ronddwaalde, gevangengenomen. De soldaten, die hem oppakten, kenden hem volstrekt niet. Hij verzocht voor den generaal Houston te worden gebracht: men vond dezen, met zijn hoofd op een zadel onder een boom op zijn lauweren uitrustende, en vast in slaap. De held van San Jacinto ontving zijn gevangene op waardige wijze, en bood hem op een kist met geneesmiddelen een plaats aan. Toen Santa Anna zijn zenuwen met een dosis opium tot bedaren had gebracht, zeide hij tegen generaal Houston: —

“U wachtte een buitengewoon lot: u hebt den Napoleon van het Westen overwonnen!” Deze aanspraak met nog eenige even behendig gebezigde uitdrukkingen, benevens de plechtigste beloften, dat hij de onafhankelijkheid van Texas erkennen zou, redden hem het leven, dat hij door den wreed-aardigen moord, gepleegd op Fannin’s soldaten en op het garnizoen aan de Alamo, had verbeurd.

Bij Houston’s legertje van geen krijgstucht kennde grensroovers was een panische schrik eens zoo groot, dat ze zelfs hun bagage vernielden en driehonderd mijlen teruggeweken, toen zijn soldaten, door een plotselinge aandrift beziel, op eens rechtsomkeert maakten en hun aanvoerder dwongen slag te leveren. De “Held van San Jacinto”, later gouverneur, senator en candidaat voor het Presidentschap, was iemand van een buitengewoon

karakter. Eenige maanden na zijn huwelijk met de dochter van een oud-gouverneur van Tennessee, verliet hij haar zonder eenige reden, en ging bij de Cherokee-Indianen aan gene zijde van den Mississippi zijn verblijf houden; door die werd hij tot hun opperhoofd gekozen. In Texas stond hij bekend als een aartsspeler, een dronkaard, en een leugenaar op wiens woorden men nimmer vertrouwen kon; en bovendien heeft men mij verzekerd, dat zijn lafheid zijn schurkachtigheid evenaarde. Zijn aangenomen Indiaaansche medeburgers gaven hem den naam van "Zuip uit". Maar 't was een lang, knap, spraakzaam man, welsprekend in de hoogste mate, die met even groote profaanheid als verhevenheid vloekte — vloekte zooals een Homerus, een Milton hadden kunnen doen. En toch bezat diezelfde man, dien men zoo dikwijls vol modder, en vuil, en dronken had gezien, die met verdierlijkte Indianen en hun vrouwen leefde, die een halven dollar leende van elken vreemdeling, die hem dat geld leenen wilde, om het een oogenblik later aan de speeltafel weer te verliezen — zoo verdierlijkt, en zoo laf en schurkachtig als hij was, bezat diezelfde man de gave van welsprekendheid, waardoor hij, als hij dat verkoos, de menschen wist te beheerschen, en te bewegen hem tot de hoogste betrekkingen, welke ze te vergeven hadden, te verkiezen.

Generaal Houston huwde later een jonge en mooie vrouw, die invloed genoeg op hem kreeg om een afschaffer, een lid van de kerk en een waardig lid der maatschappij van hem te maken. Hoewel Texas uit de Noordelijke en Oostelijke Staten rijkelijk van volkplanters wordt voorzien, was het op het oogenblik, waarvan ik thans spreek, bepaald een slavenstaat. Geen vrije neger mocht, volgens de wet, binnen zijn grenzen verblijf houden. Kort voordat ik er kwam, was er een wet uitgevaardigd, waarbij elke vrijen neger of ieder persoon, die zichtbare teekenen van zijn negerafkomst droeg, op straffe van weder slaaf te worden gemaakt, uit den Staat werd verbannen. Ik informeerde in 't bijzonder naar de uitwerking van die wet, en vernam dat weinig negers ten gevolge van dien den Staat hadden verlaten. Zij zijn sterk aan hun grond gehecht, die zwarten. Het eenige wat zij deden, was, dat zij zelve hun meesters kozen, en daarvoor personen namen, die zij vertrouwden, en nu weer in naam — volgens de wet feitelijk — het eigendom van deze werden. Ze waren zoo vrij als tevoren, alleen moesten ze die meesters een klein gedeelte van hun verdiensten betalen; en de meesters werden voor hun goed gedrag, voor de zorg, die ze, ziek zijnde, vereischten, en voor hun onderhoud op hun ouden dag verantwoordelijk gesteld. 't Was een soort van levens-

verzekering, waarbij tevens ook voor het bedrag moest worden borg gesteld. Twee negers werden met algemeene goedkeuring van de toepassing dezer wet, te Galveston, ontheven. De een was de deftigste barbier van de stad, en de andere muzikant tevens dansmeester, die allen dansen geleerd had en bij elke gezellige partij op de viool speelde.

Terwijl ik te Galveston was, werden er verscheiden deftige partijen gegeven; doch de partij waarover het meest gepraat werd, en die boven alle vergelijking het rijkst en prachtigst was aan toiletten en het weelderigst in haar inrichting, was het groote bal der kleurlingen-aristocratie.

De pseudo-negerzangers doen zich voor pseudo-negers heel aardig voor. Mr. Dion Boucicault heeft het leven der negers vrij gelijkend op de planken voorgesteld; maar zoo'n bal van volbloed negers in een stad van het Zuiden moest men eens zien. Geen beschrijving kan daaraan recht doen wedervaren, en geen portret, geen afbeelding meer dan een flauw idée van de werkelijkheid geven. Kleeding, manieren, airs, gratie, 't is alles één charge, één overdreven nabootsing van de welopgevoede, beschaafde wereld, met de den neger aangeboren zorgeloosheid en losheid verbonden. Met de wet, welke de geheele bevolking kleurlingen in denzelfden toestand bracht, meenden de blanken een wijzen zet te hebben

gedaan; en ik heb niet gezien of opgemerkt, dat de kleurlingen er veel om gaven. President Lincoln drukte eerlijk het gevoelen — zoo van Noord als van Zuid — uit met te zeggen, dat de beide rassen niet met elkander op een voet van gelijkheid kunnen staan; dat vrije negers lastig zijn. Illinois, de eigen Staat van Mr. Lincoln, heeft de overkomst van vrije negers of kleurlingen naar zijn grondgebied verboden; en Mr. Lincoln zelf verlangde, dat ze geheel en al zouden worden verbannen. Het speet hem; maar de noodzakelijkheid van dezen maatregel moest hij volhouden, en kalm zag hij de uitzetting van vier millioen negers aan.

Van Galveston weer naar New-Orleans willende gaan, was mij die enge kooi aan boord van die Berwick Bay-stoomboot niet uit het geheugen gekomen, en dus koos ik een grooter vaartuig, benevens den weg langs den Mississippi, in gezelschap van een paarhonderd balen katoen en een kudde slachtvee uit Texas, voor de markt te New-Orleans bestemd. En daarop stoomden we nog eens die blauwe zee in, met die wolken meeuwen achter ons, welke ons tien uren, al vliegende met de snelheid van een vijftienmijlsvaart, bijhielden, zonder nog te rekenen op hun draaiïngen en hun neerdalingen op het water om elk kruimpje voedsel, dat van de stoomboot over boord geworpen werd,

te verzwelgen. Ik lag ze in mijn hangmat op dek met den kijker te volgen, terwijl ze, evenwijdig met de lange zijde van het vaartuig, zonder merkbare inspanning de stoomboot bijhielden, en ik vroeg mij zelve af uit welke stof hun borsten rugspieren wel moesten vervaardigd zijn.

En toch — vliegen de wilde ganzen in den herfst niet van de Hudsonsbaai naar Florida, en in de lente denzelfden weg terug? Hoe vinden ze hun weg terug: hoe weten ze wanneer het tijd is voor de afreise — als het seizoen vroeg invalt — vroeg, anders later, terwijl ze ons daardoor een langen, kouden winter of een vroolijke, vroege lente voorspellen — hoe vormen ze hun vliegende kolonnes, en worden ze bestuurd en aangevoerd door hun oude, aan het hoofd vliegende genders? Wie kan het zeggen? Ik weet niet hoe de zalm haar weg terugvindt — naar de stroomen, waarin zij werd voortgebracht en ontwikkeld. Maar “het is den mensch voldoende te weten”, dat ze dit zoo doet — op elk geval voldoende voor Mr. Frank Buckland en de Maatschappij tot bevordering van den vischteelt.

In lange en kalm voortrollende zeeën kwam het water van de Golf strandwaarts, terwijl de baren door het zachte, lichte briesje slechts even witgekuifd werden. Niets is mooier en prettiger dan dit reisje; doch niet altijd is de golf zoo be-

daard van humeur. Ik heb ze gezien, terwijl ze door den storm werd voortgezweept. Hoewel het snelvarende, sterke booten zijn, die op Galveston varen, voorspoedig zijn ze niet altoos. Een ging verloren door aanvaring met een tweede van dezelfde maatschappij; een andere verbrandde op zee; een derde verging met man en muis door een orkaan; alleen een oude neger werd gered; eenige dagen na het ongeluk werd hij, drijvende op een baal katoen, bijna levenloos opgevischt. Op dien éénen geredde na moet die boot bij de lange lijst van schepen worden gevoegd, die vroolijk en welgemoed de groote zee ingingen en “waarvan men nimmer meer heeft gehoord.”

Diep in den nacht was het voordat wij ter hoogte van een der nauwe monden van den Mississippi kwamen, en daar een schot losten, en de stoomfluit deden werken om een loods te bekomen. Zooals dat dikwijls voorkomt hing een zware, geelgrauwe mist — een mist den Theems waardig — over den mond van de rivier. Al peilende, en luiende, en fluitende vonden wij, als 't ware half op den tast, door de seinhorens der schepen en loodsbooten geleid, langzaam onzen weg. Eindelijk daagde toch een loods op, die ons over de bank en de rivier in bracht, waar we bij de modderbank, — het geliefkoosde speelplekje der heeren alligators — welke de rivier van de zee scheidt, het anker lieten

vallen. Hier bleven we liggen tot de mist den volgenden morgen was opgetrokken; toen werd het anker gelicht en stoomden we de rivier op. En welk een rivier is het dan nog! Veertig mijlen ver scheidt slechts een smalle modderbank de rivier en de Golf aan beide zijden van elkander; en de volgende veertig mijlen is de Golf aan de oostzijde nog steeds zeer nabij. Hooger-op komt men aan de steviger grondslagen, en daar neemt die guirlande van prachtige suikerplantages een aanvang. Tegen zonsondergang stoomden wij het beroemde slagveld voorbij, waar Generaal Jackson "de Britten versloeg", en deden de spitsen en torens, en de hooge masten van de schepen en stoombooten ons weten, dat wij wederom te New-Orleans waren.

HOOFDSTUK XVI.

MOBILE.

De weg, die de stoomboot van New-Orleans tot Mobile aflegt, is een van de schoonsten der wereld. Beide plaatsen liggen ongeveer honderd vijftig mijlen van elkander, en de reis voert door het meer Pontchartrain en langs de kust van Mississippi, terwijl een rij eilanden, die zich over deze gansche lengte uitstrekken er niet weinig toe bijbrengen om aan het landschap een overschoone verscheidenheid te geven, en van het vaarwater één enkele, veilige vluchthaven tegen de in de Golf heerschende typhoons te maken.

New-Orleans verlaten we met den trein, die slecht een klein eind ver loopt, en dwars door een moeras gaat, dat we in tien minuten passeeren. Maar dat moeras munt door schilderachtigheid en belangwekkendheid uit. Lange strooken mos

hangen van de takken der cipressen neer. Het kreupelhout tusschen deze boomen bestaat uit dwergboomen. Vogels in al den glans van hun heerlijken vederendos, en door geen anderen in kweelen en zingen geëvenaard, kan men in de bloeiende struiken zoowel zien als hooren. We komen door een visschersdorp heen, stappen een lang landhoofd in zijn geheele lengte af, en gaan aan boord van de lange, lichte stoomboot met haar machine van lage drukking, die voor deze beschutte zeevaart sterk en stevig genoeg is, en die snel genoeg loopt en kracht genoeg heeft om zonder merkbare inspanning een achttien- of twintigmijlsvaart aan te nemen.

De zwarte pakjesdragers, die aan de maatschappij zijn verbonden, brengen mijn bagage aan boord; en ik ga naar het bureau, betaal vijf dollars en ontvang den sleutel van mijn hut — een elegant, klein vertrekje op het dek, dat van alle geriefelijkheden is voorzien. Weinige oogenblikken later stevenen wij door de blauwe golven van het meer, welks lage oevers ternauwernood zichtbaar zijn. De torenspitsen van New-Orleans verdwijnen in het licht der ondergaande zon allengs voor het oog.

Dan zetten we ons aan een voor tweehonderd personen berekend diner, waarbij de keurigheid der schotels slechts door de overgrootte hoeveelheid dezer laatsten wordt overtroffen. De vreemdsor-

tige, overheerlijke visch uit deze zuidelijke wateren maakt er met de prachtigste oesters een der uitgezochtste lekkernijen van uit; maar aan hetgeen voor een stevig diner noodig is, is evenmin gebrek. De zon is ondergegaan — daar rijst de goudgele maan boven de kimmen. We hebben een prachtigen avond. Zonder die lange, uit de Golf voortkomende zeeën zou men denken een glazen zee te zien, terwijl de flauwe, van het land waaiende koelte met de geuren van den jasmijn is bezwangerd, die de wouden op dat oogenblik met zijn bloesems tooit, en den geheelen dampkring met zijn geuren vervult.

Wat klieft onze vlugge boot flink het water! Ik stap vooruit naar het voorsteven, dat een flauw krullende golf lang een kleine fontein doet ontstaan, die, als een zilveren regen in het maanlicht glinsterend, neervalt en lichtkransen en flauwe door de maan teweeggebrachte regenbogen vormt; een lange streep schitterend schuim laten we als kielzog achter ons. De snelheid, waarmee wij, bijna als een pijl van den boog, voorwaarts schieten, brengt de zee haast niet meer in beweging dan de vlucht eens vogels over het water doet.

Muziek op de golven! Muziek en maanlicht, schoonheid en bloemengeur op de door het flonkeren der sterren lichtende zee van het Zuiden. In het groote salon zijn een aantal dames en heeren

rondom de pianoforte bijeen komen staan. De schoone Zuidelijke meisjes zijn bezig haar muziekale talenten ten toon te spreiden. Luister eens! daar werd juist “*Ben Bolt*” gezongen, en nu zijn ze aan “*Casta Diva*” bezig; en dan volgt er mogelijk wel een negerliedje. Maar dit is niet de eenige muziek. Ik hoor het smeltend klingelen van de *banjo* vooruit, benevens het regelmatig geschuifel van dansende voeten, met het ruwe lied in de maat. In het tusschendeaks zijn groepen negers — mannen, vrouwen en kinderen — die met hun verhuizende meesters de rivier-af uit Kentucky komen en op reis zijn naar nieuwe plantages den Alabama-op. Enkelen slapen; anderen scholen in schilderachtige groepen bijeen, terwijl een kring van blanken en zwarten zich in het genot van muziek en dans verheugen. De meesters van die negers zijn bezig het zich voor den nacht gemakkelijk te maken, of zijn over dat nimmer veranderende onderwerp — de politiek — aan het praten en pruimen daarbij hun onveranderlijk blaadje tabak.

Het kost mij weinig moeite met een hunner in gesprek te komen. 't Is een trotsche zoon van het Zuiden, en zijn verachting voor de staatslieden van het Noorden is grenzeloos. “Op Douglas vertrouwen? Nooit, in eeuwigheid niet! Het uur heeft geslagen, waarop het Zuiden zijn eigen bestemming, zijn eigen roeping volgen moet. De demo-

craten in het Noorden moeten zich bij het Zuiden aansluiten en een President uit het Zuiden kiezen, of de Unie is voor immer ontbonden. Wij hebben al te veel verdragen; langer willen we dat niet meer. En er was nog zooveel meer, maar het was niet noodig, dat alles weer eens op te halen." Wat ik daar hoorde was de bedaarde doch vastbesloten uitdrukking van den geest, die twee jaar later de slagvelden van dat heerlijke Zuiden met de lijken van duizenden zijner getrouwen bedekte, die rouw en droefenis in duizende zuidelijke familiën bracht.

Toen ik hem vroeg hoe het met de slavernij en met den toestand der negers stond, wees hij mij op de om ons heen liggende groepen.

"Daar hebt u die slaven," zei hij; "bekijkt ze maar eens. Zoo hebben wij er vier millioen; en in zekeren zin en tot op zekere hoogte zijn wij met hun verzorging belast. Als wij voor de beide betrokken partijen een beter stelsel kunnen vinden, moogt u stellig verzekerd wezen, dat wij het zullen aannemen. Wij pretendeeren, dat wij, die onder onze negers leven en met hen opgevoed worden, beter weten hoe ze het hebben en beter hun behoeften kennen dan menschen, die duizende mijlen van hen af zijn. We zitten altemaal in hetzelfde schuitje; daar moeten we mee drijven of mee vergaan."

Het bleek duidelijk, dat zijn geest yervuld was met het gevoel van ondergane beledigingen en

onbillijkheden, en dat hij, evenals al de Zuidelijken die ik ooit ontmoette, van meening was, dat hij zelf die geheele kwestie van zijn eigen huishoudelijke instellingen beter kende, en die op verstandiger wijze wist te behandelen dan zijn naaste of op verderen afstand wonende bureu.

Tegen het aanbreken van den dag stoomden wij de Golf van Mobile binnen. Groote katoenschepen lagen buiten de bank, eenige mijlen beneden de stad, voor anker, terwijl enkele stoombooten bezig waren haar ladingen katoen de Golf af te brengen. Indien Mobile slechts een kanaal van vijf en twintig voet water door en over haar zandbank had, zou ze de grootste katoenstapelplaats van het Zuiden zijn. De Golf vernauwt zich, en we glijden langs de werven heen. Het is nog vroeg; er is nog weinig bedrijvigheid, en in de stad is het stil; doch het gezicht op die lange, beschaduwde, tusschen tuinen gelegen straten met die witte villaas met haar groene blinden aan beide zijden is allerbekoorlijkst.

Voor te gaan ontbijten is het te vroeg: maar de hofmeester heeft zijn rookende koffiekkan met eenige kleine kopjes op een tafel staan, en voordat wij aan wal gaan presenteert hij ons beleefd een kop *café noir* met een beschuitje. Onder den prijs voor den overtocht is alles begrepen, maar toch druk ik, terwijl ik mijn leeg kopje geef, den

zwarten hofmeester een vijftwintigcentsstukje in de hand. De bevalligheid en de waardigheid van de buiging, waarmee hij u bedankt, alleen zijn dat waard. Waarlijk ik meen te mogen zeggen, dat men nergens volmaakter welgemanierdheid aantreft dan onder de meer gegoede klasse der negers uit het Zuiden; maar aan anderen laat ik het over de redenen aan te geven, waarom die slaven zooveel beter manieren hebben dan de vrije negers in de Noordelijke Staten. Dat het een feit is, is onloochenbaar.

Mobile is een der oudste steden van het Zuiden. In 1699 vestigde Lemoine d'Iberville, een stoutmoedig Fransch officier, te Biloxi, op de ten westen van Mobile gelegen kust een kolonie. In 1701 bracht hij die over naar het plekje waar thans Mobile ligt. De straten zijn er breed en net geplaveid en hebben een overvloed van schaduwgevende boomen en heesters. Al de toeren, die men er om heen maken kan, zijn prachtig — flauw glooiend stijgt het land uit zee op. De Cherokee-roos vormt er de heggen — die roos, welke als een ware klimplant over alles heen woekert, en de boomen met haar rijken bladerdos en haar bloemen overdekt.

Evenals in alle Amerikaansche steden heeft men er reusachtige hotels, die ieder voor honderden reizigers ruimte hebben, en bovendien een

massa kerken, waarvan de Roomsche Katholieke Kathedraal de voornaamste is. De katholieke van de oudste Fransche en Spaansche families afstammende inwoners zijn er talrijk en hebben veel invloed. Ze hebben er een groot hospitaal, weeshuizen, een Jezuïten-college in de nabijheid van de stad, waar eenige jongelui hun opvoeding krijgen, benevens een groot klooster "de la Visitation" met een kostschool voor jonge dames.

Een van de eerste bezoeken, die ik er aflegde, bracht ik aan een dame, die, hoewel soms tijden lang in de steden van het Noorden en van Europa haar verblijf houdende, toch een volbloed Zuidelijke en vooral op Mobile trotsch is. Ze schrijft zeer aardig, maar spreekt nog veel boeiender. Al de in de beschaafde wereld benoodigde talen spreekt ze, en al wat er wetenswaardigs in de wereld is weet ze. In haar salon, door de souvenirs harer reizen en kennissen omgeven en naar geestige anecdoten luisterend, kunt ge zeker zijn onder de gunstigste omstandigheden juist die menschen, met welke ge het liefst wildet kennismaken, te ontmoeten. En de kleine dame zelve, die zich een bijna vorstelijke positie heeft verworven, is niet genoodzaakt enkelen buiten te sluiten. Daar hebt ge evenveel kans aan een actrice, een zanger, een kunstenaar of een letterkundige als eenvoudig aan een fatsoenlijk man, met of zonder titel, te

worden voorgesteld. Was haar wijze van ontvangst hartelijker, haar stem liefelijker, haar glimlach vroolijker en meer aanmoedigend voor den een dan voor den ander, stellig was dat dan voor het nog worstelende genie, dat juist zulk een aanmoediging, juist zulk een invloed als zij kon uitoefenen, noodig had.

Toen de Prins van Wales te New-York was, bevond die dame zich toevallig daar ook, en werd ze uitgenoodigd in de afzonderlijk voor Zijn Koninklijke Hoogheid aangewezen loge plaats te nemen. Men bemerkte, dat de Prins bijzonder opgewekt met haar sprak. Later vroeg iemand haar: "Maar zeg mij toch eens, hoe kwam het, dat de Prins, die met anderen zoo weinig spreekt, met u zoo druk heeft gepraat?"

"Wel, om een zeer natuurlijke reden", antwoordde ze. "U allen vroegt hem hoe of hij het land vond en wat hij van ons dacht — dat waren voor hem lastige vragen. Ik vroeg hem naar zijn moeder — aan welke ik eens werd voorgesteld — en naar zijn broers en zusters. Over wie zou een jongmensch dan opgewekt praten als het niet over de wezens is, die hij liefheeft?"

Die fijne tact maakte haar tot een van de aangenaamste vrouwen, die ik ooit ontmoette, en had ten gevolge dat zij, met haar hartelijke zuidelijke manieren en gastvrijheid, aller lievelinge was.

In de omstreken van Mobile herinner ik mij een groep witte villaas te hebben zien staan, welke, in de schaduw van reusachtige levende eiken, die hun reuzentakken wel honderd voet ver uitbreidden, verloren, mij nimmer uit het geheugen zullen gaan. Het was een chaos van tuinen. De eigenaars konden er onder hun eigen wijngaarden en vijgeboomen rusten, want van beide waren er meer dan genoeg. Hier woonde, in dit aan de buitenzijde der stad gelegen voorvaderlijk Eden, een mijner zoo gastvrije kennissen met zijn kinderen en kleinkinderen om zich heen; en in een van de andere huizen woonde zijn moeder, een vrouw van tachtig jaar, welke deze zoon van zestig, zoo dikwijls zij elkander zagen, met al de teederheid eens minnaars een kus gaf. Wat was het aardig die familie van vier geslachten aan tafel te zien zitten of te zamen in de kerk te zien nederknielen.

De op een heer gelijkende jonge neger, die mij was toegevoegd, geleek wel een ondergeschikt lid van dien huiselijken kring. De kokkin was in haar vak een artiste van de Fransch-Amerikaansche school met eenige Afrikaansche wijzigingen daaraan toegevoegd. Het penseel eens schilders met een van ivoorzwart rijkelijk voorzien palet zou er noodig wezen om den achtjarigen knaap, die de tafel bediende, te schilderen of den nog jongeren nikker

van zes, wiens hoogst gewichtige bezigheid daarin bestond, dat hij met een langen vliegenjager op elke vlieg jacht maakte, die zich in zijn nabijheid durfde neerzetten.

Op zekeren dag maakten we met een gezellig clubje afspraak om met een kleine stoomboot eens een tochtje op de Golf te maken. Dat was een prettige reis. De koningin van het feest was een klein, negenjarig weesje, een kleindochter van mijn gastheer. Hij had haar meegenomen om een twintigtal negers te gaan zien, die tot het haar door haar vader nagelaten erfdeel behoorden, en waarover hij het toezicht had. "Ik zou ze niet graag verhuren", zei hij. "Negers, die men verhuurt, loopen licht gevaar overwerkt en slecht behandeld te worden. Zelfs voor een huurpaard draagt men minder zorg dan voor een, dat men in eigendom heeft. Nu heb ik hier ergens een eiland, dat volop klei houdt, en daar er naar steenen veel vraag was, huurde ik een Yankee-opzichter, en zette de jongens aan 't steenbakken. De vrouwen koken en zorgen voor hen; en ik ga er alle veertien dagen eens heen om te zien hoe ze het maken en ze de een of andere versnapering, als thee, koffie en tabak te brengen."

"En bent u met dien Yankee-opzichter nog al tevreden?" vroeg ik.

"Tegenwoordig heel best. Eerst wou hij me te

hard van stal loopen, en dacht hij, dat de negers net zooveel moesten werken als hij. Hij zette ze zoo hard aan, en hield ze zoo kort, dat twee van de jongens op een avond een boot stalen en zich in de stad bij mij kwamen beklagen. Ze zeiden, dat ze het niet konden uithouden.

Maar ik beloofde hun, alles in orde te maken, en ging met hen terug. Ik vertelde hem eens, dat hij niet moest verwachten, dat negers zoo hard werken als blanken; en na dien tijd ben ik best over hem content. Die Yankees zijn zelven eerste werkersbazen en voor andere menschen zijn ze strenge meesters."

Ons klein juffertje werd door de geheele gekleurde bevolking vol vreugde ontvangen. Zij deelde haar geschenken van thee, tabak en bonte doeken onder haar eigendom uit, luisterde naar hetgeen men haar vertelde, hoorde een lang, voor de vuist gemaakt en ter harer eere voorgedragen lied aan, dat met *banjo* en schop werd geaccompagneerd, en toen wij, terwijl de zon in gouden gloed in het westen onderging, weer vertrokken, werd haar vriendelijk, bevallig, hartelijk vaarwelroepen met een stortvloed van dankbetuigingen en zegenbeden beantwoord.

Dat gansche tooneel met al hetgeen ik tijdens mijn verblijf aldaar zag werd in levendige kleuren in mijn geheugen teruggeroepen door een brief,

dien ik een paar jaar later van den heer ontving, wiens gastvrijheid ik zoo volop had genoten. "We zijn, vrees ik, in een langdurigen en ontzettenden oorlog gewikkeld," zoo schreef hij; "maar wij zijn één en vastberaden. Mijn zoons en schoonzons zijn in het leger; en als er een oproeping om nog meer soldaten komt, ben ik bereid zelf een paar revolvers te koopen en hen te volgen. Verslagen kunnen we worden — verwonnen worden nimmer!"

HOOFDSTUK XVII.

KATHOLIEKEN EN KLOOSTERS.

Het kan niet anders of de vorderingen, de positie en de waarschijnlijke toekomst der Roomsche-Katholieke kerk in Amerika moeten de belangstelling van elken verstandigen opmerker opwekken. Zoo snelle vorderingen heeft ze gemaakt; zoo invloedrijk is haar positie reeds; met zooveel hoop ziet de eene partij, met zooveel vrees de andere haar toekomst tegemoet, dat er weinig onderwerpen zijn, die voor den scherpzinnigen denker en berekenaar belangwekkender zijn.

Wat wij Amerika noemen — de Vereenigde Staten namelijk — was oorspronkelijk hoofdzakelijk protestant. Canada werd door Fransche roomsche-katholieke volkplantingen ingenomen; de valleien van den Mississippi en den Ohio werden het eerst

door katholieke zendelingen bezocht; en Louisiana, Florida, New-Mexico en Californië werden het eerst door Spaansche katholieken bevolkt. Er was bovendien midden in de dertien Anglo-Amerikaansche koloniën zelf een kleine nederzetting van Roomsche Katholieken, de kolonie namelijk door Lord Baltimore in Maryland gevestigd, welker bewoners, de behoefte aan godsdienstvrijheid gevoelende, de eersten waren om deze te verleenen. De Engelsche volkplanters van New-England en Virginië en de Nederlandsche grondleggers van New-Amsterdam, het latere New-York, waren Protestanten.

De Puriteinsche volkplanters van New-England zouden elken paapschen priester, die het gewaagd had op hun grondgebied te komen, verbannen of opgehangen hebben. Een zendelingspost van Jezuïeten, die zich bij een Indiaanschen stam in Maine had neergezet, werd door hen vernield. Al mogen de *cavaliers* van het Zuiden niet tot dezelfde uitersten zijn gekomen, verdraagzaam waren ze toch alles behalve. Doch toen de kolonisten tegen het Engelsche gouvernement in verzet kwamen, wilden ze wat graag de medewerking der Roomsche Katholieken in Canada zien te verkrijgen, en zonden ze dus een gezantschap, met een katholiek priester uit Maryland aan het hoofd, naar hen heen met de belofte, dat ze voor hun godsdien-

stige overtuiging op de volkomenste bescherming konden rekenen. De prelaten in Canada, door het Britsche gouvernement, dat steeds in zijn verafgelegen vazalstaten en bezittingen voor Katholieken, Mahomedanen en Heidenen verdraagzaam was, gesteund, waren te voorzichtig om op twee onzekere zaken te vertrouwen — dat waren namelijk: het welslagen van den opstand en de getrouwheid, waarmee de Protestantsche rebellen hun beloften zouden nakomen.

Toen de volkplantingen een katholieke natie te hulp riepen, konden ze aan de geloofsgenooten dier natie niet langer de toelating weigeren. Fransche vloten en legers werden naar Amerika gezonden; natuurlijk voerden die hun kapelaans mee; en toen zag men het zonderlinge schouwspel van puriteinsche troepen, die een gedeelte van het geleide van roomsch katholieke processieën uitmaakten.

Onder de gegeven omstandigheden schoot er niets anders over dan de volstrekte vrijheid van iederen vorm van godsdienstige overtuiging en godsverering te verzekeren. Een voornaam katholiek uit Maryland, Charles Carroll van Carrolton, was een van de ondertekenaars van de Akte der Onafhankelijkheidsverklaring, en zijn broer, een Jezuïet tevens priester, was de eerste Amerikaansche bisschop. De annexatie van Louisiana bracht een aanzienlijke katholieke bevolking van Fransche en

Spaansche creolen aan, die bij het tractaat van verkoop plechtige waarborgen voor de vrijheid van hun godsdienst hadden verkregen.

De Katholieken van Maryland breidden zich westwaarts door Kentucky, het zuiden van Ohio, en Missouri uit. Elke groote stad aldaar heeft zijn aantal vreemde kooplui, die meest allen katholiek zijn. Doch de groote massa der katholieke bevolking is door de landverhuizing van de laatste vijftig jaar ontstaan. Geweldig sterk is die secte in de laatste jaren toegenomen. In 1808 had de Roomsche Katholieke Kerk in de Vereenigde Staten slechts één bisdom, twee bisschoppen, 68 priesters, 30 kerken en twee instellingen tot het geven van godsdienstig onderricht. In 1861 waren er 7 provinciën, 48 bisdommen, 45 aartsbisschoppen en bisschoppen, 2317 priesters, 2517 kerken, 1278 posten en kapellen, en 48 inrichtingen waar geestelijken hun opleiding kregen. In 1871 waren er nog 10 bisdommen bijgekomen, was een nieuwe provincie georganiseerd en waren alle katholieke instellingen naar evenredigheid toegenomen.

De tabellen van de laatste volkstelling wijzen een roomsch katholieke bevolking van 4 millioen zielen aan, dat is een hooger cijfer dan waarop eenige andere gezindte zich beroemen kan.

Men kan zich eenigszins een denkbeeld vormen van de energie waarmee het werk der uitbreiding van

het pauselijk gezag in Amerika wordt voortgezet, wanneer men eens een blik slaat op het aantal instellingen voor opvoeding, onderwijs, enz., die hoofdzakelijk door de verschillende geestelijke orden zijn in het leven geroepen. In 1861 had men aldus 96 academies en colleges voor jongelieden, 212 academies voor meisjes, 28 hospitalen, 102 weeshuizen, 100 andere instellingen van liefdadigheid en weldadigheid, 100 kloosters en geestelijke inrichtingen voor monniken-orden en 17 kloosters voor nonnen en geestelijke zusters. Deze laatsten zijn sedert weer aanzienlijk in aantal toegenomen.

Zoo bestaan er ook een menigte door de Katholieken voor de opvoeding hunner eigen kinderen opgerichte scholen voor lager onderwijs, terwijl die menschen desniettemin verplicht zijn hun belasting voor het instandhouden der van staatswege ingestelde gemeentescholen te betalen. Deze zwaren last zullen ze echter slechts zoolang dragen, totdat het katholiek beginsel in den een of anderen Staat vertegenwoordigers en politiek gezag genoeg heeft verkregen om een gedeelte van het schoolfonds te verlangen, benevens den afstand van een aanzienlijk gedeelte daarvan, waarover zij dan de vrije beschikking zullen hebben, zooals dat in Groot-Brittanje en in verscheiden rijken op het vasteland bestaat. In verscheiden Staten kan die dag niet ver meer zijn verwijderd; en menige protes-

tantsche Amerikaan ziet dien met schrik tegemoet.

Het aantal der van het Protestantisme tot het Katholicisme bekeerden, is in Amerika wel niet zoo groot als men zou mogen verwachten, maar toch is het aanzienlijk genoeg. Verscheiden bisschoppen en een betrekkelijk groot aantal priesters zijn bekeerden. Een weinig bekend doch met geestdrift en ijver bezielde priester, die in Ohio in een woest, diep in de wouden verloren district werkzaam was, vertelde mij, dat hij honderd vijftig bekeerlingen had gemaakt. Een zending van de Redemptoristen te New-Orleans, met wien ik over dat onderwerp in gesprek kwam, verklaarde mij, dat hij ongeveer achthonderd proselieten had gemaakt. Ongetwijfeld waren dat twee exceptioneele gevallen, maar toch is het aantal proselieten groot, waarmee een zeer snelle vorderingen makende, natuurlijke vermeerdering gepaard gaat.

Als regel of als grondbeginsel is aangenomen, dat een katholiek priester het gemengde huwelijk, dat wil zeggen: het huwelijk tusschen Katholieken en Protestanten, zoekt tegen te werken; toch komen er veel zulke verbintenissen voor, die zeer dikwijls leiden tot het feit, dat de protestantsche partij haar rok omdraait en roomsch wordt. De reden daarvan is, dat de protestant, die een roomsche ten huwelijk vraagt, gemeenlijk

voor elken godsdienst onverschillig is. De roomschen bekijken die zaak gemeenlijk uit een ernstiger oogpunt. De roomsche staat er op, dat het huwelijk door een priester wordt ingezegend. Den protestant kan het weinig schelen of een priester, een dominé of een magistraatspersoon dat doet; en de priester eischt de belofte, dat de kinderen in het roomsche geloof zullen gedoopt en opgevoed worden.

Evenals overal elders worden enkele Roomsche-Katholieken soms slechte zonen der Kerk of ongelooovigen, doch zeer weinig worden tot den een of anderen vorm van het Protestantisme bekeerd. Iederen denkenden mensch moet het opvallen, dat de middelen door de roomschen aangewend om den grondslag tot een overwegenden invloed in Amerika te verkrijgen, wijs en met het oog op de toekomst — dus vooruitziende — gekozen zijn. Voornamelijk in het Zuiden en Zuidwesten hebben ze colleges gesticht, waarin de roomsche jeugd niet alleen, maar de bloem — de élite der Protestanten haar opvoeding erlangt. In Massachusetts, New-York, Baltimore, Washington, Cincinnati, St. Louis, New-Orleans en Mobile vindt men Jezuïeten-colleges; en welke de wangedragingen der Jezuïeten ook mogen zijn, slechts zelden mislukt het hun het vertrouwen en de liefde te winnen van hun leerlingen, die, zooals de Zuidelijken zeggen, “hun diploma’s kunnen lezen”.

Dat stelsel van protestanten, zooal niet in het katholiek geloof dan toch zonder de vooroordeelen daartegen, op te voeden wordt in de kloosterscholen, voor de opvoeding van jonge dames bestemd, in nog ruimeren zin en met nog meer succes in toepassing gebracht. Met dat werk zijn onderwijzeressen, dikwijls dames van aanzienlijke geboorte, en leden van geestelijke orden uit Frankrijk, België, Duitschland, Engeland en Ierland belast; en deze hebben aan het onderwijs een karakter, een vorm, een volmaaktheid gegeven, welke ergens anders in een nieuw werelddeel niet gemakkelijk zouden te vinden zijn. Met godsdienstigen ijver zich aan haar taak wijdende, hebben zij in de middelen tot het geven van een vrouwelijke opvoeding op zoodanige wijze voorzien, dat veel protestanten zoowel als roomschen blijde waren daarvan te kunnen partijtrekken. En daar deze dames, zelve zoo verstandig of onder verstandige leiding geplaatst, zich ten strengste van alle rechtstreeksche pogingen tot het maken van proselieten onthielden, wonnen zij hoe langer hoe meer het vertrouwen van het publiek. Het resultaat is geweest, dat overal in Amerika de beschaafde en invloedrijkste vrouwen der voornaamste kringen in de kloosters haar opvoeding hebben ontvangen; en al mogen ze nu nimmer tot Rome overgaan, voor haar onderwijzeressen koesteren ze liefde en

eerbied, en die zullen ze tegen de gemeenlijk tegen haar gerichte aanvallen verdedigen. Dat alles werkt ten gunste van het bekeeringswerk, dat Rome heeft te verrichten en te voltooien. De opvoeding neemt het vooroordeel weg, en de chaotische toestand der Protestantsche Kerk, die in zooveel elkander bestrijdende secten is verdeeld, doet de macht toenemen van een Kerk, welker karaktertrek eenheid, welker leuze onfeilbaarheid is.

De Protestantsch-Episcopale Kerk in Amerika, de dochter der Anglikaansche Kerk, telt, hoe hoogst fatsoenlijk en aristocratisch haar karakter ook wezen moge, betrekkelijk slechts weinig volgelingen. De Hooge Kerk of de Ritualisten-secte heeft mogelijk meer overeenkomst met Rome dan dezelfde onderafdeeling der Anglikaansche, terwijl de Lage Kerk meer naar het Evangelisch- en secten-Protestantisme overhelt.

Hoe vreemd het ook moge schijnen, de verspreiding van en het geloof aan het spiritisme schijnt in Amerika de vorderingen, die het roomsch katholieke geloof maakt, te begunstigen. Het Leven der Heiligen is vol verschijningen van geesten. De Kerk beweert en verkondigt, dat zij thans nog dezelfde wonderdoende macht heeft als in de dagen der Apostelen; en wie is er dus meer genegen aan de talrijke en behoorlijk door bewijsstukken gestaafde katholieke mirakelen in Amerika

te gelooven dan juist de Spiritist. Zonder dat ik betreffende dat punt een bijzonder onderzoek heb ingesteld, herinner ik mij een veel opzienbarend wonder, dat te Baltimore voorkwam, zoowel als een ander in Washington, dat onder eede door geloofwaardige getuigen werd bevestigd en aan een menigte menschen bekend was; en voorts nog zoo'n mirakel te Cincinnati, zoowel als een in Michigan — van welk laatste in verscheiden Amerikaansche nieuwsbladen werd gewag gemaakt. In een kerk te Brooklyn, bij New-York, werden tijdens een passie-missie, een jaar of wat geleden, zooals de couranten meldden, zooveel wonderdadige, overtuigende genezingen gedaan, dat ze de oogenblikkelijke bekeering van een menigte daar aanwezige protestanten ten gevolge hadden. Van een te Milwaukie kort geleden plaats gehad hebbend mirakel, dat een bijzonder sterk stuk moet zijn geweest, werd ook veel gesproken.

Maar dat succes van Rome is in Amerika niet steeds, zonder een hevigen en somtijds bloedigen weerstand te ontmoeten, verkregen. Omstreeks 1835 hield de Weleerwaarde Dr. Beecher, de vader van Henri Ward Beecher en van Mrs. Beecher Stowe, een Calvinistisch geestelijke van den echt puriteinschen stempel, die den paus voor den Antichrist, en Rome voor de in purper gekleede deern van Babylon, voor het beest met de vele

horens en ik weet niet voor wat nog al meer hield, te Boston een reeks van anti-paapsche lezingen. Toen zijn lezingen waren afgelopen, trok een hoop volk naar Charleston over, plunderde en verbrandde het Ursulinerklooster op Mount Benedict, en joeg de arme nonnetjes met haar leerlingen in den donkeren nacht weg om waar ze dat vermochten een schuilplaats te vinden; zelfs de graven der gestorven nonnen werden geschonden.

Niet lang daarna deed de geest van anti-pausgezindheid te Philadelphia een oproer uitbreken, waarbij kerken, scholen en geheele blokken hoofdzakelijk door Iersche roomschen bewoonde huizen tot den grond toe afgebrand en verscheiden menschen vermoord werden. Een dergelijke oploop, die te Louisville, in Kentucky, ontstond, gaf eveneens tot een botsing aanleiding, die nog meer menschenlevens kostte. Over een groot gedeelte van het land werd nu een net van anti-katholieke geheime vereenigingen uitgebreid en een protestantsche politieke partij gevormd, die in verscheiden Staten plaatselijk succes had; maar haar uitbreiding werd door de Democratische partij, die meereendeels katholieke stemgerechtigden had, en met name door gouverneur Wise, in Virginië, tegen-gewerkt; want deze laatste hief de banier van Jefferson in de hoogte en werd de kampvechter voor godsdienstvrijheid. De samenzwering van het

“*Nativisme*” of “*Know-nothingisme*”, met haar raderwerk van geheime genootschappen, mislukte omdat geen van de bestaande politieke partijen op eenige kans van slagen mocht rekenen, als zij de katholieke kiezers niet op haar hand had. Toen de oorlog tusschen Noord en Zuid uitbarstte, scheen het wel alsof de niet-in-Amerika-geboren burgers van beide partijen er een punt van eer van maakten hun loyauteit aan hun nieuw vaderland te bewijzen. De niet talrijke, uit den vreemde afkomstige bevolking in het Zuiden vloog te wapen om de Confederatie van haar nieuw vaderland te helpen verdedigen. Veel Ieren en Duitschers uit het Noorden en Westen vochten voor de Unie. De roomsch katholieke bisschoppen en geestelijken bevonden zich in een moeilijk parket. In het Zuiden waren ze de vurigste verdedigers van de rechten der Zuidelijken. In het Noorden koesterden velen voor het Zuiden sympathie, en allen betreurden dien broederkrijg uit den grond van hun hart. Nimmer nam de katholieke geestelijkheid deel aan dat afschaffingsfanatisme, dat als een laaie gloed op de kansels der protestanten brandde. Nimmer verloochenden, vervloekten of verbanden ze de Zuidelijke slavenhoudende Katholieken, zooals de Presbyters, Doopsgezinden en Methodisten dit *hun* broeders en geloofsgenooten van het Zuiden deden. Zij baden voor den vrede.

Dona nobis pacem. Men had zoowel bij het Noorden als bij het Zuiden katholieke generaals en geheele regimenten katholieken aan beide zijden.

Hoe talrijk het Iersche volk in de Roomsche-Katholieke Kerk in Amerika is vertegenwoordigd, blijkt uit het feit, dat twee derde van haar prelaten òf zelven Ieren, òf van Iersche afkomst zijn, terwijl meer dan duizend priesters onmiskenbaar Iersche namen hebben, waarvan er wel tweehonderd met O of Mc beginnen, terwijl de Bradys, Carrolls, Kelleys, Quinns enz. er in groote menigte worden vertegenwoordigd. De niet van Iersche afkomst of geboorte zijnde prelaten zijn Duitschers, Franschen, Belgen of Amerikanen. Elke bisschop, die dringend priesters behoefde, heeft zijn uiterste best gedaan om die uit zijn eigen vaderland te krijgen. Wordt de geestelijkheid niet door het Gouvernement gesteund, evenmin wordt ze in haar doen en laten belemmerd, of bedorven zooals op Cuba en in Mexico geschiedt. Al haar energie kan zich ontwikkelen voor den strijd, waartoe ze geroepen is. Weinigen in aantal, en met een bezoldiging, die in niets meer dan in de eerste levensbehoefden kan voorzien, slaven en zwoegen ze zonder ophouden. In de groote steden zijn ze overstelpt met de zorgen voor hun armen en zieken. Op het platteland is hun kudde over groote districten verspreid. Ik heb een priester gekend, die

diep in een winternacht van een ziekenbezoek op twaalf mijlen afstand van zijn standplaats terugkeerende, een dringende boodschap vond liggen, die hem, dwars door een eenzaam woud, weer even ver in tegenovergestelde richting zich deed voortspoeden. Bijna bovenmenschenlijk is hetgeen ze in tijden van ziekte of bij epidemieën verrichten.

Op mijn reistochten in het Noorden en Zuiden heb ik meermalen de weldadige gastvrijheid van roomsch katholieke prelaten en mindere geestelijken genoten; en steeds werd ik hartelijk verwelkomd. Aan de tafel van een bisschop kreeg ik bruine suiker in mijn thee, benevens een tinnen lepeltje om ze mee om te roeren, terwijl de man jaarlijks duizenden aan scholen, weeshuizen en hospitalen weggaf. Elken morgen was de bisschop om vijf uur op, en zelden ging hij vóór twaalf uur naar bed. Iederen dag las hij-zelf de mis; 's Zondags preekte hij steeds driemaal, bezocht voorts zijn zieken en had dan nog zulk een berg werk en bezigheid, zoo van wereldlijken als geestelijken aard, dat weinig menschen het zouden hebben durven aanvatten.

De roomsch katholieke priesters maakten, evenals de leden van monniken- of nonnenorden een zeer eigenaardigen indruk op mij. Eenige priesters, die zitten te dineeren en elkander stukjes vertellen, uien verkoopen en lachen, zijn onder elkan-

der even opgewekt als een troep vroolijke, flinke schooljongens. Geen spoor van schroom, omzichtigheid of terughoudendheid is er bij hen te ontdekken. Wat de nonnen aangaat, die schenen, waar ik ze ook ontmoette, allen even kinderlijk vroolijk te zijn. Op haar scholen zijn ze de groote kinderen onder al die kleintjes, echte "moeders" en "zusters", zooals ze genoemd worden, voor de aan haar hoede toevertrouwd.

Ik weet, dat die bekentenis enkele eerbiedwaardige Engelschen zal ergeren, maar ik heb toevallig met een zeker aantal Jezuïeten van verschillenden landaard, zoowel te New-York, als te Cincinnati, St. Louis, Mobile en New-Orleans kennis gemaakt, en op al die plaatsen heb ik ze dezelfde hoogst beschaafde, beleefde, uitstekend opgevoede, fatsoenlijke menschen gevonden, die, zich aan hun roeping wijdende, de liefde zelve voor hun armen, en naar 't schijnt, ernstige en waarachtige christenen zijn; en hoe meer ik van hen zag, hoe meer ik verstomd stond over hetgeen van hen van den protestantschen kansel verkondigd, en over hen in boeken en nieuwsbladen geschreven wordt.

Is er één ding waarom de roomsche geestelijkheid in Amerika zich minder bekommert dan om eenig ander onderwerp dan is dat de politiek. Ze sloven zich nimmer uit om baantjes machtig te worden, houden nimmer politieke redevoerin-

gen, en slechts hoogst zelden trachten ze eenigen invloed op de verkiezingen uit te oefenen; tenzij wanneer er de een of andere kwestie betreffende het onderwijs of hun godsdienstige rechten en vrijheden aanhangig is. En de Jezuïeten, die van zooveel ongerechtigheden verdacht worden, kwamen mij voor, zich meer nog dan de anderen enkel en alleen met hun schoolonderwijs en hun godsdienstplichten bezig te houden (? ?). De *Compagnie de Jesus* is nimmer bijzonder talrijk geweest: op dit oogenblik is ze ongeveer 9000 over de gansche wereld verspreide leden sterk. Een jaar of wat geleden werd er verteld, dat de Jezuïeten acht duizend leden missionarissen naar de heidenen hadden gezonden, en dat er van dat aantal achthonderd den marteldood waren gestorven.

Naast die verbittering van de Protestanten tegen de Jezuïeten staat hun zienswijze betreffende de geestelijke orden, en voornamelijk hun afschuw van nonnenkloosters en nonnen. Dien afschuw vindt men in boeken, preeken, couranten, somtijds zelfs in Exeter-Hall of in een der in de Huizen gehouden redevoeringen terug.

Het oudste klooster van de Vereenigde Staten moet, dunkt mij, het Ursulinerklooster te New-Orleans zijn. Meer dan honderd jaar geleden trok een troepje Ursulinernonnen uit Frankrijk naar die stad om er de zieken in het *Charity-*

hospitaal, waarheen alle zieke vreemdelingen en armen, en voornamelijk de gelekoorts-lijders, gebracht worden, te gaan oppassen. Eer, hulde zij den moed, de zelfopoffering dier edele vrouwen toegebracht! Zooals men denken kan, werden zij door de gansche bevolking met betuigingen van vreugde en dankbaarheid ontvangen.

Het waren vrouwen van geboorte en opvoeding, die, in een tijd waarin zulk een reis veel langer duurde en veel gevaarlijker was dan thans, vier duizend mijlen ver over den Oceaan gekomen waren om stervenden te gaan oppassen, en zelve te sterven aan een pestziekte, die men stellig rekenen mocht, dat van deze niet aan het klimaat gewende, liefdadige vrijwilligers geen tiende gedeelte zou overlaten.

In vroeger jaren werd voor haar in dat gedeelte der stad, 't welk thans het hart van het oude Fransche kwartier van New-Orleans uitmaakt, een mooi klooster gebouwd. De zusters van liefdadigheid kwamen verscheiden jaren later er heen, en namen haar intrek in het *Charity-hospitaal*, met hetwelk zij sedert dat oogenblik zijn belast geweest — aan de Ursulinen daardoor gelegenheid gevende haar vroegere taak — de opvoeding — weer op te vatten. Vier geslachten van de dames van New-Orleans en Louisiana zijn, voor en na de aansluiting bij de Vereenigde Staten, door die Ur-

sulinen opgevoed. Toen haar klooster, door de uitbreiding die de stad kreeg, tusschen de huizen ingesloten en voor haar behoeften te bekrompen werd, bouwden ze op een groote strook grond, die haar in de voorsteden was geschonken, het ruime, prachtige klooster, waarin ze thans haar verblijf houden. Het vroegere klooster is thans het paleis van den aartsbisschop van New-Orleans. Het nieuwe ligt rondom in tuinen en boschjes oranjeboomen, en is een heerlijk verblijf voor de honderden zuidelijke schoonen, die in dat zonnig en geurig paradijs haar prille jeugd doorbrengen.

Even boven New-Orleans ligt op den linkeroever van den Mississippi een groot klooster van de dames van het Heilige Hart, die ik wel eens „vrouwelijke Jezuïeten” heb hooren noemen. Die dames belasten zich op de elegantste en fashionabelste manier met de opvoeding van rijke jonge meisjes; maar tevens houden ze kosteloos school voor de armen — dit laatste is bij de meeste geestelijke orden regel.

Zoo heeft men ook kloosters te Galveston en in nog een paar plaatsen in Texas; en in de oudere steden van de Oostelijke Staten, te Boston, New-York, Philadelphia en Baltimore zijn natuurlijk kloosters en nonnen bij de vleet.

De Dames van het Heilige Hart vindt men steeds in de buurt van de Jezuïeten, die haar geestelijke leidslieden zijn, evenals de heeren van St. Lazare

die functie bij de zusters van liefdadigheid vervullen. Weinige jaren geleden ontving Madame Hardy een uitnoodiging, te Havana, waar daaraan groote behoefte bestond, zulk een klooster te stichten. De autoriteiten en de bevolking heetten de dames op de edelmoedigste wijze welkom op Cuba. Onder andere geschenken koos de Gouverneur-Generaal, uit een zoo kersversch door een New-Yorks slavenschip uit Dahomey aangevoerde lading slaven, vijf of zes negermeisjes uit, die door de dames tot dienstboden opgeleid en bekeerd zouden worden. Maar dat was me een leventje met die wilde meisjes! De allereerste moeilijkheid was ze voldoende kleeren aan het lijf te doen houden om de zedigheid van het klooster niet te schenden. Elk oogenblik waren ze zoek. Dan moesten ze opgezocht worden; haar kleeren vond men op de vliering, waar ze die hadden uitgetrokken; en dan kon men daarbuiten op het gloedheete dak, onder een keerkringszonnetje zooals Cuba dat schenken kan, de zwarte meisjes van Dahomey als zooveel naakte, glinsterende, ebbenhouten standbeelden vast in slaap vinden liggen en een echt negerparadijs genieten.

Meer dan dertig verschillende orden voor vrouwen vindt men in de Vereenigde Staten, met meer dan tweehonderd kloosters en tusschen de twee en drie duizend nonnen of geordenden.

Kloosters en nonnen, zooals wij die in de romans vinden beschreven, en die, welke zich niet met het harde, zware opvoedings- en liefdadigheidswerk bezig houden, komen hoogst zeldzaam voor. Ik kon niet bespeuren, dat men het er bepaald op toe legde, jonge dames den sluier te doen aannemen. Voor één enkele aangenomene worden velen afgewezen. De beproevingstijd duurt lang en is gestreng. Een jaarlang moet de candidaat op de voordracht staan. Wenscht ze na verloop van dat jaar nog steeds in de orde te worden opgenomen, en wil men haar aannemen, dan wordt haar vergund den witten sluier van novice te gaan dragen. Na nog twee jaar, waarin zij steeds denzelfden wensch moet blijven koesteren, legt zij, wanneer haar zielverzorger voldoende van haar innige roeping overtuigd is, onder een indrukwekkende plechtigheid haar gelofte af, is dan voor de wereld verloren en neemt den zwarten sluier van de orde aan. Toch is ze nog zoo vrij als iemand wezen kan. Niet achter slot en grendel wordt ze gebracht; zij kan gaan en komen zooals zij verkiest. Geen andere band dan haar eigen gevoel van plicht houdt haar terug. Mocht het blijken, dat zij haar roeping niet heeft begrepen, dan *kan* zij door dezelfde geestelijke macht, die haar aannam, weder van haar beloften worden ontslagen.

Ik heb toevallig eens verscheiden maanden lang in de nabijheid van een Ursulinen-klooster, in een der wildste streken van Ohio, mijn verblijf moeten houden; en een enkele bijzonderheid betreffende die instelling en haar bewoonsters, zooals die zich aan mij voordeden, is mogelijk niet onbelangrijk, en misschien evenmin geheel zonder dat men er iets uit leeren kan.

Het eerste bezoek, dat ik daar maakte, legde ik af in gezelschap van een eerwaardigen aartsbisschop en van twee bisschoppen, die een klein, vroom plezierreisje naar het klooster gingen maken. Veertig mijlen spoor en daarop zes mijlen over den slechtsten, afschuwelijksten rijweg, dien ik ooit, zelfs in Amerika, zag. Het was een ravyn van slijk, dat dwars door een dicht woud lag. De arme paarden zonken er tot aan de knieën, de raden tot aan de as in weg. Sometijds verliet de koetsier het spoor wel eens om dan tusschen de boomen door en over wortels en stomp een pad te zoeken om eenige oogenblikken later in een modderpoel te zakken. Het beste gedeelte van den weg was nog daar, waar het spoor bijna een mijl ver in het rotsachtige bed van een rivier lag, met het water bijna tot aan den bak van het rijtuig komende. De paarden waren na dat waden door het slijk niet weinig over dat verfrischende bad verheugd. Daar viel de nacht in, en

de bosschen waren oorzaak, dat het zeer donker werd. Plotseling kwamen we op een als een eiland in den oceaan verloren plek uit; op eenigen afstand schemerden lichten.

De Ursulinen hadden hier een bezitting van driehonderd morgen half ontgonnen en bebouwd land, dat voor de andere helft een prachtig woud was. Midden in deze bezitting lag het klooster, een eenvoudig, stevig gebouw van gebakken steen van ongeveer tweehonderd voet lengte; en dicht daarbij stonden twee of drie woningen voor de landbouwers, een huis voor den kapelaan en een van boomstammen gebouwde kapel voor de Iersche, Duitsche en Belgische kolonisten uit den omtrek.

Bij de hoofdpoort gekomen, volgde ik den Hoog Eerwaarde en de Zeer Eerwaarden naar een ruim, eenvoudig gemeubeld, goed verlicht spreekvertrek. Daar werden ze door vier dames in het zwarte gewaad met den zwarten sluier der nonnen van St. Ursula ontvangen. Daar ze allen knielden, den bisschoppelijken ring kusten en den zegen van alle drie de bisschoppen ontvingen, was dat een vrij ontzagwekkende ceremonie, die echter vlug en bevallig werd verricht.

Laat ik u van deze vier dames eens een idéé trachten te geven. De Eerwaarde abdis was een Engelsche dame van middelbaren leeftijd, die, in

haar jeugd naar Frankrijk gezonden om daar haar opvoeding te ontvangen, tot groote ergernis en spijt van haar geloofsgenooten en kennissen, aldaar bekeerd en non geworden was. De tweede "Ma Mère Stanislaus" de moeder der novices, kan mogelijk veertig jaar oud zijn geweest. Het is niet gemakkelijk te zeggen hoe oud een dame is, vooral wanneer men slechts twee derde van een kalm, hartstochteloos gelaat zien kan. Maar wat was ze schoon! Van adellijke, Fransche geboorte was zij tot in de toppen harer vingers één bevalligheid en élégance. Haar grof sergekleed en zwarten sluier droeg ze zoowel als den ledere gordel om haar middel met het houten crucifix, alsof het de robe en de sieraden eener vorstin waren geweest. De derde was een Belgische, vijf en twintig jaar, aardig, glimlachend, bedrijvig, uitstekend voor zaken geschikt, en met een verwonderlijke macht om zonnenschijn om zich heen te verspreiden begaafd. Dat was Zuster Xavier; en nimmer had zich een schalkscher geest onder een zwarten sluier verborgen om zich daarop in de zware, donkere wouden te gaan opsluiten. Hoe zal ik de vierde beschrijven? Deze rooskleurige bloem in knop, Zuster Alphonse, was een Amerikaansche, nauwelijks twintig jaar oud en de afgod van haar vader, dien ze zielslief had.

De tafel stond gedekt, en we kregen een uit-

mundtend diner. Al heeft de orde mogelijk enkele bepalingen, het vastend boetendoen betreffende, op de gasten zijn die niet van toepassing.

Het eten muntte zoowel door verscheidenheid als door overvloed uit; en de wijn was er, zooals gemeenlijk in die geestelijke gestichten, zuiver en goed. De abdis zat met haar assistente bij de tafel met de bisschoppen te spreken; de anderen zorgden, daarin door twee novices met witte sluiers bijgestaan, voor de gasten.

Toen het diner was afgelopen, werden we uitgenoodigd een groot salon binnen te gaan, waar enkele der het verst gevorderde leerlingen een concert gaven. Een tooneeltje, waarop een groote piano-forte benevens twee harpen stonden, was daartoe in gereedheid gebracht. Spel en zang waren beide beter dan ik had verwacht — enkele meisjes speelden zelfs bijzonder goed. Verscheiden nonnen waren uitstekende toonkunstenaresen; en als zij bij haar leerlingen aanleg ontdekten, dan spaarden ze geen moeite dien te ontwikkelen; bijgevolg hadden ze enkele meisjes uitstekend leeren spelen, en van andere zangeressen gemaakt, die smaak en gevoel hadden voor de muziek. Mogelijk was een duët op harp en piano, dat twee meisjes, het eene van tien, het andere van twaalf jaar, ten gehooore brachten, wel het best geslaagde nummer te noemen. Het waren zusters — weezen —

keurige, allerbekoorlijkste types van het Amerikaanse schoon. Met haar drieën hadden ze, toen haar ouders in haar prille jeugd aan de cholera stierven, in het klooster een toevluchtsoord — een thuis gevonden.

Na afloop van het concert vroeg ik mij zelven af wat er nu volgen zou. De nonnen keken stemmig genoeg, doch het gelaat van de jonge meisjes glinsterde van de voorpret. Het scherm ging op, en de dwaze klucht van “de Iersche Leeuw” werd door een troepje jonge dames opgevoerd, en de rol van Mr. Tim Moore, den dichtertlijken snijder, door een dartele jonge dame van het Smaragden-Eiland vervuld, wier Iersche tongval en geestigheid even natuurlijk als bevallig waren.

Toen de klucht uit was — en het was een echte, degelijke klucht — bedankte de aartsbisschop voor de voorstelling, en gingen allen naar de kapel van het klooster, waar Zijn Genade den Zegen van het Heilige Sacrement gaf, en de nonnen dé lofliederen en de Litanie zongen op een wijze, die mij deed denken, “dat zij, den geest er van begrijpende, in haar harten den Heer een lofzang brachten!”

Ik werd naar het huis van den kapelaan gebracht om te logeeren, want de gastvrijheid van nonnenkloosters heeft haar grenzen. Twee Fransche priesters waren met de geestelijke en materieele be-

langen der gemeente belast. Een oud, welwillend en eerwaardig man van zeventig jaar was de geestelijke leidsman. Een klein, zwart, stijf, werkzaam man van vijf en dertig jaar had het oppertoezicht over de pachthoeven, en was tevens pastoor van de buiten het klooster wonende kudde. Het Engelsch, dat hij voor den dag bracht, was allerzotst. Hij had dat bij Iersche boeren en ruwe, halfwilde menschen uit het Westen opgedaan, en het kenmerkte zich door heel wat meer *slang* — eigenaardige, aan de taal eigen uitdrukkingen, waarvoor geen regels zijn aan te geven — dan door taalregels.

Ik betwijfel of er haast wel een aantal gelukkiger scholieren bestond. In de volgende maanden keek ik meer dan eens van mijn boeken op om die troepjes van twintig en dertig meisjes na te staren, die zich in het bosch en op de weiden onder het toezicht der zwart- of witgesluerde Zusters ontspanden, aan den kant van de beek bloemen plukten en het woud met haar welluidenden lach vervulden. De nonnen zelve lachten en speelden in haar eigen uitspanningsuren evenals de kinderen. Ongeveer een derde gedeelte van de jonge meisjes waren kinderen van protestantsche ouders. Tot op een zekere hoogte schikten ze zich en deelden ze in de uiterlijke plechtigheden der dagelijks wederkeerende godsvereering. Des zondags zaten ze allen, zoowel 's morgens als

's avonds, in de kapel; doch de abdis moest zorgen, dat er geen pogingen gedaan werden om proselieten te maken. Alles werd aan den zwijgenden invloed van het voorbeeld overgelaten — een invloed, welke zoo machtig sterk op den voor indrukken zoo vatbaren geest werkt, dat betoogen of redeneering slecht zijn werking kunnen verstoren en verhinderen.

Op mijn weg van Detroit naar Chicago bleef ik eens een dag op de oevers van de St. Joseph-rivier, in Noordelijk Indiana, vlak bij den Michigan spoorweg, stil. Daar woedde de worstelstrijd tusschen beschaving en natuur nog in volle kracht, en ging ik met belangstelling de phasen van dien heftigen kamp na. Na twintig mijlen ver, dwars door een maagdelijk woud te hebben geloopt, schiet de spoorbaan op eens een stad binnen. Mijn bagage in een groot, van gebakken steen opgetrokken hotel achterlatende, wendde ik mijn schreden over een snelvlietende rivier, noordwaarts naar een rijke, golvende landstreek heen, waar elke hoeve zijn honderd tot driehonderd morgen land midden uit het woud had gehouwen, waar de boomstompen nog niet uit de velden gerooid waren, en nog veel groote boomen met hun dorre, bladerlooze kruinen, en met dien met den bijl gekapten gordel, die er de levenskracht van vernielt, midden in de bloeiende graanvelden ston-

den. In oppers gezette korenschooven prijken rondom de blokhuizen der heeren van den grond.

Groote korven vol ongedopt Indiaansch koren waren zooveel bewijzen voor de vruchtbaarheid van den bodem, en geheele kudden hoornvee en varkens waren in het woud aan het weiden.

Van mijn wandeling vermoeid, ging ik op den oever der rivier in de schaduw van een prachtige tulpenboom wat zitten rusten, terwijl ik daarbij aan de drie fasen des levens dacht, welke één enkel geslacht hier had doorloopen. Weinige jaren tevoren joeg de wilde Indiaan in deze wouden en steeg de rook uit zijn wigwam aan de oevers dezer rivier omhoog; de overgangsfase was thans in volle werking: nog slechts weinige jaren en de geheele streek zou met de zegepalmen der beschaving zijn overdekt.

Plotseling werd de lucht met muziek vervuld. De muziek daalde uit den blauwen zomerhemel neer: ze zweefde door de booggewelven der eeuwenoude wouden. Doodstil zaten de vogels op hun tak er naar te luisteren; de eekhoorns zelfs staakten hun huppelende sprongen. Het was het gelui van klokken, die de tonen van een Franschen lofzang deden hooren — het was het rijke, wel-luidende carillon van vier en twintig metalen tongen. Maar hoe kwamen ze daar, in de diepten van een woud in het noordelijk gedeelte van In-

diana? Ik stapte in de richting, waaruit de muziek tot mij gekomen was, voort.

Die wandeling door het woud duurde langer dan ik had verwacht; maar bij een kleine kromming van den weg trad ik plotseling uit het duistere woud in den gloeienden zonneshijn en voor een schouwspel, dat mij met bewondering vervulde. Daar had ik een open ruimte van drie of vier vierkante mijlen, aan drie zijden door het hout ommuurd, aan de vierde zijde door een heerlijke kromming der rivier afgesloten, voor mij. Middenop stond een nette, sierlijke, Gothische kerk, in een van welker torens het carillon hing. Vlak daarbij lag een groep gebouwen, waarvan het middelste zich door zijn lengte en massieven bouwtrant en zijn college-achtig voorkomen onderscheidde.

Links voor mij uit lagen twee heldere meertjes, wier oppervlakten in de zon glinsterden, en in een dier meertjes lag als in een nestje een klein, door boomen beschaduwd, met struikgewas getooid en als tuin en wijngaard aangelegd schier-eiland verscholen. Midden tusschen die tuinen in lagen twee kapelletjes, waarvan het een zijn Grieksch, het anderen zijn Gothischen stijl deed uitkomen. Aan de andere zijde van het meer waren een stoommolen en steenbakkersgronden, en vlak bij de collegegebouwen stonden verscheiden werkplaatsen en bevond zich een ruim speelplein met

allerlei gymnastische toestellen. Daar rondom heen lagen akkers en boomgaarden, en weidden kudden schapen en troepen hoornvee. Een mijl verder op zag ik een tweede groep huizen, met een kapel er bij, aan een mooie kromming van de rivier liggen. In minder tijd dan ik noodig had om deze regelen te schrijven, had ik met mijn kijker dat gansche, midden uit het hart van een groot Amerikaansch woud gekapte, heerlijke domein overzien. Ik zag een troep jongens op de collegepleinen aan 't spelen; een ander troepje was in een kleine, afgesloten kreek, onder toezicht van een man in een lang, zwart gewaad, aan 't baden. Diezelfde zwarte figuren zag ik ook het hoofdgebouw in- en uitgaan. Op de akkers waren troepjes mannen aan het werk. Verder op, in het verschiet, deed mijn kijker mij meisjes ontwaren, die bij de achterwaarts gelegen groep gebouwen op den oever van de rivier aan 't wandelen waren.

Zooals een ondernemend tourist betaamt, aarzelde ik, betreffende hetgeen mij te doen stond om aan mijn nieuwsgierigheid bevrediging te geven, niet lang. Ik wandelde naar het middelpunt van het domein, en door een wijngaard heenstappende, wiens trossen menig vat wijn beloofden, trof ik een afgeleefden, ouden man aan, welke daarover het toezicht scheen te moeten houden.

“Die wijngaard staat mooi, vader”, zei ik.

“Jawohl!” klonk het met een sterk Duitsch accent gegeven antwoord, nadat de goed doorgerookte pijp bedachtzaam uit den mond was genomen. “Dat toet ie auch”.

“En hoe is de wijn — is die er goed van?”

“Ah! die wijn ist aardig koet.”

“Zou ik de inrichting-hier eens mogen zien?” vroeg ik verder.

“Oh, jawohl, jawohl! Ich zal u bij den vader Superieur brengen,” en hij stak de pijp weer in zijn mond, en wees mij den weg naar het hoofdgebouw, waar ik aan een slanken, geelbleeken, zwartoogigen, Franschen priester werd voorgesteld, die, ware hij geen abt van een klooster geweest, als generaal uitstekend zou hebben voldaan. Geen ontvangst kon hartelijker wezen; geen manier van mij te kennen te geven, dat ik welkom was en dat hij mijn weetgierigheid wilde voldoening schenken, kon beleefder en vormelijker zijn. Het land, dat tot het gesticht behoorde, was aan een der zendelingen onder de Indianen geschonken; zijn kudde was, naarmate de beschaving vorderingen maakte, verspreid geraakt, en het grondbezit was aan een Fransche geestelijke orde geschonken. Verscheiden Duitschers, Ieren en zeer veel bekeerde Amerikanen hadden zich bij hem en bij die enkele anderen, welke uit Frankrijk gekomen waren, aangesloten, en hadden een college opgericht

met den verlofsbrief naderhand een universiteit daarvan te maken, terwijl een afdeeling voor meisjes een mijl verderop een bloeiende academie bezat. Tevens was daaraan een industrieschool voor jongens en een andere voor meisjes verbonden. De leekebroeders en -zusters werkten op het land, in de werkplaatsen, in het waschhuis, en bakten en kookten voor het gesticht met zijn drie- of vierhonderd pupillen, terwijl priesters, leek-professoren en nonnen met het opvoedingswerk waren belast. De *Père Supérieur* liet mij het bevallige kerkje zien, welks prachtig hoogaltaar, keurig orgel en heerlijk carillon met al zijn klokkenwerk en machinerieën, dat met bepaalde tusschenpoozen, zoowel bij dag als bij nacht, den geheelen omtrek met zijn muziek vervulde, hun uit het verwijderde, onvergetelijke, edelmoedige Frankrijk ten geschenke waren gezongen.

Daarop wandelden we, over een smal voetpad tusschen de beide aardige meertjes door, naar "de eilanden". Zoo noemde men ze, doch eigenlijk waren het slechts twee schiereilanden, die, ieder eenige morgen groot, uit twee heuveltjes bestonden. In deze eenzame verblijfplaatsen bevonden zich de kweekscholen van de orde. Het eene bevatte het gedeelte, waar de priesters hun noviciaat doorbrengen; het andere was voor de leekebroeders bestemd; daar volbrengen ze hun studiën en

voltooien ze de geestelijke opvoeding, die hen tot de plechtige gelofte moeten voorbereiden, welke hen voor altijd van de wereld afscheiden zal om al hun ziels- en geestkracht en hun geheele leven aan het werken voor hun orde te wijden. Ik zag novices van beiderlei kunne, enkelen met hun boeken bij zich onder de lommerrijke boschages wandelend, anderen in die vreemde kleine kapelletjes geknield, die met heilige reliquieën en geschenken van vrome geloovigen prijken.

Onderwijl we daar nog waren, gaf de klok het sein, dat het uur van uitspanning was geslagen. Daarop werd alle studie en vrome overpeinzing aan kant gezet, alle werk gestaakt, en ging de geheele schaar priesters en nonnen, leekebroeders en leekezusters, studenten en leerlingen hun uur van schuldelooze en somtijds vrij rumoerige uitspanning in vrijheid genieten. Gemeenlijk mag men aannemen, zijn de priesters en nonnen daar in hun wijze van doen en zich gedragen aan schuldelooze kinderen gelijk. Zelfs de Zusters van Liefdadigheid, wier levenstaak zich geheel tot de hospitalen bepaalt, en die niets dan zieken en stervenden verplegen, zijn luchthartig en opgeruimd van humeur.

Daarop brachten wij aan het niet ver van daar gelegen, maar toch afgescheiden en afgesloten domein van de vrouwenafdeeling een bezoek. Met bevallige waardigheid werden we door de jonge

Mère Supérieure, een Amerikaansche van zeldzame schoonheid, ontvangen. Deze vrouw had voor de ontwikkeling van haar energie in de opvoeding van ruim een honderdtal meisjes uit het Westen, in de zorg voor een handwerkschool, de uitbreiding harer orde, de vestiging van nieuwe afdeelingen, en in het openstellen van nieuwe wegen voor de ambitie of den vromen zin van vrouwen een werkring gezocht en gevonden.

Nadat wij de schoolvertrekken en tuinen gezien zoomede het romantische uitzicht op den rotsachtigen oever der rivier genoten hadden, wachtte ons een uitstekend luncheon, en keerden we daarop naar de afdeeling voor mannen terug, waarbij de *Mère supérieure* voor den *Père Supérieur* neerknielde om dezen, evenals toen wij er kwamen, de hand te kussen en zijn zegen te ontvangen. Onder het naar huis wandelen sprak de priester, welke met vurigen ijver voor zijn geestelijken werkring bezielde scheen, als een volmaakt man van de wereld over opvoeding, politiek en maatschappelijke toestanden. Blijkbaar las hij zijn couranten even zoo goed als zijn brevier, en had hij een even scherp oog voor de zaken om zich heen als voor de uitbreiding van zijn Kerk. Zelfs deelde hij mij met een zonderling bedaarde bewustheid van macht in toon en wijze van spreken mede, hoe hij door gebruik te maken van den [hem door

de stemhebbenden van het gesticht geschonken, politieken invloed, een soort van onverdraagzaamheid, die hun een tijd lang had bedreigd, beteugeld had. "Wij behoeven niet te stemmen", zei hij; "die moeite behoeven wij ons niet te geven; maar het feit, dat wij zulks kunnen wanneer wij dat verkiezen, en beide partijen dan de nederlaag kunnen doen lijden, is reeds meer dan genoeg om te maken, dat beide ons ook met eerbiedige onderscheiding behandelen."

Ik gebruikte in de groote eetzaal van de universiteit het middagmaal. De *Père Supérieur* at met de professoren aan een in het midden staande tafel: de studenten der verschillende klassen aan andere tafels. Overvloedig en krachtig waren de opgedragen spijsen. Er heerschte de volmaakste orde en stilte. Op een gegeven teeken sprak de P. S. een kort gebed uit, en werd er begonnen, terwijl een der jongens tegelijkertijd aanving luid en eentonig uit Abbé Huc's "Reize in China" voor te lezen; maar hij was nog niet ver gevorderd toen een tik tegen de schel van den P. S. hem plotseling den mond houden en er tegelijkertijd wel honderd opengaan deed. Met al dat gerammel van messen en vorken maakte dat gebabbel en gesnater van die eetzaal een echt Babel. Dat er dien middag niet aan de vastgestelde regels werd gehouden, geschiedde ter eere van mij, den gast,

en was een les van gastvrijheid. Toen de pret en het leven echter al te groot werden, bracht een andere aanraking van de schel weer stilte; een korte dankzegging volgde; de goed onder de tucht zittende jongens ijlden de kamer uit; en weldra hoorden wij hun vroolijke hoeraas op de speelplaatsen, terwijl de P. S. met verscheiden geestelijke en wereldlijke professoren in een belomerd priëel hun vrij middaguur gingen zitten genieten. Toen de schemering begon te vallen, en terwijl de zon zoo prachtig onderging als de reiziger alleen, die de boorden der groote meren van Amerika bezoekt, daar vaker dan op eenige andere plaats, die ik bezocht, kan aanschouwen, weergalmde de toon der kerkklok, en kwam de geheele gemeente voor de avondgodsdienstoefening bijeen. Het hoogaltaar was met kaarsen en bloemen bedekt. Een koor van schoolknapen zong de heerlijk schoone lofliederen. Protestanten en Roomschen zongen in harmonie, en mogelijk was de prachtige tenor van een knappen, jongen Israëliet nog de mooiste stem van allen.

Ik sliep dien nacht in de "bisschopskamer" en in des bisschops bed, en mijn laatste blik uit het venster was naar dien duisteren muur des wouds gericht, welke dit in de Amerikaansche wildernis gelegen, zonderlinge gesticht geheel omsloot; en de laatste geluiden, die ik, toen ik ter ruste ging,

hoorde, waren de door het carillon der naburige kerktorens gespeelde melodieën.

Één roomsch katholieke orde is er, die de meeste protestanten zoowel in Engeland als in Amerika zijn beginnen te dulden en zelfs te eeren. Ik bedoel de Zusters van Liefdadigheid van St. Vincen-tius de Paulo.

Meer dan tweehonderd jaar lang zijn de hospita-len en slagvelden en de verblijven der armen het tooneel harer liefdadige en heldenmoedige handelingen geweest. In elk werelddeel hebben zij het werk verricht, dat Engeland vereerde toen het door een van zijn eigen dochteren werd ge-daan. Billijkerwijze moeten we in herinnering brengen, dat, eeuwen voordat we den naam van Florence Nightingale, lang voordat wij van een Ho-ward of van een Mrs. Fry hadden gehoord, de Zus-ters van Liefdadigheid reeds in de gevangenissen en hospitalen van de beide halfronden bekend waren.

Er bestaan in deze geestelijke orde van liefda-digheid enkele eigenaardigheden, waarmede slechts weinig Amerikaansche schrijvers bekend schijnen te zijn. Ze worden niet direct als nonnen beschouwd, daar ze nimmer in kloosters samen en steeds in de wereld, bij het vervullen harer veel werk-gevende plichten, werkzaam zijn. Ze liggen niet onder een voor levenslang afgelegde gelofte, maar nemen haar verplichtingen slechts van jaar tot

jaar op zich, zoodat zij aan het einde van elk jaar haar ontslag kunnen vragen of ontslagen worden. Nimmer mogen zij aalmoezen of giften vragen. Het zijn dikwijls aanzienlijke dames en steeds zijn het welopgevoede vrouwen, daar haar reglement een ieder, die dienstbodenwerk heeft verricht, buitensluit. Voor deze laatsten bestaan andere en meer voor haar geschikte orden. Daarom mag men de orde van de Zusters van Liefdadigheid, zooals St. Vincentius de Paulo die heeft ingesteld, en wier daden de gansche wereld-door bekend zijn, als een aristocratisch of ridderlijk leger van vrouwelijke vrijwilligers voor het liefdadigheidswerk noemen, die slechts korten diensttijd hebben, doch gemeenlijk haar gelofte hernieuwen en wonderen van nut stichten. Ik zag haar ouderwetsche en bijna bespottelijke maar toch zoo hoog gewaardeerde en zonder ophouden her- en derwaarts trekkende witte kappen in de straten van Detroit. Ik zag ze in de hospitalen voor gelekoortslidders en in de weeshuizen te New-Orleans en Mobile. De zusters, welke in de hospitalen van eerstgenoemde plaats hulp verleenen, zijn daar reeds lang werkzaam, hebben, sinds zij de Ursulinen kwamen vervangen, alle cholera- en gelekoorts-epidemieën doorstaan en worden regelmatig voor dezen dienst uit haar moederhuis te Baltimore gedetacheerd. Hoe goed kent iedereen ze onder-

weg; geen spoorwegmaatschappij of stoomboot neemt geld voor haar passage aan. Gedetacheerd, zei ik; ja, gedetacheerd en versleten, want drie jaar is de gemiddelde duur van haar diensttijd aldaar. Geregeld sterven ze aan het einde van dat tijdperk en treden anderen in haar plaats om er eveneens te sterven. De sterkste gestellen zijn niet in staat aan die voortdurende uitputting en de inademing der ziektestof langen tijd weerstand te bieden. En toch wordt deze dienst het meest door haar begeerd.

Waarom, zou men kunnen vragen, worden die Zusters dan niet afgelost en teruggezonden om zich onder gezonder omstandigheden weer op krachten te brengen? Ik deed diezelfde vraag, en zie hier het antwoord: "Dat zou niet in het belang van de zaak zijn. Een zeker aantal sterven, tijdens ze nog aan het klimaat gewennen moeten, aan gele koorts. Wanneer men nu die, welke de vuurproef hebben doorstaan, ging wegnemen, zou dit aantal vermeerderen. Bovendien ademen die, welke in de koortshospitalen dienst doen, de kiem van het kwaad in of nemen die in zich op, zoodat ze, ook zelfs al werden ze daar weggenomen, weldra sterven zouden. Zij willen liever sterven op haar post dan eenige jaren onnut en ten koste der anderen blijven leven." Ik geloof, dat ze gelijk hebben, maar ook dunkt me, dat de medische we-

tenschap verplicht is meer voor haar bescherming te doen dan tot nog toe het geval was.

Ook onder de Protestanten heeft men getracht dergelijke zuster Vereenigingen of geestelijke en liefdadige orden in het leven te roepen. Wel komt het mij vreemd voor, dat men drie eeuwen lang daaraan niet heeft gedacht. Er bestaat niet de minste grond waarom ze niet even goed als de Roomsche Katholieke orden zouden slagen, tenzij er een sterksprekend verschil — het een of ander element in het bij de Katholieken heerschende systeem van orde, ondergeschiktheid, toewijding en volharding bestaat, dat in het Protestantisme niet wordt gevonden.

Katholieke orden worden gevestigd, en groeien, en bloeien in Engeland en Amerika, waar ze door protestantsche instellingen en bevolkingen zijn omgeven. Bekeerde protestanten worden vrome en uitstekende leden dier orden. Er bestaan in Amerika verscheiden orden, wier oversten Engelsche of Amerikaansche prozelieten zijn. De Katholieken verklaren en beweren, dat er bij de protestanten geen geestelijke orden kunnen bestaan — dat het protestantisme zelf of *het recht van vrij en eigen oordeel, als de vernietiger van gezag en gehoorzaamheid — de beginselen van orde*, haar voortbestaan onmogelijk maken.

HOOFDSTUK XVIII.

EEN GROEP POLITICI.

Terwijl ik eenige jaren geleden te New-York mijn verblijf hield, kwam ik toevallig eens een porter-huis of grog-salon in een van de bovenstadse maar toch niet-aristocratische wijken der stad binnenloopen. Achter de toonbank stond een gespierde, sterke, vastberaden kerel met dikke lippen een troep ruwe klanten, met grove pantalons en rood flanellen hemden aan, sterken drank te schenken. Dat ze met hun vloeken, en tieren, en razen, en met hun tabaksap niet kwistig waren kon men niet zeggen. Het waren allen leden van een der vrijwillige brandweercompagnieën; en de man achter de toonbank, de herbergier, een Amerikaan van Iersche afkomst, was de chef van die bende.

Zijn positie als hoofd en aanvoerder van een honderdtal ruwe en rappe jonge mannen was niet zonder invloed. Allen hadden ze het stemrecht: in geval van nood konden ze zelfs meer dan eens stemmen, en wat even belangrijk was: zij konden schelden, vechten, stemmen en anderen bij de eerste verkiezingen of in de "kiesvergaderingen", waarbij partijbenoemingen plaatsvonden, het kiezen beletten.

De partij, waartoe deze man met zijn compagnie behoorde, had de meeste stemmen niet alleen in de wijk, maar ook in het district, waar voor de Wetgevende Vergadering en den Senaat werd gekozen. Als iemand het zoover brengen kon, dat hij van die partij candidaat werd gesteld, was hij er zeker van verkozen te worden. Daar de leden der wetgevende macht in elken Staat tractement krijgen en bovendien op andere manieren, b.v. door het gunnen van contracten, waaraan zij deel hebben, door het maken van wettelijke bepalingen, waarbij zij geïnteresseerd zijn, enz. geld weten te verdienen, kunnen ze voor een verkiezing zeer wel wat geld uitgeven; en een paar duizend dollars of iets meer aan den commandant van een brandweercompagnie, of aan het hoofd eener politieke club geschonken, kunnen zulk een benoeming verzekeren. Ik kan me nog zeer goed den tijd herinneren, dat men ieder, die in Ame-

rika een betrekking zocht te krijgen, voor de misdaad van omkoopning en verleiding had kunnen veroordeelen. Zelfs heb ik het beleefd, dat rechterlijke betrekkingen aan den meestbiedende werden verkocht.

De eigenaar van dat grog-salon, tevens chef van die brandweercompagnie, stelde zich niet lang met het alleen anderen-verkiezen en baantjes-bezorgen tevreden. Hij had eerezucht genoeg om nu zelf eens een betrekking te willen bekleeden. Tot lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers in den Staat verkozen te worden, kostte hem geen moeite. Dat kon iedereen, die een beetje invloed of geld had, gedaan krijgen. Hij wilde in het Congres zitting hebben — maar nu waren er anderen, die even eerezuchtig en van meer middelen voorzien waren dan hij. Te New-York verslagen door een combinatie, die hij weinig kans zag meester te worden, emigreerde hij naar Californië, en maakte daar van zijn bekendheid met politieke knoeierijen met zooveel succes gebruik, dat hij zich een meerderheid in de wetgevende vergadering van den Staat wist te bezorgen, waarop hij door dat lichaam werd verkozen tot lid van den Senaat der Vereenigde Staten — naast die van den President — en door menigeen boven dit laatste ambt de voorkeur gegeven — de hoogste betrekking in de Republiek. Hij keerde als senator

naar Washington terug. Gedurende dien tijd bracht hij een bezoek aan New-York, waar hij in de Gouverneurskamers van de *City Hall* (stadhuis) een receptie hield, en zijn vrienden van de brandweer-afdeeling van vroeger, zoowel als de schreeuwers en belhamels der politieke partij, waarvan hij een sieraad was, handjes gaf.

Toen het oogenblik van aftreden voor hem was aangebroken, stelde hij zich candidaat voor herkiezing. Zijn tegenstander was rechter aan een der hoven van den "Gouden Staat". Gedurende den tijd der geheime stemming beschuldigde de senator den rechter van een massa omkoopingen. De rechter daagde hem uit — ze duelleerden op 't geweer, en de senator werd doodelijk gewond.

In 1843, geloof ik, was het, dat ik voor het eerst een ondernemend, jong advocaat, die toen juist meerderjarig geworden was, leerde kennen. Hij hield bij openbare vergaderingen aanspraken en werd, met een vriend tot vennoot, uitgever en redacteur van een politiek blad. Toen het bedrag der abonnementsgelden daarop het cijfer van duizend of twaalfhonderd dollars had bereikt, stak hij dat geld bij zich en ging het in een der in de mode zijnde badplaatsen doorbrengen. Vervolgens knoopte hij met een beruchte dame der *demi-monde* een betrekking aan, gaf haar zijden robes en juweelen cadeau, die hij op krediet kocht, en wendde het geld

van de dame daarentegen aan om zich van een plaats in de Wetgevende Vergadering van den Staat te verzekeren, welk lichaam hij in niet geringe mate ergerde doordien hij niet alleen in zijn slinksche, onwettige handelingen allerstoutmoedigst te werk ging, maar zijn maitres in het hotel, waar hij zijn kamers had, zelfs aan tafel bracht en haar ook tot de vergaderzaal toegang verleende.

Na een jaar of wat, waarin het hem niet aan schandelijke avonturen had ontbroken, trouwde hij met een hoogst welopgevoed meisje, draaide en knoeide zoolang tot hij een zetel in het Congres was machtig geworden, ging vervolgens naar Washington om aan geld te komen, en leefde, zoolang hij daar was, op veel grooter voet dan zijn tractement hem veroorloofde. *Maar wie Lid van het Congres is en er een ruim geweten op na houdt behoeft om contanten nimmer verlegen te zijn.* Natuurlijk nam hij zijn jong, mooi vrouwtje naar Washington mee. 't Was niet de eerste keer, dat ze daar kwam. Al vroeger had de manier, waarop van haar invloed werd gebruik gemaakt, schandaal genoeg teweeggebracht. Haar intimiteit met een hooggeplaatst heer kreeg zulk een ruchtbaarheid, dat het „*Honourable*” Lid voor New-York zich gecompromitteerd achtte, bijgevolg twee pistolen laadde en den minnaar van zijn

vrouw op klaarlichten dag in een der straten van Washington voor den kop schoot. Hij stond wegens moord terecht en werd vrijgesproken; *ook bleef hij met zijn vrouw leven.* Bij het uitbreken van den oorlog werd hij bij het leger van President Lincoln tot brigade-generaal bevorderd. Enkele officieren verkozen niet met en onder hem te dienen; toch behield hij zijn betrekking, verloor een been en kreeg na den oorlog een der belangrijkste diplomatieke posten in Europa.

Terwijl ik mij te New-York nog met schrijven in couranten, enz. bezighield, had ik in mijn buurt een jongmensch wonen, dat er een goedkoope gaarkeuken tevens koffiehuis — in Europa zou men het estaminet noemen — op-na-hield. In dat vak was hij door zijn vader opgebracht, die een dergelijke zaak in het groot gedaan had, doch om de een of andere reden over den kop gegaan en als een bedelaar gestorven was. De zoon had, even als de meeste Amerikaansche jongens, op de lagere scholen een redelijk goede opvoeding genoten. Maar veel meer dan hij voor zijn zaak noodig had, als: met een voorschoot loopen, koffie schenken voor anderhalven stuiver het kopje, en porties vleesch met groenten en brood en boter tegen drie stuivers de portie uitgeven, kende hij toch niet. In die eethuizen kwamen niet alleen werklui maar ook studenten, en klerken, en advocaten,

en redacteers voor vier en een halven stuiver een zeer goed ontbijt halen, terwijl ze er voor zes of zeven stuivers een rijkelijk diner konden krijgen.

Al hield hij een estaminet, belette dat bedrijf mijn jongen vriend toch niet zich in de politiek van zijn wijk te mengen, en nauwelijks was hij meerderjarig of hij hield bij openbare vergaderingen redevoeringen, en diende bij in zijn wijk voorkomende verdragen voor afgevaardigde. De eierzuchtige lui hangen allen als een klis aan elkander door een wijze van doen, dien ze "*logrolling*" noemen. "Help je mij om voor deze of die betrekking candidaat te worden, dan stem ik op jou voor een andere". Dan wordt al wat invloed en geld heet tot één gebracht, en met behulp van de club "*discipline*", "als hij mijn principes maar heeft dan kan mij de man niet schelen", en nog een paar andere kleine kunstgrepen worden allen verkozen. Kort daarop werd mijn vriend uit het koffiehuis candidaat gesteld en — verkozen. En voor welke betrekking denkt ge wel, lezer? Voor die van rechter van Politie en Justitie, een baantje, dat hij met groote waardigheid, en — wat ik niet betwijfel — ook wel met een beetje profijt, zelfs thans nog vervult; ik zag ten minste zijn naam staan op de lijst der magistraten, welke belast werden een troep gevangenen omtrent de bij de anti-conscrip-

tie- en anti-negeroproeren in Juli 1863 bedreven moorden, diefstallen en brandstichtingen in het verhoor te nemen.

Vijftien of twintig jaar geleden was Mike Walsh het hoofd van een meer dan ultra-democratische vereeniging, de "Spartaansche club" genaamd. Men gaf ze ook wel eens den naam van "Onderden-grond-club", hetzij omdat ze hun vergaderingen in een kelder hielden, of wèl omdat de meeste leden in kelders of op dakkamertjes woonden. Het orgaan van de club, waarvan Mike redacteur was, heette dan ook "*The Subterranean*". De leden behoorden tot die klasse van jonge New-Yorksche levenmakers, die "met No. 40 meededen en voor Keyzer dolden." Veertig was het nummer van een groote en machtige brandweercompagnie — om haar straatgevechten met andere compagnieën berucht — gevechten waarbij, tot schrik van alle vreedzame burgers, zoowel van straatsteen en klinkers als van revolvers werd gebruik gemaakt, terwijl Keyzer een bekende slachter was, die een groot aantal gespierde christenkinderen in zijn reusachtige slachtplaats aan het werk had.

Met slachten tot handwerk en, bij het minste alarm van brand, met bloedige gevechten met andere brandweercompagnieën tot amusement, waren deze edele Spartanen en prachtige "Onderden-grond-clubbisten" hun aanvoerder, die naar de eer

van hun Danton of hun Mirabeau te zijn dong, in allen deele waardig.

Mike, hun filosoof, redenaar en aanvoerder, de zoon van een Ierschen emigrant, was van beroep steendrukker. Slecht gezelschap maakte, dat hij politicus werd. Hij bezat eene brutale welsprekendheid, een ruwe, aangeboren geestigheid en een energie, die maakten, dat hij van al zijn woeste en tierende kameraden het hoofd werd.

Deze menschen hadden, hoe ruw, onwetend en beestachtig ze ook mochten zijn, recht van stemmen, en daarbij hoofd voor hoofd zooveel macht en kracht als de rijkste, braafste en beschaafdsten lieden durfden denken. Vijfhonderd van die lui onder een vermetelen aanvoerder vereenigd en bereid te stemmen zooals hij aangaf en zoo dikwijls als hij zulks verlangde, bovendien tot vechten zoowel als tot stemmen gereed — een bende, die zich liet gebruiken om kiescolleges onder den duim te houden en des noods bang te maken en te overschreeuwen, die rustige burgers van de stembus joeg als men veronderstelde, dat die tegen de door de bende voorgestelde candidaten zouden stemmen, had meer macht en invloed dan een tienmaal grooter aantal fatsoenlijke en achtenswaardige lieden.

Nadat Mike een tijdlang met het candidaat-stellen en verkiezen van anderen was bezig geweest,

meende hij, dat hij zijn macht thans even zoo goed eens ten eigen bate kon gebruiken. Dientengevolge liet hij zich tot lid van de wetgevende vergadering van den Staat verkiezen, om vervolgens als een der vertegenwoordigers van "de Keizerstad van den Keizerstaat" (New-York) in het Federale Congres zitting te nemen, waar zijn ruwe manieren, zonderlingheden en vermete redevoeringen een soort van held van hem maakten. Maar de aanvoerder der Spartanen was van alle menschelijke gebreken niet geheel vrij. Onder meer andere ondeugden begon hij sterk aan den drank te komen; en op zekeren dag vond men hem dood aan den voet van een steiger liggen, dien hij in zijn dronkenschap afgetuimeld was. Arme Mike! Hoe menig Amerikaansch politicus maakte een dergelijke, hoewel niet zooveel bewogen carrière; menigeen trof hetzelfde lot. Velen zijn van meening, dat hij even eerlijk als ruw en bandeloos was; doch weinigen zullen beweren, dat hij een waardig vertegenwoordiger van Amerika's eerste stad mocht heeten.

Ik mag deze korte schets van enkele politieke beruchtheden niet besluiten, zonder eens even de loopbaan van kapitein Rynders aan te stippen. Deze merkwaardige volksmenner kreeg zijn kapiteinstitel niet als gewoonlijk, omdat hij bij de militie had gediend, maar omdat hij in zijn jonge

jaren eens een sloep had gecommandeerd, die op den Hudson met het overbrengen van producten en handelsartikelen tusschen New-York en een van de vele bloeiende steden aan die prachtige rivier was belast.

De kapitein was een lenige, bruine, knappe vent van middelmatige lengte maar groote spierkracht, met een langen neus, doordringende, zwarte oogen, een sluwen glimlach en scherpen blik. Koelbloedig en vermetel in zijn gedragingen, was hij niet minder glad van tong dan brutaal als hij moest spreken. Hij had den naam lid van een bende spelers van beroep te wezen; en men had niet behoeven verwonderd te zijn als men hem aan een faro-tafel had zien meedoen of bij een van die soupers presideeren, op welke, met een menu van oesters, wilde eenden en champagne, de spelers te New-York hun vrienden en bezoekers 's nachts gemeenlijk onthalen.

Bij den verkiezingsstrijd van 1844 was hij het hoofd van een politieke, uit doordraaiers en vechtersbazen bestaande club, de "Keizerlijke Club" genaamd. Het was een machtig, democratisch lichaam, dat het tegen dergelijke clubs van de tegenpartij, die Mr. Clay trachtte gekozen te krijgen, opnam.

Zooals van zelf spreekt werden de club en haar hoofd door de Whig-republikeinsche pers belasterd

en door het slijk gesleurd. Toevallig was ik er bij toen kapitein Rijnders op een dier lage uitvallen antwoordde. "Ik ontken niet, dat wij een heelen troep spelers en vechtersbazen in onze club hebben, maar dat is ook het ergste, wat ge van ons zeggen kunt. Moet je dieven en bepaalde schurken hebben, gaat dan naar de "Union Club" — dat was de naam der voornaamste club van Mr. Clay's partij. De kapitein zei, dat hij uit haar gelederen dozijnen bij de politie welbekende dieven, bij de optochten der Whigs zou kunnen voor den dag halen. En dat is zeer goed mogelijk. Een nog grooter aantal zou men onder de voor het Wetgevend Lichaam en het Congres gekozenen hebben kunnen vinden.

Den nacht vóór de verkiezing besteeg kapitein Rijnders een schimmelhengst, plaatste zich aan het hoofd van de Keizerlijke Club, die wel duizend man sterk was — en die club vormde de spits van een optocht met fakkellicht van wel twintig duizend New-Yorksche democraten met twintig muziek korpsen en duizenden fakkels, Romeinsche kaarsen, vuurpijlen en transparanten, die met eindelooze hoeraas voor Polk en Dallas, Oregon en *Fifty-four-forty-or-fight*¹ door de straten trokken.

¹ Deze letterspelende leuze heeft een nadere uitlegging noodig. "*Fifty-four-forty* (vier en vijftig, veertig) was de breedtegraad, dien de Amerikanen beweerden de noordelijke grenslijn van Oregon te wezen;

Het is een grootsch schouwspel, zulk een optocht bij fakkellicht van twintig duizend menschen, die als een reuzenrivier van vlammen door de straten eener groote stad golft — door breede straten, die mijlen ver in rechte lijn doorloopen — met een overvloed van muziek en onder het gejuich en gejoel van een opgewonden menigte, die, hoe opgewonden ook, zich ordelijk gedraagt. Den volgenden dag stemden New-York en de natie voor Polk, Dallas (dus voor de democratie), Texas, Oregon, den oorlog met Mexico, en als het wezen moest — dat gelukkig het geval niet was — ook voor den oorlog met Engeland. We zegepraalden over Mexico — maar we behoefden niet op die zege te bluffen, — en kochten vervolgens New-Mexico en Californië aan. Dat was wat wij op dat oogenblik verlangden te hebben, of waarvoor we naar behooren konden zorgdragen; en daarop wachtten we tot er ter gelegener tijd nog meer vruchten rijpen en op afvallen staan zouden.

Toen de verkiezingsstrijd was geëindigd, was kapitein Rijnders met een ondergeschikte betrekking, aan het tolkantoor, meen ik, tevreden, en

en de meerderheid, die Polk en Dallas verkoos, gaf met die leuze te kennen, dat ze bereid was tot bekoming der grenslijn-aldaar tegen Engeland ten strijde te trekken. Eveneens was die bereid met Mexico om Texas te strijden, — en enkelen deden dit ook werkelijk.

VERT.

een groot aantal leden van de club kregen aanstellingen bij het Departement van Finantiën. De Kapitein was thans definitief het hoofd van de partij, — een ruw en rad, werkzaam, altijd bij den weg zijnd hoofd wel is waar, maar toch een veelbeteekenend hoofd tevens. Hij was matig, voorzichtig en verstandig. De Whigs kozen Generaal Taylor: doch de Kapitein wachtte zijn tijd af. Hij hielp Pierce kiezen en na dezen Buchanan; waarop zijn diensten met de betrekking van Officier van Politie over het zuidelijk district van New-York werden beloond — onder het Federale Gouvernement een van de belangrijkste posten, waaraan een groot uitvoerend gezag verbonden was.

Een zeer karakteristieke, officieele handeling staat mij van Rijnders in die betrekking voor den geest. Een man, die een ander in volle zee, in de nabijheid van New-York, had van kant gemaakt, werd voor het Hoog Gerechtshof der Vereenigde Staten van zeerooverij en moord overtuigd en ter dood veroordeeld. Ware de moord op de kust gepleegd, of binnen den afstand van een zeemijl daar van daan, dan zou de schuldige — hij heette Hicks — door de rechtbank van den Staat gevonnisd, en als er kwestie van ophangen geweest ware, in tegenwoordigheid van den Sheriff in de stadsgevangenis opgeknoopt zijn. Maar de misdaad lag buiten het rechtsgebied van den Staat en ressor-

teerde nu onder het algemeen bestuur, dat den man, op een aan het Federale Gouvernement tot het bouwen van een fort afgestaan eiland, in de haven van New-York deed ophangen. Let wel — het Federale Gouvernement heeft zelfs niet het recht zonder uitdrukkelijke vergunning iemand binnen het grondgebied van een souverainen Staat te doen ophangen. Toen derhalve de dag voor de terechtstelling dáár was, nam de Officier van Politie Rijnders zijn gevangene mee naar Bedloé's Eiland, waar een groot aantal toeschouwers, op stoombooten en vaartuigen van allerlei aard, op het strand bijeen gekomen waren: ik meen zelfs, dat de kleine schoener, waarop de moord was gepleegd, er ook bij tegenwoordig was.

Men mocht verwachten, dat de patiënt, alvorens door het hennepen venster te kijken, nog wel een aanspraak zou wenschen te houden. De Amerikanen zijn altijd gereed naar aanspraken te luisteren, en eveneens bijna altijd om er zelve een te houden: maar de arme Hicks, in zijn gevangenis door een paar roomschkatholieke Zusters van de Genade bezocht, en op dat oogenblik met zijn hoofd veel meer bij de gebeden van den priester dan bij een aanspraak, die men van hem verwachtte, zei den Officier, dat hij niets te zeggen had. Hij had de misdaad gepleegd en was bereid de straf daarvoor te ondergaan.

Daarop stapte Rijnders met zijn gewone deftigheid vooruit, en sprak: "Dames en heeren, ik ben verplicht u mede te deelen, dat onze vriend, Mr. Hicks, voor de eer, van tot zijn medeburgers bij deze gelegenheid het woord te richten, bedankt." 't Sprak als een boek, dat er met een man, die niet verkoos te spreken, niets anders kon gedaan worden dan het vonnis voltrekken; en toen hij dus met bidden gereed was, liet Rijnders hem met allen eerbied en alle vormelijkheid opknoopen.

Het doet mij genoegen, dat ik het zeggen kan: Kapitein Rijnders bleef zijn democratische beginselen getrouw. Hij was van het eerste oogenblik af tegen den oorlog; hij trotseerde het Gouvernement en was een van de moedigste hoofden, die de vredepartij had. Daarom werd hij ook om zijn braafheid, standvastigheid en verstand oneindig meer geacht dan al die honderden, welke hun grondbeginselen voor de leuze van het oogenblik lieten varen.

HOOFDSTUK XIX.

POLITIEKE VERDORVENHEID.

Geen enkel Amerikaan zal het, ja, kàn het loochenen, dat er bij de Amerikaansche politici langzamerhand een reusachtig zedebederf is ingeslopen. Het is de gansche wereld-door bekend, dat er, om een plaats in het Wetgevend Lichaam te krijgen, gedurende de laatste twintig jaren van omkoopning is gebruik gemaakt; dat zoowel de nationale schatkist als die van de Staten voor millioenen is bestolen; dat er leden van het Congres zijn, die hun stem in het openbaar aan den meestbiedende hebben verkocht. Evenmin kan er twijfel bestaan of vele aanstellingen in rijksbetrekkingen — zoowel wat de wetgevende en uitvoerende als wat de rechterlijke macht aangaat — voor geld te koop zijn geweest en nog te koop zijn,

en dat menigeen zijn benoeming tot ambten, waaraan de meest mogelijke verantwoordelijkheid verbonden is, door denzelfden invloed heeft verkregen.

Het beginsel, dat er in de ambtenaarswereld mutatie en afwisseling zijn moet, en de leer, dat "den overwinnaar den buit des overwonnenen toekomt" hebben Amerika met begeerige en gewetenlooze verdedigers dier beide regels vervuld. De Gouverneurs der Staten hebben honderde baantjes te vergeven, zooals de President er duizenden heeft. Elk ambtenaar moet, wil hij zijn plaats behouden, aanhanger en volgeling van den ambtenschenker zijn. Een sollicitant is een aanhanger om aldus een baantje machtig te worden. Het land is derhalve in twee groote, vijandig tegenover elkander staande kampen verdeeld — die, welke binnen, en die, welke buiten zijn — en jaarlijks en vierjaarlijks hebben tusschen die beiden worstelingen plaats. Wat mochten we, als gevolg van die gestadig terugkeerende worstelingen, waarin het egoïsme voor het patriotisme in de plaats treedt, en waarin door behoeftige en gewetenlooze avonturiers geen middelen gespaard worden om zich een goed heenkomen te verzekeren, anders verwachten, dan dat de fatsoenlijke, rechtschapen en eerbiedwaardige lieden zich met walging uit het strijdperk terugtrokken om dit aan schreeuwers en beunhazen, aan zwendelaars en dieven over te laten?

Met de prijzenswaardige begeerte vervuld, het beschermheerschap der Gouvernemen ten van de verschillende Staten te verminderen, en aldus enkele oorzaken tot zedebederf en omkoop ing uit den weg te ruimen, hebben verscheiden Staten hun rechters, sheriffs en bijna elke staatsbetrekking door keuze doen aanstellen en vervullen. Doch het is ongelukkig, dat deze wijze van doen in de groote steden gebleken is de oorzaak van nog dieper ingrijpende misbruiken te zijn.

De rechters in crimineele-zaken-behandelende hoven worden, bij voorbeeld, bij politieke verkiezingen in clubs benoemd. Deze worden door de ruwste en vermetelste kerels uit de gansche bevolking — ja, voor een groot gedeelte zelfs juist door die menschen beheerscht, welke de rechters, zijn ze eenmaal verkozen, wegens misdrijven tegen de wet geroepen zijn te vervolgen. Wie, voordat de verkiezing begint, den hoogsten prijs wil geven, kan zich van een benoeming verzekeren om na den afloop er van de belangrijkste gunsten te kunnen verleen en.

Zwendelaars, beunhazen en bok sers zijn langen tijd de ijverigste politici in de groote Amerikaanse steden geweest. Zonder betaling kan niemand zelfs het geringste postje door aanstelling of verkiezing machtig worden. Wanneer iemand, die om van te leven niets heeft dan zijn betrekking,

voor een aanstelling meer uitgeeft dan zijn geheele traktement bedraagt, is het gemakkelijk te begrijpen, dat hij zich door de een of andere, op het publiek gepleegde knevelarij moet schadeloos stellen.

Men verkeerde in de meening, dat waar het volk zijn eigen wetten maakt en zijn eigen wetgevers kiest, die keuze wijs en overdacht zou zijn, en dat een zoodanig gouvernement vrij van kuiperijen en onomkoopbaar wezen moest. Wat is daarentegen het feit? Dat er, sedert de dagen waarin het rijk der wereld aan den meestbiedende werd te koop geboden, nimmer meer zulke tooneelen van boosheid en verdorvenheid zijn voorgekomen als men in de Gemeente- en Staatsbesturen en bij het Federale Gouvernement der Vereenigde Staten ziet plaats grijpen. De man, die een wet, welke hem voordeel aanbrengt, — een privilegie, monopolie, verlenging van contract of een subsidie, b. v. — bij den gemeenteraad, het Wetgevend Lichaam van den Staat, of bij het Congres er-dòòr wil krijgen, moet rechts en links de handen vullen. Te Albany, Harrisbury en Washington bevinden zich stille agenten, makelaars in het omkoopersvak, die rijk worden met de percenten van de *douceurs*, welke ze aan de leden van de beide wetgevende lichamen bezorgen.

Een arm man wordt verkozen, en na een paar jaar heeft hij een groot fortuin.

Er zijn leden van het Congres, die voor één enkele stem niet meer of niet minder dan een huis en erf te Washington cadeau ontvangen hebben. Enkele van de allerberuchtsten onder die verdorven leden, die een schandaal teweegbrachten, zijn afgezet; maar het aantal dezer laatsten bedraagt nog geen percent van het enorme cijfer dergenen, welke dit laatste eveneens verdienen.

Dat men de leden van het Congres en van het Wetgevend Lichaam der Staten traktement gaf, was voorheen noodzakelijk. De meeste geschikte lui uit het gemeenebest moesten hun huisgezin van hun betrekking of met hun handenarbeid onderhouden. En dan ook — waarom zou de wetgever zonder tractement te genieten zijn land moeten dienen als de soldaat, rechter of diplomaat dat wèl krijgt? Men heeft beweerd, dat juist het traktement voor een mindere klasse van menschen het lokaas is geweest om naar hooge betrekkingen te dingen, en dat die zich aan kwade praktijken hebben schuldig gemaakt, waar mannen van fortuin en positie hun onomkoopbaarheid zouden bewaard hebben. De waarheid is deze, dat het traktement voor gewetenlooze politici de minste factor is geweest, terwijl men juist door geen traktement te geven een voor de hand liggende verontschuldiging voor knevelarijen en verduisteringen zou hebben gevonden. Menige Engelschman heeft enkel

en alleen voor de eer van zijn land te dienen en een zetel in het Parlement te krijgen, twintig tot vijftig duizend pond sterling uitgegeven. Van Wilberforce vertelt men, dat hij bij één enkele verkiezing veertig duizend pond betaalde. Als een Amerikaan er zooveel dollars voor ging betalen, zouden de meeste menschen denken, dat hij met dat baantje "geld moest verdienen."

Vier jaar geleden werd bewezen, dat zoowel de gouverneur en luitenant-gouverneur als bijna de geheele wetgevende macht van Wisconsin van een spoorwegmaatschappij cadeaux had aangenomen. Het voorgevallene met Mr. Cameron, Secretaris van oorlog onder Mr. Lincoln en later ambassadeur te St. Petersburg, die rechterlijk werd vervolgd omdat hij getracht had een lid van de wetgevende macht van Pennsylvanië om te koopen stem op hem uit te brengen om aldus lid van het Federale Congres te worden, verraste niemand, die met de Amerikaansche politici of met de carrière van Mr. Cameron bekend was.

En geloof niet, dat ik met losse geruchten of partijgeschreeuw aankom. Een ieder, die met de Amerikaansche toestanden in de laatste twintig jaren is bekend geweest, weet hoe publiek, hoe berucht en onloochenbaar die feiten geworden zijn. Zelfs voor het vervullen van hooge rechterlijke betrekkingen wordt geld gegeven. De dieven

zelve worden te New-York de handen gevuld om de rechters te kiezen, die hen verhooren en veroordeelen moeten. Voor stemmen wordt geld betaald; en in enkele Staten gaat dat zoover, dat hij, die het meeste geven kan, er zeker van kan zijn te worden gekozen. Ook in Engeland is dat het geval geweest; en in vroeger jaren was het Engelsche Parlement even omkoopbaar als het Congres in Amerika en van ten minste enkele wetgevende lichamen der Staten; maar sinds lange jaren hebben we in Engeland niet meer van omkoopende candidaten voor het Parlement gehoord. Doch in Amerika wordt zelfs geld gegeven om wettelijke privileges voor liefdadigheidsinstellingen, onteigeningen, contracten en monopolies erdòr te krijgen.

Geen enkel Amerikaan zal op deze regels over den grievenden en ellendigen staat van zaken terugkomen, een enkel Engelschman mogelijk wel. Het spijt mij, dat ik onoplettend genoeg was de data niet te behouden; maar al die uittreksels werden vóór den oorlog en waarschijnlijk in 1860 of 1861 door mij gemaakt. Het eerste is uit de "*New-York Herald*": —

“Wat is de oorzaak van het ontstaan der regering van beunhazen, die zulk een vermete en uitdagende houding aannemen, orde en wet beheerschen en eerbiedwaardige, brave burgers be-

stendig in angst doen zijn? Ons antwoord luidt — dat het de politiek is — de partijpolitiek en de ongeoorloofde praktijken daarin in toepassing gebracht, die de mild en rijkelijk stroomende bron is, waaruit de anarchie geboren wordt, die een jammerlijke schande voor onze instellingen is en de oorzaak van een vooroordeel tegen de democratie, dat de geheele beschaafde wereld deelen zal. De politieke schurken en verkiezingsraddraaiers onderhouden reeds sinds vele jaren een klasse van lieden, die de staatsgevangenis en de galg van het hun toekomende hebben beroofd om hun vuil werk te verrichten en elke mogelijke geweldenarij te plegen. Het gevolg van dit systeem zal wezen, dat de beunhazen rechtens het land zullen regeeren. En deze anomalie heeft reeds zulk een vreeswekkende uitbreiding verkregen, dat het vreedzame en fatsoenlijke gedeelte der burgerij zich begint af te vragen of de Republiek er niet beter bij varen — of er ten minste niet meer zekerheid voor het behoud van eigendom, lijf en leden zijn zou, als ze een gouvernement kreeg als dat van Frankrijk of Rusland, dan wanneer ze langer blijft bestaan onder het beste en vrijzinnigste gouvernement, dat ooit door de wijsheid van den mensch werd uitgedacht.”

De “*Baltimore Sun*” zegt het volgende: —

“De geschiedenis der laatste weinige jaren is

waarlijk schrikwekkend. Het is zulk een aaneenschakeling van geweldenarijen, bloedvergieten en terrorisme, dat niemand die ooit bij de instellingen, waaronder wij leven, mogelijk zou hebben geacht. Door de gemeenste, laagste en verdorvenste verworpelingen der maatschappij op touw gezette komplotten hebben straffeloos hun gang kunnen gaan — komplotten, alleen dienende om de fatsoenlijke, eerbiedwaardige burgers te overbluffen, in hun burgerrechten te benadeelen, te beledigen en te vernederen. En alleen door zulke oneerlijke en ongeoorloofde middelen worden posten en betrekkingen verkregen en vervuld door wezens, die ongetwijfeld de bespottelijke meening waren toegedaan, dat ze hun sociale en hun politieke positie geheel van elkander afgescheiden konden houden.”

Aldus lieten zich verscheiden dagbladen uit. Het zou mij niet moeilijk vallen de dagbladartikelen op te zoeken, waarin openlijk wordt gezegd, dat duizende dollars aan de leden onzer wetgevende lichamen zijn cadeau gegeven opdat ze toch maar stemmen zouden voor personen, die geen ander doel hadden dan het plunderen der menschen, wier belangen ze gezworen hebben te beschermen. En dat deze feiten geen uitzonderingen zijn blijkt hieruit, dat er te Washington menschen zijn, die zouden kunnen zeggen hoeveel mil-

lioen dollars in de laatste tien jaar tot dat doel zijn bestemd geweest, en die een lijst zouden kunnen geven van de leden, aan welke zij ze hebben uitbetaald. Een op die wijze bestuurd land verkeert in voortdurend gevaar. Steeds wordt het door verraders verkocht — steeds door dieven bestolen.

De "*New-York Tribune*", mogelijk wel het eerlijkste politieke dagblad, dat er te midden van zulk een toestand in Amerika kan worden gevonden, zegt: — "De lage, gemeene diefstal is een aan onze staatslieden eigen zonde geworden. In politieke kuiperijen en omkoopingen wedijveren ze allen, en mogelijk zijn ze daarin al verder gevorderd dan de vele menschen, die deze zelfde schandelijke handelingen op andere tijden en in andere landen pleegden. Wij oefenen op de verkiezingen door den *aankoop* van stemmen invloed uit; we koopen een volksvertegenwoordiger door hem het lokaas van een contract voor te houden; door valsheid en verraad bezorgen wij een handeling, die het licht niet zien mag, succes; en alles wordt onder het masker van een huichelachtige redevoering verborgen. Maar voornamelijk munten wij in knevelarijen uit. Er worden met het gouvernement contracten gesloten, die alleen het exploiteeren van het publiek ten doel hebben; contracten worden er aangegaan om de gelegenheid tot stelen te bevorderen: de schraapzucht loert met

schaamtelooze blikken overal rond. Ternauwernood is er in het geheele Federale Gouvernement of in de wetgevende lichamen der Staten een enkel man te vinden, van wien men denkt, dat hij zonder oneerlijke bedoelingen daarin zitting genomen heeft. De beste eigenschap, die een candidaat kan hebben, is dat hij zoo rijk is, dat hij niet *behoeft* te stelen; de slechtste eigenschap, dat hij zoo arm is, dat hij niet nalaten kan met den stroom mee te gaan. De President geeft machtiging, dat gelden, die oogenschijnlijk voor den politieken dienst zijn uitgetrokken, voor verkiezingen worden besteed; er zijn leden van het Congres, welke dit aldus bijeengebracht geld rechtstreeks cadeau ontvangen om de maatregelen eener partij te steunen of te doen mislukken; zoowel in de Staten als in het Federale Congres wordt in 't groot en klein gekocht — in 't groot zooals in Wisconsin, in 't klein als in New-York."

Deze beschuldigingen, door een der voornaamste dagbladen — tevens mogelijk het machtigste, politieke orgaan in Amerika — uitgesproken, hebben geen bepaalde partij op 't oog. Maar in welke partij was deze verregaande zedeloosheid en verdorvenheid dan wel het meest in 't oog vallend? Het New-Yorks "*Journal of Commerce*", een in de hoogste mate onafhankelijk blad, wil ik het antwoord op die vraag laten geven. Bij het weerleggen van een

artikel in de "*Independent*", een kerkelijk-politiek weekblad, waarvan de Eerw. Henry Ward Beecher redacteur was, zegt het: —

"Bijna al de, of liever gezegd — al de "schurkenstreken", waarop de "*Independent*" zinspeelt, hebben in dat gedeelte van het land plaats gehad, waar de leerstellingen van de "Hoogste Wet" zoo volijverig gepredikt en door de pers verspreid zijn; waar tegenover staat, dat in die gedeelten, waar geen hogere wet bestaat dan de Bijbel, de knevelarijen, enz. bijna onbekend zijn. Kijk eens naar Maine, waar een de hogere wet predikend geestelijke, die als wij ons wel herinneren, tot schatbewaarder van den Staat was benoemd, niet minder dan honderd duizend dollars in zijn kas te kort kwam. In dienzelfden Staat werd onder meer uitspattingen van dat "Hoogste Wet-systeem" een eerlijk en trouw ambtenaar, Mr. Bachelder, terwijl hij de landswetten hielp ten uitvoer leggen, neergeschoten en vermoord. En Ohio dan! Hoeveel honderd duizenden dollars ontstalen de comptabele ambtenaren de schatkist van dien Staat? Ziet naar Wisconsin, waar weinige jaren geleden al de ambtenaren van den Staat — de leden van het wetgevend lichaam niet uitgesloten — schuldig werden bevonden aan het aannemen van cadeaux in aandelen in maatschappijen, die ze hadden begunstigd. Kijk naar Albany en naar de monsterach-

tige oplicherijen aldaar door de tenuitvoerleggers dier "Hoogste Wet" bij de laatste zitting gepleegd."

Door de "Hoogste Wetpartij" verstaat de schrijver van het bovenstaande de republikeinsche partij van Seward, Chase, Lincoln, en Greeley. In al de bovengenoemde Staten had die partij een overgrootte meerderheid. De leden van het Congres, die wegens omkoopbaarheid werden afgezet, behoorden ook tot die partij, zoomede de vertegenwoordigers van districten, waar een groote republikeinsche meerderheid bestond. Het is volmaakt waar, dat deze schandalen van omkoopning en verleiding zich, voordat de oorlog uitbrak, hoofdzakelijk tot de Noordelijke Staten bepaalden, en hoewel de democratische partij in het Noorden even zoo goed oneerlijk en onwettig handelende ambtenaren en wetgevers telt, is het toch stellig zeker, dat de republikeinen het grootste aantal hebben opgeleverd.

Wat belette de politiek en de politici der Zuidelijken even verdorven onzedelijk te worden als die der Noordelijken, als de Noordelijke en Zuidelijke Staten van Amerika's grootste gemeenebest toch op dezelfde grondbeginselen steunden en bijna volkomen dezelfde constitutieën en wetten hadden? Het verschil was hierin gelegen. Vier miljoen menschen, tot de arbeidersklasse van het Zuiden behorende, waren slaven en negers. Ze werden niet als staatsburgers erkend, hadden geen

stemrecht en waren niet verkiesbaar. Van het oogenblik af, dat de negers vrijgemaakt werden, stemrecht en kiesrecht bekwamen, kregen verscheiden Zuidelijke Staten die onder de leiding van republikeinsche gelukzoekers verdorven wetgevers en geplunderde schatkisten.

De rijke planters van het Zuiden vormden een hoogere klasse; het was een soort van erkende, hoewel geen titels voerende aristocratie, die een machtigen en natuurlijkerwijze conservatieven invloed had. Ze waren allen door een gemeenschappelijk belang verbonden. Men beschouwde ze als de hoofden des volks. Uit hun midden werden de senatoren en wetgevers verkozen. Politieke kiesverenigingen en clubs waren in de Zuidelijke Staten bijna niet bekend. Een candidaat voor de een of andere betrekking trad òf zelf op den voorgrond, òf werd door zijn vrienden benoemd. In beide gevallen verwachtte men dan van hem, dat hij van de tribune tot het district het woord richtte, en met nog andere candidaten van zijn eigen of van de tegenpartij toespraken hield, om aan de kiezers gelegenheid te geven eenigermate met zijn beginselen en bekwaamheden bekend te worden. Verlangde een Zuidelijke in het Congres zitting te nemen dan zei hij dat ronduit, maakte het in de couranten bekend, verzocht de kiezers op hem hun stem uit te brengen, en trachtte goede

gronden te leveren waarom ze dat moesten doen. Werd hij verkozen en voldeed hij aan zijne kiezers, dan was hij verzekerd, dat hij, zoolang hij áán blijven wilde, zou herkozen worden. Deze ruitelijken en openhartige manier van politieke aangelegenheden behandelen, strookte met het karakter van de Zuidelijken. Zij verafschuwden alle draaijerij en ondershandsche maatregelen, als vrije mannen en blanken onwaardig. Toen de Geconfedereerde Staten een constitutie maakten, schaften ze de verderfelijke gewoonte van posten vergeven tot belooning voor diensten, aan de een of andere partij bewezen, af, gaven ze, op een paar hogere ambtenaren na, zoolang ze zich goed gedroegen, allen behoorlijke bezoldigingen, en maakten ze een bepaling, dat geen ambtenaar om politieke redenen kon worden ontslagen.

Maar was dit de toestand, waarin Amerika's politiek zich vóór den oorlog bevond; na dien tijd is die veel erger geworden. De vier oorlogsjaren vormden één uitgestrekt tooneel van intrigue en omkoopning. De duizende millioenen, die de uitrusting vorderde, deden een zwerm speculanten opdagen. In één enkelen dag werden er menschen met leverantiën voor het leger, die ze door omkoopning verkregen hadden, rijk, om het contract dan te verkoopen aan diegenen, welke beter tot stelen in de gelegenheid waren. De legers der Noor-

delijken hadden tal van menschen, die door enorme handgelden tot vrijwillige dienstneming waren verlokkt, en van gehuurde plaatsvervangers toen de conscriptie kwam. Geheele zamenzweringen of "*rings*" werden gevormd door speculanten, die hun kapitalen ineensmolten om er de wetgevende macht en het Congres mee om te koopen.

De correspondent van een Engelsch tijdschrift schrijft in 1873: —

"De *fraude* in zijn verschillendste gedaanten is in de politiek, in de burgerlijke- en gemeente-administratie, in de levensverzekerings- en spoorwegmaatschappijen en in alle financiëele handelingen en zaken zoozeer ingeslopen en verspreid: zoo ongestoord wordt die gepleegd, en zoo verzekerd is ze van het welslagen, dat men ze eigenlijk als een beschermende ondeugd in de Vereenigde Staten van deze decade der negentiende eeuw zou mogen beschouwen. De Wetgevende Lichamen der Staten", zoo vervolgt hij, "disputeerden over de handelingen van in hechtenis genomen of voortvluchtige Gouverneurs, over de onwettige uitgifte van *bonds* op den Staat, over knevelarijen van staatsambtenaren en over de wederzijdsche schurkerijen en omkoopingen van de belanghebbende partijen, bij de laatste verkiezing gepleegd."

Een New-Yorks politiek hervormer, een brave Ier, over de misbruiken, die hij in zijn aangenoo-

men vaderland had zien voor den dag komen, verontwaardigd, beschuldigt thans het Congres, dat zich dit de handen heeft laten vullen om het grondeigendom der natie aan spoorwegondernemers af te staan en banken met staatspapieren te helpen, terwijl een zwerm roofzuchtig gespuis, als gieren op het aas, naar Washington trekt, de wetgevende kamer een koop- en verkoopplaats van stemmen, en de wet zelve een artikel van koop en verkoop geworden — *het Gouvernement een anarchie van politieke dieven en schurken is.*

En dit is volstrekt niet de uitdrukking eener individueele opinie. De democraten in Indiana zijn kort geleden bij elkander gekomen, en beschuldigen thans het Nationaal Gouvernement van het steunen van misbruik van macht in de Staten, van het verguizen der grondbeginselen van het publieke recht, door menschen aan te stellen, die de bewijzen hebben geleverd, dat ze schurkenstreken gepleegd en zowel het Gouvernement als de natie opgelicht hebben.

Ik herinner me den tijd nog slechts al te goed, toen de Senaat der Vereenigde Staten zoo hoog boven alle verdenking van omkoopbaarheid stond verheven als het daarmee overeenkomende Huis in het Britsche Parlement thans nog is: en met innigen spijt las ik in de "*New-York Tribune*" (16 Jan., 1873): —

“Hier kennen we Senatoren, die geld aannemen, dat ze ter bevordering hunner verkiezing in het wetgevende lichaam in hun Staat aanwenden. Dat geld nemen ze aan van menschen, die spoorwegondernemingen representeeren, — welke ondernemingen stellig door den Senaat zullen in behandeling genomen worden in den vorm van adressen, die een voor hen gunstige wetsbepaling komen verzoeken. We hebben met de manier, waarop die spoorwegcijns werd gebezigd, thans niets te maken. Mr. Durant denkt, dat zijn 10,000 dollars dienden om in het belang van Harlan couranten in Jowa te steunen. Voor de eer van zijn waardigheid hopen we, dat dit ook het geval is. Maar het groote, overgroote kwaad ligt in het toelaten en dulden dier verderfelijke invloeden. Voor een dergelijk gedrag is geen verklaring, die me gezonde zedelijkheid of een goed bestuur bestaambaar is, mogelijk. Op geen manier, die eerlijk heeten mag, kan door een Senator, in een kiescollege voor het wetgevend lichaam van zijn Staat, geld worden aangewend. Geen candidaten voor het Congres kunnen, zonder oneerlijk te zijn, geld aannemen van agenten van maatschappijen, die bij de door het Congres uitgevaardigde wetten belang hebben. Het afgodsbeeld ligt verbroken op den grond; maar wij beginnen te begrijpen, dat de mannen in den Senaat voor die vernieling ver-

antwoordelijk zijn. De thermometer van de openbare zedelijkheid daalt; langzamerhand zullen we de mannen wel ontdekken, die voor deze daling aansprakelijk zijn.

Er zal een algeheele opruiming moeten gehouden worden; het tijdstip moet nabij zijn, waarop een natie, die de vaan van vrijheid en beschaving wenscht omhoog te houden, eerlijk zijn moet en eerlijkheid eischen zal. — *Geen afschuwelijker schouwspel kan eenig land ter wereld opleveren dan wanneer het aan de natiën laat zien, dat zijn hoogste waarigheden door de grootste schurken worden bekleed.*

HOOFDSTUK XX.

AMERIKAANSCH POLITIEK.

Mijn eerste bezoek aan Washington dateert van 1845 tijdens James K. Polk president was. In diens belang had ik strooibiljetten geschreven, op tribunes toespraken en redevoeringen gehouden, optochten bij fakkellicht georganiseerd. Ik had hem dus op de in Amerika gebruikelijke wijze van doen der politieke aanhangers eener partij nog al goede diensten bewezen. Daar het er bij die verkiezing van Mr. Polk nog al gespannen had, zou ik op de eer van hem President te hebben gemaakt, aanspraak hebben kunnen maken; maar aangezien een duizendtal anderen daarvoor niet minder werk hadden gedaan dan ik, vond ik het het beste op de door mij bewezen diensten maar niet al te hoovaardig te wezen. Zooveel is zeker, dat ik niet

om een baantje te krijgen naar Washington ging. Al die menschen, welke met dat doel na de verkiezing naar de bondshoofdstad waren getrokken, waren bijna allen weder naar huis terug — enkelen — één percent — tevreden, negen en negentig teleurgesteld. Eenige weinigen, die te veel met hoop waren vervuld om het op te geven, of die te arm waren om weg te kunnen komen, waren gebleven.

Naar mijn wijze van zien is Washington de treurigste stad op het gansche Amerikaansche vastland. Het is een *persiflage* op de groote stad, welke haar grondlegger dacht, dat ze worden zou, want ze is een onvoltooide ruine, die geen verleden heeft, en waarschijnlijk ook wel geen toekomst hebben zal. De publieke gebouwen zijn meestal naar een goed bestek gebouwd en hebben heerlijk schoone lijnen en afmetingen; maar ten opzichte van elkander staan ze in niet het minste verband. De ligging van het Kapitoel, waar de beide Huisen van het Congres vergaderen, is al zoo schoon als ik ooit heb gezien. Het Generaal-Postkantoor en het Patentkantoor zijn prachtige gebouwen, en de verzameling modellen, gedenkteekenen van Amerikaansch vernuft, is wel bezienswaardig. Zoo is ook het "*Smithsonian Instituut*", uit het legaat van een Engelschen bewonderaar van Amerikaansche instellingen daargesteld, een bezoek meer dan waard.

Ieder vreemdeling, die te Washington kwam, en

een ieder, die daar woonde en er lust in had, bezocht in die dagen de wekelijksche recepties, *levées* genaamd, die de President hield. Ceremonieën waren er niet bij in acht te nemen: invitaties werden niet gedaan, en een introductie werd er niet toe vereischt. Is men Amerikaan dan is men ook de politieke evenknie, of nog beter gezegd, de heer — de meester van den President. Het "*White House*", zijn paleis, is ùw eigendom: hij is ùw dienaar en ge hebt het *recht* hem te gaan bezoeken. Zijt ge vreemdeling, dan is het zijn taak u de gastvrijheid van zijn land te bewijzen. Daarvoor is hij President.

Toen het oogenblik derhalve daar was, stapte ik naar het huis van den eersten burger der Republiek. Jim, de Iersche portier, die daar al sinds de dagen van Generaal Jackson dienst deed, vroeg mij mijn naam en diende mij aan. De naar mijn berekening ongeveer zestigjarige President, voor wien ik zooveel prachtige hoofdartikelen had gepend, en voor wien ik zooveel welsprekende redevoeringen gehouden had, ontving mij waardig en beleefd, en schudde mij, zooals hij volgens Amerikaansch gebruik een ieder deed, hartelijk de hand. Wat hij vertelde, staat me niet best meer voor den geest; maar wat ik mij wel herinner, is, dat hij iemand met hoogst beschaafde manieren en toon was. En wat hij zei? Het zal wel zoo iets zijn geweest als hij aan nog een paar duizend andere lui, die met

mij in hetzelfde geval verkeerden, debiteerde. 't Is zeer waarschijnlijk, dat hij zei, "*dat het warm was*". Daarop werd ik aan Mrs. Polk, een rijzige, statige dame met een tulband op, voorgesteld. Ik sprak een oogenblikje met den ex-gouverneur van New-York, Marcy, op dat oogenblik Secretaris van Oorlog, en zette mijn beste beentje voor om hoffelijk te zijn jegens een dame, welke, aan een in 't midden van het vertrek staande tafel, bezig was platen en gravures te bekijken. Daarop kreeg ik een vriend in 't oog; en met ons beiden zeiden wij het "*White House*", waar we het ook beiden vrij saai vonden, vaarwel, en gingen een oestertje eten en over de waarschijnlijkheid van een oorlog met Engeland of Mexico babbelen.

De laatste keer, dat ik Washington bezocht, was tijdens het presidentschap van Mr. Buchanan, en even vóór het uitbreken van den oorlog. Het Congres had zitting en bijna al mijn tijd bracht ik in den Senaat of in de Kamer van Volksvertegenwoordigers door. Het kost niet de minste moeite daar binnen te komen. Rondom beide zalen loopen ruime galerijen, van waar elke zetel zichtbaar is. Ik reken, dat elke galerij wel een duizendtal menschen bergen kan. Ongeveer een derde gedeelte van ieder is voor de dames en voor de haar vergezellende heeren bestemd. Ze zitten ook niet, zooals in het Lagerhuis, achter tralies

evenals een zwerm mooie vogeltjes in een duistere kooi. Niemand heeft een order of een toegangskaart noodig. De galerijen staan steeds, behalve wanneer een van beide lichamen een geheime zitting houdt, voor het publiek open. Het contrast, dat de plaatsing enz. voor de toeschouwers in het Lagerhuis in Engeland met onze wijze van daarin te werk gaan maakt, is groot en niet in het voordeel der Engelschen. De galerij voor vreemdelingen kan in het Lagerhuis slechts tachtig menschen bevatten. Dan moet men bovendien een toegangskaart hebben. Om zeker te zijn plaats te krijgen, moet men een paar uren voordat de deuren opengaan maken, dat men er is, om er dan in een opgeproptvol hok te zitten wachten en dan langs donkere, nauwe gangetjes, door op post staande politieagenten te worden binnengesmokkeld — om telkens wanneer er in het Huis verdeeldheid ontstaat, zonder eenige oorzaak daarvoor te kunnen vinden, order te krijgen de tribune te ontruimen.

In de zaal van den Senaat zag ik den voorzitter John C. Breckenridge van Kentucky, Vice-President der Vereenigde Staten, later candidaat voor den presidentszetel van de Zuidelijke democraten, en nog later generaal-majoor in het Geconfedereerde leger, een rijzig, donker, bijzonder knap mensch, een heldentype van mannelijk en ridderlijk schoon. Andy Johnson van Tennessee,

iemand, die in Noord-Carolina zijn bestaan als kleermakersknecht begon, nimmer lezen leerde voordat zijn vrouw hem die kunst onderwees, gouverneur en senator werd, en, zich daarop bij de Noordelijken aansluitend, tót militair gezagvoerder van Tennessee werd benoemd, onder Lincoln tot vice-president en na diens vermoording tot President werd verkozen, was in de vergadering bezig het woord tegen hem te voeren. Ook zag ik daar den sinds overleden Stephen A. Douglas, "de kleine reus" van Illinois, met zijn korte, gespierde figuur en zijn goedgehartig, eerlijk, Iersch gezicht. Hij predikte de rechten van de souvereiniteit der "*squatters*" op hun eigen grond, en werd voor de noordelijke democraten candidaat voor het presidentschap. Hij kon zijn nederlaag, door de verkiezing van Lincoln, niet verduren; en de rampen, die hij in de naaste toekomst voorzag, verhaastten zijn einde. Hij scheen een zenuwachtig, rusteloos mensch, maar voor zijn vrienden was hij zoo open en hartelijk als een flinke, goedgehartige schooljongen zijn kan.

De senator, die mij als spreker het best beviel, was Mason uit Virginië, later zaakgelastigde van de Geconfedereerden in Engeland. Hij was, als alle uit Virginië komende afgevaardigden, een breedgeschouderd, in grijs, eigengeweven laken gekleed man, die er met zijn dik hoofd wel eenig-

zins als een Engelsch landedelman uitzag. Reeds op dat oogenblik wierpen de gebeurtenissen, die volgen zouden, haar schaduw op de vergadering, en bereidden zich de Zuidelijken op het ergste voor. Mr. Seward, toenmaals lid van den Senaat voor New-York, zat met Lord Lyons, den Britschen minister, schijnbaar zeer gezellig op een sofa te praten.

De gebruiken verschillen in de Huizen van het Congres eenigermate van die bij het Engelsche Parlement in zwang. De leden zitten rustig op hun plaatsen en hebben hun hoed niet op. Wat zij noodig hebben wordt hun door bedienden, die op het minste teeken verschijnen, gebracht. Zwijgend, zonder eenig teeken van bijval of wat ook te geven, hooren zij hetgeen gesproken wordt aan. Dat "luister" of "bravo" uit het Engelsche Parlement hoort men er niet; en wanneer een al te opgewonden publiek op een oogenblik in toejuichingen losbarst, waarschuwt de voorzitter (*speaker*), dat hij, als het nog eens gebeurt, de tribunes zal laten ont-ruimen. Als lid van het Congres zou ik, geloof ik, aan de opwekkende, vroolijke gewoonte van applaudisseeren en het in de rede vallen van den spreker bij de Engelschen boven het deftiger, koeler decorum der Congres-vergaderingen de voorkeur geven.

In de voorportalen van het Kapitoel en in de

hotels van de *Pennsylvania-avenue* bevonden zich de gieren, die op het publiek eigendom azen. Daar trof men die stille agenten, zoo mannen als vrouwen, aan, die gereed waren van den invloed gebruik te maken, waarop ze zich, om toch wat te schijnen, beroemden. Daar waren dames, die elk geheim van het gouvernement zoowel als de zwakke zijde van menigen volksvertegenwoordiger kenden. Daar vond men zoowel mannen als vrouwen, die bijzondere wetten bij het Congres wisten er-door te krijgen en tot op een cent na wisten hoeveel het kosten zou om ze bij beide Huizen te doen aannemen. Daar zag ik begeerige en hongerige contractanten die, voor de kans van een millioen te verdienen, wel honderd duizend dollars wilden betalen. Dat alles is voor een Amerikaan, die zijn land liefheeft, treurig om aan te zien, vooral als die Amerikaan iemand is, die gelooft, dat "hij het beste gouvernement heeft, dat op den ganschen aardbodem bekend is." En het treurigste van alles was, dat ik er geen middel tegen kende. De politiek was één groot veld van intrigue en omkoopertij geworden: geen enkele partij was er vrij van. Mij kwam het voor, dat de meeste Zuidelijken rechtschapen, brave menschen waren. Dat er ook wel rechtschapen Noordelijken waren, betwijfel ik in geen deele; maar de meesten maakten op mij den indruk alsof ze zich in het Congres hadden doen verkie-

zen om uit die positie zooveel te kloppen als hun voor hun eigen voordeel en belang mogelijk was. Zij hadden betaald voor hun candidatuur, — betaald voor hun verkiezing, nu wilden ze de waarde van den wissel ook wel genieten. Hoe was het, zonder voor de gevolgen te sidderen, mogelijk, zijn vaderland in de macht van zulke wezens te zien. Dat Washington was een poel van verdorvenheid geworden; — en dit feit alleen was een meer dan voldoende reden tot scheuring. Nimmer zou die hebben plaats gegrepen, hadden we een eerlijke, rechtschapen meederheid van senatoren en representanten in dat Congres op het nationaal Kapi-tool gehad.

In theorie is er niets zoo prachtig als de politiek van Amerika. Begint slechts met die “schitterende algemeenheid” van Jefferson in de acte der onafhankelijkheidsverklaring, — die “van zelf sprekende waarheid”, dat “alle menschen aan elkander gelijk geschapen en door den schepper met zekere onvervreembare rechten zijn begiftigd, waarvan leven, vrijheid, en het trachten te bereiken van een staat van geluk de voornaamsten zijn,” en het andere volgt van zelf. Daar alle menschen aan elkander gelijk zijn en het recht hebben zich zelve te besturen, hebben ze, zooals van zelf spreekt, ook het recht den vorm van dat bestuur te kiezen, zoomede de wijze waarop dat zal uit-

geoeffend worden. Waar allen even vrij zijn, moeten ze ook in politieken zin elkanders gelijken wezen. Van het recht, dat de een den ander zou kunnen beheerschen, kan geen sprake zijn. Elk voorrecht — hoe ook genaamd — is een schending der billijkheid. De samenstelling der maatschappij en de vestiging van het bestuur zijn zaken, die de menschen met elkander moeten regelen. Despotiek is elk gouvernement, dat de sterke den zwakke opdringt. Volgens het “onsterfelijk document”, waarvan ik daareven sprak, “ontleent elke vorm van bestuur zijn billijk gezag aan de goedkeuring van die, welke bestuurd worden.” Niemand heeft het recht de nakomelingschap aan banden te leggen.

In deze grondbeginselen zijn de Amerikanen opgevoed. Zij gelooven aan het opperste recht van de omwenteling, in de onafhankelijkheidsverklaring niet alleen, maar in de constitutieën van bijna alle Staten neergelegd. Het staatkundig gezag berust niet bij één enkelen man of bij één enkele klasse van mannen; — het behoort aan het ganschen volk. De uitdrukking daarvan vindt men in het algemeene stemrecht; — algemeen op enkele uitzonderingen na. De Indianen zijn geen staatsburgers en hebben geen burgerrechten. Voorheen verkeerden de negers in denzelfden toestand. Behalve in twee of drie nieuwe Staten hebben de

vrouwen het stemrecht niet. Dat behoort den vrijen burger; en die burger moet zijn een-en-twintig jaar oud, *compos mentis*, of niet als in een anderen toestand verkeerend aangewezen, en niet wegens misdaad gevonnisd, of, na gevonnisd te zijn, begenadigd.

Die burgers stellen den Staat samen door het verkiezen van afgevaardigden naar een conventie en door het opstellen eener constitutie. Een betrekkelijke of volstreckte meerderheid van stemmen wijst in ieder district of in iedere stad de afgevaardigden aan, en een volstreckte meerderheid van deze laatsten stelt de constitutie op, welke, aan een stemming van alle stemhebbenden onderworpen, door de meerderheid moet worden aangenomen, en die de opperste wet wordt, waarmee al de andere wetten in overeenstemming moeten wesen. Een besluit van de wetgevende macht in den Staat heeft geen kracht van wet als het in strijd is met een bepaling in de Constitutie. Men gaat uit van de veronderstelling, dat deze de minderheid tegen het mogelijke overwicht der meerderheid in bescherming neemt; — maar aangezien de meerderheid die Constitutie maakt en die ook vernietigen of wijzigen kan, zoo bestaat die bescherming alleen daarin, dat ze daar, waar het overhaast genomen besluiten van de wetgevende macht geldt, tot rechtsvordering de bevoegdheid geeft.

Twee- of driehonderd in tien graafschappen verdeelde stadsgebieden vormden den Staat, waarin ik werd geboren. Bij het einde van den omwentelingsoorlog werd die Staat door Zijne Majesteit George III als soeverein en onafhankelijk erkend. Al de dertien volkplantingen werden ieder afzonderlijk als zoodanig erkend; — de Federale Unie bestond toen nog niet. Onafhankelijke Staten geworden, sloten de koloniën zich, ieder met haar eigen grondwet, bestuur en wetten daarop tot een Unie aaneen.

Maar dat kleine New-Hampshire dacht er in mijn jeugd niet aan ook zelfs slechts het minste van zijn soeverein gezag af te geven. Het had eenige gemachtigden naar het Federale Gouvernement gezonden; maar met ijverzuchtige blikken werd al wat daar werd verricht, nagegaan. Wij hechtten aan het begrip van zelf het bewind te voeren, en aan het beginsel, dat “elk bestuur zijn macht aan de goedkeuring van de bestuurd wordenden ontleent.” Telkens hoorden wij op den 4^{en} Juli die zwaarwichtige stellingen van de Acte van onafhankelijkheidsverklaring; en ons hartelijk “ja” en “amen” schonken wij aan het daarin vervatte: “bijaldien eenige regeeringsvorm uit zich zelf nadeelig werkt, heeft het volk het *recht* dien te veranderen en af te schaffen, en een nieuw bestuur samen te stellen, waarvan de grondslagen

op zoodanige beginselen berusten en waarbij het gezag zoodanig is geregeld, als het meest op veiligheid en geluk kans geeft."

En die leerstelling lag niet alleen in de Acte, ook in de Constitutie van elken Staat lag ze vervat. Feitelijk zijn de souvereiniteit der Staten en het opperste recht tot omverwerping van instellingen die blijken geveen niet goed te zijn, de grondbeginselen van de Amerikaansche politiek.

Aldus geheel vrij, en soeverein, en onafhankelijk zijnde, had New-Hampshire met Vermont en Massachusetts niet meer directe gemeenschap dan met Canada. Tot vergaderingen in de steden bij elkander geroepen, koos het volk den Gouverneur benevens de leden van de wetgevende macht in den Staat. Deze macht maakte de wetten; de Gouverneur zorgde voor de tenuitvoerlegging. Hij alleen, niemand anders, had het recht van gratie. Noch de President, noch het Congres der Vereenigde Staten had het recht zich met het gezag of de macht van den President van een Staat te bemoeien. Toen John Brown in Virginië werd opgehangen, was er slechts één enkel man, die, hem door vermindering van straf of gratie, volgens de wet het leven had kunnen redden. Die man was de Gouverneur van Virginië. De President was, evenals het Congres en het Opperste Gerechtshof, daarin zoo machteloos als de keizer van China.

Ongetwijfeld heeft het algemeene stemrecht zijn moeilijkheden. Zoo kon in den Staat, waarin ik werd geboren, bijvoorbeeld, een kundig advocaat, geleerd rechter of vroom geestelijke de breede galerij van het huis, waarin de vergadering werd gehouden, binnenstappen en zijn stembriefje in de bus steken. De eerste de beste schurk, ontslagen dief of gemeene oplichter kon zijn stem neutraliseeren, en maken dat het even zoo goed was alsof hij niet had gestemd. In een stad, waar de brave en verlichte inwoners over een kwestie van openbare politie in twee even sterke partijen waren verdeeld, kon één enkele stem, en dat mogelijk nog wel die van den beschonkensten vagebond uit de geheele stad, de kwestie beslissen.

In Amerika kan één enkele, door een dronken, uit de goot opgeraapt landlooper uitgebrachte stem de keuze van den Gouverneur van den Staat of van den President der Republiek bepalen.

Zeer vroeg reeds zag ik, dat de stemmen van enkele personen niet alleen bij de verkiezingen elkander neutraliseeren, maar dat dit met de verkregen meerderheid van stemmen tegenover elkander in de steden, graafschappen en Staten eveneens het geval is; en daarvoor kon ik nimmer een voldoende grond vinden. In de stad, waarin ik woonde, hadden de Democraten b.v. met vijftien of met vijf en twintig stemmen de meerder-

heid. Maar in de volgende stad, met eenzelfde aantal inwoners met volkomen dezelfde belangen, had de tegenpartij een even sterke meerderheid. Aldus konden twee graafschappen in denzelfden Staat, die hoofdzakelijk van den landbouw bestonden, jaren achtereen, de een zevenhonderd stemmen aan de eene partij of candidaat, en de andere zevenhonderd stemmen aan de tegenpartij geven. In New-Hampshire kon men rekenen, dat de Democraten, dertig of veertig jaar geleden, steeds een meerderheid van acht of tien duizend stemmen hadden, terwijl het daaraan grenzende Vermont met een bevolking, die bijna dezelfde was als die in den eersten Staat, en die ook dezelfde belangen had, aan de tegenpartij een even sterke meerderheid gaf.

Als het volk — dat wil zeggen, de meerderheid — het staatsgezag in handen heeft, moet er van zelf algemeen stemrecht zijn. Wie geen recht van stemmen heeft, regeert niet zelf maar wordt geregeerd. Dat is ook het geval met die, welke de minderheid uitmaken. Maar hier staan we voor een moeilijkheid in de practische toepassing, waar niet zoo gemakkelijk overheen te komen is.

't Is mogelijk, dat, als de schelmen de meerderheid hebben, ze een braaf man tot hun hoofd kiezen; maar de tot het uiterste volgehouden democratische leerstellingen maken van een wetgever,

gouverneur of rechter slechts een agent, die den wil des volks ten uitvoer brengt. Zooals het volk wil — dat is, de meerderheid — moeten de wetten gemaakt, opgevat en toegepast worden. We mogen aannemen, dat het gros van de burgers gemeenlijk rust, orde, veiligheid en behoorlijke rechtsbedeeling verlangt. Maar niet minder stellig is het, dat er tijden zijn, waarin dat alles wordt vergeten. Een oogenblik van opgewondenheid bij de bevolking van den Staat kan maken, dat de daar vigeerende wetten worden veranderd. Zelfs kan, wanneer het volk dit wil, de constitutie worden gewijzigd.

Dus hebben we een verzameling van zeven en dertig Staten, die ieder hun eigen plaatselijke, en in alle plaatselijke gevallen optredende, opperste wetgevingen hebben. Wat in den eenen Staat gewettigd is, is een misdaad in een anderen, — zonder dat er tusschen die beide Staten iets meer dan een denkbeeldige grensscheiding bestaat. Iemand kan op de grenslijn tusschen twee Staten een huis hebben staan, zoodat een daad in de eene kamer gepleegd misdaad, in de andere gepleegd, daar-entegen niet strafbaar is.

Overspel is in Massachusetts een misdaad; in andere Staten wordt het volgens de wet niet eens als wangedrag aangemerkt.

Dat de meerderheid in den Staat heerscht, is,

wanneer daar tevens een talrijke minderheid bestaat, de oorzaak van een wreed despotisme. De bevolking uit het oostelijk gedeelte van een Staat kan dít belang, de bevolking uit het westelijk gedeelte daarentegen een geheel ander, daarmee lijnrecht in strijd zijnd belang hebben; maar ze heeft, ingeval ze de minderheid uitmaakt, niet de macht op de wetgeving invloed uit te oefenen. Er blijft niets anders over dan zich aan een macht te onderwerpen, die even willekeurig en onbesuisd te werk gaat als die, welke door een despoot wordt uitgeoefend. Op die wijze hebben drie of vier volkrijke Staten, die vooral van hun fabrieken werk maken, het in handen gehad in de geheele Unie bezwarende, beschermende en zelfs den invoer van enkele vreemde producten verbiedende wetten te bekomen, — en dat niettegenstaande een dozijn minder volkrijke, vooral door landbouwers bewoonde Staten, wier belang het was den vrijen handel te hebben, tegenstemden. Geen ukase van een Czar kan drukkender werken dan de macht der meerderheid in enkele gevallen doet.

HOOFDSTUK XXI.

THEORIEËN EN PROEFNEMINGEN OP SOCIAAL GEBIED.

Het is wel zeer opmerkelijk, dat geen enkele proefneming op sociaal gebied tot nog toe in Amerika een tijdland heeft kunnen in 't leven blijven of een vrij groot succes verwerven, wanneer die niet op het godsdienstig beginsel was gegrondvest. De "*Rappiten*", die tot groote gemeenten den grond legden en met hun nijverheid groote fortuinen verwierven, waren de volgelingen van een godsdienstigen dweeper, en hadden zich volkomen aan de door dezen gegeven bevelen onderworpen. Het beginsel van geloof bestond bij hen; en het geloof deed hen aan het oppergezag gehoorzamen.

De Mormonen zijn het levende voorbeeld van 't geen het godsdienstig element eigenlijk vermag. Van de waarheid hunner leerstellingen spreek ik

niet; ik wijs slechts op hun geloof en hun ijver. De Mormonen hebben een ernstig, vurig geloof in hun godsdienst, en ze brengen dat met allen mogelijken ijver in praktijk. In de tijdruimte van één enkel menschengeslacht heeft het door één enkelen man, Joseph Smith, verkondigd beginsel een geheele natie tot aanhangers gekregen. Hun zendelingen gaan de gansche wereld door. De bekeerden stroomden hun uit Engeland, Noorwegen, Zweden, Denemarken toe; enkelen komen ook uit de Amerikaansche Staten. Wat men ook van Brigham Young en zijn mede-apostelen denken moge, dat hun volgelingen hun taak met allen mogelijken ernst en ijver, zelfs met fanatisme, opvatten, is buiten kijf. Zij zegepraalden over hun vervolgers, trokken de wildernis in en veranderden de dorre woestijn in een vruchtbare en bloeiende landstreek, welke van enkele der grootste, door de beschaving meegebrachte ondeugden bijna geheel is vrij gebleven.

Zulk een vreemdsoortig volkje als de Amerikaansche kwakers heb ik nog nimmer gezien. Een jaar of wat na de omwenteling in Amerika, toen de godsdienst voor de politieke opgewondenheid in New-Engeland was in plaats getreden, verkondigde moeder Anna Lee, een emigrante uit Lancashire in Engeland, dat zij de tweede menschwor- ding Gods, de vrouwelijke Messias, was. Zooals dat

meestal met geestdrijvers gaat, vond ook zij volgelingen, die geloofden, dat de Christus in haar persoon voor de tweede maal was verschenen; dat de kerk, die zij oprichtte, de duizendjarige was, die, uit de wereld ontstaan, afgezonderd blijven moest. Zij schafte het huwelijk af, en stelde het celibaat in als de voor ieder lid der vereeniging geldende grondregel. Zij deed het door de apostelen in toepassing gebrachte beginsel van de gemeenschap der aardse goederen herleven. Haar secte groeide wel is waar niet snel, maar toch gestadig aan, zoodat er tegenwoordig wel een stuk of twaalf of vijftien kwakergemeenten — allen uit discipelen, volgelingen en vereerders van moeder Anna Lee samengesteld — over de Staten van Amerika zijn verspreid.

Op zekeren dag kwam ik te Cincinnati in Ohio met zulk een kwaker in kennis. Hij had een breedgeranden hoed op, een gevoerden, blauwgrijzen, van eigengeweven laken gemaakten jas aan en droeg zijn haar van voren kort, van achteren zeer lang. Welwillend in toon, eenvoudig in de conversatie, waren zijn bevestiging en ontkenning een kalm “ja” of “neen”. Vrijuit sprak hij over de leerstellingen en de regeeringsvormen, die in de maatschappij hun toepassing vonden, en hij noodigde mij op hartelijke wijze uit het kwakerdorp Libanon, twintig mijlen vandaar, eens een bezoek te brengen.

De wijsheid der voorzittende oudsten zou bezwaarlijk een mooier plekje tot het vestigen eener gemeente hebben kunnen vinden. Het land in de Miami-vallei is buitengewoon, ja verwonderlijk vruchtbaar, en de geheele streek daar is overal even rijk en goed bebouwd; en toch kenmerkte het domein der kwakers zich door treffende eigenaardigheden. De schuttingen er om heen waren hooger en steviger dan die van de naburige pacht-hoeven; het kreupelhout was uit de bosschen uitgeroeid; bijzonder netjes afgewerkt zag het omgeploegde bouwland er uit, terwijl zoowel de schapen als de paarden en runderen van het beste ras waren en er uitstekend uitzagen.

Herbergen of winkels vindt men in het Kwakerdorp niet; ruime woonhuizen, hooi- en graanbergen, werkplaatsen benevens een gebouw tot het houden van vergaderingen en godsdienstoefeningen daarentegen wèl. De eenige regel, die bij het bouwen van woningen in acht genomen wordt, is: het nut met de grootst mogelijke eenvoudigheid gepaard. In het gansche dorp vindt men geen enkele alleen tot sieraad aangebrachte lijn. De bruine verf dient slechts om het houtwerk der gebouwen goed te doen blijven. Geen enkele tot sieraad dienende bloem of struik zelfs zag ik op het geheele domein.

Een huis is uitsluitend tot den ontvangst van

de vreemdelingen bestemd, die, zoolang zij verkiezen te blijven, met alle mogelijke oplettendheid behandeld, gevoed en gehuisvest worden. De broeders en zusters, aangewezen om de plichten der gastvrijheid te vervullen, verlangen nimmer betaling, maar weigeren die toch ook niet.

De vrouwen — ze mogen oud of jong, leelijk of mooi wezen — dragen allen hetzelfde nette doch volstrekt niet elegante pak. Vroolijke kleuren ziet men er niet; volants, plooisels of strooken, borduursels, linten, strikken of sieraden van eenigen aard evenmin. Het haar wordt onder een eenvoudige muts glad weggekamd; een driehoekige doek van effenbruine stof bedekt den boezem; en in de nauwe, gegeerde rok is voor een crinoline geen plaats.

Even eenvoudig als het uitwendige van het huis zijn de kamers en het huisraad. Lofwerk of gekleurde behangsels vindt men er niet; geen schilderij of plaat versiert de muren; evenmin ziet men er een enkele vaas of een enkel beeld. De weinige boeken, die zij hebben, zijn een paar van hun eigen godsdienstige geschriften, verzamelingen van gezangen en werken over opvoeding en wetenschap, of boeken van een andere nuttige strekking.

Doch de allervolmaakste orde en netheid heerschen overal. De vloer glinstert als een spiegel. Elk voorwerp, dat het oog ontmoet, blinkt en glimt.

Voor alles is een plaats en alles staat op zijn plaats. Die orde en die netheid vindt men in de werkplaatsen, op de erven, kortom overal terug.

Het kan niet uitblijven of een gemeente van twee- of driehonderd nijvere menschen, die zich allen met landbouw of nuttigen fabriekarbeid bezighouden, geen huur of belasting betalen, geen kostbare ondeugden kennen, al wat zij noodig hebben zelven vervaardigen, en wat zij daarvan over hebben aan de markt brengen, moet rijk worden. Ik zag, da deze gemeente in welstand en overvloed leefde door een groote waarde aan huizen en land en vee was omgeven, en bovendien, zooals mij werd meegedeeld, groote kapitalen onder de beste waarborgen had uitstaan. Mannen, vrouwen, kinderen, kortom alles werkt daar; lui lakken heeft men er niet, en tijd gaat er niet verloren. Daar de eerlijkheid der Kwakers spreekwoordelijk is, kunnen ze tot het afzetten van hun voorwerpen in hout, hun landbouwproducten, bezems, tuinzaden, gedroogde en ingelegde vruchten en groenten en voor hun te veel gemaakte kleeren, hun leder, enz. steeds de beste markten kiezen. Vandaar komt het, dat niets hun belet een ontzettend groot kapitaal bijeen te brengen; en met eerlijke middelen kan elke gemeente, in elk land, dat.

Aangezien er geen huwelijken worden gesloten, en al de mannen en vrouwen te zamen als broeders

en zusters leven, kan hun aantal slechts door het toetreden en aannemen van nieuwe leden uit "de wereld" of door het opnemen van weezen en verlaten kinderen, somtijds zelfs wel van kinderen uit het werkhuis, toenemen. Menschen, die in de wereld een hard lot is ten deel gevallen, weduwen, of door haar aan den drank verslaafde mannen verlaten vrouwen, die kinderen hebben, ziet men meer dan eens bij de Kwakers een toevlucht zoeken. Nimmer worden ze afgewezen. Zoolang zij verkiezen te blijven en zich naar de regels van de vereeniging te schikken, hebben zij het volle genot van al het stoffelijke en geestelijke goed, dat de vereeniging bezit. Aldus nemen de Kwakers langzamerhand in aantal toe, en worden nieuwe domeinen aangekocht en in bebouwing genomen.

Terwijl al wat kunst en schoonheid heet in het wereldlijk leven van de Kwakers wordt geïgnoreerd, maken — en dat is zonderling genoeg — muziek en dans een deel uit van de godsdienstige bepalingen, waaraan zij zich hebben te houden. Maar hun gezang is zeer ruw, meer dan onbeschaafd zelfs, en wordt door geen enkel muziekinstrument begeleid. Hun vrome liederen ter eere van hun Goddelijke Moeder, die bij hen één vierde persoon in het godsbegrip uitmaakt, worden in koor gezongen, naar ruwe wijzen die, weinig melodieus, op harmonie volstrekt geen aanspraak maken. Hun

dansen is even ruw als hun zingen: het is niets dan een heftige lichaamsbeweging, die, welke de invloed, daardoor op den geest teweeggebracht, ook moge wezen, alle lichamelijke bevalligheid volkomen mist.

In deze vreemdsoortige gemeente werd ik met ongekunstelde, hartelijke vriendelijkheid ontvangen. Openhartig gaf men mij op mijn vragen antwoord; zelfs op mijn opmerkingen betreffende de godsdienstige leerstellingen en sociale gebruiken bij de secte in zwang werd mij welwillend antwoord gegeven. Ik maakte de opmerking, dat zoowel de vrouwen als de mannen, die de plichten der gastvrijheid jegens mij waarnamen, bijzonder in hun schrift thuis waren en, evenzeer als andere sectegenooten, hun best deden om een zieltje voor hun geloof te winnen.

Toen het etenstijd was, werd mij aan een afzonderlijke tafel een eenvoudig doch stevig maal voorgezet. Alles was daarbij even goed. Men zou in menig land een verre reis kunnen doen, voordat men zulk een goeden maaltijd kreeg.

De Kwakers van één en dezelfde familie, die samen in één groot huis wonen, eten — elke sekse afzonderlijk — aan gemeenschappelijke tafels. Zij gaan in een bepaalde volgorde de ruime eetzaal binnen, knielen bij de tafel neer, bidden, gaan vervolgens zitten en beginnen zwijgend te eten.

Een dergelijke orde heerscht bij al wat zij verrichten.

Op mij maakten ze den indruk van groote oprechtheid en ernst in hun godsdienstige begrippen; en uit al wat ik er zag of van hen hoorde, kan ik niet de gevolgtrekking maken, dat er op de antiwereldsgezinde wetten hunner vereeniging dikwijls inbreuk wordt gemaakt. Fanatiek zijn ze wel eenigszins, maar van huichelarij zag ik schijn noch blijk. Enkele malen is het voorgekomen, dat deze of gene het hem in geldelijke aangelegenheden geschonken vertrouwen bedroog; en een of twee gevallen zijn mij ter oore gekomen, dat een Kwaker en een Kwakerin de vereeniging verlieten, omdat ze samen wilden trouwen. Ik heb niet de minste reden te gelooven, dat één enkele-zelfs den regel van algeheele kuischheid schendt.

De geschiedenis der Kwakers is voor den hervormer der sociale toestanden vol gissingen en vraagteekens. Stellig zeker is het, dat ze als een nijvere gemeente een materieel succes hebben behaald. Zij geven ons een uitgestrekte gemeente of maatschappij te aanschouwen, die in vrede, overvloed en wereldlijken voorspoed leeft. Doch in welke mate zijn dat godsdienstig systeem en dat bespiegelende leven tot dit welslagen noodig? Zouden de Kwakers niet hun geloof veranderen, de genietingen van het huwelijksleven smaken, muziek, schilderijen en bloemen hebben kunnen en zich toch aan hun tot nut strek-

kende industrie blijven wijden en hun wereldsch bezit vermeerderen, terwijl zij daarvan tevens konden genieten?

Veertig mijlen oostwaarts van de stad New-York lag het door Stephen Pearl Andrews en Josiah Warren gestichte dorp van de "*Modern Times*".¹ Mogelijk ligt het daar thans nog wel op die groote vlakte, welke het midden van Long Island inneemt. Mr. Andrews, die het land, waarop "*Modern Times*" werd gebouwd, had gekocht, en die de grondslagen legde van datgene, wat hij eenmaal het middelpunt van een hoogere beschaving hoopte te zien worden, was een leerling van Josiah Warren, die weer een leerling was van Robert Owen;² maar hij had zich van diens richting afgescheiden en zelf een sociaal systeem uitgedacht.

De proef, die Robert Owen, Frances Wight en anderen namen, mislukte omdat men daarbij een combinatie trachtte te maken waarin het element "orde" ontbrak. Het was klinkklaar, eenvoudig communisme: communisme met gelijkheid voor allen tot grondslag. Het was een poging om een lichaam te hebben zonder een hoofd. Het was de democratie tot in haar uiterste grenzen toegepast, dus een chaos. Mr. Owen was een welwillend des-

¹ Volgelingen van de "Nieuwere, met den tijd meegaande leer."

² Een voorstander van het Communisme in gewijzigden zin, *New-Harmony* genaamd.

poot; maar zijn theorieën dwongen hem van alle gezag afstand te doen en het geheele bestuur aan den volkswil of aan den beslissing der meerderheid over te laten. Maar om tot de beslissing te geraken moest er noodzakelijk vrije discussie mogen wezen; en terwijl de bevolking van *New-Harmony* nog dagen achtereen in ellenlange redevoeringen bezig was de kwestie te behandelen op welke wijze zij hun vruchtbare akkers zouden bebouwen, ging de zaaitijd voorbij — en hadden zij derhalve niets te oogsten. Maar de discussies werden voortgezet, en het oogenblik kwam waarop er niets meer te eten was! De hoofden, of diegenen, welke de hoofden hadden moeten wezen, doch ter wille van “vrijheid, gelijkheid en broederschap” van het gezag hadden afstand gedaan, waren diep teleurgesteld toen ze zagen, dat een hoop volk — een hoop volk wilde blijven, en dat een lichaam een hoofd hebben moest. Wat de leden van dezen hoofdeloozen klomp aangaat, ze spatten in allerlei richtingen uit elkander; — zij vluchtten voor het geraas, dat hun eigen oneenigheid teweegbracht; — ze vluchtten door hun eigen, tot een chaos leidende daden verschrikt, maar ook vluchtten ze — voor den honger, die reeds boven hun braakliggende velden waarde.

Onder de personen, welke uit dit leger zonder aanvoerder en bijgevolg zonder orde of discipline,

het eerste element tot het bekomen van succes, weglieden, behoorde Josiah Warren, een vernuftig, denkend manneke en volbloed Yankee. De handen stonden hem voor een massa dingen alles behalve verkeerd. Hij was een beetje musicus. Hij vond één methode om vaste drukvormen te vervaardigen en daarmee te drukken (stereotypeeren) zoomede een drukpers uit. En ten slotte bedacht hij, onder het peinzen over de reden waarom Owen's systeem was gevallen, een nieuwe theorie voor de maatschappij uit.

Dat het communisme was gevallen, was volgens hem daaraan toe te schrijven, dat men had gecombineerd. Combinaties maken een gouvernement noodzakelijk. Een gouvernement was met het beginsel van vrijheid in lijnrechten strijd. En vrijheid was juist datgene, waaraan het meest behoefte was. Elk systeem, waarbij een combinatie ten grondslag lag, moest voor de vrijheid de doodsteek wezen, omdat er in elk samengesteld lichaam orde moet heerschen, en de eenige mogelijke elementen van orde in een samengestelde maatschappij juist weder gezag en gehoorzaamheid zijn.

Zijn theorie voor de maatschappij was daarom die van het *individualisme* — zijn leer “de souveriniteit van het individu”. Hij vond die toestand van meer waarde dan eenige maatschappij of eenige regeeringsvorm.

Als men dat beginsel van individualisme losliet, werd men daarvoor aan den anderen kant niet voldoende schadeloos gesteld. Hij had zoomin een gouvernement als wetten of toezicht noodig. Wie lust had kon zich bij andere menschen tot wederkerige verdediging en bescherming, onder een alleen voor dien kleinen kring macht hebbend hoofd, aansluiten; doch zulk een verbindtenis moest geheel vrijwillig zijn, en moest ook weer naar goedvinden kunnen ontbonden worden. Wat er in dezen noodzakelijk zijn mocht, zou langs den natuurlijken weg door de wet van vraag en aanbod ontstaan.

De een nam bij contract aan om het publiek te beschermen en te verdedigen; een ander zou op dezelfde manier voor het rondbrengen der brieven zorgen; een derde voorzag allen van water en gas. Geen ander dan een van deze vrijwillig gekozen, op een oogenblik noodige, geheel op vrijheid in handelen berustende bestuurtjes, was er noodig of zou er worden geduld.

Natuurlijk kon Mr. Warren bij het ten uitvoerleggen van zijn theorie van individueele souvereiniteit ten opzichte van godsdienst en zedelijkheid geen wetten dulden. De godsvereering moest vrij zijn; het huwelijk werd naar beider partijen goedvinden gesloten, of ontbonden. Belastingen konden er niet zijn. Een ieder betaalde voor hetgeen hij bezat en kon niet vorderen, dat hij meer kreeg

dan hij vroeg; maar ook kon niet van hem worden gevorderd, dat hij meer betaalde dan de waarde van hetgeen hem daarvoor werd in plaats gegeven. Zoo ver als doenlijk was, moesten alle menschen van elkander onafhankelijk zijn. "Alle samengesteldheid in socialen zin is het graf der vrijheid. Zelfverdediging, zelfbescherming is het eerste recht. De vrijheid heeft slechts één enkele wettige grens. Ze moet niet op de rechten van anderen indruk maken. Een ieder mag doen wat hij wil, zoolang hij dit op zijn eigen kosten doet — zoolang hij de gevolgen van zijn daden niet door anderen doet dragen."

De staathuishoudkundige leer van Mr. Warren en zijn leerling Mr. Andrews was bijzonder eenvoudig. Zij hadden slechts één axioma — "*Wat iets heeft gekost om het voort te brengen mag het bij den verkoop ook slechts opbrengen*". Een voorwerp is niet de som, die men er voor vraagt, maar wel het bedrag van de tot de voortbrenging gedane uitgaven waard. Dat is de oogenblikkelijke waarde van elk artikel en het eenvoudige beginsel van den ruilhandel. De prijs van een goed wordt bepaald door den arbeid, verricht om hem voort te brengen en hem, die hem dragen moet, af te leveren. Dat stuk wordt met een daarmee gelijkstaande hoeveelheid werk van het lichaam of van den geest, of met te overwinnen tegenstand, enz.,

in een ander artikel uitgedrukt, betaald. Voordeel en interest zijn bij dit stelsel buitengesloten. Profijt heeft iemand, die neemt zonder daarvoor evenveel terug te geven: interest is kortweg diefstal — afzetterij. Weelde is een georganiseerd systeem van rooven, dat een zeker aantal personen, door verscheiden geslachten heen, door rente en interesten in staat stelt in luiheid en ledigheid op kosten van den arbeid van duizenden te leven, die geen daarmee geëvenredigde voordeelen genieten.

Dat geheele stelsel van ongerechtigheid in den beschavingsvorm door de tirannie der gouvernementen en wetten gesteund, wilde Mr. Warren door zijn axioma: *Cost the limit of price*, of een stelsel van billijkheid en gelijkheid — arbeid voor arbeid ruilen — wegnemen. Hij trachtte het beginsel ingang te doen vinden door te Cincinnati een kruidenierswinkel te beginnen, waarin elk artikel juist was geprijsd op de waarde, die het bij aankoop had gekost, doch waarbij de tijd tot den verkoop er van benoodigd ook geldswaardig was berekend. Waren er klanten, die het den winkelier lastig maakten, dan betaalden ze meer. Een houten klok wees het aantal minuten aan, waarin de aankoop was geschied; en stellig bleven Mr. Warrens klanten niet, voordat ze het benoodigde hadden aangekocht, staan babbelen en treuzelen.

Zoodra was een artikel niet uitverkocht of het werd opnieuw aangevoerd; en de kruidenier werd voor zijn wegen en meten ruimschoots beloond.

Maar een proefneming op zulk een kleine schaal voldeed Mr. Warren niet. Toen werd "*Modern Times*" gesticht om het stelsel, zoover als dit in één enkel dorpje mogelijk was, tot het uiterste in toepassing te brengen. Uit New-York en zelfs uit Boston kwamen de volgelingen. Ze kochten van één tot vier morgen grond voor den prijs, die het land werkelijk gekost had, bouwden op dezelfde wijze huizen van steenkalk en zandmergel, ruilden arbeid voor goederen in en omgekeerd, zuiverden den grond onder de eiken, die niet wilden groeien, van onkruid en veranderden de woestenij in een bed van rozen. De lucht werd gezuiverd, op een diepte van dertig voet had men in het kiezel overvloed van drinkwater. Kerken of overheidspersonen waren er niet. Een ieder deed wat recht was in zijn eigen oogen. De vrouwen droegen "Bloomekleeding", of namen, al naarmate zij dit het gemakkelijkste vonden, geheel de kleederdracht der mannen aan. Daar de souvereiniteit van het individu met alle kunstmatige, sociale of door een wet gemaakte banden in strijd was, vormden de huishoudens zich volgens de wet, die twee of meer menschen door de sympathie verbindt. Wie samen wilden wonen deden dit, en zoo scheidten ze ook

weêr zonder de gerechtshoven eenige moeite te veroorzaken. Het recht, dat de Staat had van huwelijken sluiten en ontbinden, erkende men niet; en de "vrije liefde" werd met elke andere vrijheid op één lijn geplaatst. Een man mocht één, of tien, of zelfs nog meer vrouwen hebben als hij zelf de onkosten en uitgaven van die weelde bestrijden kon. En diezelfde vrijheid genoten de vrouwen jengens de mannen.

Het was wel dwaas als men zich op slechts twee uur afstand van New-York op eens te midden van een hoop menschen bevond, die ronduit met de gewone banden en regels der samenleving hadden gebroken, en waarbij de hoofden of voorgangers — de menschen die men het meest bewonderde en eerbied toedroeg — juist diegenen waren, welke het volkomenste volgens hun theorieën te werk gingen.

Maar het bleek weldra, dat "*Modern Times*" een mislukte proef was. De grondslag — een ruim bestaan — ontbrak er aan; het land was arm, en er waren geen wegen om de producten uit te voeren. Het genot van vrijzijn alleen, of de tot het uiterste gedreven verwezenlijking van de individueele souvereiniteit was niet voldoende om menschen bij elkander te brengen, of te houden.

Een ieder trok naar het punt, waar zijn belangen hem riepen. Een van de vurigste advocaten

van de grondbeginselen van Warren en Andrews kreeg bij de New-Yorksche politie een baantje, en werd een ondergeschikt werktuig van de macht, die hij langen tijd van allerlei kwaad had beschuldigd. Anderen weer werden door de kans op winst, of de hoop op rijkdom aangetrokken. Het was altemaal goed en mooi, die leerstelling dat winst roof was; dat rijk wezen niets anders was dan het verleenen van een macht, waardoor men anderen ongestraft bestelen kon; dat het huwelijk niets dan bij de wet geoorloofd overspel, en dat het huisgezin een despotisch rijk in 't klein was. Weinigen waren er toch slechts te vinden, die aan de verzoeeking van op kosten van den arbeid van anderen te leven en in een despotisch rijk, waarop de maatschappij den stempel van achtbaarheid gedrukt had, te heerschen, konden weerstand bieden.

Geen theorie van de inrichting der maatschappij heeft voor de Amerikaansche hervormers meer aantrekkelijkheid dan het door Charles Fourier uitgedacht stelsel van associatie; en verscheiden ondoordachte, onbekookte, onvolmaakte en dus van zelf mislukkende pogingen werden er aangewend om de theorie tot een practische werkelijkheid te maken. Omdat de pogingen onbekookt waren, zeg ik nog niet dat er anders wel één enkele proefneming zou geslaagd zijn; maar iedere stelsel heeft het recht, in zijn geheel en met al wat er bij behoort, nauwkeurig te

worden in beproeving genomen. De Amerikanen waren met het denkbeeld van associatie — tot één doel samenwerkende industrie, en huishoudkunde op groote schaal — geweldig ingenomen. Albert Brisbane, die zelf onder de leiding van Fourier had gestaan, las en schreef er over, vertaalde er voor en kreeg veel aanhangers. Horace Greeley pleitte ook, voor zoover hij het begreep, voor het stelsel, in de "*Tribune*". George Ripley, Nathaniël Hawthorne, Charles A. Dana, Margaret Fuller en andere letterkundigen, zoo mannen als vrouwen, vormden in New-England te Brook-Farm bij Boston, een vereeniging, waarop Mr. Hawthorne in zijn "*Blithedale Romance*" zinspeelt, zonder er juist een beschrijving van te geven. Weldra liep het ding in de war. Een uitgebreider gezelschap, waaraan Mr. Greeley ook aandeel had, nam op een in New-Yersey aangekocht stuk land een proef, die, met meer volharding doorgezet, toch ook mislukte. In verschillende gedeelten van het Westen bestonden een dozijn zoogenaamde "*Phalansterieën*"; doch het waren ongeregelde, ongeordende hoopen om orde noch tucht gevende hervormers, die *in* de beschaafde wereld niet leven konden en *daarbuiten* daartoe nog minder kans zagen. De eigenlijke kwestie is, dat slechts zeer weinigen begrepen wat het stelsel van Fourier was en wat daartoe werd vereischt. Het is een wijze van leven, die mogelijk op een

andere planeet kan bestaan, maar van welke men bijna niet kan verwachten, dat ze hier wortel schie- ten zal. Toch kan niemand Fourier lezen zonder door het schoone, heerlijke en schijnbaar uitvoer- bare van wat hij voorstelt te worden geboeid.

Ternauwernood is het, geloof ik, in een ander land bekend, hoever de theorie van het niet-huwen in de noordelijke Staten van Amerika is gegaan. Van de wetten op de echtscheiding, die in verschei- den Staten zijn uitgevaardigd, en door welke de gehuwden om bijna iedere reden — verlating of het voorgewend niet bij elkander passen van karak- ters — van hun verbintenis kunnen ontslagen wor- den om opnieuw te mogen trouwen en, als het hun in het hoofd komt, ook maar weder te worden gescheiden, spreek ik nog niet eens. Ik wil hier op de alom verkondigde leer wijzen, dat de ver- houding en de betrekking tusschen de beiden ge- slachten-onderling zaken zijn, waarmee noch staat, noch gouvernement, noch wet eigenlijk in 't minst te maken heeft. Ziet men in het huwelijk een sa- crement, zooals dit bij de Roomsche Katholieken het geval is, dan is het een kwestie van godsdienst, waarmee het gouvernement niets heeft te maken. De vrijheid van godsdienst brengt mee, dat een ieder vrijelijk de inspraak van zijn eigen geweten moet kunnen volgen.

Krachtig wordt het recht, dat een ieder heeft

om in hartszaken zelf te oordeelen, gehandhaafd. Voor zoover dit den staat of de gemeente aangaat kan iemand geen enkele vrouw of wel twaalf vrouwen te gelijk of achtereenvolgens hebben. De eenige grond, waarop de staat tusschen beide treden mag, is gelegen in het recht, dat de maatschappij heeft van zich tegen lasten te beschermen, die men haar mogelijk op den hals zou schuiven. Buiten dat ééne punt wordt elke wetgeving een noodelooze en niet verdedigbare inbreuk op de vrijheid der burgers of op de souvereiniteit van het individu. Bij gevolg is het door een overheidspersoon doen trouwen een overbodige formaliteit, en de echtscheiding buiten alle kijf een aan allen toekomend recht, dat alleen de betrokken partijen aangaat, terwijl een wegens bigamie ingestelde vervolging een belediging is, het recht van elk individu aangedaan. Wat die radicale hervormers meenen, dat men zou moeten doen, is eenvoudig: alle wetten op de onderlinge verhouding tusschen mannen en vrouwen afschaffen en, zoo noodig, er één enkele uitvaardigen, waarbij de rechten der kinderen worden omschreven en beschermd.

Een enkele, op deze leerstelling gegrondveste gemeente, die men zeggen mocht geslaagd te zijn, en welke die theorie in praktijk bracht, werd ongeveer vijftien jaar geleden te Oneida-Creek in den staat New-York door Elder Noyes, een op het Col-

lege van Yale gepromoveerd leeraar der Congregatie gevestigd. Die man omhelsde de leer van de aardsche volmaakbaarheid (*perfectionismus*) en legde den grond tot een godsdienstig genootschap, waarin ieder man de echtgenoot van al de vrouwen was en omgekeerd. Uit Vermont weggejaagd, vonden Elder Noyes en zijn leerlingen in den meer liberalen staat New-York een toevluchtsoord. Eenige jaren achtereen preekte hij over zijn leer en was hij redacteur van een tijdschrift, aan de verspreiding en verdediging zijner leerstellingen gewijd; zelfs had de gemeente reeds den Hudson op en in New-Yersey vertakkingen; maar op dit oogenblik zijn al die deelen bijeengevoegd, te Oneida-Creek, meen ik, waar de vereeniging ongestoord in bloei toeneemt.

Thomas L. Harris, toen ik hem voor het eerst leerde kennen, een welsprekend en populair predikant bij de Universalisten en tevens dichter, die te New-York woonde, daarop medium, die, als hij "den geest", had, steeds in verzen sprak, nog later volgeling van Swedenborg, die het spiritisme van den duivel afkomstig noemde, kwam eenige jaren geleden te Londen eenige nieuwe mystieke openbaringen verkondigen; en hij had met zijn preeken zooveel succes, dat hij verscheiden volgelingen, waaronder enkele rijke en aanzienlijke personen, naar Amerika mee terug kon nemen. Met dat troepje

woont hij nu in een soort van gemeente aan de oevers van het Erie-Meer.

Het meest geavanceerde en verlichtste gedeelte van de "Partij van den vooruitgang," welke hoofdzakelijk in de Staten van New-England huisde, maar zich ook over het noorden op dezelfde breedte uitgebreid had, nam de meeste bovengenoemde hervormingsdenkbeelden aan of ging zelfs nog wat verder. De ultra's die tegen ál het bestaande waren, werden *Come-Outers* genoemd. Zij wenschten al het oude af te schudden (*come out*) en het nieuwe in alles aan te nemen. Ze waren tegen het gouvernement in verzet en weigerden belasting te betalen, hun dienstplicht te vervullen of in een jury zitting te nemen. Van Sabbath, kerk of godsdienstplechtigheden hoe ook genaamd wilden ze niet weten. Huwelijk, huisgezin en al de willekeurige, conventionele instellingen der maatschappij waren met hun begrippen in lijnrechten strijd. Eigendom stond met roof gelijk; handel, koop en verkoop, zooals die gewoonlijk plaats hebben, waren gewettigde diefstal; de wet zelve was een stelsel van onderdrukking. Enkelen gingen in hun strijd tegen de beschaving zelfs zoover, dat ze niet alleen van hun eigendom en van het gebruik van geld afstand deden, maar in het warme jaargetijde zelfs geen kleeren aantrokken, want die waren, zooals zij zeiden, een sociale belemmering van de vrijheid,

vrije mannen en wijsgeeren onwaardig. Maar die dolzinnige theorie breidde zich niet ver uit en leefde ook niet lang; en, na de praktische ervaring te hebben opgedaan hoe moeilijk het was hun theorieën bij den tegenwoordigen stand van de maatschappij in toepassing te brengen, besloten verscheiden "*Come-Outers*" met de praktijk te wachten — tot het een beetje *warmer* was en totdat er een hogere staat van vooruitgang was gekomen; en zich — ten minste voor het oog — naar de bepalingen eener onbehouwen, onbekookte maatschappij voegende, werden ze rechtsgeleerden, redacteurs of politici, en bekleeden ze tegenwoordig aanzienlijke betrekkingen in diezelfde wereld, welke ze het onderste boven hebben trachten te werpen.

Laat deze hervormers hun betoogen voeren, en doet alsof ge u er niet om bekommert, — de besluiten, waarmee ze u met onverbiddelijke logica tegentreden, zijn niet zoo gemakkelijk op zijde te zetten. Als alle menschen staatkundig onderling gelijke rechten hebben — indien ze het natuurlijke recht van zichzelf te besturen hebben — indien elk bestuur rechtens zijn macht aan de goedkeuring van de bestuurdwordenden ontleent — indien de eenige oorsprong van macht is: de wil van het volk, door de stem der meerderheid uitgedrukt; welke zijn dan de instellingen, die niet mogen worden omvergeworpen? — welke zijn dan de ver-

ordeningen, die niet mogen worden ingesteld? Het gansche eigendom behoort aan het gansche volk: wat zal dit dan beletten daarmee te doen wat het verkiest? Dus — staat het volk boven zijn instellingen, en kan het die buigen en wijzigen, of afschaffen, alles naar zijn souverainen wil en naar zijn souverain welbehagen. Wat recht is — is een kwestie van opinie: de meerderheid moet dat uitmaken. Wat de meerderheid verkiest is wet, is rechtvaardig. De eenige gedragsregel waaraan men zich heeft te houden is — daarstellen wat blijkbaar daargesteld worden moet. De rechten van den mensch, zooals Jefferson in de Acte van Onafhankelijkheidsverklaring verkondigde en vaststelde, zijn: “Leven, vrijheid en geluk trachten deelachtig te worden.” De vrijheid van geweten geeft aan wat plicht is.

En terwijl deze theorieën van vrijheid in den ruimsten zin nog met vuur werden behandeld en besproken, kwam de scheuring, kwam de oorlog; en de welsprekende advocaten van de rechten van den mensch, van den man, van de vrouw werden door de conscriptie gedwongen in de gelederen te treden, en werden heengezonden om met artillerie de eenheid — de Unie, met de bajonet de broederschap te herstellen.

“Fraternité, ou la mort!”

HOOFDSTUK XXII.

NA DEN OORLOG.

Wat zal ik mijn lezers met het behandelen van een oorlog bezighouden, die volgens het bluffend geschreeuw en geschrijf der Noordelijken binnen negentig dagen zou geëindigd zijn en — vier, zegge vier jaar duurde. Ik wil liever een sluier werpen over dat tijdsverloop, en den met bloed, lijken, rook, vuur en vlammen gevulden afgrond overspringen om nog eenige oogenblikken bij den toestand van de grootste republiek van het Westen stil te staan, om met een blik op haar toekomst te besluiten.

Het is een ieder bekend, dat de broederoorlog met de volkomen nederlaag en de tenonderbrenging van het Zuiden eindigde. Het gansche Zuiden werd door de legers der Noordelijken overstroomd,

die, al wat hun voor den neus kwam, verteerden of vernielden. Hun uit cavalerie bestaande, reusachtige vleugels uitspreidend, bedekten deze legermachten een strook gronds van vijftig mijlen breedte, die geheel van al wat ze aan paarden, vee en levensmiddelen van allerlei aard rijk was werd beroofd. Over een groote uitgestrektheid werden de huizen der bewoners uitgeplunderd en verbrand. Gansche bibliotheken van Zuidelijke heeren werden ingepakt en naar het Noorden gezonden. Zilveren serviezen, meubels, piano's, kortom wat het meenemen waardig was ging denzelfden weg. Wat de soldaten niet konden meedragen werd vernield. Ze sloegen piano's met de bijl aan stukken, en namen de kostbaarste mahoniehouten meubels om er hun wachtvuren mee aan te houden. De invallende legers joegen de gansche negerbevolking weg, en slechts enkele duizenden — 168,000, meen ik — werden in het soldatenpak gestoken — een kostbare en niet bijzonder geslaagde proefneming. Kortom het was oorlog, en de Noord-Amerikanen, die grootendeels ter wille van het geld dienden en òf hooge handgelden hadden gekregen als vrijwilliger, òf als plaatsvervanger zwaar werden betaald, gedroegen zich niet beter in het Zuiden dan de Duitschers in 1870 in Frankrijk.

Het was geen oorlog tusschen twee natiën, 't was een burgeroorlog — spreekwoordelijk de verbitterd-

ste, de wreedste. Voor het Noorden heette het een oorlog tegen rebellen en verraders, die bezig waren pogingen aan te wenden tot het ten val brengen van "de grootste natie, van het machtigste rijk van den ganschen aardbol", — een oorlog tegen ellendelingen, in opstand gekomen tegen het beste gouvernement, dat ooit door de wijsheid eens menschen werd bedacht en ingesteld! (sic) Voor geen enkelen pardon — allen verdienden opgehangen te worden! Wie maar eens een blik gelieft te slaan in een serie nieuwsbladen van een eeuw geleden kan zien, dat dezelfde schimp-scheuten tegen een Washington en een Jefferson werden uitgebraakt, die in duizend couranten der Noordelijken aan het adres van Generaal Lee en Jefferson David werden gericht.

Toen de oorlog door de geheele uitputting van het Zuiden en door het neerleggen van de wapenen door zijn leger was geëindigd, was de woede der Noordelijken reeds geheel bedaard. De militaire gezagvoerders hadden hun vijanden leeren hoogachten; en de Zuidelijke troepen werden edelmoe-dig bejegend. Mr. Davis beschuldigde men van medeplichtigheid aan den moord op President Lincoln. Hij werd eenigen tijd gevangen gehouden, maar toch weder ontslagen, onder borgtocht, wel is waar, doch hij is nimmer meer in het verhoor genomen of op de een of andere ma-

nier over die zaak lastig gevallen. Een man en een vrouw, van medeplichtigheid met Booth verdacht, werden te Washington opgehangen. Een Duitscher, beschuldigd van wreedheden op Noordelijke gevangenen in het Zuiden gepleegd, keken eveneens door het hennepen venster. Naar mij voorstaat, waren dat de eenigen, die, nadat de oorlog geëindigd was, de doodstraf hebben ondergaan.

Zelfs in de oogen der Noordelijken waren de oorlog zelf en zijn gevolgen een meer dan voldoende straf voor de afschuwelijke misdaad van rebellie tegen de meerderheid eener natie van rebellen. Het gansche Zuiden was een veroverd grondgebied met een te gronde gerichte bevolking. Zijn rijkdom was verdwenen, zijn nijverheid verlopen. Vier millioen negers waren vrij geworden. Niets dan het land was de bevolking gelaten — het land, dat zijn gansche stelsel van bearbeiding en bebouwing uit zijn verband gerukt zag. Het papierengeld, dat tijdens den oorlog al zoozeer werd gedeprecieerd, dat duizend dollars papier nauwelijks één dollar zilver waard waren, had nu volstrekt geen waarde meer. Zonder geld, zonder arbeiders, en het geheele land bijna door den oorlog uitgemergeld — zelden is het voorgekomen, dat een volk zich in zulk een ellendigen toestand bevond!

Maar een nog erger lot zou het ten deel vallen.

Door den oorlog waren de negers niet alleen van alle verplichting om voor hun vroegere meesters te arbeiden ontheven, maar waren ze tot vrije burgers, tot onafhankelijke stemgerechtigden, die voor alle landsbetrekkingen verkiesbaar waren, bevorderd. Een zwerm politieke avonturiers uit het Noorden zetten zich onder de negers neer en wijdden die in de geheimen der Noordelijke politiek in. Bij de hervorming, die de Zuidelijke Staten ondergingen, wisten deze "*Carpet-baggers*"¹, zoo werden ze genoemd, omdat ze hun geheele hebben en houden bij zich droegen, de negers te organiseeren; door hun toedoen werden er uit hun midden leden voor de wetgevende lichamen der Staten en zelfs enkele leden voor het Congres gekozen; voor de beste en winstgevendste baantjes wisten zij zich zelve te doen verkiezen; en, als de zoogenaamde *loyale partij* (!), door het gouvernement te Washington gerugsteund, knevelde en plunderde zij de bevolking in het Zuiden. Waar de negers slechts de meerderheid hadden, heerschten, en roofden, en vernielden zij. In Zuid-Carolina en Mississippi hebben de negers de meerderheid, en zijn ook bijna al de leden der wetgevende macht negers. Al de ondergeschikte staatsbetrekkingen vervullen negers,

¹ Carpet-bagger beteekent eigenlijk reiszak van tapijtgoed, nachtzak, reisvalies.

alleen de meer aanzienlijke posten worden voor hun berooide aanvoerders, de "*carpet-baggers*", bewaard. Verscheiden van die wetgevers kunnen niet lezen. Ze zijn ijdel en prachtlievend, apen alles na en zijn wellustelingen in geen geringe mate. Een neger, die een jaar of wat geleden huisknecht of slaaf op een plantage was, wordt verkozen, rijdt dure paarden, woont in een mooi huis en overdekt zich met juweelen. De Staat wordt met schulden overladen: de roofvogels uit het Noorden schrapen fortuinen bij elkander; de belastingen worden verhoogd totdat het land ze niet meer opbrengen kan, dat dan voor een appel en een ei wordt verkocht; en mogelijk komt het dan wel in de handen van de personen, welke de belastingen hebben in het leven geroepen, om welke te betalen het land werd verkocht. Ziedaar het tooneel, dat Zuid-Carolina op het oogenblik, waarop dit opstel werd geschreven, te aanschouwen geeft.

De Eerwaarde James Freeman Clarke, predikant te Boston, gaf aan zijn gemeente, na in 1874 Zuid-Carolina te hebben bezocht, het volgende verhaal van wat hij daar zag en hoorde: —

“En let nu eens op hetgeen ik u van den toestand van Zuid-Carolina zeggen zal,” zoo sprak hij tot zijn Noordelijke toehoorders. “Het land doet ons op dit oogenblik aan de bewerking, die wij “omspitten” noemen, denken, wanneer de bovenste

grondlaag onder wordt gezet, en wat onder was boven komt. Alles ligt op dit oogenblik in Zuid-Carolina het onderste boven. De negers, die tien jaar geleden de slaven waren, zijn thans de meesters; en de blanken zijn nu feitelijk volkomen aan hen ondergeschikt. In de gansche wetgevende macht van Zuid-Carolina zijn thans ongeveer twintig blanken. De anderen zijn kleurlingen, waarvan de meesten lezen noch schrijven kunnen. Ik zag er een kleurling, die nu voor de aanstaande verkiezingen candidaat is, en die niet alleen niet lezen of schrijven kan maar zelfs van den stelregel uitgaat, dat er eigenlijk niemand, die lezen of schrijven kan, in het wetgevend lichaam moest toegelaten worden. Diezelfde man is ook *Trustee* en schoolopziener in een zeker district van den Staat. De kleurlingen, die, zoo berooid en bedelarm als ze soms wezen kunnen, in het wetgevend lichaam plaatsnemen, komen dikwijls met koets en paarden terug, en dat nog wel met luxe-paarden van duizend dollars het koppel, en nadat ze een paar zittingen hebben bijgewoond koopen ze huizen van 10,000 dollars. Al de schurkerijen, al de "*rings*" te New-York, de politieke schelmstreken te Albany, de diefstallen te Harrisbury worden te Columbia door de kleurlingenbevolking en haar bondgenooten openlijk nagevolgd."

Waar de negers de meerderheid niet hadden,

werd die door de raddraaiers te Washington en hun handlangers gemakkelijk door knoeierij verkregen. Alwie op de een of andere manier aan de "Rebellie" had deelgenomen, werd van het burgerrecht beroofd. Daar in het Zuiden bijna iedere blanke van eenigen naam aan den oorlog had deelgenomen, bleven er niet veel meer kiezers dan de negers en hun blanke bondgenooten uit het Noorden over. En als de Zuidelijken ondanks de zonder eenig gewetensbezwaar tegen hen gebezigde schurkerijen toch, zooals in Louisiana, de bepaalde meerderheid hadden, erkende het Gouvernement te Washington toch het *loyale*, of *Republikeinsche* Gouvernement van den Staat en steunde het dit door de militaire macht. Tien jaren zijn er sinds den oorlog verlopen, en een groot gedeelte van het Zuiden staat onder de heerschappij van onwetende negers en van plundersaars uit het Noorden.

In enkele Noordelijke Staten heeft niemand, die de Constitutie van den Staat niet lezen kan, recht van stemmen. Overal wordt ontwikkeling als de eenige hechte basis van Republikeinsche instellingen beschouwd; doch toen het Zuiden voor de tenuitvoerlegging van "het recht van revolutie" moest worden gestraft, werden van de geheele massa der negerbevolking zonder opvoeding, zonder voorbereiding op eens burgers, kiezers en wetgevers gemaakt, en werden deze daarna op zoodanige wijze

georganiseerd, dat zij de gouverneurs, de despoten, de beroovers hunner vroegere meesters werden. En dit was nu de wijsheid, dit de edelmoedigheid van het Noorden — dit de weg om een loyaal, de Unie terugwenschend Zuiden, een land te vormen waarin eenheid en voorspoed heerschten! Het is niet te verwonderen, dat het geduld van de Zuidelijken moest uitgeput raken, dat er uitbarstingen, beginselen van een oorlog tusschen rassen zijn moesten, die de negers de wapenen tegen de blanken zouden doen opgrijpen en omgekeerd, dat er in de straten van New-Orleans barrikaden zouden opgeworpen worden. En als de tegenwoordige wijze van toezicht houden volgehouden wordt, zou het niet zoo vreemd zijn indien het gansche Zuiden binnen een jaar of vijf opnieuw in vollen opstand of tot een ontzettend tooneel van strijd en bloedvergieten gekomen was. Wie tijdens den Oorlog een kind was, wordt thans langzamerhand man of vrouw. De jeugd is in den geest des oorlogs opgevoed, en lijdt op dit oogenblik onder de straf, die het Noorden oplegde — onder de heerschappij der negers, die er op volgde. Is er bij menschelijke berekening eenige mogelijkheid op, dat ze dezen vernederenden en ont-eerenden stand van zaken nog veel langer verdragen zullen?

De arme negers moet men niet de schuld geven. Tijdens den oorlog hebben ze zich jegens hun mees-

ters ridderlijk en braaf gedragen. Met niets dan oude menschen, vrouwen en kinderen, die het toezicht over hen hadden, op de plantages, werkten ze trouw door tot de invallende troepen ze verjoegen. Niet door een van hen zelven uitgaande handeling werden ze vrijgemaakt. De emancipatie der negers was een oorlogsdaad, welke diende om de voorstanders van de afschaffing der slavernij van New- met die van Old-England te verbroederen en te verzoenen.

Die verheffing van de negers tot staatkundige evenknieën van de blanke bevolking van het Zuiden, terwijl de rebellen van het burgerrecht werden ontzet, had ten doel de opstandelingen te straffen, de macht van het Noorden te bevestigen en de politieke speculanten, die in massaas het Zuiden overstroonden, in de gelegenheid te stellen, met hetgeen ze zoowel de blanken als de negers ontstalen, mooi weer te spelen. En door hun vroegeren toestand, hun onwetendheid, en, laten we het maar zeggen, door hun natuurlijk karakter waren de negers uitstekend geëigend om gewillige werktuigen van die Noordelijke gelukzoekers te worden — van dien zwerm "*carpet-baggers*", die alle weldenkende Noordelijken verafschuwen.

Ik geef hier enkele zinsneden uit "*the New-York Times*", een voornaam, veelgelezen Republikeinsch blad, dat tevens het beheer van Generaal Grant

tot steun verstrekte, terug, om daarmede niet alleen in eens de waarheid van hetgeen ik boven betreffende die negerheerschappij aanvoerde aan te toonen maar om tevens te doen zien, dat de redactie der Noordelijke couranten de oogen voor de daaruit voortvloeiende ongeregeldheden en grove misbruiken heeft geopend. Onder den titel: "De negerheerschappij in het Zuiden" zegt het blad: "Op het oogenblik, dat de treurige stand van zaken in Louisiana de aandacht van het gansche land trekt, en dat in Mississippi, enkel en alleen omdat hij een zwarte huid heeft, een sjouwerman aan een stoomboot tot lid van den Senaat der Vereenigde Staten is verkozen, is het gedrag, zijn de handelingen van de wetgevende macht van Zuid-Carolina schandelijker dan ooit sedert de oorlog is geëindigd. Over Louisiana hebben we onlangs lang en breed gesproken, dus behoeven we daarop niet meer in bijzonderheden terug te komen. Mississippi verkeert niet in zulk een treurigen toestand en is niet op zulk een groote schaal uitgeplunderd; doch de onlangs gedane verkiezingen bewijzen, dat de Staat, onder een leiding als de tegenwoordige, op geen stoffelijken voorspoed zal mogen hopen. Toch is het voornamelijk in Zuid-Carolina, dat de negeroverheersching in de zaken van den Staat het sterkst uitkomt; en daar komt het hieruit voortvloeiende kwaad het duidelijkst aan den dag. Was hun zede-

lijkheid toegenomen, weinig aanleiding zou er zijn tot de klacht, dat de gedragingen der wetgevers niet beter zijn dan in vroeger jaren. Doch dit schijnt, helaas, het geval niet te wezen. De wetgevende macht is klaarblijkelijk uit een bende dieven samengesteld, die alleen er op uit zijn het volk te bestelen, dat zij gerekend worden te dienen. Een langdurige praktijk heeft de wetgevende macht in den Staat tot een volmaakt roofofsteem gemaakt. Onwetende negers, uit de katoenvelden naar de zalen van het kapitoel overgevoerd, waar zij door gewetenlooze, blanke gelukzoekers zijn afgericht, hebben natuurlijk van het Gouvernement een voorwerp van spot gemaakt, en hebben den Staat tot een bankroet gevoerd. Het is volstrekt niet te verwonderen, dat dergelijke wetgevers, kiesgerechtigden vertegenwoordigende, die door een lange periode van ondergeschiktheid zijn ontwaard, onder zulk een leiding en voogdijschap in de kunst van "den schurk spelen" een handigheid hebben aan den dag gelegd, die in de geschiedenis haar gelijke niet heeft.

Een van de minste, treurige gevolgen, die de negeroverheersching in Zuid-Carolina heeft teweeggebracht, is, dat het krediet van den Staat volkomen is vernietigd. Sedert de oorlog is geëindigd is de schuldenlast van den Staat met meer dan tien millioen dollars toegenomen, en niets is er

in het belang van de volkswelvaart gedaan om deze woeste verspilling van de staatsinkomsten te wettigen. De schuldbrieven van den Staat hebben geen waarde, en de zaken staan thans zoo wanhopig, dat de roovers, die de teugels van het bewind in handen hebben, verplicht zijn zich met hun diefstallen tot het schrale sommetje, dat de belastingen, die nog aan een verarmde bevolking kunnen afgeperst worden, opbrengen, te beperken. Het zedelijk gehalte is zoo diep gezonken, dat men bijna niet mag hopen uit den boezem van den Staat een zuiveringsproces te zien ontstaan."

Deze "wilverdiende straf" was het, die het Noorden bij Acte van het Congres voorbedachtelijk het Zuiden oplegde.

"*The New-York Herald*" van den 8sten Juni 1874 zegt van Zuid-Carolina, "dat het machteloos en hulpeloos onder den voet van den roover ligt. De bevolking is verarmd; de nijverheid is te gronde gericht; alle ondernemingsgeest uitgedoofd; het land tot het kunnen opbrengen der belastingen verkocht; de bevolking aan de genade van een onwetenden en oneerlijken hoop canaille overgelaten; de wetgevers en ambtenaren een bende beginsellooze gelukzoekers en schaamteloze dieven, en de gansche Staat één enkele stem, die den President, het Congres, ja zelfs den voorbijganger om hulp en verlossing smeekt."

“*The Pall-Mall Gazette*” van den 20sten Augustus 1874 geeft een duidelijk en wel doordacht overzicht van den toestand in het Zuiden en van de wijze, waarop het Noorden te werk gaat om de veroverde gewesten weder tot hun vorigen staat terug te brengen.

“Het Amerikaansche volk is thans in een moeilijkheid gewikkeld, van welke een ieder het begin moge hebben voorzien, doch waarvan niemand zeggen kan, wanneer die zal zijn opgelost. Toen men bij het einde van den oorlog besloot, de reusachtige proef te nemen van aan een geweldig groote negerbevolking het burgerrecht te verleenen en die het veelzeggende privilegie van aandeel in het politiek gezag te schenken, was het bezwaarlijk denkbaar, dat zelfs de onnadenkendste Amerikaan geen begrip had van den ernstigen stap, dien men gereed was te doen. Slaven niet alleen vrij te maken maar ze daadwerkelijk met één enkele pennestreek tot meesters over hun vroegere eigenaars te verheffen was op zichzelf al een politieke maatregel, die in de geschiedenis van beschaafde landen zonder weerga is; toch is deze handeling nog slechts de helft van hetgeen de Amerikaan heeft gewaagd. Dat verleenen van het burgerrecht aan de kleurlingenbevolking der Zuidelijke Staten vereischte, wilde het slagen, niet alleen de door allen erkende noodzakelijkheid van het wegnemen der ver-

houding tusschen meester en slaaf, maar vereischte ook, dat het negerras voldoende bekwaam was om eenige politieke rechten te mogen en te kunnen bezitten.

Waren die beide veronderstellingen al zeer gewaagd, de laatste was waarschijnlijk de gewaagdeste; doch, thans te zamen genomen, hielden ze een beroep op het goed vertrouwen der natie en op haar blind geloof in de onfeilbaarheid van een democratisch gouvernement in — iets dat, naar wij dachten, zelfs de Amerikaan niet bij machte zou zijn geweest te vinden. Toch werd de stap gedaan en, naar het schijnt, voorbedachtelijk gedaan. Op elk geval zou men de beschuldiging, dat de hartstochten daartoe het hunne zouden hebben bijgedragen, met verontwaardiging van zich af geworpen hebben. Wat graag bluft het Noorden er op, dat de daar gevoerde oorlog de eenige in de geschiedenis voorkomende burgeroorlog is, die niet door zijn lijst van verbanningen werd gevolgd; en hoewel dit wordt uitgesproken, blijkbaar zonder dat men zich bewust is van de veel ontzettender wraak, die ze met de stembus hebben genomen, kan men het feit, waarop de Noordelijken wijzen, op elk geval, afgescheiden van wat er later volgde, als het bewijs voor den geest van hun regeeringsbeleid als overwinnaars aannemen. Maar ongelukkig is hetgeen er later volgde zoo rampzalig voor

het land geweest, dat men van die, welke daar-
 onder lijden, moeilijk kan verwachten, dat ze
 over de beweegredenen van het staatsbeleid, waar-
 aan ze hun ongeluk te danken hebben, kalm
 oordeelen. Die emancipatie van de negers heeft
 onrust, verwarring en ellende gebracht over Sta-
 ten waar rust, orde en welvaart heerschten, en,
 naar alle waarschijnlijkheid, heeft ze tot een al-
 gemeenen oorlog tusschen het zwarte en het blanke
 ras in het Zuiden den grond gelegd. Twee jaar lang
 is de rust alleen door de aanwezigheid van Fede-
 rale troepen in Louisiana kunnen bewaard blijven.
 De burgeroorlog in miniatuur in Arkansas was ter-
 nauwernood geëindigd of het bericht van gewel-
 dige oproeren, de zoogenaamde "Austin-standjes,"
 gaf maar al te goed aan hoe het in Mississippi was
 gesteld. In Alabama, een Staat, die tot nog toe
 door zulke ongeregeldheden niet was verontrust,
 beginnen de zaken eveneens een dreigend aanzien
 te krijgen; kortom het schijnt niet twijfelachtig
 of de gisting is bezig zich over het gansche Zui-
 den uit te breiden. Een van de verdachtste tee-
 kenen is de grootere stelligheid, waarmee de strij-
 dendden zich van beide zijden uitlaten. Het is niet
 langer een kwestie van oogenblikkelijke, tijdelijke
 beroeringen, uit jaloezie tusschen de rassen ont-
 staan; de toestanden krijgen een veel ernstiger
 aanzien. Beide partijen zijn bezig zich voor een

laatste, beslissende worsteling aan te gorden — de “*Blanke Ligue*” roept “de mannen van ons ras” op om hun ondergeschikte veeten ter zijde te stellen en zich allen aan een te sluiten om een ernstige poging tot het herkrijgen van “*een Gouvernement van blanken*” te doen, terwijl de “*Zwarte Ligue*” het handhaven van de overmacht der negers voorstelt als het eenige middel om leven, eigendom en vrijheid der kleurlingen te behouden.

De Gouverneur van Mississippi rapporteert, dat er te Vicksburg “infanterie- en cavalerie-afdeelingen” worden georganiseerd, en meldt, dat een zeker aantal vuurmonden naar die stad zijn gezonden. Een nieuwsblad, dat te New-Orleans verschijnt, zegt, “dat er nauwelijks een dag voorbijgaat, waarin men niet van wapenen hoort spreken, die hier zijn aangekocht en van hoeveelheden wapenen, die in het land zijn voor den dag gekomen.” Kortom, alles verraadt, dat er een burgeroorlog aan het smeulen is, die bij het minste, door een toeval teweeggebracht tochtje in laaien gloed zal uitbarsten.

Bij zulk een ellendigen stand van zaken is het, zooals wij reeds zeiden, moeilijk aan te nemen, dat de Amerikaansche staatslieden dat niet zouden hebben kunnen voorzien. Integendeel, alles is in volkomen overeenstemming met de het meest in het oog springende wetten der zoowel menschelijke als werktuiglijke krachten, die in beweging zijn

gezet. De neger heeft zich bij zijn nieuwe waardigheden gedragen zooals alwie hem kende dit had voorspeld; de blanke bevolking heeft den invloed — den schok, daardoor teweeggebracht, met al de verontwaardiging, die te verwachten was, gevoeld: en het Amerikaansche kiesstelsel heeft over het geheel den boosaardigen invloed, welke met haar verdorven en verderf brengende natuur onafscheidelijk is verbonden. Al die op zoo goed vertrouwen levende menschen, welke verwachtten, dat de negers niet om hun verkregen recht geven zouden, of in hun streven om het meester te worden en te behouden niet slagen zouden, hadden buiten de “*Carpet-baggers*” van het Noorden gerekend. Wie zich verbeeldde, dat de neger, na zich van het politiek overwicht te hebben verzekerd, daarvan een bescheiden, gematigd gebruik maken zou, had den neger zelf geheel verkeerd beoordeeld. Een van nature ijdel, dom en in de hoogste mate kinderachtig ras, dat daarbij een uit een staat van eeuwenlange dienstbaarheid voortvloeiende, erfelijke ongeschiktheid tot het bekleeden van staatkundige betrekkingen had, maakte van zijn pas verkregen macht overeenkomstig zijn natuurlijke en later ontstane neigingen en richting gebruik. De zóowel ongerijmde, bespottelijke als tragische resultaten heeft de wereld eenige jaren lang eenvoudig aangezien; en eerst onlangs, op het oogenblik, dat het tra-

gische het dwaze is beginnen te beheerschen, zijn de toeschouwers op verbaasden toon den politieken maatregel beginnen te bespreken, welke zulk een staat van zaken heeft mogelijk gemaakt. De onderstelling, dat deze maatregel als een met voorbedachten rade op het Zuiden genomen represaille moet worden verklaard, ter zijde stellende zooals wij begonnen zijn te doen, en de gansche vrijverklaring der negers *en bloc* behandelende en beschouwende als enkel en alleen uit eerbied voor het beginsel van algemeen stemrecht tot stand gebracht, is die groote gebeurtenis voor den Europeeschen, en mogelijk meer bepaald voor den Engelschen politicus, bijzonder leerrijk.

Hoe treurig en ontzettend de gevolgen des oorlogs op het Zuiden hebben gewerkt en nog mogen werken, Noordelijken zijn er genoeg, die meenen, dat ze voor het zegevierende Noorden nog rampzaliger zijn geweest. De oorlog heeft de ergste ondeugden, die in het Noorden heerschende waren, gevoed. Nog verdorvener werd de politiek: Het uitbreiden van een stelsel van papierengeld maakte een heirleger speculanten; en alle speculanten zijn feitelijk spelers. Mannen als Tweed bestuurden en plunderden de steden: mannen als Fiske en Gould kregen het toezicht over spoorlijnen; de financiën van den Staat worden in de war gebracht door de combinaties van beunhazen, die millionnair zijn ge-

worden, en, met wier schelmenstreken vergeleken, de kunstgrepen van spelers van beroep onschuldig en gepast zijn. En wat nog het ergste van alles is, en wat aanduidt tot welk een treurig peil de zedeloosheid reeds is doorgedrongen, is het feit, dat de publieke opinie over de zegepralende schurkerij geen macht heeft. De misdadiger, die succes heeft, is een held. Een daad, die op een staatsman, een financier, ja zelfs een speculant den stempel van eerloosheid drukken en hem uit elk fatsoenlijk gezelschap in Engeland, en waarschijnlijk overal in Europa, bannen zou, belet in Amerika iemand volstrekt niet naar de hoogste maatschappelijke betrekking, naar het hoogste staatkundige gezag te dingen. James Fiske werd door de hand van een moordenaar plotseling in zijn loopbaan gestuit; Tweed werd, hoofdzakelijk door de pogingen van één enkelen redacteur van een voornaam, veelgelezen dagblad, in rechten betrokken en in hechtenis genomen; maar de rotgezellen en mededingers van Fiske en Tweed gaat het nog even goed en fortuinlijk als voordat die eene stierf en voordat die andere ten val kwam. Mogelijk komt Tweed wel van Blackwell's Island terug om wederom in Tammanij te heerschen; en boven het graf van Fiske is een prachtig monument verzezen, dat met een lofrede op zijn deugden en zijn den lande bewezen diensten is onthuld. Met alle recht betwijfelen we of het Beecher-Filton schan-

daal in eenig ander land had kunnen voorkomen.

Stellig zeker is het, dat geen enkel man, met zulk een reputatie als een twaalftal Amerikaansche senatoren en vertegenwoordigers hebben, in het Engelsche Lagerhuis zou kunnen zitting nemen; en geen gouvernement in Europa zou het in deze dagen durven wagen als zijn vertegenwoordigers bij andere beschaafde natiën mannen te zenden zooals het Amerikaansche Gouvernement de laatste tien jaren naar onderscheiden rijken in Europa afgevaardigd heeft.

De verbastering door den drank teweeggebracht is door den oorlog ontzettend toegenomen. De stad New-York alleen heeft 7181 gepatenteerde kroeghouders — één op de 140 inwoners. De Staat New-York heeft er 23.846 — één op elke 180. De waarde van geestrijke dranken wordt, ondanks de Mainewet, de plaatselijke, optatieve wetten en de uitgebreide districten waarin niets dan afschaffers wonen, op 800 tot 1000 millioen dollars begroot, daaronder het verlies aan arbeidsvermogen begrepen van het leger van 300.000 of 400.000 menschen, die met de fabricatie, enz. hun brood verdienen. Als wij dien ontzettenden poel van ondeugd, misdaad en ellende, die met zulk een overgroot verbruik van sterke dranken gepaard gaat, in aanmerking nemen, is het niet te verwonderen, dat de vrouwen in verscheiden Staten tegen zulk een geweldig groote ontzedelijking in opstand komen.

In Engeland verwacht men, dat de opvoeding, aan allen gegeven, aan dronkenschap en misdaad een einde maken zal. In Amerika is dat systeem van aan allen onderwijs geven al sinds een reeks van geslachten in toepassing gebracht. Over het geheele land vindt men vrije scholen, en zelden treft men een Amerikaan aan, die niet lezen, schrijven en rekenen kan; maar al dat kunnen-lezen, en die duizende en honderdduizende boeken en couranten hebben toch niet kunnen maken, dat het volk braaf en matig werd. De gedragingen zijn, even zoomin als de zedelijkheid des volks, zoo waardig als honderd jaar geleden. Er bestond in de dagen van Washington en Jefferson meer eerbaarheid, meer decorum, meer staatkundige vlekkeloosheid bij de wetgevende macht van het geheel en van de Staten, dan in de dagen van Lincoln en Grant. Is hetgeen wij thans zien het resultaat van een eeuw van verlichting en vooruitgang, waar zal de volgende eeuw — de Viering van het Tweede Eeuwfeest, op 4 Juli — de groote Amerikaansche Republiek dan zien staan.

Honderd jaar hebben Amerika van Generaal Washington tot Generaal Grant gevoerd; doch “die tijdruimte is één lange, rechte laan, waarop geen ommekeer mogelijk is,” en “wanneer de nood op het hoogst is, is de redding nabij.” Dit laatste spreekwoord houdt veel troostrijks in.

HOOFDSTUK XXIII.

AMERIKA'S TOEKOMST.

Het juiste oogenblik, waarop een zonsverduistering, of een eclips bij een der satellieten van Jupiter voorkomen moet, zal een sterrekundige ons duizend of honderdduizend jaar vooruit voorspellen. Doch al de "mannen der wetenschap" te zamen zijn niet bij machte te zeggen welk weer wij aanstaanden zondag hebben zullen. Al de staatslieden te zamen kunnen ons nog niet voorspellen welke oorlog het volgende jaar zal uitbreken — altijd wanneer zij niet hebben besloten er een uit te lokken, of er een te verklaren. Niemand kan zeggen wat de toekomst voor Engeland, Frankrijk of Amerika heeft weggelegd, maar — feiten kunnen we zien, met waarschijnlijkheden kunnen we rekening houden.

Amerika is een land, dat bij zijn groote uitgestrektheid en grenzelooze hulpbronnen een verstandige, ondernemende en snel aangroeiende bevolking bezit. Cijfers te noemen is goed voor statistici: ik zal mij bepalen tot de vermelding van het feit, dat de bevolking elke vijf en twintig jaar verdubbelt. Honderd jaar geleden had Amerika 3 millioen, thans heeft het 43 millioen inwoners; in 1950 zal het 360 millioen inwoners hebben.

Is Amerika zoo vruchtbaar, dat enkele pachters in 1869 in Colorado negentig *bushels* koren van één morgen land trokken, en duizend *bushels* aardappelen van drie morgen, de rijkdom aan delfstoffen is wel eenigszins met de hoedanigheid en de vruchtbaarheid van den bodem in evenredigheid. De koolagen beslaan een oppervlak van 200,000 vierkante mijlen. Bijzonder rijke lood- en koperaderen loopen door enkele streken; en van het goud en zilver in New-Mexico en Californië zullen we wel niet behoeven te spreken. En vruchten! En visch! Alleen de uitvoer van zalm loopt in de millioenen, zoo rijk zijn de rivieren der nieuwere Staten met die vischsoort gezegend. Het klimaat is er zeer gezond, wonderbaar gezond zelfs. Tering is er bijna niet bekend, en lijders in hun eerste *stadium* worden daar weldra weer gezond.

Land, land, land! Er is voor al de landloozen van de gansche wereld in Amerika woest land ge-

noeg; twee duizend millioen morgen en slechts 163 millioen bebouwd. Als rijke jongelui uit Europa Texas, New-Mexico en de westelijke hellingen der Rocky-Mountains wilden gaan onderzoeken, daar voor volkplantingen land aankochten, en dan als de aanvoerders van hun minder gelukkige landgenooten derwaarts trokken, zouden ze, als het jonge Engelschen waren, heel wat beter doen dan thans, nu ze hun leven met jagen, schieten en boemelen in Pall-Mall en St. James-street doorbrengen. Engeland zou daarbij prachtige koloniën winnen, en de kolonisten zelven zouden toch grootendeels hun eigen meesters blijven, daar Engeland er wel nimmer over denken zou zoo verafgelegen volkplantingen met geweld onder den duim te houden.

Bedroeg de schuldenlast van Amerika vóór den oorlog nog geen vijf en zestig millioen, in 1865 was de Nationale Schuld tot 2800 millioen gestegen. De rente van de schuld bedroeg alleen zooveel als het totale cijfer der inkomsten in 1860. De belastingen moesten daarom tot het vijfvoudige van wat ze voorheen waren stijgen. Alles werd belast. Alles moest dienen om het staatsinkomen te verhoogen. Naar evenredigheid werd alles ook zooveel duurder. De last was zoo zwaar te dragen, het volk bekommerde er zich zoo weinig om, dat er, uit vrees voor een totale verwerping

van de schuld, maatregelen werden genomen om de schuld zoo spoedig mogelijk te betalen. Reeds is die al zeer verminderd. Nog eenige jaren voorspoed, en de enorme oorlogskosten zullen betaald wezen, en het land zal weer in zijn vroegeren, normalen, bijna niet belasten toestand zijn teruggekeerd.

Welke hulpbronnen het land heeft en hoe groot de energie en de ondernemingsgeest er zijn blijkt uit de snelheid waarmee het zich van groote rampen herstelt. Toen het grootste gedeelte van Chicago was afgebrand, was het vuur nog niet gebluscht of men begon alweder aan het opbouwen; en binnen weinige maanden was een nog veel prachtiger stad uit de puinhoopen verrezen. Toen de helft van het nijverste gedeelte van Boston afbrandde, zag men hetzelfde geschieden. Wat er ook moge gebeuren, het land blijft; en de vruchtbaarheid schenkt de zon er aan. Het volk heeft op zijn ontwikkeld gezond verstand, zijn energie en zijn organiseerend talent vertrouwen. Het laat misbruiken bestaan, omdat het weet, dat, als het dit wil, het die kan doen verdwijnen. Juist omdat zij met andere zaken te zeer bezig zijn, om er tijd of lust voor te vinden hun staatszaken "in het reine" te brengen, bekommeren zij zich om al die politieke verdorvenheid niets. Zoowel individueel als collectief zou het Noorden even zoo

goed — mogelijk nog wel beter — zonder dan met het Zuiden zijn geweest; maar het volk offerde een millioen menschen en drie duizend millioen dollars op voor het idee van een groot land, een prachtig rijk, dat zich over het geheele vasteland uitstrekken en de wereld beheerschen moest, te blijven.

De toekomst zal leeren of zulks mogelijk is. Amerika beproeft het in 't Westen; Rusland beproeft het in 't Oosten. Op kleiner schaal passen Duitschland en Italie het beginsel van vergrooten en centraliseeren toe. Engeland daarentegen schijnt zijn koloniën niet meer met zulk een vaste hand omklemd te houden, en zich hoe langer hoe minder aan de onschendbaarheid van dat reusachtige rijk, waarin de zon nimmer ondergaat, te laten gelegen liggen. (?)

Hebben al de hoofddeelen van één groot rijk dezelfde belangen, ofwel belangen, die niet met elkander in strijd zijn, dan kunnen ze zeer goed onder een algemeen, centraal gouvernement staan; en dat zooveel te beter, als elk deel of elke staat zijn eigen plaatselijke wetten en wetgeving heeft. Maar wat gebeurt er als hun belangen met elkander verschillen? De noord-oostelijke Staten van Amerika hebben uitgestrekte fabrieken; het Zuiden en Westen bestaat grootendeels van den landbouw. Vreemde producten zijn in het belang der

fabrieken hoog belast; dat drukt zwaar op de gansche, zich alleen met den landbouw bezighoudende streek verbruikers. De Amerikaansche koloniën kwamen tegen het Britsche gouvernement in opstand omdat dit een belasting van drie stuivers op een pond thee legde. Mag men nu met grond verwachten, dat de Zuidelijke en Westelijke Staten maar steeds met het betalen van den dubbel prijs voor bijna elk handelsartikel zullen tevreden zijn, enkel en alleen om de kapitalisten van het Oosten geld in den zak te brengen.

Oregon heeft een landgebied, dat bijna zoo groot en zoo vruchtbaar is als Frankrijk, en het kan mogelijk ook even zoo dicht bevolkt worden. Het heeft zijn eigen belangen voor zijn fabrieken, producten en handel op de Stille Zuidzee: derhalve verlangt Oregon er volstrekt niet naar van uit Washington te worden geregeerd door Congresleden, die voor het meerendeel twee duizend mijlen van Oregon verwijderd zijn, niet alleen, maar wier belangen juist in tegenovergestelde richting zijn gelegen. Californië, het Eldorado van het Westen, zal binnen weinige jaren een dichtbevolkt rijk wezen, dat met Japan, China, Indië, de Westkust van Mexico en Zuid-Amerika en met den Archipel in de Stille Zuidzee handel drijft. Is het nu aan te nemen, dat dit goddelijke land, 't welk aan prachtige, voor den landbouw geschikte streken even rijk is als aan mijnen,

met zijn heerlijk klimaat en weelderigen plantengroei zijn belangen wil gefnuikt en gedwarsboomd, en zijn handel wil aan banden gelegd zien door tarieven, gemaakt om Massachusetts en Pennsylvanië te verrijken?

De Staten van het Zuiden lagen vlak in de buurt, hadden een open, met geen mogelijkheid te verdedigen frontier; en na een bloedige, wanhopige worsteling, die vier jaar duurde, werden ze door de overmacht en door de meerdere hulpbronnen, die het Noorden bezat, ten onder gebracht; doch de Staten aan de Stille Zuidzee bezitten een slagboom, die uit eeuwenheugende bergketens bestaat, en liggen te veraf om er legers heen te zenden. Die te veroveren zou ondoenlijk zijn. Aan een Unie, door wapengeweld tot stand gebracht, werd door de grondleggers van het Gouvernement nimmer gedacht; en zulk een Unie zou tusschen twee zoover van elkander verwijderde, door verschillende belangen en gevoelens van elkander gescheiden streken niet te handhaven zijn.

De verschillen tusschen Noord en Zuid lagen meer in het gevoel dan in het directe, materiële belang. Ongetwijfeld was het Zuiden vóór den vrijen handel. Die zou de waarde van de producten, waarvan het de hoofdstapelplaats was, hebben verdubbeld. Hadden de Zuidelijken al hun uit Europa komende goederen onbelast, dus zonder inkomende

rechten, kunnen invoeren, dan zouden ze op elk pond *uitgevoerd katoen* tweemaal zooveel hebben verdiend als ze deden en nog doen. En dit verschil stroomt thans in de zakken van de Noordelijke fabrikanten. Zoolang ze alleen daarin door het Noorden werden bestolen, verdroegen ze dit geduldig; maar toen de Noordelijken bij onrecht beledigingen voegden en hun allerlei verwijtingen deden wegens de instandhouding der slavernij, die hun eerst door het Britsche Gouvernement tot een plicht gemaakt, en die later door Noordelijke slavenhandelaars en fabrikanten aangemoedigd was, werden ze voor hun gevoel door het Noorden geheel en al als onmondig en onbekwaam om zich zelf te besturen aangezien, en besloten ze een eigen, afzonderlijk bestuur te kiezen. Toch waren zij het niet, die het eerst van een scheuring spraken. De Afschaffers der Slavernij in het Noorden hadden reeds jarenlang bedreigd, dat ze zich, als de Unie de slavernij bleef handhaven, van de Unie zouden afscheiden. Hoe meer het Noorden de afschaffing werd toegedaan, hoe sterker de wederzijdsche afkeer tusschen de beide deelen der Republiek werd. De Unie, die thans bestaat, is een Unie van overmacht en geweld. Het Zuiden wordt door de bajonetten in bedwang gehouden, door een Wetgevende Macht van negers bestuurd. De haat tegen het Noorden is thans duizendmaal heviger

en inniger dan vóór den oorlog. Een groot ongeluk, een groote ramp was het voor de overmacht te moeten bukken, maar schande — was het niet. Doch toen de overwinnaar het bestuur over het Zuiden aan de domme, onwetende negers in handen gaf was dat een beleediging — een hoon zoo bloedig als een beschaafde natie nog nimmer een overwonnen volk oplegde — een smaad zoo groot, dat het een dwaasheid wezen zou te verwachten, dat een vrijgeboren en trotsch volk dien lijdzaam dulden zou.

Wat is er tegen te doen? Dolzinnigheid zou het wezen als het Zuiden zich nog eens van de Unie trachtte af te scheuren. Sympathie vond het in Frankrijk en Engeland wèl, materiëlen steun niet. Graag zou Napoleon III zich met Engeland hebben verbonden om het Zuiden zijn onafhankelijkheid te waarborgen; maar het Engelsche Gouvernement had geen lust zich aan het onmiddellijke verlies van al zijn bezittingen in Noord-Amerika door zulk een interventie te wagen. Zooals het gewoonlijk in dergelijke gevallen gaat, deed het genoeg om het Noorden tegen zich in het harnas te jagen, en niet genoeg om zich van de vriendschap van het Zuiden te verzekeren.

Met de wapenen in de hand het Noorden weerstaan geeft niet de minste kans op succes; maar veel mag men van een nu reeds merkbare veran-

dering in de zienswijze van het Noorden jegens het Zuiden verwachten. De gansche Democratische partij van het Noorden sympathiseert met het Zuiden, en menig Republikeinsch blad trekt tegen de uitspattingen en knevelarijen van een uit negers en "*carpet-baggers*" bestaand bestuur te velde. In het voornaamste tijdschrift van New-England leest men thans, hoe de Zuidelijken over de scheuring en den oorlog denken, en vindt men mooi geteekende, breed en flink behandelde staaltjes van Zuidelijken heldenmoed en teekeningen van de karakters en van het leven in het Zuiden. Negen jaar na den driedaagschen slag bij Gettysburg in Pennsylvanië, waar de bloem van de zuidelijke ridderschap bij een vergeefschen aanval op de stellingen der Federalen viel, kreeg de Staat Virginië verlot het gebeente van negenhonderd zijner soldaten bijeen te verzamelen en naar Richmond over te brengen om het daar op een heerlijk kerkhof, waar het stofelijk overschot van twintig duizend Zuidelijken, bij de verdediging der hoofdstad van het Zuiden gesneuveld, reeds rustte, bij te zetten. Het Noorden heeft thans meer sympathie, meer eerbied voor het Zuiden dan voordat de oorlog uitbrak. De beide deelen hebben elkander oneindig veel beter leeren kennen. Een millioen menschen heeft gedurende den oorlog tegen de Zuidelijken gestreden; aldus leerden ze hun moed en hun zelfopoffering eerbie-

digen. Men kan het verblijdend teeken opmerken, dat het Noorden langzamerhand op den moed der Zuidelijken een soort van trots is beginnen te gevoelen. Tien jaren zijn er sedert den oorlog verloop: tegenwoordig worden op den 30sten Mei van ieder jaar zoowel de graven der Zuidelijke als der Noordelijke soldaten met bloemen bestrooid.

De verlossing, de rechtvaardiging, de herkenning van haar burgerrechten moet uit de ontwaakte sympathie, doch nog veel meer uit het ontwaakte gevoel van billijkheid der Noordelijken ontstaan. Mr. Seward vergeleek de geschillen tusschen Noord en Zuid eenige maanden voor den oorlog met een twist tusschen man en vrouw; en hij was van idee, dat de beste wijze om zulke geschillen uit den weg te ruimen, niet gelegen was in het pak slaag, waarmee de man zijn vrouw op beestachtige wijze tot onderwerping dwingt. Desniettemin nam Mr. Seward, toen deze President werd Lincoln's Secretaris, ijverig aan dat ransel-proces deel, dat, al mocht het wat lang duren en niet gemakkelijk gaan, toch ten slotte uitmuntend bleek te werken. En wat staat den man nu te doen, nu de vrouw als een dier geranseld, hulpeloos, gebonden en gekneveld aan de heerschappij, de plunderzucht, de willekeur harer dienstboden is overgelaten? Hoe moet er met die vrouw weder vrede worden gemaakt?

Ondanks al hetgeen ik schreef en ondanks het nog zooveel meerdere, dat ik over de verbastering en het zedebederf in Amerika's staatkunde uit Noordelijke dagbladen en tijdschriften heb overgenomen, heb ik op het heldere verstand, de edelmoedigheid en het innige begrip van wat recht en billijk is — al moge dit een tijdlang door vooroordeel of hartstocht verblind wezen — van de groote massa van het Amerikaansche volk vertrouwen. Ik ben stellig verzekerd, dat ik in mijn gevoelens en in mijn meening niet alleen sta. Ik ben overtuigd, dat er zelfs millioenen zijn, die zien en gevoelen evenals ik, en dat weldra een meerderheid zal opstaan, die inziet, dat het staatkundig, wijs maar bovenal rechtvaardig is wanneer al het kwaad, dat het Zuiden is aangedaan, weder wordt goedgeemaakt.

Ware Ierland rechtvaardig behandeld, het zou volkomen tevreden, geen soldaat zou er noodig zijn. Rechtvaardigheid jegens het Zuiden zou de scheuring en den oorlog hebben voorkomen met al wat die aan schatten, bloed, misdaad zoomede door de ontzettende, daarop gevolgde ontzedelijking gekost heeft. Een greintje eerlijkheid en rechtschapenheid in een staatsman zou den oorlog tusschen Frankrijk en Duitschland hebben voorkomen — een oorlog, in het brein der winstbejagenden en eerzuchtigen tot een plan gerijpt, voorbedachtelijk uitgelokt en

daarop met meesterlijke behendigheid en talent en met meedoogenlooze wreedheid gevoerd, — een oorlog, die als zooveel andere den overwinnaar veel meer heeft gekost dan den overwonnene.

Frankrijk is door dien oorlog gelouterd, dus kuischer, krachtiger geworden: trots, gierigheid, losbandigheid hebben Duitschland gedomoraliseerd; en nog zijn wij niet aan het einde. Geen oorlogsgeluk, geen overheerschend militair geweld kunnen de annexatie van een land tegen den wil der bewoners rechtvaardigen.

De Amerikanen zijn te intelligent, te sluw, te zeer voor hun eigenbelang waakzaam om niet in te zien, dat een rechtvaardig in het oog houden der rechten van elk deel van elken Staat alleen de hechte grondslag uitmaakt, waarop een unie van Staten, zal die standhouden, rusten moet. Heerscht er billijkheid, dan kan er eenheid wezen; heerscht die niet dan is er geen macht of geweld, dat een tevreden, welvarend, gelukkig volk kan maken. Geen bestuur is er veilig, dat *niet* op de goedkeuring van de bestuurden berust. Is het niet door de ervaring, dan is het langs een anderen weg, maar de Amerikanen zullen, evenals de gansche wereld, stellig eenmaal inzien, dat "*De Recht-schapenheid de natie verhoogt — veredelt.*"

NASCHRIFT.

Eindelijk! Terwijl de voorgaande bladzijden nog ter perse waren, hebben we het bericht van een staatkundige omwenteling in Amerika ontvangen. De Republikeinsche partij van Lincoln en Grant en de "*carpet-baggers*" hebben de nederlaag geleden. Tilden, een lid van de Democratische partij der voorstanders van de Rechten der Staten, die tijdens de verkiezingen werd beschuldigd, dat hij het recht tot afscheuring verdedigde en de oorlogspolitiek dwarsboomde, is met een schitterende meerderheid in den grooten Staat New-York tot Gouverneur gekozen. Massachusetts heeft een democratischen Gouverneur, en Ben Butler is op zijn eigen terrein verslagen. In het volgende Congres zullen de Democraten de meerderheid hebben. Generaal Grant zal door een Democratischen President worden opgevolgd.

Ziedaar het verdict, door het volk over politieke schurkerij, onderdrukking, knevelarij en over het door onwetende negers besturen van de veroverde Staten uitgebracht. Het is de straf voor het cynisme van Generaal Grant, die in Augustus 1864 aan Mr. Washburne, later Ambassadeur der Vereenigde Staten te Parijs, schreef: "De rebellen

hebben thans hun laatsten man in de gelederen opgeroepen. De kleine jongens en oude mannen zijn gevangenbewaarders en spoorwegbrugwachters; ze vormen een groot gedeelte van het garnizoen in hun versterkte stellingen. Een man, die valt, kan niet meer worden vervangen. Wieg en graf hebben ze beide geplunderd om de sterkte te verkrijgen, die ze op dit oogenblik hebben.”

Thans heeft het Amerikaansche volk ten minste zijn oordeel, zijn vonnis uitgesproken over diegenen, welke het volk uit het Zuiden tot zulke uitersten hebben gedreven, en die het tien jaar lang beheerscht, bestolen, geruineerd hebben.

De nederlaag der republikeinsche partij is de zegepraal van het behoudend beginsel en van de grondbeginselen, waarop de Federale Unie werd gevestigd. De belofte van vrijheid brengt welvaart aan het gansche land; en als de partij, die thans weder het hoofd is en de macht in handen heeft, niet met ernst aan het hervormingswerk, aan de afschaffing der misbruiken, aan het uitroeien der in de Amerikaansche politiek gepleegde schandalen de hand wil slaan, dan zal het in ongenade vallen en verslagen worden; en het gevolg er van zal wezen, dat er verdeeldheid heerschen, of dat het land door het militaire despotisme geregeerd worden zal. Voor een groote natie is er geen middenweg; — òf het staat onder het gezag van het

ruwe geweld, òf het wordt door de beginselen van eerlijkheid en rechtschapenheid bestuurd.

Dat zedebederf, die verdrukking, door de Amerikaanse politici teweeggebracht, hebben de vuist van het Despotisme nog meer kracht verleend, en de hoop van de vrienden der Vrijheid doen verflauwen. Een algeheele hervorming — een welgemeend, volkomen terugkeeren tot zuivere en eerlijke grondbeginselen en handelingen — alleen kan dit verwijt doen wegvallen, en de Grootte Republiek van het Westen de positie doen herneemen, op welke zij in de voorste gelederen van Beschaving; Vooruitgang en Vrijheid eenmaal met recht aanspraak maken kon.

